

Üldine aruanne

Euroopa Liidu tegevuse kohta

2008

EUROOPA KOMISJON

Euroopa Komisjon

Üldine aruanne
Euroopa Liidu
tegevuse kohta

2008

Brüssel • Luxembourg, 2009

Euroopa Komisjon võttis „Üldise aruande Euroopa Liidu tegevuse kohta – 2008“ vastu 9. veebruaril 2009 dokumendi SEK(2008) 1000 lõppvariandina.

Europe Direct on teenistus, mis aitab leida vastused Euroopa Liitu puudutavatele küsimustele

**Tasuta infotelefon: (*)
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) Teatud juhtudel ei võimalda mobiilsideoperaatorid helistamist 00 800 numbritele või on need kõned tasulised.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate Internetist Europa serverist (<http://europa.eu>).

Katoloogimisandmed on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2009

ISBN 978-92-79-10129-8

doi: 10.2792/15148

© Euroopa ühendused, 2009

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Belgium

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABALE PABERILE

Euroopa Komisjoni presidendilt Euroopa Parlamendi presidendile

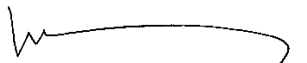
Austatud härra president

Mul on au esitada Teile *Euroopa Liidu 2008. aasta tegevuse üldaruanne*, mille on komisjon võtnud vastu ja avaldanud vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 212 ja Euratomi asutamislepingu artiklile 125. ⁽¹⁾

Lugupidamisega

Brüssel, 4. märts 2009

José Manuel Barroso
president

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of connected loops and a long horizontal stroke that ends in a small hook.

⁽¹⁾ Vastavalt 22. jaanuari 1972. aasta ühinemisaktis sisalduvale ühenduse põllumajandushindade kinnitamise süsteemile edastab komisjon lähemal ajal parlamendile aruande Euroopa Liidu põllumajandusolukorra kohta. Peale selle valmistab komisjon vastavalt 1971. aasta 7. juunil parlamendi ees võetud kohustusele ette ka aastaaruande konkurentsipoliitika kohta.

Sisukord

LUGEJALE	9
SISSEJUHATUS	11
I PEATÜKK. ÜLDINE POLIITILINE JA MAJANDUSRAAMISTIK	19
Õigusraamistiku parandamine	19
<i>Parem õigusloome</i>	19
<i>Halduskoormuse vähendamine</i>	23
<i>Subsidiaarsus ja proportsionaalsus</i>	23
<i>Läbipaistvus</i>	24
Teabevahetusstrateegia	25
Lissaboni leping	28
Rahvusvaheline finantskriis	30
II PEATÜKK. HEAOLU	37
Majandus- ja sotsiaalkeskond	37
<i>Lissaboni strateegia: partnerlus majanduskasvu ja tööhõive edendamiseks</i>	37
<i>Säästva arengu strateegia</i>	39
<i>Makromajanduslik raamistik</i>	40
<i>Maksundus</i>	43
<i>Konkurents</i>	46
Heaolu eeltingimused	51
<i>Siseturu edasiarendamine</i>	51
<i>Innovatsioon ja ettevõtluspoliitika</i>	60

<i>Võtmesektorite konkurentsivõime</i>	66
<i>Teadusuuringud</i>	66
<i>Infoühiskond ja meedia</i>	71
<i>Haridus ja väljaõpe</i>	76
<i>Transport</i>	80
<i>Energeetika</i>	86
III PEATÜKK. SOLIDAARSUS	91
Majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamine	91
<i>Piirkondlik mõõde ja ühtekuuluvuspoliitika</i>	91
<i>Sotsiaalne mõõde</i>	94
<i>Demograafilised aspektid</i>	101
Solidaarsus tulevaste põlvkondadega ja loodusvarade majandamine	102
<i>Keskkond</i>	102
<i>Põllumajandus ja maaelu areng</i>	109
<i>Kalandus- ja merendusasjad</i>	114
Ühiste väärtuste edendamine Euroopa Liidus	119
<i>Põhiõiguste kaitse ja diskrimineerimisvastane võitlus</i>	119
<i>Liidu kodakondsusega seotud õigused</i>	121
<i>Teaduse ja uute tehnoloogiate eetika Euroopa tööühm</i>	121
<i>Kultuur</i>	122
<i>Noored, kodanikuaktiivsus ja sport</i>	123
IV PEATÜKK. JULGEOLEKU JA VABADUSE TAGAMINE	127
Euroopa vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala	127
<i>Haagi programmi rakendamine</i>	127
<i>Euroopa õigusruum</i>	128
<i>Politsei- ja tollikoostöö</i>	131
<i>Terrorismi-, kuritegevuse- ja narkootikumidevastane võitlus</i>	132
<i>Välispiiride haldamine ja sisseränne</i>	134
Riskijuhtimine	139
<i>Rahvatervis</i>	139
<i>Tarbijakaitse</i>	140

<i>Toiduohutus, taimetervis, loomatervis ja loomade heaolu</i>	141
<i>Transpordiohutus ja -turvalisus</i>	144
<i>Energia varustuskindlus ja rajatiste ohutus</i>	145
<i>Kodanikukaitse ja Euroopa Liidu Solidaarsusfond</i>	146
<i>Euroopa Liidu finantshuvide kaitse</i>	147
V PEATÜKK. EUROOPA ROLL MAAILMAS	149
Suhted naaberriikidega	149
<i>Laienemisprotsess, ühinemiseelne strateegia ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsess</i>	149
<i>Euroopa naabruspoliitika</i>	156
<i>Suhted Venemaaga</i>	163
Euroopa Liidu koht maailmamajanduses	165
<i>Rahvusvaheline kaubandus</i>	165
<i>Tolliliit</i>	170
<i>Atlandi-ülesed suhted</i>	171
<i>Suhted teiste tööstusriikide ja suure sissetulekuga riikidega</i>	172
<i>Suhted areneva majandusega riikidega</i>	174
Rahvusvaheline solidaarsus	178
<i>Ühiste väärtuste kaitse ja edendamine väljaspool Euroopa Liitu</i>	178
<i>Arengupoliitika</i>	179
<i>Humanitaarabi</i>	184
<i>Piirkondlikud strateegiad</i>	188
Ülemaailmse julgeoleku tagamine	198
<i>Ühine välis- ja julgeolekupoliitika</i>	198
<i>Euroopa Liidu julgeolekustrateegia ning julgeoleku- ja kaitsepoliitika</i>	203
<i>Lähis-Ilda rahuprotsess</i>	208
<i>Ülesehitusprotsess</i>	211
Mitmepoolne koostöö	213
<i>Ühinunud Rahvaste Organisatsioon</i>	213
<i>Euroopa Nõukogu</i>	214
<i>Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon</i>	215
<i>Maailmapank ja piirkondlikud arengupangad</i>	215

<i>Rahvusvaheline Valuutafond</i>	216
<i>Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank</i>	217
VI PEATÜKK. INSTITUTSIOONIDE, ASUTUSTE JA AMETITE TEGEVUS	219
<i>Euroopa Parlament</i>	219
<i>Euroopa Ombudsman</i>	225
<i>Nõukogu ja Euroopa Ülemkogu</i>	225
<i>Komisjon</i>	229
<i>Euroopa Kohus ja muud kohtud</i>	232
<i>Kontrollikoda</i>	234
<i>Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee</i>	236
<i>Regioonide Komitee</i>	237
<i>Euroopa Keskpank</i>	238
<i>Euroopa Investeerimispank</i>	242
<i>Ametid</i>	243
<i>Seadusandlik tegevus</i>	244
<i>Euroopa Andmekaitseinspektor</i>	246
VII PEATÜKK. EELARVE JA FINANTSTEGEVUS	249
<i>2008. aasta eelarve täitmine</i>	249
<i>2009. aasta eelarve ettevalmistamine</i>	249
<i>Eelarve läbivaatamine</i>	250
<i>Finantsläbipaistvuse süsteem</i>	250
<i>Audit ja sisekontroll</i>	250
INSTITUTSIOONIDE JA ASUTUSTE NIMEKIRI	251
EUROOPA LIIDU DETSENTRALISEERITUD ASUTUSED	254
LISAD	257

Lugejale

Euroopa Liidu tegevuse kohta on arvukalt üksikasjalikke teabeallikaid. Sellepärast on üldaruanne koostatud hõlpsalt loetavana ja suunatud põhiteabele. Aruande eesmärk on esitada Euroopa Liidu tegevusaasta kokkuvõtte ülevaade. Selleks heidetakse pilk institutsioonide tegevuse peamistele etappidele ja ühenduse poliitika rakendamisele möödunud aasta jooksul. Samuti uuritakse peamisi arengusuundi.

Aruandele lisaks võib tutvuda järgmiste allikatega:

- Euroopa veebisait: Euroopa Liidu sisuline portaal, mille ülesehitus võimaldab leida tõhusalt teavet (http://europa.eu/index_et.htm);
- ühenduse erinevate institutsioonide või institutsioonidevälised veebisaidid: need on loetletud üldaruande iga jao lõpus koos Interneti-aadressidega pealkirja „Kasulikud viidad” all.
- Euroopa Liidu büllötään (igakuine): täiendab üldaruannet, kajastades kogu ühenduse tegevust ning sisaldades viiteid ja aktiivseid viitasid (<http://europa.eu/bulletin/et/welcome.htm>).

Sissejuhatus

2008. aasta pakkus mitut olulist väljakutset, millele liikmesriigid ja institutsioonid ühiselt reageerisid. Kiire ja tõhus reageerimine ülemaailmsele finantskriisile, kliimamuutustele ning mitmele rahvusvahelisele konfliktile tõstis Euroopa Liidu rahvusvahelisel poliitikaareenil sageli esiritta. Detsembris toimunud Euroopa Ülemkogul lükati taas käima Lissaboni lepingu ratifitseerimisprotsess, mida oli aeglustanud lirimaa kevadise referendumi negatiivne tulemus.

USA riskantsete hüpoteeklaenu turul 2007. aastal alanud finantskriis põhjustas ülemaailmses finantsüsteemis tõsise ja süveneva häireolukorra, mis tabas septembris ka Euroopa turge. Selleks et vähendada finantskriisi mõju Euroopa majandusele, võttis Euroopa Liit viivitamata tarvitusele erakorralised meetmed. Kohe kriisi alguses kutsus komisjon liikmesriike üles tegutsema finantssektorit tabanud erakorraliste probleemide lahendamiseks kooskõlastatult ja tõhusalt, mitte üksikute riiklike hädaabimeetmete kaudu. Liit võttis endale juhtiva rolli, et käivitada rahvusvahelise finantsüsteemi tegelik ja ulatuslik reform, mis rajaneb läbipaistvuse, pankade usaldusväärsuse, vastutuse, usaldatavuse ja ülemaailmse reguleerimise põhimõtetel, milles lepiti kokku Washingtonis 15. ja 16. novembril toimunud G20 kohtumisel. 15. ja 16. oktoobril kogunenud Euroopa Ülemkogu kiitis heaks põhimõtted, mille oli 12. oktoobril vastu võtnud esmakordselt riigi- või valitsusjuhtide tasandil kogunenud eurorühm, et tagada finantssektori stabiilsus ning reageerida kriisile kooskõlastatult. Kõnealuste meetmete eesmärk on tagada koos keskpankade ja järelevalveasutustega finantsinstitutsioonide piisav likviidsus, hõlbustada nende finantseerimist ning pakkuda neile kapitalivahendeid, et nad jätkaksid majanduse tavapärast rahastamist. Euroopa Ülemkogu pidas vajalikuks rõhutada, et eelarvepoliitika peab olema jätkuvalt kooskõlas läbivaadatud stabiilsus- ja koostööpaktiga, mille kohaldamisel tuleb arvestada liidus valitsevat erakorralist olukorda, nagu pakti eeskirjad ette näevad. Ka komisjon võttis selles valdkonnas vastu rea ettepanekuid, et aidata taastada usaldust Euroopa finants- ja pangandussektori vastu.

Selleks et peatada finantskriisist tingitud majanduskasvu aeglustumine, esitas komisjon 29. oktoobril teatise „Finantskriisist taastumine: Euroopa tegevusraamistik“. Teatises pakutakse välja tegevuskava, mille eesmärk on toetada Euroopa majandust üldise languse perioodil. Seejärel esitas komisjon 26. novembril Euroopa majanduse taastamise kava.

See näeb ette lühiajalised meetmed nõudluse suurendamiseks, töökohtade päästmiseks ja usalduse taastamiseks. Kavas innustatakse lisaks rakendama õigesti ajastatud ja suunatud ajutisi fiskaalstiimuleid, mille koguväärtus on ligikaudu 200 miljardit eurot ehk 1,5% ELi SKPst. Vajaminevad summad tuleksid nii liikmesriikide eelarvetest (ligikaudu 170 miljardit eurot ehk 1,2% SKPst) kui ka ELi eelarvest ja Euroopa Investeerimispankalt (EIB) (ligikaudu 30 miljardit eurot). Liikmesriigid kiitsid kava põhielemendid heaks 11. ja 12. detsembril toimunud Euroopa Ülemkogul.

Aasta teine põhiteema oli kliimamuutusi arvessevõtva Euroopa energiapoliitika väljatöötamine. Komisjon võttis alustuseks 23. jaanuaril vastu ulatusliku energeetika- ja kliimameetmete paketi, mis peaks aastaks 2020 aitama vähendada kasvuhooenergia heitkoguseid liidus vähemalt 20% võrra ning suurendama taastuvenergia osakaalu energiatarbimises 20%-ni, nagu Euroopa Liidu juhid 2007. aasta märtsis kokku leppisid. 2020. aastal, kui sõlmitakse ülemaailmne kliimamuutuste kokkulepe, võib heitkoguste kärbe ulatuda koguni 30%-ni. Ka Euroopa Ülemkogu pidas kevadisel kohtumisel vajalikuks rõhutada, et liit peab säilitama oma rahvusvahelise juhtrolli kliimamuutuse ja energeetika küsimuses. Just ülemkogu saavutas oma 11. ja 12. detsembri kohtumisel tänu komisjoni ja nõukogu eesistujariigi tihedale koostööle meetmepaketi osade suhtes poliitilise kokkuleppe, milles võetakse arvesse eri liikmesriikides esilekerkinud spetsiifilisi probleeme.

2008. aasta teine oluline sündmus oli 13. detsembril 2007 sõlmitud Lissaboni lepingu ratifitseerimisprotsessi edenemine. Iirimaa korraldas ainsana 12. juunil referendum, mis andis 53,4% vastuhäältega negatiivse tulemuse. 19. ja 20. juunil kogunenud Euroopa Ülemkogu kinnitas, et lepingu ratifitseerimine jätkub teistes liikmesriikides, kuid leidis, et olukorra analüüsimiseks on vaja aega, ning otsustas teema uuesti tõstatada alles oktoobris. Ratifitseerimisprotsess jätkus aasta jooksul ning praeguseks on kahekümne viie liikmesriigi parlamendid lepingu heaks kiitnud. Kui Euroopa Ülemkogu 11. ja 12. detsembril uuesti kogunes, leiti järgmine väljapääs: Iirimaa peaminister esitas olukorra analüüsi, mille põhjal lepidi kokku, et liit selgitab juriidiliselt siduvate avalduste abil neid lepingu punkte, mis tekitasid iirlastes kahtlusi, ning et 2009. aasta jooksul (enne komisjoni praeguse koosseisu ametiaja lõppu) korraldatakse Iirimaa uus referendum. Lisaks võttis Euroopa Ülemkogu vastu kaaluka institutsioonilise põhimõtte, mille kohaselt esindab ka pärast 2014. aastat iga liikmesriiki komisjonis üks volinik.

Kuna liidu lähendamine kodanikele on kindel prioriteet, tõhustati aasta jooksul ka teabevahetusstrateegiat. Olles teadlik vajadusest kaasata rohkem kodanikke Euroopa poliitikasse ning parandada oma tegevuse tutvustamist avalikkusele, võttis komisjon vastu teatise, mis käsitleb aastatel 2005–2007 rakendatud D-kava tulevikku. Seda algatust jätkatakse nüüd nime all „Debate Europe“. Komisjon pakkus välja ka konkreetseid meetmeid, mille eesmärk on edastada kodanikele audiovisuaalse meedia vahendusel rohkem teavet Euroopa küsimuste kohta. Et suurendada oma nähtavust ja mõju kodanike seas, keskendas komisjon oma 2008. aasta teabevahetusstrateegia kaheksale prioriteedile (2007. aastaks ettenähtud seitsmeteistkümne prioriteedi asemel). Neid täiendavad omakorda

neli institutsioonidevahelise teabevahetuse prioriteeti aastaks 2009: Euroopa Parlamendi valimised, energeetika ja kliimamuutused, Berliini müüri langemise 20. aastapäeva tähistamine ning majanduskasvu, tööhõive ja ühtekuuluvuse toetamine.

Parem õigusloome oli 2008. aastal jätkuvalt komisjoni prioriteet. Komisjoni poolt 30. jaanuaril esitatud ELi parema õigusloome kava teine strateegiline läbivaatamine näitas, et selle kava raames võetud meetmed olid osutunud väga edukaks. Aasta jooksul tutvustas komisjon 41 uut lihtsustamismeedet. Vähemalt 140 meedet uuris sõltumatu mõjuhindamise komitee. 10. märtsil esitas komisjon teatise uute kiirmeetmete kohta, mis võivad õigusaktides väikeste muudatuste tegemise kaudu tuua tõenäoliselt märkimisväärset kasu. Muu hulgas avaldas halduskoormust käsitlev kõrgetasemeline töörühm, kes esindab sõltumatuid sidusrühmi, arvamust kulude vähendamise protsessi kohta ning soovitas võtta selles valdkonnas uusi meetmeid.

Selleks et parandada õigusaktide kvaliteeti ja suurendada läbipaistvust, käivitas komisjon 23. juunil huvide esindajate veebiregistri, olles avaldanud huvide esindajate eetikakoodeksi juba oma 27. mai teatises, mis käsitles Euroopa läbipaistvuse algatust. Eelnevaga seotud valdkonnas tegi komisjon 30. aprillil ettepaneku muuta määrust, mis käsitleb üldsuse juurdepääsu Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele, et suurendada läbipaistvust (eeskätt õigusloome osas), parandades ja täpsustades selle määruse teatavaid sätteid. Liit käivitas ka teabesüsteemi, mida on lihtne kasutada ja mis võimaldab üldsusel täpselt jälgida, kuidas ELi vahendeid kulutatakse. See veebipõhine andmebaas pakub esmakordselt otse ligipääsetavat teavet organisatsioonide kohta, mida toetatakse ühenduse vahenditest. Teabesüsteem hõlmab kõiki fonde, mida Euroopa Komisjon otse haldab. Süsteem põhineb ELi raamatupidamisandmetel ning pakub ülevaadet eelnevast rahandusaastast.

Aasta jooksul võeti vastu arvukalt uusi meetmeid ja otsuseid, mis täiendasid 2005. aastal kehtestatud programmilisi eesmärke, mis on olnud komisjoni 2009. aasta novembrini kestva mandaadi strateegiliseks teljeks.

Mis puudutab heaolu eesmärki, siis mõjutasid 2008. aasta majanduskliimat põhisaaduste hinna tõus, seejärel langus, kriis finantsturgudel ja majanduse aeglustumine. Komisjon saatis Euroopa Ülemkogule 20. mail teatise, milles ta käsitles toiduainete hinnatõusu tagajärgede piiramise võimalust maailmaturgudel, ning 13. juunil avaldas ta teatise naftahinna tõusu kohta.

Selles kontekstis algatas 13. ja 14. märtsil kogunenud Euroopa Ülemkogu majanduskasvu ja tööhõivet käsitleva uuendatud Lissaboni strateegia teise kolmeaastase tsükli (2008–2010). Ülemkogu kinnitas, et praegused koondsuunised (majanduspoliitika üldsuunised ja tööhõivesuunised) ning Euroopa Ülemkogu 2006. aasta kevadisel kohtumisel kindlaksmääratud neli prioriteetsset tegevusvaldkonda, st teadmised ja innovatsioon, majanduskeskkond, tööhõive, energeetika ja kliimamuutus, jäävad endiselt kehtima.

Rahanduse vallas esitas komisjon oma 7. mai teatise majandus- ja rahaliidu kümneaastase tegevusaja kokkuvõtte, milles ta analüüsib euroala majanduse edusamme, loetleb saavutamist ootavad eesmärgid ja väljakutsed ning pakub välja poliitilise programmi, mis peaks võimaldama euroalal sama edukalt jätkata. 1. jaanuaril 2008 võtsid Küpros ja Malta kasutusele euro. Ülejäänud aeg kulub euroala laienemise ettevalmistustele, sest 1. jaanuaril 2009 võtab ametlikult euro kasutusele Slovakkia, kellest saab euroala kuuestikümnes liige. Finantskriisi tõendas veel kord, et euro tugevdab asjaomaseid riike ja pakub neile kaitset.

2008. aastal aitas konkurentsipoliitika Euroopa Liidul olulisel määral kooskõlastada oma tegevust ülemaailmsele finantskriisile reageerimisel, säilitades liikmesriikide võimaluse sekkuda vastavalt oma riigi tingimustele ja vajadusele. Arvestades septembris finants- turge tabanud ebastabiilsust, võeti vastu rida erakorralisi meetmeid riigiabi valdkonnas, eriti pangandussektoris.

Selleks et jätkata ühtse turu poliitika ajakohastamist oma nägemuse kohaselt, võttis komisjon 2008. aastal vastu Euroopa osaiingu põhikirja (Societas Privata Europaea – SPE), et luua Euroopas uus õiguslik äriühinguvorm, millega edendatakse VKEde konkurentsivõimet, lihtsustades nende asutamist ning tegevust ühtsel turul. Tähelepanu väärib ka see, et Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid 2008. aastal vastu määruse, millega asutati Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT). Instituudi ülesanne on tugevdada ühenduse ja selle liikmesriikide innovatsioonivõimet, viies kokku teadmiste kolmnurga (kõrgharidus, teadusuuringud, ettevõtjad) eri valdkondade väljapaistvaimad esindajad. Transpordi valdkonnas tutvustas komisjon meetmepaketti, mille eesmärk on parandada selle sektori jätkusuutlikkust (sh ettepanekud keskkonnanahoidliku transpordi kohta), vähendada olemasoleva raudteepargi mürataset, võtta arvesse transpordi väliskulusid ning korraldada „Eurovignette“ direktiivi läbivaatamine. Pärast ühtse merenduspoliitika tegevuskava vastuvõtmist oktoobris 2007 avaldas komisjon teatise „Suunised integreeritud lähenemisviisi kasutuselevõtuks merenduspoliitikas: integreeritud merendusala juhtimise ja sidusrühmadega konsulteerimise parimate tavade toetamine“. Lennunduse valdkonnas muutus pärast vastava erimääruse jõustumist lihtsamaks puuetega isikute, eakate ja teiste liikumispuudega isikute juurdepääs lennutranspordile.

Euroopa Ülemkogu kinnitas oma 15. ja 16. oktoobri kohtumisel, et energiavarustuse kindlus on Euroopa Liidu prioriteet. Ülemkogu kutsus üles astuma konkreetseid samme eeskätt järgmiste eesmärkide saavutamiseks: töötada lõplikult välja elektrienergia ja gaasi siseturgu käsitlevate õigusaktide pakett; kiirendada Euroopa energiatõhususe tegevuskava ja energeetikatehnoloogia strateegilise kava rakendamist; jätkata otsustavalt energiaallikate mitmekesistamist seoses energeetika- ja kliimapaketiga; töötada välja kriisimehhanismid, mis võimaldaksid reageerida ajutistele tarnekatkestustele; tugevdada ja täiustada elutähtsaid infrastruktuure ning muuta energiatarne stabiilseks, arendades suhteid tootjariikidega.

Kui kõnelda nüüd ühtekuuluvuse eesmärgist, siis ühtekuuluvuspoliitikat on alates 2007. aastast rakendatud uue põlvkonna valdkondlike ja piirkondlike programmidega, mis on suunatud majanduskasvu ja tööhõive edendamisele ELi kõikides liikmesriikides ja piirkondades. 2008. aastal otsustas Euroopa Liit soodustada paremate töötingimuste loomist ajutistele töötajatele. Uued normid peavad tagama, et ajutist tööjõudu vahendavate agentuuride kaudu palgatud töötajaid ning koosseisulisi töötajaid koheldakse võrdselt, ning need näevad ette, et ajutiste töötajate suhtes kohaldatakse alates esimesest tööpäevast samu töötingimusi, välja arvatud juhul, kui sotsiaalpartnerid on teisiti kokku leppinud. Oktoobris kohtusid Euroopa Liidu juhid tööandjate ja töötajate esindajatega, et arutleda selle üle, millised on finantskriisi tagajärjed reaalmajandusele, eriti majanduskasvule ja tööhõivele. 18. novembril avaldas komisjon aruande, mis käsitleb töötajate vaba liikumise mõju laienemise kontekstis ning milles ta rõhutab, et Euroopa Liitu aastatel 2004 ja 2007 astunud riikidest pärit liikuvad töötajad on avaldanud Euroopa majandusele soodsat mõju.

Selleks et parandada alates 2003. aastast omandatud kogemuse põhjal ühise põllumajanduspoliitika toimimist, mille üle arutleti ühise põllumajanduspoliitika reformi „tervissekontrolli“ ettevalmistamist käsitlevas komisjoni teatises (2007. aasta november), esitas komisjon 2008. aasta jooksul rea ettepanekuid, mille detsembris kogunenud Euroopa Ülemkogu võttis paketi vastu.

Liidu ühiste väärtuste edendamiseks avati 8. jaanuaril ametlikult Ljubljanas (Sloveenia) kultuuridevahelise dialoogi Euroopa aasta, mille vältel korraldati kogu Euroopas arvukalt üritusi.

Mis puudutab turvalisuse ja vabaduse eesmärki politseikoostöö valdkonnas, siis saavutas nõukogu 18. aprillil poliitilise kokkuleppe Euroopa Politseiameti (Europol) asutamisosuse ettepaneku osas. Europolile on kavas anda ELi ameti staatus ning asendada valitsustevaheline rahastamine ühenduse toetusega. Komisjon esitas sisserände ja varjupaiga andmise küsimuses ambitsioonika teatise „Euroopa ühine sisserändepoliitika: põhimõtted, meetmed ja vahendid“, samuti varjupaigapoliitika kava, milles määratakse kindlaks ühtne lähenemisviis kaitse andmisele Euroopa Liidus. Teatises on sõnastatud kümme aluspõhimõtet, millele ühenduse sisserändepoliitika toetub. Euroopa Ülemkogu kiitis oma 15. ja 16. oktoobri kohtumisel selle Euroopa tasandi pakti heaks. 12. detsembril liitus Schengeni lepinguga Šveits. Sellest tulenevalt kaotati isikute kontroll Šveitsi maapiiridel. See protsess viiakse lõpule 29. märtsil 2009, kui kaotatakse isikute kontroll ka õhupiiridel.

Välispoliitika ja laienemise valdkonnas võttis komisjon 5. märtsil vastu teatise pealkirjaga „Lääne-Balkani riikide ELiga ühinemise väljavaadete avardamine“. Selles tutvustatakse uusi algatusi ja koondatakse senivõetud meetmed, et toetada Lääne-Balkani riikide poliitilist ja majanduslikku arengut ning kiirendada nende ühinemist Euroopa Liiduga. Paralleelselt jätkati ühinemisläbirääkimisi Horvaatia ja Türgiga. Kuna Bosnia ja Hertsegoviina ning Serbia olid saavutanud edu neljas Euroopa Liidu poolt 2005. aastal

kehtestatud esmatähtsas valdkonnas, sõlmis liit nende riikidega 2008. aastal stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingud, samuti kaubandust ja sellega seotud küsimusi käsitlevad vahelepingud. Veebruaris märkis nõukogu pärast seda, kui Kosovo assamblee oli võtnud vastu iseseisvusdeklaratsiooni, et liikmesriigid otsustavad selle uue riigiga suhete arendamise üle iseseisvalt oma tavade ja rahvusvahelise õiguse põhjal. Lisaks otsustas nõukogu luua Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika (EJKP) raames politsei ja õigusriigi valdkonna missiooni (EULEX Kosovo) ning määrata Kosovosse Euroopa Liidu eriesindaja.

2008. aastal elavnesid Euroopa Liidu suhted Vahemere-äärsete partnerriikidega. Komisjon võttis mais vastu teatise „Barcelona protsess: Vahemere Liit“, milles ta kirjeldab üldjoontes seda protsessi, mis peab muutma Euroopa Liidu suhted Vahemere piirkonna partnerriikidega elavamaks ja nähtavamaks. 13. juulil toimus Pariisis uue Vahemere Liidu esimene tippkohtumine, millest võtsid osa Euroopa Liidu liikmesriigid ja need Vahemere-äärsed riigid, kes ei kuulu ELi.

3. detsembril võttis komisjon vastu teatise Ida-Euroopa riikidega arendatava idapartnerluse kohta. Teatis käsitleb Euroopa Liidu suhete süvendamist Armeenia, Aserbaidžaan, Gruusia, Moldova, Ukraina ja Valgevenega, mis võib viia uute assotsieerimislepingute sõlmimiseni, mis omakorda sisaldavad vabakaubanduslepinguid.

Augustikuus Gruusias puhkenud avaliku konflikti tõttu kogunes Euroopa Ülemkogu 1. septembril Brüsselis erakorralisele istungile. Ülemkogu mõistis hukka Venemaa ühepoolse otsuse tunnustada Abhaasia ja Lõuna-Osseetia iseseisvust ning nentis murelikult kriisi mõju tervele piirkonnale. Lisaks rõhutas Euroopa Ülemkogu vajadust toetada piirkondlikku koostööd ning tugevdada Euroopa Liidu suhteid idanaabritega, eeskätt „Musta mere sünergia“ arendamise ja uue idapartnerluse loomise kaudu.

Genfis avati 21. juulil läbirääkimised Doha vooru lõpuleviimiseks. Juulis toimunud läbirääkimised jõudsid aga ummikseisu lahkarvamuste tõttu seoses sellega, milline täpselt peaks olema eriotstarbeline kaitsemehhanism, mille eesmärk on võimaldada arenguriigil suurendada oma tollitariife, juhul kui WTOs kokkulepitud turgude avamisele järgneb põllumajandustoodete impordi kasv. Muu hulgas jätkusid kahepoolsed läbirääkimised vabakaubanduslepingute sõlmimiseks India, Lõuna-Korea, Kagu-Aasia Rahvaste Assotsiatsiooni (ASEAN) ning Pärsia lahe koostöönõukogu liikmete, Kesk-Ameerika riikide ja Andide Ühenduse liikmesriikidega.

Aasta jooksul toimusid tippkohtumised Euroopa Liidu ning Ameerika Ühendriikide, Venemaa, Jaapani, Kanada, India, Brasiilia ja Lõuna-Aafrika vahel. 29. oktoobril võeti vastu ELi-Austraalia partnerluse uus raamistik, mis kujuneb lähiaastatel nende kahepoolsete suhete aluseks. 17. oktoobril esitles komisjon ELi strateegilist algatust Euroopa Liidu, Aafrika ja Hiina kolmepoolse koostöö valdkonnas, milles võetakse arvesse Hiina üha kasvavat mõju Aafrika kontinendil.

28. aprillil võttis nõukogu vastu otsuse, millega ta kiitis heaks ELi ja AKV riikide suhteid reguleeriva Cotonou lepingu läbivaatamise, mille üle peeti läbirääkimisi 2005. aastal. Tänu sellele otsusele jõustus kümnes Euroopa Arengufond, mis on EL-AKV riikide finantskoostöö põhiinstrument. Kohapealse koostöö vallas käivitati 28. jaanuaril Euroopa Liidu sõjaline operatsioon Tšaadis ja Kesk-Aafrika Vabariigis (EUFOR Tchad/RCA), et tagada rahuvalve selles piirkonnas.

Euroopa Liidul oli ka 2008. aastal Afganistani ülesehitusprotsessis oluline roll. ELi politseimissioon Afganistanis (EUPOL Afghanistan) käivitus Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames täie hooga märtsis, et toetada selliste politseijõudude loomist Afganistanis, kes austavad inimõigusi ja tegutsevad õigusriigi põhimõtete kohaselt. Aasta jooksul saatis liit oma vaatljad Aafrikas, Aasias ja Ladina-Ameerikas toimunud valimistele. Nendel missioonidel osalejad tegid Angolas, Bangladeshis, Bhutanis, Ecuadoris, Guinea-Bissaus, Kambodžas, Nepalis, Pakistanis ja Rwandas tihedat koostööd valitsuse ja valitsusväliste organisatsioonidega, et hinnata seda, kas valimiste protsess vastab demokraatlike valimiste rahvusvahelistele normidele.

I peatükk

Üldine poliitiline ja majandusraamistik

1. jagu

Õigusraamistiku parandamine

Taust

Euroopa õigusloome kvaliteedi parandamine on peamine osa Lissaboni majanduskasvu ja tööhõive strateegiast, sest lihtsam ja ajakohasem õiguskeskkond annab kodanikele ja ettevõtetele käegakatsutavad eelised. Sellega seoses on komisjon seadnud liidule järgmised tegevusprioriteetid: olemasolevate õigusaktide lihtsustamise ja ajakohastamise programm; halduskoormuse vähendamine; mõjuhinnangu kvaliteedikontroll, et uusi õigusakte paremini koostada; ühenduse õiguse järgimise tugevdamine. Õigusloome parandamine on pidev protsess, mis nõuab institutsiooniliste ja haldusstruktuuride kohandamist. Tegemist on jagatud vastutusega, mis toob kaasa tiheda koostöö muude Euroopa institutsioonide, liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsustega.

Parema õigusloome institutsioonidevahelisele kokkuleppele lisatud deklaratsioonis võtsid Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon 2007. aastal kohustuse järgida läbipaistvuse, vastutuse ja tõhususe põhimõtteid, eriti kaasotsustamismenetluse puhul.

Parem õigusloome

Euroopa Liidu parema õigusloome kava teine strateegiline läbivaatamine, ⁽¹⁾ mille komisjon 30. jaanuaril esitas, annab tunnistust sellest, et kõnealuse kava raames võetud meetmed on saavutatud olulisi edusamme.

Komisjon rõhutab läbivaatamise raames, et parem õigusloome ei tähenda reguleerimise kaotamist ega vajalike uute Euroopa õigusaktide vastuvõtmisega viivitamist, vaid

⁽¹⁾ KOM(2008) 32 (ELT C 207, 14.8.2008).

strateegiliste ja õigusloome ettepanekute pidevat hindamist ning seda, et iga ettepaneku puhul kaalutaks mitut eri võimalust, olgu tegu õigusakti või muu lahendusega. Kehtivaid õigusakte lihtsustatakse ja kodifitseeritakse ning järjest sagedamini kasutatakse uuesti sõnastamist (2008. aasta lõpuks oli vastu võetud ja avaldatud 135 kodifitseeritud õigusakti 2006. aastal käivitatud suure kodifitseerimiskava raames ning 2008. aastal võeti vastu umbes viiskümmend uuesti sõnastatud akti). Lisaks tehakse kooskõlastatud jõupingutusi õigusaktidest tuleneva halduskoormuse vähendamiseks. Menetluses olevaid ettepanekuid vaadatakse läbi ja võetakse tagasi, kui need ei vasta enam ühenduse prioriteetidele. Koostöös liikmesriikidega koostatakse uut tõhusamat strateegiat, et ületada ühenduse õiguse rakendamisega kaasnevaid raskusi ja tagada kooskõla kõnealuse õigusega. 2008. aastal tehti ettepanek rohkem kui kuuesaja iganenud õigusakti tühistamiseks või kehtetuks tunnistamiseks.

Komisjon pakkus samuti välja protsessi jätkamise võimalused, nagu *acquis communautaire*'i põhjalik läbivaatamine, ettevõtete suhtes kehtestatud teabenõuetega kaasnevate kulude hindamise lõpuleviimine, mõjuhindamise tugevdamine poliitika kujundamise protsessis (mõju hindamist käsitlevate suuniste läbivaatamine, mõju hindamise komitee rolli tugevdamine ning Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühise mõjuhindamise lähenemisviisi läbivaatamine).

3. märtsi ning 29. ja 30. mai järeldustes tervitas nõukogu parema õigusloome algatuse teist strateegilist läbivaatamist. Nõukogu leidis, et kõnealuste jõupingutuste tulemuseks peaks olema õigusakt, millega vähendatakse ettevõtete liigseid kulusid ja võimaldatakse saavutada poliitilised eesmärgid tõhusamalt. Nõukogu nõudis komisjonilt ja liikmesriikidelt ka jõupingutuste tugevdamist, et arvestada rakendusmeetmeid mõjuhinnangutes ning vahetada õigusaktide täitmise ja kohaldamise alal head tava. Nõukogu hakkas uurima võimalusi lihtsustamissettepanekute läbivaatamise kiirendamiseks kehtivate otsustamismenetluste raames.

25. septembril leidis nõukogu, et paremal õigusloomel on veelgi konkreetsem mõju, kui kodanikud ja ettevõtted saavad konsulteerida Euroopa Liidu õigusakte hõlpsasti ja oma keeles. Nõukogu taotles, et Euroopa õigust käsitlevate Interneti-saitide parandamisel pandaks rõhku peamiselt tõhusamate ja ergonomilisemate otsinguvahendite kasutamisele ning kõikide õigusaktide kättesaadavaks tegemisele kõikides liidu keeltes konsolideeritud kujul. Ülemkogu tuletas meelde, et parema õigusloome kava ei käsitle mitte ainult normide väljatöötamise etappi, vaid ka kogu õigusloome tsükli, sealhulgas aktide tõhusat kohaldamist.

Tegevuspõhimõtete kavandamine

2008. aastal esitas mõju hindamise komitee (alustas tegevust 2007. aastal ja tegeleb komisjoni mõjuhinnangute kvaliteedi kontrolli tagamisega) 182 arvamust komisjo-

ni algatustele lisatud mõjuhinnangute kohta (43 arvamust käsitlesid uuesti esitatud mõjuhinnangu kavandeid ja 4 arvamust uuesti esitatud mõjuhinnanguid).

Kehtivate õigusaktide ajakohastamine

30. jaanuaril võttis komisjon vastu õiguskeskkonna lihtsustamise strateegia teise aruande ⁽¹⁾. Selles aruandes on esitatud nii sisuliselt kui ka arvuliselt käimasoleva lihtsustamiskava rakendamise raames juba saavutatud tulemused, mis on kodanike ja ettevõtete jaoks käegakatsutavad. Selles kirjeldatakse ka uusi meetmeid, mida komisjon kavatseb võtta kuni ametiaja lõpuni.

Juba vastuvõetud lihtsustamissetepanekute hulgas on näiteks liidu ühtne maksete piirkond, ajakohastatud tolliseadustik, otsus elektroonilise tollisüsteemi loomise kohta kahekümne ühe ühise turukorralduse ümbersõnastamine ühtse süsteemi all, et ratsionaliseerida ja lihtsustada ühist põllumajanduspoliitikat. Komisjoni uute ettepanekute hulgast leiab eelkõige läbivaadatud elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste reguleeriva raamistiku, mille eesmärk on kergendada riiklike reguleerivate asutuste ja turul tegutsevate isikute halduskoormust.

Aruandes on välja kuulutatud komisjoni kava *acquis communautaire* täielikult läbi vaadata, et kontrollida, kas kehtivad õigusaktid on veel vajalikud ja võimalikult vähe piiravad võrreldes oodatud poliitiliste tulemustega, kas on kasutatud õiget reguleerimistava ja kas kehtestatud kohustused on proportsionaalsed kavandatud poliitiliste eesmärkidega. Selle protsessiga selgitatakse välja ka uued algatused, mis lisatakse 2009. aasta alguses esitletavasse käimasoleva lihtsustamisprogrammi ajakohastatud versiooni.

Aasta jooksul esitas komisjon 41 uut lihtsustamisalgatust. Algatused käsitlesid peamiselt põllumajandus- ja keskkonnavalaseid õigusakte, tarbijakaitset, konkurentsi, äriühinguõigust (näiteks põllumajandustootjatele antava otsetoetuse kavade ühiseeskirjad ⁽²⁾ ning keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteem (EMAS), ⁽³⁾ ühenduse ökomärgise kava, ⁽⁴⁾ tarbijaõiguste üldraamistik, ⁽⁵⁾ riigiabi grupierandi määrus, ⁽⁶⁾ äriühingute ühinemisega või jagunemisega seotud aruandlus- ja dokumentide esitamise kohustus ⁽⁷⁾) ning statistika valdkonda. Kõnealused algatused on seotud ka tootealaste õigusaktidega (näiteks direktiivmäärus, mis käsitleb inimestevahelise ja veterinaarias kasutatavate ravimite müügilubade tingimuste muudatuste läbivaatamist, ⁽⁸⁾ kosmeetikatoodete direktiivi

⁽¹⁾ KOM(2008) 33 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 306 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽³⁾ KOM(2008) 402.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 401.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 614.

⁽⁶⁾ Määrus (EÜ) nr 800/2008 (ELT L 214, 9.8.2008).

⁽⁷⁾ KOM(2008) 194 ja KOM(2008) 576.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 123 (ELT C 202, 8.8.2008).

uuesti sõnastamise ettepanek, ⁽¹⁾ ettepanek mootorsõidukite üldise ohutuse kohta ⁽²⁾ või ettepanek mänguasjade ohutuse kohta ⁽³⁾).

Ühenduse õiguse rakendamine

Komisjon esitas 18. novembril oma 2007. aasta aruande ühenduse õiguse kohaldamise järelevalve kohta ⁽⁴⁾. Selles dokumendis on loetletud kolm peamist valdkonda, kus on vaja olukorda parandada: probleemide ennetamisele suunatud meetmed; ennetav koostöö liikmesriikidega, et lahendada kodanike probleeme; kaebuste ja rikkumiste käsitlemise prioriteetide kindlaksmääramine.

Aastaaruanne sisaldab strateegilise hindamise aruannet, prioriteetide püstitamist ja tööde kavandamist ühenduse õiguse kohaldamise järelevalve valdkonnas; dokumenti, mis sisaldab analüüsi sektorite lõikes; ⁽⁵⁾ dokumenti, milles on esitatud kõikide asutamislepingu, määruste ja otsustega seotud rikkumismenetluste loetelu koos viidetega asjaomastele liikmesriikidele ja sektoritele ning menetluse käimasolevale etapile, samuti sarnast loetelu direktiivide kohta ⁽⁶⁾.

Peale selle võttis komisjon samal päeval vastu valdkondliku teatise ühenduse keskkonnaõiguse rakendamise kohta ⁽⁷⁾. Selles teatises on esitatud ühenduse keskkonnaõiguse kohaldamisel esinevad probleemid ja kirjeldatud õigusnormide täitmise edendamise meetmeid. Nende meetmete eesmärk on eelkõige hoida ära rikkumisi, reageerida Euroopa kodanike konkreetsetele muredele, tuvastada raskemad rikkumised, et neid kiiresti ja põhjalikult käsitleda, ning kavandada tugevdatud dialoogi Euroopa Parlamendi, kodanike ja huvitatud isikutega.

2008. aasta lõpuks oli pooleli 3430 rikkumisjuhtumi käsitlemine, millest 1840 moodustasid kaebused.

Ühenduse statistika õigusraamistik

11. märtsil võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu otsused, ⁽⁸⁾ mille eesmärk on luua Euroopa statistika haldamise nõuandekogu ja Euroopa statistika nõuandekomitee. Need otsused kujutavad endast Euroopa statistikasüsteemi praeguse haldamise tugevdamise ja täiendamise algatusi.

⁽¹⁾ KOM(2008) 49.

⁽²⁾ KOM(2008) 316 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽³⁾ KOM(2008) 9 (ELT C 207, 14.8.2008).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 777.

⁽⁵⁾ SEK(2008) 2854.

⁽⁶⁾ SEK(2008) 2855.

⁽⁷⁾ KOM(2008) 773.

⁽⁸⁾ Otsused nr 235/2008/EÜ ja nr 234/2008/EÜ (ELT L 73, 15.3.2008).

Halduskoormuse vähendamine

30. jaanuari töödokumendis „Halduskoormuse vähendamine Euroopa Liidus - 2007. aasta eduaruanne ja väljavaated 2008. aastaks“⁽¹⁾ esitas komisjon halduskoormuse vähendamise tegevusprogrammi esimese toimimisaasta aruande. Komisjon teatas ka soovist esitada 2008. aastal uued märkimisväärsed tulemusi andvad kiirmeetmed, millega tehakse kehtivatesse õigusaktidesse vaid väiksed muudatused.

Need, 10. märtsi teatises⁽²⁾ esitatud kiirmeetmed, hõlmavad järgmisi valdkondi: põllumajandus, tööstuspoliitika, keskkond, statistika ja siseturg (äriühinguõigus ja raamatupidamine).

2007. aastal komisjoni halduskoormuse vähendamise tegevusprogrammi nõustamiseks loodud eksperdirühm, mida juhib Edmund Stoiber, täitis aasta jooksul kiirmeetmetega seotud ülesandeid. Eksperdirühm esitas arvamused uute ja käimasolevate algatuste kohta ning algatas konkursi parimate ideede leidmiseks halduskoormuse vähendamisel.

2008. aastal sai komisjon 2007. aastal algatatud Interneti-arutelu, samuti aruannete ja kirjade teel sadu ettepanekuid meetmete kohta, millega vähendada halduskulusid.

Subsidiaarsus ja proportsionaalsus

Komisjon esitas 26. septembril⁽³⁾ viieteistkümnenda parema õigusloome aastaaruande subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtete rakendamise kohta 2007. aastal. Aruandes peetakse oluliseks kahte 2007. aastal toimunud sündmust, mis on mõjutanud nende põhimõtete kohaldamist: mõjuhindamise komitee loomine (mis võimaldas tugevdada subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse kontrollimist komisjoni mõjuhinnangutes) ja uue lepingu kokkulepe (mis annab liikmesriikide parlamentidele uued ülesanded nende kahe põhimõtte kohaldamise analüüsimisel). Aruandes järeldatakse, et liikmesriigi ja Euroopa tasandi süsteemi kõik osapooled andsid panuse, kindlustamaks ühenduse õigusaktide ettepanekute kontrolli. Lisaks tähendab asjaolu, et liikmesriikide parlamendid ja Euroopa Liidu institutsioonid on tõstatanud sarnaseid probleeme, suurenevat üksmeelt selles, mida subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse all tegelikkuses mõeldakse.

⁽¹⁾ KOM(2008) 35 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 141 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 586.

Läbipaistvus

Huvide esindajate register

Komisjon käivitas 23. juunil huvide esindajate registri Internetis. Kõiki isikuid, kes on seotud tegevustega, mille eesmärk on suunata Euroopa institutsioonide poliitika kujundamist ja otsuste tegemise protsessi, kutsutakse ennast registrisse kandma ja avaldama teatavad andmed, et suurendada huvide esindajate ja komisjoni vaheliste suhete läbipaistvust. Käitumisjuhendi järgimine on üks registrisse kandmise eeltingimusi.

Huvide esindajate käitumisjuhendi võttis komisjon vastu pärast avalikku arutelu. Registreeritud tutvustatakse komisjoni 27. mai teatises „Euroopa läbipaistvuse algatus - Suhteid huvide esindajatega reguleeriv raamistik (register ja käitumisjuhend)”⁽¹⁾. Komisjon määras selles kindlaks huvide esindajate tegevuse ja kinnitas seitse põhilist käitumisreeglit.

Üldsuse juurdepääs dokumentidele

Kolm institutsiooni esitasid 2007. aasta aruanded⁽²⁾ teemal, kuidas on rakendatud määrust üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele⁽³⁾. 30. aprillil võttis komisjon vastu ettepaneku, mille eesmärk on seda määrust muuta, et suurendada läbipaistvust, eelkõige seoses õigusloomega, selle teatavate sätete parandamise ja täpsustamise teel⁽⁴⁾. Sellele ettepanekule eelnes avalik arutelu 2007. aasta rohelise raamatu põhjal⁽⁵⁾.

Läbipaistvus finantsküsimumustes

Euroopa läbipaistvusalgatuse⁽⁶⁾ raames käivitati 2. oktoobril uus Interneti-sait finantsküsimumuste läbipaistvuse kohta. Sait on suunatud nendest fondidest abi saavatele isikutele, mille eelarveridasid haldavad otseselt komisjon ja täitevametid, mis vastutavad teatavate Euroopa Liidu programmide haldamise eest.

Samal ajal pidid kõik liikmesriigid looma Interneti-saidi, mis sisaldab teavet maaelu arengu abi saavatele isikutele tehtavate maksete kohta (kättesaadav alates 30. septembrist Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi kulude puhul⁽⁷⁾) ja alates 30. aprillist 2009 Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi puhul).

(1) KOM(2008) 323 (ELT C 10, 15.1.2009).

(2) KOM(2008) 630.

(3) Määrus (EÜ) nr 1049/2001 (EÜT L 145, 31.5.2001).

(4) KOM(2008) 229.

(5) KOM(2006) 194 (ELT C 151, 29.6.2006) ja KOM(2007) 127 (ELT C 181, 3.8.2007).

(6) KOM(2006) 194 (ELT C 151, 29.6.2006).

(7) Vt esimene finantsaruanne, (KOM(2008) 589).

Kasulikud viidad

- Parem õigusloome:
http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/index_et.htm
- Mõju hindamine:
http://ec.europa.eu/governance/impact/index_en.htm
- Halduskoormuse vähendamine:
http://ec.europa.eu/enterprise/admin-burdens-reduction/index_et.htm
- Kodanikuühiskond:
http://ec.europa.eu/civil_society/index_en.htm
- Huvide esindajate register:
<http://www.ec.europa.eu/transparency/regrin/>
- Finantslâbipaistvus:
http://ec.europa.eu/grants/search/index_en.htm
http://ec.europa.eu/agriculture/funding/index_et.htm
- EUR-Lex:
<http://eur-lex.europa.eu/et/index.htm>

2. jagu

Teabevahetusstrateegia

Taust

Olles teadlik vajadusest kaasata rohkem kodanikke Euroopa poliitikasse ning parandada oma tegevuse tutvustamist avalikkusele, võttis komisjon kasutusele uue teabevahetusstrateegia, mille märksõnadeks on „parem kuulamine, parem selgitamine ja kohalikule tasandile suundumine“. Kuna teavitamine Euroopa küsimustes kuulub jagatud vastutusalasse, tegi komisjon 2007. aastal ettepaneku sõlmida institutsioonidevaheline kokkulepe ning rakendada juhtimispartnerlust liikmesriikidega, kes seda soovivad. Lisaks avas komisjon oma esindustes liikmesriikides tõlkefiliaalid, kes edastavad Euroopa Liidu sõnumeid selges ja arusaadavas keeles, kohandades teavet kohaliku kontekstiga.

2. aprillil võttis komisjon vastu teatise aastatel 2005–2007 rakendatud D-kava tuleviku kohta ⁽¹⁾. See algatus, mida jätkatakse aastatel 2008 ja 2009, kannab nüüdsest nime „Debate Europe“. Konkreetselt kavatseb komisjon astuda järgmisi samme:

⁽¹⁾ KOM(2008) 158 (ELT C 202, 8.8.2008).

- kaasrahastada kodanikuühiskonna organisatsioonide korraldatavaid rahvakonsultatsioone Euroopa tuleviku küsimustes;
- parandada komisjoni esinduste ja kohalike teabekeskuste tegevussuutlikkust, et nad korraldaksid Euroopa Liidu alaseid debatte;
- tõhustada kodanikuaktiivsust edendavate komisjoni programmide sünergiat;
- tugevdada institutsioonidevahelist koostööd liikmesriikides ja ühenduse tasandil, et luua ühiste jõupingutuste abil kontakt kodanikega.

Lisaks jätkatakse selle algatuse raames D-kava kõige tulemuslikumaid ettevõtmisi, nagu Interneti-arutelud, komisjoni esinduste loodud Euroopa Majad, Euroopa Parlamendi teabekeskused ning muude ühenduse institutsioonide ja asutuste loodud kodanike foorumid.

24. aprillil tutvustas komisjon konkreetseid meetmeid, ⁽¹⁾ mille eesmärk on edastada kodanikele audiovisuaalse meedia vahendusel rohkem teavet Euroopa küsimuste kohta. Meetmed käsitlevad põhiliselt audiovisuaalse meedia võrkude (raadio, televisiooni ja Interneti) arendamist viieaastaste „avaliku teenuse osutamise“ lepingute kaudu. Võrguoperaatorid kohustuvad sõltumatult tootma ja levitama Euroopa Liiduga seotud programme ELi erinevates keeltes. 11. novembril loodi näiteks veebipõhine Euroopa raadiovõrgustik Euranet ⁽²⁾.

Komisjon keskendas oma 2008. aasta teabevahetusstrateegia kaheksale prioriteedile (2007. aastaks ettenähtud 17 prioriteedi asemel), et suurendada oma nähtavust ja mõju kodanike seas.

Sellest lähtuvalt valiti 2009. aastaks neli institutsioonidevahelise teabevahetuse prioriteeti: Euroopa Parlamendi valimised, energeetika ja kliimamuutused, Berliini müüri langemise 20. aastapäeva tähistamine ning majanduskasvu, tööhõive ja solidaarsuse toetamine.

Et edendada ühist arusaama Euroopa Liidu teabevahetusprioriteetidest, võtsid nõukogu ja Euroopa Parlament vastavalt 9. ja 13. oktoobril vastu ühisdeklaratsiooni „Euroopast teavitamine partnerluse kaudu“.

Selleks et parandada dialoogi kodanikega, alustati 2008. aastal muu hulgas Europa veebilehe ümberkujundamist ⁽³⁾. Eesmärk on lihtsustada veebilehel liikumist ja lehe sisu ning tõhustada selle interaktiivsust. Alates juunist 2008 on ajakirjanikud saanud sellel veebilehel tutvuda Euroopa institutsioonide põhiliste ettevõtmiste ajakavaga.

⁽¹⁾ SEK(2008) 506.

⁽²⁾ IP/08/1680.

⁽³⁾ SEK(2007) 1742.

Euroopa Liidu välises teabevahetuses keskendus ühenduse diplomaatiliste esinduste töö kultuuridevahelise dialoogi Euroopa aastale ning energia ja kliimamuutustega seotud küsimustele.

Lisaks saavutati aasta jooksul märkimisväärset edu siseteavituse tõhustamisel, ⁽¹⁾ eriti talitustevahelise teabevahetuse, ühiskoolituste (mis olid suunatud ka juhtivpersonalile ja saadikukohuseid täitvatele töötajatele), ressursside arengu ning hindamise valdkonnas.

Kasulikud viidad

- Teabevahetuse peadirektoraat:
http://ec.europa.eu/dgs/communication/index_en.htm
- Teave Euroopa Liidu kohta ja kontaktandmed:
http://europa.eu/geninfo/info/index_fr.htm
- Arutelufoorum „Debate Europe“:
<http://europa.eu/debateeurope/>

⁽¹⁾ SEK(2007) 912.

3. jagu

Lissaboni leping

Taust

2007. aastal tähistati Rooma lepingute 50. aastapäeva. Sel puhul Euroopa Parlamendi ja komisjoni presidentide ning nõukogu eesistuja allakirjutatud Berliini deklaratsiooniga kinnitati ühiseid Euroopa väärtuseid ja nähti ette käivitada pärast Euroopa põhiseaduse lepingu tagasilükkamist taas liidu reformiprotsess. Deklaratsioonis püstitati eesmärk anda Euroopa Liidule ühised muudetud alused enne 2009. aasta Euroopa Parlamendi valimisi. 2007. aastal peetud valitsustevahelisel konverentsil anti lõplik kuju Lissaboni lepingule, mis kirjutati alla 13. detsembril 2007⁽¹⁾. Lepingu jõustumiseks peavad selle ratifitseerima kõik liikmesriigid. Samal ajal kirjutasid Euroopa Parlamendi president, nõukogu eesistuja ja komisjoni president Strasbourgis 12. detsembril 2007 alla põhiõiguste harta ning kuulutasid selle välja.

Lissaboni lepingu ratifitseerimine

Aasta jooksul kiitsid 25 liikmesriigi parlamendid Lissaboni lepingu heaks (vt tabel 1).

lirimaal, kus toimus rahvahääletus, lükati lepingu ratifitseerimine 12. juunil tagasi (vastu 53,4% ja poolt 46,6% hääletanutest).

Pärast lirimaa eitavat vastust kinnitas Euroopa Ülemkogu 19. ja 20. juunil ratifitseerimisprotsessi jätkamise ülejäänud liikmesriikides. Ülemkogu leidis, et oleks vaja rohkem aega, et analüüsida olukorda, ja otsustas teemat oktoobris uuesti arutada.

Euroopa Ülemkogu kogunes uuesti 15. ja 16. oktoobril ning võttis teadmiseks lirimaa peaministri Brian Coweni esitatud referendumitulemuste analüüsi. lirimaa valitsus jätkab arutelu, et aidata kaasa keerulise olukorra lahendamisele.

Arutelu toimus Euroopa Ülemkogu kohtumisel 11. ja 12. detsembril. Euroopa Ülemkogu koostas lähenemisviisi lepingu jõustamiseks enne 2009. aasta lõppu. Seoses komisjoni koosseisuga tuletas Euroopa Ülemkogu meelde, et kehtivates lepingutes nõutakse komisjoni liikmete arvu vähendamist 2009. aastal. Euroopa Ülemkogu nõustus sellega, et kui Lissaboni leping jõustub, võetakse vastavalt asjakohastele õiguslikele menetlustele vastu otsus, et komisjon saaks jätkata ühe esindajaga iga liikmesriigi kohta. Tingimusel, et lirimaa otsib kuni komisjoni ametiaja lõpuni võimalusi lepingu ratifitseerimiseks, nõustus Euroopa Ülemkogu ka õiguslike tagatiste andmisega kolmes järgmises valdkonnas:

(1) ELT C 306, 17.12.2007.

maksustamine, liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika, lirimaa põhiseaduse sätted õiguse kohta elule, haridusele ja perekonnaelu puutumatusel.

TABEL 1**Lissaboni lepingu ratifitseerimine**

Liikmesriik	Ratifitseerimise kord	Ratifitseerimise kuupäev⁽¹⁾	Märkused
Belgia	Parlamendis	15. oktoober	Vastu võetud 10. juulil
Bulgaaria	Parlamendis	28. aprill	Vastu võetud 21. märtsil
Tšehhi	Parlamendis		Hääletus senatis ette nähtud 2009. aasta jaanuari keskpaigaks
Taani	Parlamendis	29. mai	Vastu võetud 24. aprillil
Saksamaa	Parlamendis		Vastu võetud 23. mail. Ratifitseerimiskirjade hoiustamiseks oodatakse põhiseaduskohtu arvamust
Eesti	Parlamendis	23. september	Vastu võetud 11. juunil
lirimaa	Referendumil		Eitav otsus 12. juunil
Kreeka	Parlamendis	12. august	Vastu võetud 11. juunil
Hispaania	Parlamendis	8. oktoober	Vastu võetud 15. juulil
Prantsusmaa	Parlamendis	14. veebruar	Vastu võetud 7. veebruaril
Itaalia	Parlamendis	8. august	Vastu võetud 31. juulil
Küpros	Parlamendis	26. august	Vastu võetud 3. juulil
Läti	Parlamendis	16. juuni	Vastu võetud 8. mail
Leedu	Parlamendis	26. august	Vastu võetud 8. mail
Luksemburg	Parlamendis	21. juuli	Vastu võetud 29. mail
Ungari	Parlamendis	6. veebruar	Vastu võetud 17. detsembril 2007
Malta	Parlamendis	6. veebruar	Vastu võetud 29. jaanuaril
Madalmaad	Parlamendis	11. september	Vastu võetud 8. juulil
Austria	Parlamendis	13. mai	Vastu võetud 24. aprillil
Poola	Parlamendis		Vastu võetud 2. aprillil, oodatakse presidendi allkirja
Portugal	Parlamendis	17. juuni	Vastu võetud 23. aprillil
Rumeenia	Parlamendis	11. märts	Vastu võetud 4. veebruaril
Sloveenia	Parlamendis	24. aprill	Vastu võetud 29. jaanuaril
Slovakkia	Parlamendis	24. juuni	Vastu võetud 10. aprillil
Soome	Parlamendis	30. september	Vastu võetud 11. juunil
Rootsi	Parlamendis	10. detsember	Vastu võetud 20. novembril
Ühendkuningriik	Parlamendis	16. juuli	Vastu võetud 18. juunil

⁽¹⁾ Ratifitseerimisdokumendi hoiale andmise kuupäev.

Kasulikud viidad

- Lissaboni leping:
http://europa.eu/lisbon_treaty/index_et.htm

4. jagu

Rahvusvaheline finantskriis

Taust

Ameerika Ühendriikide kõrge riskitasemega hüpoteeklaenuturul 2007. aastal alanud finantskriis on põhjustanud segadust ja märkimisväärset ebakindlust maailma finantssüsteemis tervikuna. Et reageerida olukorrale ja leida lahendus kriisi tõttu ilmsiks tulnud peamistele nõrkustele finantssüsteemis, tegi nõukogu oktoobris 2007 rea järeltusi. Esmajärjekorras käsitletavad valdkonnad on määratletud majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu teekaardil, milles keskendutakse neljale peamisele tegevussuunale: läbipaistvuse suurendamisele, finantstoodete hindamisele, usaldatavusnormatiivide täitmise tugevdamisele ja turu toimimise parandamisele (näiteks rangema krediitdireitingupoliitika kaudu).

Sündmused, mis arenesid pärast seda, kui Ameerika Ühendriikide hüpoteeklaenude refinantseerimise asutused võeti valitsuse kontrolli alla (7. september) ning Ameerika neljas kommertspank oli läinud pankrotti (15. september), põhjustasid septembris rahvusvahelise finantskriisi, mis jõudis Euroopasse septembri lõpuks.

Kogu maailmas võeti viivitamatult kiirmeetmeid, et käsitleda finantskriisi mõju riikide majandusele. Lisaks kõnealustele meetmetele võttis Euroopa Liit endale juhtrolli rahvusvahelise finantssüsteemi reaalsel ja täielikul reformimisel, mis põhineb läbipaistvuse, pankade solidaarsuse, vastutuse, terviklikkuse ja ülemaailmse juhtimise põhimõtetel.

Lisaks sellele tehti 2007. aasta oktoobri teekaardi raames kogu aasta vältel ning enne kui finantskriis Euroopas selgelt avaldus, mitu finantsstabiilsusega seotud algatust ja ettepanekut. Need on esitatud üksikasjalikult II peatüki 1. jao punktis „Makromajanduslik raamistik“⁽¹⁾.

Euroopa vastus finantskriisile

Pärast kriisi vallandumist septembris pidid mitu Euroopa Liidu liikmesriiki võtma kiireloomulisi meetmeid oma riikliku pangasüsteemi kaitsmiseks.

(1) Vt käesoleva aruande II peatüki 1. jao punkti „Makromajanduslik raamistik“ alapunkt „Põhiaspektid“ ja alapunkt „Finantssüsteemid“.

Samaaegselt toimusid Euroopa Liidu liikmesriikide ametlikud ja mitteametlikud nõupidamised, mille eesmärk oli määrata kindlaks ühine vastus majanduse aeglustumisele ning taastada finantsturgude usaldusväärsus.

Alates kriisi algusest võttis komisjon endale kohustuse aidata liikmesriikidel tegutseda kooskõlastatult ja tõhusalt, et leida lahendus finantssektorit tabanud probleemidele ja tulla välja süsteemsest kriisist. Need komisjoni poolt esitatud kiired algatused kuuluvad majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu poolt alates oktoobrist 2007 kehtestatud raamistikku finantssektori läbipaistvuse ja vastutuse suurendamiseks ja siseturu arengu toetamiseks.

Euroopa Parlament on mitu korda teinud komisjonile ametliku ettepaneku paremaks õigusloomeks finantsturgude valdkonnas.

Kõnealuses kontekstis toimus 13. septembril Nice'is Euroopa majandus- ja finantsministrite mitteametlik kohtumine.

23. septembril võttis Euroopa Parlament vastu kaks resolutsiooni. Esimeses taotletakse riskimaandusfondide ja riskikapitalifondide järelevalvet parandavate õigusaktide rakendamist. Teises resolutsioonis soovitakse kehtestada uued eeskirjad, millega tagada riskimaandusfondide ja erakapitali investeerimispoliitika suurem läbipaistvus.

1. oktoobril tegi komisjon ettepaneku ⁽¹⁾ nn omavahendite direktiivide läbivaatamiseks ⁽²⁾. Kavandatud muudatustega soovitakse eelkõige edendada suurte riskide paremat haldamist, parandada kapitali kvaliteeti, tagada järelevalvetavade omavaheline vastavus ja tõhusus, samuti täiustada likviidsusriski haldamist ning korrigeerida vastavalt laenuriski edasivahendamise mudelile (*originate to distribute*) toimuva väärtpaberistamise puudusi.

4. oktoobril toimus G8 Euroopa liikmete kohtumine Pariisis. Saksa, Prantsuse, Itaalia ja Suurbritannia valitsusjuhid võtsid vastu ühisavalduse, milles nad kohustusid võtma kõik vajalikud meetmed finantssüsteemi solidaarsuse ja stabiilsuse tagamiseks.

6. oktoobril järgnes sellele 25 riigi- ja valitsusjuhi avaldus. Euroopa Liidu juhid teatasid, et igaüks neist võtab vajalikud meetmed finantssüsteemi stabiilsuse tagamiseks (kas pangahoiuste tagamist käsitlevate sätete tugevdamise, keskpankade poolt likviidsust suurendavate vahendite andmise või teatavatele pankadele suunatud sihipäraste meetmete abil).

Seejärel kogunes nõukogu 7. oktoobril Luxembourgis. Kohtumisele eelnes eurorühma kohtumine 6. oktoobril. Nõukogu jõudis kokkuleppele finantskriisile reageerimise

⁽¹⁾ KOM(2008) 602.

⁽²⁾ Direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT L 177, 30.6.2006).

kooskõlastatud lähenemisviisis. Pidades silmas Euroopa Ülemkogu 15. ja 16. oktoobri kohtumist, võttis nõukogu vastu järeldused, milles pakutakse võimalusi koheseks reageerimiseks vapustustele finantsturgudel, ning avaldused järgmistel teemadel: finantsstabiilsuse tugevdamine; vajadus karmistada finantsturgude järelevalvet; ühenduse kooskõlastatud reageerimine majanduse aeglustumisele; ettevõtete juhtide tasustamise määär.

Riigi- ja valitsusjuhtide 6. oktoobri avalduse järel otsustas nõukogu, et kõige olulisem on taastada usaldus finantssektoris ning sektori tõhus toimimine. Ühtlasi leidis nõukogu, et on vaja toetada süsteemseid finantsinstitutsioone, ning määras selleks kindlaks ühised põhimõtted. Ta julgustas komisjoni viivitamatult muutma teatavaid pankade suhtes kohaldatavaid raamatupidamiseskirju. Liikmesriigid leppisid kokku, et hoiused tagatakse 50 000 euro ulatuses. Lõpuks võttis komisjon arvesse ka selle, et praegused eeskirjad (riigiabi kontroll ning stabiilsuse ja kasvu pakt) on üleeuroopaliste erakorraliste tingimuste arvessevõtmiseks võrdlemisi paindlikud.

Kooskõlas nõukogu 7. oktoobril võetud kohustustega avaldas komisjon 13. oktoobril suunised ⁽¹⁾ liikmesriikidele seoses finantsinstitutsioonide suhtes võetavate meetmetega kriisisituatsioonis. Kõnealused suunised põhinevad EÜ asutamislepingu eeskirjadel, millega on lubatud abi mõne liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks (EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkt b). Vastavalt ühenduse eeskirjadele riigiabi kohta ei tohi võetavad meetmed põhjustada ebaproportsionaalseid konkurentsimoonusi. Kõnealused meetmed peavad olema ühtlasi ajaliselt piiratud ning vastama erasektori samalaadsele panusele. Kõnealuste põhimõtete arvessevõtmist, sealhulgas üksikabi meetmete puhul, peaks tagama liikmesriik ning kontrollima komisjon. 5. detsembril võttis komisjon muu hulgas vastu üksikasjalikud suunised liikmesriikide poolt pankade rekapiitalseerimise korra kohta finantskriisi tingimustes, ⁽²⁾ millega püütakse kooskõlas riigiabi valdkonnas kohaldatavate ühenduse eeskirjadega tagada, et ülejäänud majandus oleks piisavalt rahastatud ja saaks finantsturge stabiliseerida, vältides samas liigseid konkurentsimoonusi. Suuniste puhul on võetud arvesse asjaolu, et laenu raha järsk vähenemine hakkab reaalmajanduses üha rohkem tunda andma ning ettevõtjatele piisavate laenude andmiseks võib rahaliselt elujõulistel pankadel tekkida vajadus riiklike vahendite järgi. Teatis on täienduseks ja täpsustuseks 13. oktoobri suunistele ⁽³⁾.

15. oktoobril esitas komisjon ühtlasi ühenduse läbivaadatud ⁽⁴⁾ eeskirjad hoiuste tagamise skeemide kohta ⁽⁵⁾. Uute eeskirjade eesmärk on taastada usaldus finantssektoris. Selleks suurendatakse hoiuste tagamise taset ühe aasta pärast 20 000 eurolt 100 000 eurole (vahepealsel ajal suurendatakse seda 50 000 eurole); samas on igal liikmesriigil võimalus kehtestada kõrgemad piirmäärad. Lisaks sellele lühendatakse pankroti puhul hüvitamise tähtaega kolmelt kuult kolme päevani.

⁽¹⁾ ELT C 270, 25.10.2008.

⁽²⁾ K(2008) 8259.

⁽³⁾ Vt käesoleva aruande II peatüki 1. jao punkti „Konkurents“ alapunkt „Riigiabi“.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 661.

⁽⁵⁾ Direktiiv 94/19/EÜ (EÜT L 135, 31.5.1994).

Samal päeval võttis komisjon vastu ⁽¹⁾ muudatused teatavates praegu kehtivates raamatupidamisstandardites (rahvusvaheline raamatupidamisstandard IAS 39 ja rahvusvaheline finantsaruandlusstandard IFRS 7), selleks et võimaldada finantsinstrumentide ümberliigitamist ning tagada, et Euroopa finantsasutused ei jääks ebasoodsamasse olukorda kui nende rahvusvahelised konkurendid ⁽²⁾. Seejärel võttis ta 3. oktoobril lihtsustamise eesmärgil vastu Euroopa Liidus kohaldatava rahvusvahelise finantsaruandlusstandardi IFRS konsolideeritud teksti ⁽³⁾.

9. oktoobril võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni finantsjärelevalve tulevase struktuuri kohta. Tekstiga esitatakse komisjonile ametlik palve teha ettepanekud selleks, et parandada Euroopa finantsteenustesektori reguleerimist ja järelevalvet (Lamfalussy menetlus).

12. oktoobril toimus Pariisis euroala riikide tippkohtumine eesmärgiga määrata kindlaks euroala riikide ja Euroopa Keskpanga ühine tegevuskava praeguses finantskriisis. Eurorühma esindajad võtsid vastu avalduse euroala riikide kooskõlastatud tegevuskava kohta.

15. ja 16. oktoobril toimunud Euroopa Ülemkogul käsitleti samuti eelkõige majandus- ja finantsolukorda ning avaldati soovi, et Euroopa Liit annaks peamise panuse kõnealuse kriisi rahvusvahelisel reguleerimisel. Ülemkogu kinnitas eurorühma poolt 12. oktoobril vastuvõetud põhimõtteid finantsstabiilsuse säilitamiseks. Kõnealuste meetmete esmane eesmärk on tagada keskpankade ja järelevalveasutuste abil finantsinstitutsioonide piisav likviidsus, hõlbustada nende finantseerimist ning pakkuda neile kapitalivahendeid, et nad jätkaksid majanduse tavapärast rahastamist. Muu hulgas otsustas Euroopa Ülemkogu luua mitteametliku hoiatamise, teabe vahetamise ja hindamise mehhanismi (finantskriisi üksus). Euroopa finantssektori järelevalve tugevdamiseks nähti esmajärjekorras ette, et riiklikud järelevalveasutused kohtuvad kord kuus.

Euroopa Ülemkogu kiitis ühtlasi heaks algatuse teha rahvusvaheliste partneritega kiireloomulist koostööd rahvusvahelise finantssüsteemi reformimiseks ja uue ülemaailmse juhtimise väljakujundamiseks. Ülemkogu pani Euroopale kohustuse olla uue finantsjuhtimissüsteemi väljatöötamises juhtpositsioonil. Enne 2008. aasta lõppu nähti ette rahvusvaheline tippkohtumine (vt edaspidi „G20 rahvusvaheline tippkohtumine“).

Sellest lähtuvalt kohtusid nõukogu eesistuja ja komisjoni president 18. oktoobril New Yorgis Ameerika Ühendriikide presidendiga. Finantskriisiga toimetulekuks otsustasid kolm liidrit korraldada rea rahvusvahelisi tippkohtumisi. Määrati kindlaks ka tippkohtumistel arutluse alla tulevad küsimused, näiteks finantsinstitutsioonide järelevalve, riskimaandusfondide või Rahvusvahelise Valuutafondi tegevus.

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 1004/2008 (ELT L 275, 16.10.2008).

⁽²⁾ Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Siseturu edasiarendamine“ alapunkt „Raamatupidamine ja audit“.

⁽³⁾ Määrus (EÜ) nr 1126/2008 (ELT L 320, 29.11.2008).

Oktoobrikuus kokku tulnud Euroopa Ülemkogu käsitlevas 22. oktoobri resolutsioonis kutsus Euroopa Parlament üles võtma meetmeid finantskontrolli parandamiseks. Ta kordas oma üleskutset töötada välja õiguslikud meetmed, mille abil tugevdada Euroopa Liidu kriisialast õiguslikku, järelevalve- ja juhtimisraamistikku, mille alla kuulub pankade reguleerimine ja järelevalve, krediidireitingu agentuuride roll, väärtpaperistamine ja järelevalve väärtpaperistamise üle, riskifondid ja muud uued asutuste tüübid, finantsvõimenduse roll, läbipaistvuse nõuded, likvideerimise eeskirjad, kliiring börsivälistel turgudel ning kriisiennetusmehhanismid.

Nõukogu 4. novembri kohtumine oli samuti pühendatud eelkõige finantskriisile reageerimisele. Arutelud hõlmasid eelkõige selleks juba tehtud jõupingutuste jätkamist. Rahandusministrid arutasid ühtlasi finantssektorit toetavate riiklike meetmete kooskõlastamist, abi andmist kriisist kannatada saanud Euroopa riikidele ja ühist sõnumit, mida Euroopa peaks esitama rahvusvahelise finantsüsteemi muutmise arutelul.

Nõukogu kiitis heaks 6,5 miljardi euro suuruse laenu Ungarile, ⁽¹⁾ mis võimaldaks riigil seista vastu suurele survele riigi finantsturgudel. Kõnealusele laenule lisandub Rahvusvahelise Valuutafondi ja Maailmapanga antud rahaline toetus selleks, et toetada maksebilanssi keskpikal ajavahemikul.

Lisaks toimus 12. novembril finantsjärelevalve kõrgetasemelise eksperdirühma (komisjoni presidendi loodud rühm) esimene koosolek eesmärgiga esitada komisjonile soovitusel, et karmistada Euroopa järelevalvealaseid sätteid ja uurida Euroopa järelevalveasutuste koostööd oma rahvusvaheliste kolleegidega ⁽²⁾.

Samal päeval võttis komisjon vastu ettepaneku reitinguagentuuride reguleerimiseks ⁽³⁾. Ettepaneku eesmärk on kehtestada õiguslikult kohustav registreerimise ja väliskontrolli kord, mille kohaselt Euroopa reguleerijad peavad kontrollima reitinguagentuuride poliitikat ja korda.

2. detsembri istungil kiitis nõukogu heaks suurendada euroalast väljapoole jäävate liikmesriikide finantsraskuste puhul olemasoleva abi ülemmäära 12 miljardilt eurolt 25 miljardile eurole ⁽⁴⁾. Finantskriisi hõlmavate vastuste puhul rõhutas nõukogu eriti vajadust luua viivitamatult riiklikud toetuskavad pangandussektorile tagatiste andmiseks ning samuti ja eelkõige rekapiitaliseerimiskavadeks.

⁽¹⁾ KOM(2008) 716.

⁽²⁾ IP/08/1679.

⁽³⁾ KOM(2008) 704.

⁽⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 1360/2008 (ELT L 352, 31.12.2008).

Euroopa majanduse taastamise kava

Selleks et tulla toime finantskriisist tuleneva majanduse aeglustumisega, esitas komisjon 29. oktoobril teatise „Finantskriisist taastumine: Euroopa tegevusraamistik”⁽¹⁾. Selles on pakutud välja tegevuskava majandustegevuse toetamiseks Euroopa aeglustuva majanduse kontekstis. Teatises keskendutakse kolmele peamisele küsimusele, milleks on: uus finantsturgude ülesehitus Euroopa Liidu tasandil, tegelemine reaalmajandusele avalduvate mõjudega ja üleilmne vastus finantskriisile.

Seejärel võttis komisjon vastu Euroopa majanduse taastamise kava⁽²⁾. Lissaboni strateegiaga kooskõlas olev kava toetub kahele peamisele meetmeterühmale. Esimene meetmeterühm hõlmab ostujõu suurendamist majanduses, et kasvatada nõudlust ja usaldust. Komisjon teeb ettepaneku, et liikmesriigid ja Euroopa Liit lepiksid kokku eraldada eelarvelise esmaabina 200 miljardi euro suurune summa (1,5% SKPst), et suurendada nõudlust täielikus kooskõlas stabiilsuse ja kasvu paktiga. Teine meetmeterühm tugineb vajadusele võtta lühiajalisi otsemeetmeid Euroopa konkurentsivõime tugevdamiseks pikas perspektiivis. Kavas esitatakse laiahaardeline programm nn aruka investeerimisega seotud otsemeetmetest. Arukas investeerimine tähendab investeerimist tulevikus vajalikesse oskustesse, investeringuid energiatõhususse, et luua töökohti ja säästa energiat, investeerimist keskkonnasäästlikesse tehnoloogiatesse, et edendada vähem süsihappegaasiheiteid tekitavat ehitus- ja autotööstust, ning investeerimist tõhusust ja innovatsiooni edendavasse infrastruktuuri ja võrkude sidususse.

2. detsembril kiitis nõukogu heaks Euroopa majanduskasvu taastamise kava ja esitas selle detsembris toimunud Euroopa Ülemkogule. Nõukogu toetas eelkõige Euroopa majanduskasvu taastamiseks vahendite eraldamist mahus 1,5% Euroopa SKPst. Liikmesriikide tegevuse toetuseks võetud meetmete puhul on oluline märkida, et meetmed peavad olema kooskõlastatud ja arvestada tuleb liikmesriigiti erineva olukorraga. 11. ja 12. detsembril kokku tulnud Euroopa Ülemkogu andis Euroopa majanduse taastamise kavale oma nõusoleku.

Majanduse taastamise kava kohaselt võttis komisjon 17. detsembril vastu⁽³⁾ riigiabi ajutise raamistiku, millega antakse liikmesriikidele täiendavad võimalused võidelda nende mõjudega, mida laenuraha järsk vähenemine majandusele põhjustab. Lisaks sellele tegi komisjon 10. detsembril ettepaneku vaadata läbi mitmeaastane finantsraamistik (2007–2013)⁽⁴⁾. Energiavõrkude ja lairibainfrastruktuuri edendamiseks pakkus komisjon finantsraamistiku piires välja veel viie miljardi euro suuruse täiendava summa aastateks 2009–2010.

(1) KOM(2008) 706.

(2) KOM(2008) 800.

(3) IP/08/1993. Vt käesoleva aruande II peatüki 1. jao punkti „Konkurents” alapunkt „Riigiabi”.

(4) KOM(2008) 859.

Lisaks sellele võttis komisjon 16. detsembril vastu meetmete paketi majanduskasvu taastamise kava lihtsustamiseks ja Lissaboni strateegia tõhustamiseks (1).

G20 rahvusvaheline tippkohtumine

15. novembril toimus Washingtonis peamiste finantskriisist tabatud riikide ja institutsioonide rahvusvaheline tippkohtumine. Sellele eelnes Euroopa Liidu riigi- ja valitsusjuhtide mitteametlik kohtumine Brüsselis 7. novembril ning G8 rahandusministrite kohtumine São Paulos 8. ja 9. novembril. Tippkohtumisel osalesid G20 riigi- ja valitsusjuhid, ÜRO peasekretär, IMFi peadirektor, Maailmapanga president, komisjoni president ja finantsstabiilsuse foorumi president, kes võtsid vastu avalduse finantsturgude ja maailma majanduse kohta.

Euroopa Liidu eestvedamisel toimunud tippkohtumisel määrati kindlaks ulatuslik tegevuskava maailmamajanduse taaskäivitamiseks võetavate meetmete kooskõlastamiseks, finantsturgude tõhusamaks reguleerimiseks, ülemaailmse juhtimise parandamiseks ja proteksionismi kaotamiseks.

Kasulikud viidad

- Finantskriisi kajastamine ajakirjanduses:
http://europa.eu/press_room/press_packs/crisis/index_en.htm

(1) Vt käesoleva aruande II peatüki 1. jao punkt „Lissaboni strateegia: partnerlus majanduskasvu ja tööhõive edendamiseks“.

II peatükk

Heaolu

1. jagu

Majandus- ja sotsiaalkeskond

Taust

Uuendatud Lissaboni strateegia, mille eesmärk on tagada Euroopale edukas, aus ja keskkonnahoidlik tulevik, on suunatud majanduse ja tööhõive kasvule üleilmastumise ja säästva arengu kontekstis. 2007. aastal märkisid institutsioonid, et kõnealune 2005. aastal kindlaksmääratud strateegia on hakanud vilja kandma. Seega pakkus komisjon välja uue kolmeaastase tsükli kava.

Samas on säästva arengu strateegia seitsmest väljakutsest muutunud Euroopa Liidu jaoks esmatähtsaks kaks: kliimamuutus ja säästev energia. 2007. aastal tegi Euroopa Ülemkogu algust Euroopa energiapoliitika uue ajajärguga, seades endale 2020. aastaks uued ja kohustavad eesmärgid seoses kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisega, taastuva energia ja biokütustega ning süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamisega.

Lissaboni strateegia: partnerlus majanduskasvu ja tööhõive edendamiseks

13. ja 14. märtsil kokku tulnud Euroopa Ülemkogu käivitas majanduskasvu ja tööhõivet käsitleva uuendatud Lissaboni strateegia teise kolmeaastase etapi (2008–2010). Ülemkogu kinnitas, et endiselt jäävad kehtima praegused majanduskasvu ja tööhõive koondsuunised (majanduspoliitika üldsuunised ja tööhõivesuunised) ning 2006. aasta kevadel toimunud Euroopa Ülemkogu kindlaksmääratud neli esmatähtsat tegevusvaldkonda (teadmised ja innovatsioon, ettevõtluskeskkond, tööhõive ning energia ja

kliimamuutus). Euroopa Ülemkogu rõhutas lisaks, et pärast aastat 2010 on vaja säilitada Euroopa Liidu tasandil struktuurireformide ja säästva arengu osas võetud kohustused, et kinnistada majanduskasvu ja tööhõivet käsitleva uuendatud Lissaboni strateegia abil saavutatud edusammud. Ühtlasi kutsus Euroopa Ülemkogu komisjoni, nõukogu ja Lissaboni strateegia riiklike koordinaatoreid üles alustama mõttevahetust seoses Lissaboni strateegia tulevikuga 2010. aasta järgsel perioodil.

16. detsembril võttis komisjon vastu meetmete paketi 26. novembril vastu võetud Euroopa majanduse taastamise kava ⁽¹⁾ elluviimise lihtsustamiseks ja Lissaboni strateegia kinnistamiseks. Meetmete pakett hõlmab Lissaboni strateegia rakendusaruannet ja tulevasi esmatähtsaid meetmeid ⁽²⁾.

Ühtlasi ajakohastas komisjon Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi, eesmärgiga tagada fondi võimaluste maksimaalne ärakasutamine aitamaks inimestel uuesti tööd leida ⁽³⁾. Lisaks sellele võttis komisjon vastu teatise pealkirjaga „Uute töökohtade jaoks uued oskused“ ⁽⁴⁾ milles antakse esimene hinnang vajaminevate oskuste ja tööturu vajaduste kohta Euroopa Liidus aastani 2020 ⁽⁵⁾.

16. detsembril heakskiidetud meetmete paketi raames vastu võetud teises teatises selgitatakse, kuidas liikmesriigid saavad kasutada ühtekuuluvuspoliitika fonde majanduse lühiajaliseks edendamiseks, püstitades endale samas pikaajalisi eesmäärke, nagu konkurentsivõime parandamine ja liikumine vähem süsihappegaasiheiteid tekitava majanduse poole ⁽⁶⁾. Ühtekuuluvuspoliitika kogueelarves (2007–2013) on 230 miljardit eurot ette nähtud investeeringuteks majanduskasvu ja tööhõivet käsitleva uuendatud Lissaboni strateegia nelja esmatähtsasse valdkonda.

Lissaboni strateegia meetmete paketi raames võeti vastu ka teatis, milles käsitletakse hariduse ja kutseõppe alase koostöö kiireloomulisi prioriteete ajavahemikul 2009–2010 ning pikaajalisi strateegilisi ülesandeid ⁽⁷⁾.

Viimasena tuleb lisada, et meetmete pakett hõlmab teatist Lissaboni strateegia välise mõõtme kohta, ⁽⁸⁾ mis põhineb taastamise kaval ja ettepanekutel, mille eesmärk on parandada Euroopa Liidu rahvusvahelist koostööd õigusvaldkonnas ning tagada õiglane

(1) KOM(2008) 800. Vt käesoleva aruande I peatüki 4. jao punkti „Rahvusvaheline finantskriis“ alapunkt „Euroopa majanduse taastamise kava“.

(2) KOM(2008) 881.

(3) KOM(2008) 867.

(4) KOM(2008) 868.

(5) Vt käesoleva aruande III peatüki 1. jao punkti „Sotsiaalne mõõde“ alapunkt „Tööhõive“.

(6) KOM(2008) 876. Vt käesoleva aruande III peatüki 1. jao punkti „Piirkondlik mõõde ja ühtekuuluvuspoliitika“ alapunkt „Ühtekuuluvuspoliitika“.

(7) KOM(2008) 865. Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Haridus ja väljaõpe“ alapunkt „Elukestev õpe ja koolitus“.

(8) KOM(2008) 874. Vt käesoleva aruande V peatüki 2. jao punkti „Rahvusvaheline kaubandus“ alapunkt „Turulepääsu strateegia“.

ja avatud juurdepääs kolmandate riikide turgudele. Ühtlasi sisaldab pakett ühtse turu läbivaatamise seirearuannet (¹).

Lisaks sellele võttis Regioonide Komitee 26. ja 27. novembri istungil vastu perspektiivarvamuse, milles rõhutatakse vajadust majanduskasvu- ja tööhõivepoliitikaid juhtimise eri tasanditel paremini kooskõlastada.

Säästva arengu strateegia

Juunis 2006 läbivaadatud säästva arengu strateegia eesmärk on tõstatada uuesti seitse esmatähtsat ülesannet, milleks on: kliimamuutus ja puhas energia, säästev transport, säästev tarbimine ja tootmine, loodusressursside säilitamine ja haldamine, rahvatervis, sotsiaalne kaasatus, demograafia ja rändega seotud küsimused ning ülemaailmne vaesus.

Selle läbivaadatud strateegia põhjal jätkas Euroopa Liit kogu aasta jooksul säästva arengu kaasamist kõikidesse oma poliitikatesse. Säästva arengu peamine pikaajaline eesmärk – elukvaliteet, põlvkondadevaheline võrdsus ja Euroopa ühiskonna usaldusväärus pikas perspektiivis – ning Lissaboni strateegia raamesse jääv majanduskasvu ja tööhõive keskmise tähtajaga eesmärk on omavahel jätkuvalt lähenenud. Euroopa tasandil on lähenemise näideteks: poliitilised prioriteedid energia ja kliimamuutuse valdkonnas; ühtne turg, mis annab tunnistust sellest, et turu avamine, millega kaasnevad sotsiaal- ja keskkonnameetmed, võib parandada elukvaliteeti; uus sotsiaalmeetmete kava, mille eesmärk on parandada Euroopa kodanike võimalusi ja juurdepääsu ning suurendada solidaarsust nendega, kel seda vaja; samuti püüd parandada õigusloomet, mis soodustab poliitika vastavat kohaldamist, nõudes süsteemse hinnangu andmist majandus-, sotsiaal- ja keskkonnamõjudele. Rõhk asetati poliitika tegelikule kohaldamisele, mille tulemust oleks võimalik kohapeal mõõta.

Vastavalt läbivaadatud strateegias ettenähtule avaldas komisjon 2008. aastal kodanikule suunatud strateegiaalase juhendi, milles selgitatakse Euroopa Liidu lähtekohti ja eesmärgi vastavas valdkonnas, tuues konkreetseid näiteid, kuidas elanikel oleks võimalik anda oma panus säästvasse arengusse.

2007. aasta detsembris kokku tulnud Euroopa Ülemkogu nõudel esitab komisjon järgmise strateegiaalase aruande juunis 2009.

(¹) SEK(2008) 3064. Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Siseturu edasiarendamine“ alapunkt „Ühtse turu läbivaatamine“.

Makromajanduslik raamistik

Põhiaspektid

2008. aasta majanduskliimat iseloomustas kõigepealt toorainehindade tõus ning seejärel langus, segadus finantsturgudel ja majanduse aeglustumine.

Lahendused, kuidas piirata toiduainete hindade kerkimise tagajärgi maailmaturul, on esitatud 20. mai teatises ⁽¹⁾. 13. juunil järgnes sellele naftahindade tõusmist käsitlev teatis ⁽²⁾. Need kaks teatist võeti 19. ja 20. juunil toimunud Euroopa Ülemkogul arutluse alla.

Euroopa Liidu vahetus vastust finantsturgudel alates septembrist tekkinud segadustele käsitletakse I peatüki 4. jaos „Rahvusvaheline finantskriis” ⁽³⁾. Muud finantsturge mõju-tavad meetmed on esitatud üksikasjalikult käesoleva jao alapunktis „Finantssüsteemid” (vt allpool).

Majanduse aeglustumist kinnitati sügisel ajavahemikuks 2008–2010 koostatud majandusprognosides, mille komisjon esitas 3. novembril.

Turuolukorrast tulenevalt võttis komisjon 29. oktoobril vastu teatise pealkirjaga „Finantskriisist taastumine: Euroopa tegevusraamistik” ⁽⁴⁾ ja 26. novembril Euroopa majanduse taastamise kava ⁽⁵⁾. Neid kahte algatust on kirjeldatud ka I peatüki 4. jaos „Rahvusvaheline finantskriis” ⁽⁶⁾.

Liikmesriikide ja ühenduse 2008–2010 aasta majanduspoliitika üldsuuniste 2008. aasta ajakohastamiseks võttis nõukogu 14. mail vastu sellekohase soovitus ⁽⁷⁾.

(1) KOM(2008) 321 (ELT C 10, 15.1.2009). Vt käesoleva aruande III peatüki 2. jao punkti „Põllumajandus ja maaelu areng” alapunkt „Põllumajandustoodete hinnad ja seonduvad meetmed”.

(2) KOM(2008) 384 (ELT C 10, 15.1.2009). Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Energeetika” alapunkt „Põhiaspektid” ja III peatüki 2. jao punkti „Kalandus- ja merendusasjad” alapunkt „Ühenduse kalanduspoliitika suundumused”.

(3) Vt käesoleva aruande I peatüki 4. jao punkti „Rahvusvaheline finantskriis” alapunkt „Euroopa vastus finantskriisile”.

(4) KOM(2008) 706.

(5) KOM(2008) 800.

(6) Vt käesoleva aruande I peatüki 4. jao punkti „Rahvusvaheline finantskriis” alapunkt „Euroopa majanduse taastamise kava”.

(7) ELT L 137, 27.5.2008 ja ELT L 139, 29.5.2008.

Finantssüsteemid

27. veebruaril esitas komisjon Euroopa ja ülemaailmsete finantssüsteemide kohandamist ⁽¹⁾ ning riiklike investeerimisfonde ⁽²⁾ käsitlevad teatised.

Finantsstabiilsuse puhul soovis komisjon, et Euroopa Ülemkogu annaks kinnituse põhimõtetele, millest Euroopa Liit saaks finantsturgude läbipaistvuse parandamisel juhinduda ning millega saaks tugevdada usaldatavusnormatiivide täitmise kontrolli ja riskijuhtimist; ning ühtlasi kehtestaks üldsuunad võetavate meetmete jaoks. See teatis kuulub nõukogu poolt oktoobris 2007 vastu võetud teekaarti.

Riiklike investeerimisfonde käsitlevas teatises vaadeldakse küsimusi, mis kerkivad esile seoses nende fondide kui piiriüleste investeeringute eriliigiga. Teatises selgitatakse, kuidas ühise seisukoha vastuvõtmine võimaldab luua õige tasakaalu fondide tekitatud probleemidega arvestamise ja investeeringuteks avatud keskkonna poolt pakutavate ühiste eeliste vahel.

13. ja 14. märtsil kokku tulnud Euroopa Ülemkogu otsustas, et finantsturgude suurema stabiilsuse tagamiseks tuleks võtta meetmed turgude läbipaistvuse ja toimimise parandamiseks ning järelevalve ja õiguskeskkonna tõhustamiseks riiklikul, Euroopa Liidu ning maailmatasandil. Erilist tähelepanu pöörati ka riiklike investeerimisfondide tulevikule.

Vastavalt Euroopa Ülemkogu nõudmisele kiitis nõukogu 14. mai järeldustes heaks meetmed ja korra, mida tuleb rakendada finantsjärelevalvet ja finantsstabiilsust käsitlevate Euroopa Liidu õigusaktide parandamiseks. Nõukogu ajakohastas ka teekaarte, millest ühes käsitletakse finantsstabiilsuse alaste Euroopa Liidu õigusaktide tugevdamist ja finantskriisiga toimetulekuks võetud meetmeid (teekaart vastu võetud oktoobris 2007) ja teises finantsteenuste reguleerimist käsitleva Lamfalussy menetluse läbivaatamist (teekaart vastu võetud detsembris 2007).

Finantskriisi puhul võetud meetmeid käsitletakse I peatüki 4. jaos „Rahvusvaheline finantskriis“.

Stabiilsuse ja kasvu pakt

Ühenduse institutsioonid on koostanud kõigi liikmesriikide olukorra iga-aastase analüüsi. Seega on nõukogu võtnud komisjoni soovitude alusel vastu järjestikused arvamused kahekümne seitsme liikmesriigi ajakohastatud stabiilsus- ja lähenemisprogrammide kohta ⁽³⁾.

⁽¹⁾ KOM(2008) 122 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 115 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽³⁾ ELT C 49, 22.2.2008, ELT C 73, 19.3.2008, ELT C 74, 20.3.2008, ELT C 75, 26.3.2008 ja ELT C 182, 19.7.2008.

Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlemises on 2008. aastal toimunud järgmised arengud:

- Itaalia, Portugali, Slovakkia, Tšehhi ja Poola olukorra paranemise tulemusel järgis nõukogu komisjoni soovitusi ja tühistas 3. juunil ⁽¹⁾ Itaaliat, Portugali, Slovakkia ja Tšehhi ning 8. juulil ⁽²⁾ Poolat hõlmavad varasemad otsused ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta kõnealustes riikides;
- 8. juulil ⁽³⁾ võttis nõukogu vastu otsuse ülemäärase eelarvepuudujäägi kohta Ühendkuningriigis, millega kaasnes olukorra parandamiseks võetavate meetmete soovitus.

Vastuseks finantskriisi tekitatud erakorralisele olukorrale otsustas 15. ja 16. oktoobril kokku tulnud Euroopa Ülemkogu, et eelarvepoliitika peavad ka edaspidi jääma läbi-vaadatud stabiilsuse ja kasvu pakti raamidesse.

Riigi rahanduse kvaliteet ja jätkusuutlikkus

24. juunil esitas komisjon teatise „Riigi rahandus majandus- ja rahaliidus – 2008 – Riigi rahanduse kvaliteedi roll Euroopa Liidu juhtimisraamistikus“ ⁽⁴⁾. Teatis hõlmab varasemate eelarvearengute ülevaadete peamisi sõnumeid ja tulevikuriske, samuti ettepanekuid stabiilsuse ja kasvu pakti ennetava osa tõhususe suurendamiseks, rõhutades eelkõige riigi rahanduse kvaliteedi kaasamist majandusjärelvalvesse.

Nõukogu omalt poolt tegi 14. mai järeldustes avalduse riigi rahanduse kvaliteedi kohta. Ta rõhutas vajadust intensiivistada oma jõupingutusi, et parandada riigi rahanduse kvaliteedi ja selle poolt majanduskasvule avaldatava mõju mõõtmist ja analüüsimist. Riigi rahanduse kvaliteedi küsimuse juurde lubas nõukogu 2009. aastal tagasi pöörduda.

Majandus- ja rahaliit

Üldises plaanis võttis komisjon 7. mail vastu teatise pealkirjaga „EMU@10 – majandus- ja rahaliidu edusammud ja ülesanded pärast kümnet tegutsemisaastat“ ⁽⁵⁾. Selles analüüsitakse euroala majandussaavutusi alates ühisraha kasutuselevõtust 1999. aastal. Teatistes tuuakse välja ka seatud eesmärgid ja euroala ees seisvad väljakutsed ning pakutakse välja poliitiline programm, mis võimaldaks majandus- ja rahaliidul oma edukat tegevust jätkata.

⁽¹⁾ Otsused 2008/560/EÜ, 2008/561/EÜ, 2008/562/EÜ ja 2008/563/EÜ (ELT L 181, 10.7.2008).

⁽²⁾ Otsus 2008/622/EÜ (ELT L 200, 29.7.2008).

⁽³⁾ Otsus 2008/713/EÜ (ELT L 238, 5.9.2008).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 387 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 238.

18. aprilli teatises pealkirjaga „Euro kasutuselevõtt Küprosel ja Maltal“⁽¹⁾ käsitles komisjon üksikasjalikumalt üleminekuprotsessi peamisi aspekte, eelkõige euro sularaha kasutuselevõttu, finants- ja haldussüsteemide kohandamist, tegelikku mõju ja hinnasuundumusi seoses ülemineku eurole ning elanike suhtumist teavituskampaaniatesse.

Euroala tulevase laienemise osas tegi komisjon 7. mai lähenemisaruandes⁽²⁾ järelduse, et vaatlusalustest liikmesriikidest on üksnes Slovakkia euro kasutuselevõtu tingimused täitnud. Lähenemisaruande ja Euroopa Keskpanga aruande alusel võttis ta seega vastu ettepaneku ühisraha kasutuselevõtu kohta Slovakkias 1. jaanuaril 2009. aastal⁽³⁾. Kui juunis kokku tulnud Euroopa Ülemkogu oli ettepanekule oma toetust avaldanud ning Euroopa Parlament sellele heaks kiitnud, võttis nõukogu 8. juulil otsuse vastu⁽⁴⁾. Seejärel esitas komisjon seitsmenda⁽⁵⁾ ja kaheksanda⁽⁶⁾ aruande praktiliste ettevalmistuste kohta ühisraha kasutuselevõtuks Slovakkias (vastavalt 18. juulil ja 12. detsembril).

Maksundus

Põhiaspektid

14. mail võttis nõukogu vastu järeldused seoses „Maksuküsimustega lepingutes kolmandate riikidega“. Selles rõhutatakse, kui oluline on rakendada geograafiliselt võimalikult laiaulatuslikult head valitsemistava maksuvaldkonnas.

Kahjustava maksukonkurentsi vastase võitluse valdkonnas võttis nõukogu vastu järeldused ettevõtjate maksustamist käsitleva tegevusjuhendi kohta (3. juuni) ning kõnealuse tegevusjuhendi eest vastutava töörühma uue tegevuskava (2. detsember).

Euroopa Parlament võttis 2. septembril vastu resolutsiooni, milles käsitletakse kooskõlastatud strateegiat maksupettusevastase võitluse parandamiseks ja mille eesmärk peab olema maksupettuste tõttu saamata jäänud maksusummade probleemiga tegelemine, tehes kindlaks valdkonnad, kus saaks parandada nii ELi õigusakte kui ka liikmesriikidevahelist halduskoostööd, mis edendaks tõhusalt maksupettuste vähendamist, maksuametitele ja maksu maksjatele ebavajalikku koormust tekitamata.

9. oktoobril võttis komisjon vastu programmi „Fiscalis 2003–2007“ lõpliku hindamisaruande⁽⁷⁾. Selle järelduses osutati, et programm võimaldas edendada siseturu maksustamis-

(1) KOM(2008) 204 (ELT C 202, 8.8.2008).

(2) KOM(2008) 248.

(3) KOM(2008) 249.

(4) Otsus 2008/608/EÜ (ELT L 195, 24.7.2008).

(5) KOM(2008) 480.

(6) KOM(2008) 843.

(7) KOM(2008) 623.

süsteemide nõuetekohast toimimist, suurendades osalejariikide, nende ametiasutuste ja ametnike koostööd.

Otsene maksustamine

Nõukogu 14. mai järelduste tulemusena esitas komisjon 15. septembril oma esimese aruande ⁽¹⁾ hoiuste direktiivi ⁽²⁾ toimimise kohta. Aruanne sisaldab hinnangut direktiivi mõju kohta ja selles esitatakse komisjoni seisukoht direktiivi reguleerimisala võimalikest muudatustest. Aruande alusel võttis komisjon 13. novembril vastu kõnealuse direktiivi muudatusettepaneku, millega soovitakse teha lõpp maksustamise vältimisele ⁽³⁾.

Lisaks sellele võttis nõukogu 2. detsembril vastu resolutsiooni riigist lahkumisel rakendatavate otseste maksustamissüsteemide kooskõlastamise kohta.

Kaudne maksustamine

2008. aastal kiitis nõukogu heaks mitu kaudset maksustamist käsitlevate õigusaktide ettepanekut:

- 12. veebruaril meetmete pakett käibemaksu maksmise ja tagastamise kohta Euroopa Liidus ⁽⁴⁾. Käibemaksupakett hõlmab järgmist: teenuste osutamise koha direktiiv; väikese üheakna süsteem telekommunikatsiooni-, ringhäälingu- või elektrooniliste teenuste jaoks; direktiiv registreerimata ettevõtjatele mõeldud tagastamiskorra kohta; määrus uute õigusaktide väljatöötamiseks vajaliku liikmesriikidevahelise teabevahetuse kohta;
- samal päeval direktiiv kapitali suurendamise kaudse maksustamise kohta (kapitalimaksu direktiiv) ⁽⁵⁾. Direktiivi eesmärk on aidata kaasa õiguskindlusele, muutes kõnealuse valdkonna õigusaktid selgemaks, mõistetavamaks ja lihtsamaks;
- 26. mail direktiiv vastastikuse abi kohta teatavate lõivude, tollimaksude, maksude ja muude meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel ⁽⁶⁾. Selles kontekstis võttis komisjon 28. novembril vastu määruse, millega kehtestatakse osutatud direktiivi teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad ⁽⁷⁾;
- 9. juunil muutmisotsus dokimaksude kohta Prantsusmaa ülemeredepartemangudes, ⁽⁸⁾ et võtta arvesse selliste uute toodete esilekerkimist Prantsuse Guajaana departemangus, mis ei ole Euroopa Liidu praeguste õigusaktidega hõlmatud;

⁽¹⁾ KOM(2008) 552.

⁽²⁾ Direktiiv 2003/48/EÜ (ELT L 157, 26.6.2003).

⁽³⁾ KOM(2008) 727.

⁽⁴⁾ Direktiivid 2008/8/EÜ ja 2008/9/EÜ ning määrus (EÜ) nr 143/2008 (ELT L 44, 20.2.2008).

⁽⁵⁾ Direktiiv 2008/7/EÜ (ELT L 46, 21.2.2008).

⁽⁶⁾ Direktiiv 2008/55/EÜ (ELT L 150, 10.6.2008).

⁽⁷⁾ Määrus (EÜ) nr 1179/2008 (ELT L 319, 29.11.2008).

⁽⁸⁾ Otsus 2008/439/EÜ (ELT L 155, 13.6.2008).

- 16. detsembril direktiiv, mis käsitleb aktsiisimaksu üldist korda, ⁽¹⁾ ja millega püütakse tõhustada maksupettusevastast võitlust ning lihtsustada aktsiisimaksuga maksustatavate kaupade liikumise suhtes kohaldatavat korda;
- samal päeval käibemaksudirektiivi muudatus ⁽²⁾ ja käibemaksualase halduskoostöö määruse muudatus, ⁽³⁾ millega püütakse alates 2010. aastast kiirendada ühendusesiseste tehingutega seotud teabe kogumist ja vahetamist ⁽⁴⁾.

Komisjon pakkus käibemaksualaste maksupettustega võitlemiseks omalt poolt välja järgmised algatused:

- teatis käibemaksusüsteemi muutmiseks pettustega võitlemise eesmärgil võetavate meetmete kohta, ⁽⁵⁾ mille eesmärk on viia sisse ühendusesiseste tarnete maksustamine ja kehtestada üldine pöördmaksustamiskord (22. veebruar);
- mitu uut meetet ning teatis, milles esitatakse ajakavale vastavad erinevad õiguslikud ettepanekud ⁽⁶⁾. Solidaarvastutust hõlmavad meetmed ning imporditud kaupade vabastamine käibemaksust (1. detsember).

Kooskõlas komisjoni teatisega, ⁽⁷⁾ milles esitatakse tegevused, mis võiksid aidata kaasa käibemaksupettuste vastase strateegia parandamisele, kiitis komisjon 7. oktoobril heaks programmi Eurofisc suunised. Tegemist on meetmetega käibemaksupettuste vastu võitlemiseks ning pettuses kahtlustatavaid ettevõtteid käsitleva teabe vahetuse hõlbustamiseks liikmesriikide maksuametite vahel.

Muude valdkondade puhul esitas komisjon 7. juulil käibemaksudirektiivi muudatusettepaneku vähendatud käibemaksumäärade osas ⁽⁸⁾. Seega peab kogu eluasemesektor, restoraniteenused, toitlustus ja kohapeal osutatavad teenused (eelkõige töjõumahukad teenused) kuuluma nende kaupade ja teenuste loetelusse, mille suhtes võib kohaldada vähendatud käibemaksumäära.

Tubaka aktsiisimaksude puhul võttis komisjon 16. juulil vastu aruande ja direktiivi ettepaneku ühenduse kehtivate õigusaktide muutmiseks ⁽⁹⁾. Direktiivi ettepanekuga nähakse ette sigarettide ja sigarettide keeramiseks mõeldud peeneks lõigatud tubaka ühenduse minimaalse maksumäära järkjärguline tõus kuni 2014. aastani. Selles ajakohastatakse ka eri tubakatoodete mõisted ja muudetakse maksustamiskord läbipaistvamaks. Aruandes ja ettepanekus antakse ülevaade tubakatoodete turu olukorrast ning pakutakse välja võimalikud meetmed tubakatoodete aktsiisi ajakohastamiseks.

⁽¹⁾ Direktiiv 2008/118/EÜ (ELT L 9, 14.1.2009).

⁽²⁾ Direktiiv 2006/112/EÜ (ELT L 347, 11.12.2006).

⁽³⁾ Määrus (EÜ) nr 1798/2003 (ELT L 264, 15.10. 2003).

⁽⁴⁾ Direktiiv 2008/117/EÜ ja määrus (EÜ) nr 37/2009 (ELT L 14, 20.1.2009).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 109 (ELT C 207, 14.8.2008).

⁽⁶⁾ KOM(2008) 807.

⁽⁷⁾ KOM(2007) 758 (ELT C 55, 28.2.2008).

⁽⁸⁾ KOM(2008) 428.

⁽⁹⁾ KOM(2008) 460 ja KOM(2008) 459.

Konkurents

Põhiaspektid

Aastal 2008 jätkati konkurentsipoliitikas selliste tingimuste kaitsmist ja loomist, mis võimaldavad turgudel toimida vabas konkurents Euroopa tarbijate ning ettevõtete huvides. See tähendas ühest küljest turuosaliste konkurentsivastasest käitumisest ja teatavatest turustruktuuridest tingitud turuprobleemide lahendamist ning teisest küljest panustamist kõiki majandussektoreid hõlmavasse majanduspoliitika üldraamistikku, mis soodustab tõhusat konkurentsi.

Lisaks esitas komisjon 16. juunil ⁽¹⁾ aruande konkurentsipoliitikas 2007. aastal toimunud peamistest arengutest.

Riigiabi

21. mail ⁽²⁾ ja 17. novembril ⁽³⁾ ajakohastas komisjon riigiabi tulemustabeleid. Kevadises ajakohastamises rõhutas ta keskkonnakaitset soodustavate riigiabide olukorda, sügiseses ajakohastamises vajadust vähendada või mitte suurendada riigiabide mahtu enamikus liikmesriikides. Läbi vaadati ka kõrgema riskiastmega hüpoteeklaenude kriisi tulemusel pangandussektoris eraldatud abi.

Spetsiifilisemates valdkondades võttis komisjon 23. jaanuaril vastu keskkonnakaitseks antavat riigiabi käsitlevad ühenduse suunised ⁽⁴⁾. Osutatud suunistes on kehtestatud asjaomase riigiabi uued tingimused ja määratud kindlaks oluline tasakaal keskkonnakaitse majandamise edendamise ja konkurentsimoonutuste vahel ⁽⁵⁾. Lisaks sellele võttis komisjon 20. mail vastu uue teatise garantiidena antava riigiabi kohta ⁽⁶⁾.

6. augustil võttis komisjon vastu riigiabi käsitleva üldise grupierandi määruse, ⁽⁷⁾ millega teatavat liiki abi tunnistatakse EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamisel ühishuruga kokkusobivaks ja mis võimaldab liikmesriikidel abi anda kohustuseta komisjoni sellest eelnevalt teavitada. Määruse kohaselt võib abi anda väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele, teadustegevuseks, innovatsiooniks, regionaalarenguks, koolituseks, tööhõiveks ja riskikapitali vormis. Määrusega on lubatud ka keskkonnakaitseks antav riigiabi ja ettevõtlust soodustavad meetmed. Kõnealune määrus konsolideerib ühte teksti

⁽¹⁾ KOM(2008) 368.

⁽²⁾ KOM(2008) 304.

⁽³⁾ KOM(2008) 751.

⁽⁴⁾ ELT C 82, 1.4.2008.

⁽⁵⁾ Vt käesoleva aruande III peatüki 2. jao punkti „Keskkond“ alapunkt „Kliimamuutused“.

⁽⁶⁾ IP/08/764.

⁽⁷⁾ Määrus (EÜ) nr 800/2008 (ELT L 214, 9.8.2008).

viie varasema määruse eeskirjad ja ühtlustab neid. Lisaks laiendatakse sellega abiliikide hulka, mis on teatamiskohustusest vabastatud.

Vastuseks septembris alanud segadusele finantsturgudel on tulnud vastu võtta hulk kiireloomulisi meetmeid riigiabi valdkonnas ⁽¹⁾. Konkurentsipoliitika aitab oluliselt kaasa Euroopa Liidu tegevuse kooskõlastamisele finantskriisi tingimustes, säilitades liikmesriikide võimaluse sekkuda vastavalt riiklikele tingimustele ja vajadusele. Selles valdkonnas võttis komisjon 13. oktoobril vastu teatise, milles käsitletakse riigiabi eeskirjade kohaldamist meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras ⁽²⁾. Teatises kehtestatud suuniste kohaselt kiitis komisjon heaks mitmes liikmesriigis kehtestatud finantsasutuste abikava ⁽³⁾. 5. detsembril täiendas komisjon 13. oktoobril vastu võetud tegevussuundi teatisega, milles käsitletakse liikmesriikide poolt pankade rekapiitalseerimise korda ja mille eesmärk on suurendada kooskõlas riigiabi puhul kohaldatavate ühenduse eeskirjadega krediidivooge reaalmajanduse kasuks ⁽⁴⁾.

Euroopa majanduse taastamise kava ⁽⁵⁾ raames võttis komisjon 17. detsembril vastu ajutise raamistiku, millega antakse liikmesriikidele täiendavad võimalused võidelda nende mõjudega, mida tekitab reaalmajandusele laenu raha järsk vähenemine ⁽⁶⁾. Uue raamistikuga lisatakse teatav hulk ajutisi meetmeid, mis aitaksid liikmesriikidel lahendada ootamatult tekkinud raskusi seoses ettevõtjate juurdepääsuga laenu rahadele. Liikmesriigid võivad ilma igast üksikust juhust eraldi teatamata anda intressitoetust, vähendada laenu garantii puhul makstavat garantiipreemiat, kohaldada VKEde puhul riskikapitalimeetmeid ja otsest abi ülemmääraga 500 000 eurot.

Statistiliselt täheldas komisjon 2007. aastaga võrreldes riigiabist teatamiste arvu vähenemist, 2008. aastal teatati 660 riigiabist. Komisjon võttis vastu ka 616 lõplikku otsust. Komisjon lubas abi umbes 96% juhtudest, samal ajal kui ülejäänud 4% juhtude puhul tegi ta eitava otsuse, olles tõdenud, et kõnealused meetmed ei sobi kokku riigiabialaste õigusnormide ning ühisturuga.

(1) Vt käesoleva aruande I peatüki 4. jao punkti „Rahvusvaheline finantskriis“ alapunkt „Euroopa vastus finantskriisile“.

(2) ELT C 270, 25.10.2008.

(3) Vt eelkõige IP/08/1496, IP/08/1497, IP/08/1589, IP/08/1600, IP/08/1601, IP/08/1609 ja IP/08/1610.

(4) K(2008) 8259.

(5) KOM(2008) 800. Vt käesoleva aruande I peatüki 4. jao punkti „Rahvusvaheline finantskriis“ alapunkt „Euroopa vastus finantskriisile“.

(6) IP/08/1993.

Ettevõtjate suhtes kohaldatavad konkurentsieeskirjad

Koondumiste kontroll

Koondumistest teatamise sageduse puhul täheldas komisjon teatamiste arvu vähenemist võrreldes 2007. aastaga. Enam kui 98% teatatud tehingutest kiideti heaks, suuremalt osalt ühe kuu jooksul. Piiratud arvu juhtumite puhul algatas komisjon siiski põhjalikuma uurimise. Seega algatas komisjon põhjalikuma uurimise järgmistel juhtudel: Thomsoni kava puhul omandada Reuters, ⁽¹⁾ Statoil Hydro kava puhul osta Skandinaavias asuvad Jet de Conoco Phillipsi teenindusjaamad, ⁽²⁾ GBI business omandamisel ABFi poolt pagaripärmi valdkonnas ⁽³⁾. Kõnealustest uurimistest on selgunud, et algsel kujul teatatud koondumised oleksid märkimisväärselt konkurentsi kahjustanud. Tulles vastu komisjoni rahulolematusele, tegid pooled kavandatud tehingutesse muudatused. Sellest lähtuvalt andis komisjon loa kõnealusteks koondumisteks vastavalt 19. veebruaril, ⁽⁴⁾ 21. oktoobril ⁽⁵⁾ ja 23. septembril ⁽⁶⁾.

Konkurentsimeetmed

Kartellide puhul määras komisjon trahvid kogusummas ligikaudu 3,2 miljardit eurot neile kartellikokkulepete liikmetele, kes tegutsevad rahvusvahelise kolimise, ⁽⁷⁾ parafiinvaha, ⁽⁸⁾ banaaniimpordi ⁽⁹⁾ ja autotööstuses kasutatava klaasi tootmise valdkonnas ⁽¹⁰⁾.

Konkurentsi piirava tegevuse vallas võttis komisjon 16. juulil vastu otsuse, millega keelatakse kahekümne neljal Euroopa ettevõttel, kes tegelevad autoriõiguste ühishaldamisega, piirata nende võimet pakkuda teenuseid autoritele ja kommertskasutajatele väljaspool oma riigi territooriumi ⁽¹¹⁾. 26. novembril võttis komisjon vastu otsuse, mille tulemusel avatakse konkurentsile Saksamaa elektriturg. Kõnealuse otsusega muudetakse õiguslikult siduvaks elektritootjale E.ON pandud kohustused, et leida lahendus probleemidele, mida täheldati EÜ asutamislepingu eeskirjade kohases uurimuses valitseva seisundi kuritarvitamise kohta ⁽¹²⁾.

⁽¹⁾ IP/07/1460.

⁽²⁾ IP/08/740.

⁽³⁾ IP/08/591.

⁽⁴⁾ IP/08/260.

⁽⁵⁾ IP/08/1556.

⁽⁶⁾ IP/08/1392.

⁽⁷⁾ IP/08/415.

⁽⁸⁾ IP/08/1434.

⁽⁹⁾ IP/08/1509.

⁽¹⁰⁾ IP/08/1685.

⁽¹¹⁾ IP/08/1165.

⁽¹²⁾ IP/08/1774.

Komisjon võttis ühtlasi vastu kaks olulist otsust konkurentsieeskirjade järgimise kohta. 30. jaanuaril määras komisjon 38 miljoni euro suuruse trahvi ettevõtjale E.ON Energie AG, ⁽¹⁾ kes oli avanud komisjoni kontrolli käigus ettevõtja ruumidele pandud pitseri, ning 27. veebruaril Microsoftile ⁽²⁾ 899 miljoni euro suuruse põhisumma, kuna ettevõtja ei olnud täitnud talle komisjoni 2004. aasta märtsi otsusega pandud kohustustest tulenevaid tähtaegu ⁽³⁾.

Lõpuks alustas komisjon farmaatsiatööstuse konkurentsialast valdkondlikku uurimist. Uurimise aluseks olid viited, mille kohaselt Euroopa farmaatsiaturgudel ei järgita konkurentsieeskirju: turule on toodud vähem farmaatsiatooteid ning geneerilised ravimid on jõudnud turule hilinemisega ⁽⁴⁾.

Ennetava poliitika kinnitamine

19. veebruaril võttis Euroopa Parlament vastu avalduse Euroopa Liidus tegutsevate suurte selvehallide jõupositsiooni kuritarvitamise uurimise ja selle vastu võitlemise kohta. Ta tegi komisjonile ettepaneku alustada uurimist, kuidas mõjutab Euroopa Liidu suurte jaemüügikettide koondumine väikeettevõtjaid, tarnijaid, töötajaid ja tarbijaid ning eelkõige hinnata sellest koondumisest tulenevat võimalikku ostujõu kuritarvitamist.

2. aprillil võttis komisjon vastu valge raamatu ühenduse konkurentsieeskirjade rikkumisest tekkinud kahju hüvitamise kohta ⁽⁵⁾. Kõnealuses valges raamatus esitatakse ettepanekud eri poliitiliste lahenduste ja konkreetsete meetmete kohta, mille abil tagada, et kõikidel EÜ konkurentsioiguse rikkumise tõttu kannatanutel oleks võimalik tõhusa õiguskaitsemehhanismi alusel saada täielikku hüvitist kantud kahju eest.

30. juunil ⁽⁶⁾ võttis komisjon vastu määruse, ⁽⁷⁾ millega kehtestatakse kokkuleppemenetlused kartellide puhul, ning teatise asjaomaste menetluste kohta ⁽⁸⁾. Osutatud menetlused võimaldavad komisjonil lahendada kokkuleppeküsimusi lihtsustatud korras.

Lisaks sellele võttis komisjon 1. juulil vastu suunised EÜ asutamislepingu artikli 81 kohaldamiseks (konkurentsi piiravad sätted) mereveoteenuste alal ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ IP/08/108.

⁽²⁾ IP/08/318.

⁽³⁾ IP/04/382.

⁽⁴⁾ IP/08/49.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 165 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁶⁾ IP/08/1056.

⁽⁷⁾ Määrus (EÜ) nr 622/2008 (ELT L 171, 1.7.2008).

⁽⁸⁾ ELT C 167, 2.7.2008.

⁽⁹⁾ SEK(2008) 2151.

28. oktoobril alustas komisjon konsultatsioone koondumisi käsitleva määruse toimimise kohta ⁽¹⁾. Selle läbivaatamisega soovitakse hinnata, kuidas õiguslike künniste ja üleandmismehhanismidega seotud eeskirjad on määruse nelja kohaldamisaasta jooksul toiminud.

Ühtlasi avaldas komisjon 5. detsembril suunised komisjoni täitetegevuse prioriteetide kohta turgu valitseva seisundi kuritarvitamist käsitlevate eeskirjade kohaldamisel turgu valitsevate ettevõtjate kuritahtliku konkurentide tõrjuva tegevuse suhtes (EÜ asutamislepingu artikkel 82). Komisjon koondab oma tähelepanu juhtudele, mille puhul turgu valitseva ettevõtja konkurentide tõrjuv tegevus on klientide jaoks kahjuliku mõjuga ⁽²⁾.

Kasulikud viidad

- Lissaboni strateegia:
http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm
- Säästev areng:
<http://ec.europa.eu/environment/eussd/>
- Stabiilsus- ja lähenemisprogrammid, ülemäärane eelarvepuudujääk:
http://ec.europa.eu/economy_finance/sg_pact_fiscal_policy/index_et.htm?cs_mid=570
- Euroopa Keskpank:
<http://www.ecb.eu/home/html/index.en.html>
- Maksundus:
http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/tax_policy/index_en.htm
- Konkurents, keelatud piiravad kokkulepped, riigiabi:
http://ec.europa.eu/comm/competition/index_et.html
- Rahvusvaheline konkurentsivõrgustik:
<http://www.internationalcompetitionnetwork.org/>

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 139/2004 (ELT L 24, 29.1.2004).

⁽²⁾ KOM(2008) 832.

2. jagu

Heaolu eeltingimused

Taust

2007. aastal jõudis lõpule ühtse turu läbivaatamine, millega tehti algust 2006. aastal, ning kuulutati välja Euroopa ülesehituse selle samba uus etapp. Ühenduse uus lähtekoht on suunatud Euroopa Liidu rakendatava poliitika kaasajastamisele, mis võimaldaks saada suuremat kasu üleilmastumisest, anda rohkem võimu tarbijatele, olla avatud väikeettevõtjatele, edendada uuendustegevust ning aidata hoida kõrget taset sotsiaal- ja keskkonnavaldkonnas.

Siseturu edasiarendamine

Ühtse turu läbivaatamine

16. detsembril võttis komisjon vastu aruande pealkirjaga „Ühtse turu läbivaatamine: üks aasta hiljem“⁽¹⁾. Aruande kohaselt on ühtse turu poliitika täitnud 2008. aastal olulist ülesannet komisjoni reageeringutes finantskriisile ja majandussurutisele. Aruandes tuuakse välja rida juba võetud või võetavaid meetmeid, mille abil on võimalik luua soodsad tingimused Euroopa majanduse taastamiseks.

Kapitali vaba liikumine ja maksesüsteemid

28. jaanuaril loodi ühtne euromaksete piirkond (SEPA). Selle eesmärk on luua ühtne euromaksete teenusteturg, kus toimib tegelik konkurents ning kus ei tehta vahet riiklike maksete ja ühendusesiseste eurodes tehtavate välismaksete vahel. 22. jaanuari järel dustes kirjutas nõukogu ühtse euromaksete piirkonna eesmärkidele alla.

Muu hulgas võttis komisjon 11. veebruaril vastu aruande⁽²⁾ eurodes tehtavaid välismakseid käsitleva määruse kohaldamise kohta⁽³⁾. Ta tegi järelduse, et määrust tuleb muuta,

(1) SEK(2008) 3064. Vt käesoleva aruande II peatüki 1. jao punkti „Lissaboni strateegia: partnerlus majanduskasvu ja tööhõive edendamiseks“.

(2) KOM(2008) 64 (ELT C 207, 14.8.2008).

(3) Määrus (EÜ) nr 2560/2001 (EÜT L 344, 28.12.2001).

selleks et võtta paremini arvesse turu tegelikke olusid (ühtse euromaksete piirkonna loomine) ning ühtlustada määrus paremini direktiiviga makseteenuste kohta siseturul ⁽¹⁾.

Aruande põhjal tegi komisjon 9. oktoobril ettepaneku eespool osutatud määruse sätete muutmiseks ⁽²⁾. Ettepanekuga soovitakse laiendada võrdsete tasude põhimõtet otsekordlustele. Ettepanek sisaldab ka sätteid, mille eesmärk on tugevdada tarbijate huvide ja õiguste kaitset välismakseid hõlmavate vaidluste puhul ning kergendada statistiliste andmete avaldamisega seotud kohustust.

Selleks et soodustada elektronraha teenuste tõeliselt ühtse turu väljakujunemist Euroopa Liidus, võttis komisjon 13. oktoobril vastu direktiivi ettepaneku, ⁽³⁾ millega muudetakse elektronraha direktiivi ⁽⁴⁾ ja makseteenuste direktiivi ⁽⁵⁾. Ettepaneku eesmärk on võimaldada uute, innovaatiliste ja turvaliste elektronraha teenuste loomist, avada turg uutele tegijatele ning soodustada tegelikku ja tõhusat konkurentsi kõikide turulolijate vahel.

Kaupade vaba liikumine

9. juulil võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu õigusaktide paketi, ⁽⁶⁾ mille eesmärk on ühest küljest lihtsustada kaupade vaba liikumist siseturul ja kõrvaldada olemasolevad kaubanduspiirangud ning teisest küljest suurendada konkurentsivõimet ja tõhustada tarbijate turvalisust. Pakett hõlmab määrust, milles sätestatakse menetlused seoses teatavate riiklike tehniliste eeskirjade kohaldamisega teises liikmesriigis seaduslikult turustatavate toodete suhtes, määrust, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujäreleva nõuded seoses toodete turustamisega, ning otsust, millega sätestatakse toodete turustamise ühine raamistik.

Spetsiifilisemalt muutsid ⁽⁷⁾ Euroopa Parlament ja nõukogu 21. mail direktiivi relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta ⁽⁸⁾. Uue direktiiviga nähakse ette tsiviilkasutuseks toodetud tulirelva kohustuslik tähistamine ning relva liikumist hõlmavate andmete säilitamine vähemalt 20 aastat. Ka muude sätetega (relvade kahjutukstegemine või järeletehtud tulirelvade probleem) püütakse tagada, et siseturule pääseksid vaid turvalised relvad.

⁽¹⁾ Direktiiv 2007/64/EÜ (ELT L 319, 5.12.2007).

⁽²⁾ KOM(2008) 640.

⁽³⁾ KOM(2008) 627.

⁽⁴⁾ Direktiiv 2000/46/EÜ (EÜT L 275, 27.10.2000).

⁽⁵⁾ Direktiiv 2007/64/EÜ (ELT L 319, 5.12.2007).

⁽⁶⁾ Määrused (EÜ) nr 764/2008 ja (EÜ) nr 765/2008 ning otsus nr 768/2008/EÜ (ELT L 218, 13.8.2008).

⁽⁷⁾ Direktiiv 2008/51/EÜ (ELT L 179, 8.7.2008).

⁽⁸⁾ Direktiiv 91/477/EMÜ (EÜT L 256, 13.9.1991).

Teenuste osutamise vabadus ja asutamisevabadus

Üldhuviteenused

Üldist majandushuvi pakkuvad teenused olid vaatluse all ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee poolt 14. veebruaril vastu võetud omaalgatuslikus arvamuses pealkirjaga „Üldhuviteenuste sõltumatu hindamine“⁽¹⁾. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse kohaselt peab hindamine aitama suurendada üldist majandushuvi pakkuvate teenuste tõhusust ja mõjusust ning teenuste kohandamist elanike ja ettevõtjate vajaduste arengule vastavalt, samuti andma riigiasutustele teavet asjakohaste valikute tegemiseks. Peale selle esitas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ettevalmistava arvamuse, milles leiti, et teenustesektori olulisus majanduslikus ja sotsiaalses arengus peaks kiiresti tunnustust leidma.

Tingimusjuurdepääsul põhinevad teenused

30. septembril võttis komisjon vastu teise aruande⁽²⁾ tingimusjuurdepääsul põhinevate või seda sisaldavate teenuste õiguskaitsse direktiivi rakendamise kohta⁽³⁾. Aruandes leitakse, et direktiivi rakendamist riiklikul tasandil saaks parandada. Tuuakse välja direktiivi olulisus seoses tasulise televisiooni tavapärase teenuste ning kõigi tingimusjuurdepääsul põhinevate uut tüüpi teenustega (tellitav videoteenus, Internet ja mobiiltelevisioon (viimase edendamist käsitletakse komisjoni 10. detsembril avaldatud suunistes⁽⁴⁾)) kaitsmisega piraatluse eest. Aruandes avaldatakse kahetsust selle üle, et kuigi hulk Euroopa elanikke kasutab Euroopas vaba liikumise võimalust ja soovib juurdepääsu oma päritoluriigi teenustele, on piiriüleste pakkumiste areng olnud aeglane. Kokkuvõttes teeb komisjon ettepaneku, et Euroopa Liit ratifitseeriks Euroopa Nõukogu Euroopa konventsiooni tingimusjuurdepääsul põhinevate teenuste õiguskaitsse kohta. Samal päeval määras komisjon kindlaks liikmesriikide eksperdirühma tingimusjuurdepääsuga tegelemiseks.

Finantsteenused

Selles valdkonnas võttis komisjon 23. aprillil vastu direktiivi ettepaneku,⁽⁵⁾ mille eesmärk on kohandada ühenduse kaht peamist instrumenti arvelduse lõplikkuse kohta makse- ja väärtpaperiarveldussüsteemides⁽⁶⁾ vastavalt finantsturgude arengule ja määruse muudatustele.

(1) ELT C 162, 25.6.2008.

(2) KOM(2008) 593.

(3) Direktiiv 98/84/EÜ (EÜT L 320, 28.11.1998).

(4) KOM(2008) 845.

(5) KOM(2008) 213 (ELT C 202, 8.8.2008).

(6) Direktiivid 98/26/EMÜ (EÜT L 166, 11.6.1998) ja 2002/47/EMÜ (EÜT L 168, 27.6.2002).

16. juulil tegi ta ettepaneku vaadata läbi investeerimisfonde reguleeriv ühenduse õigusraamistik ⁽¹⁾. Eurofondi direktiivi tehtavate muudatuste abil peaks olema võimalik kõrvaldada eurofondide halduslikud piiriülesed turustustõkked.

17. juulil käivitas Euroopa Keskpank ametlikult projekti Target2-Securities (T2S) ⁽²⁾. Target2-Securities on platvorm, mis võimaldab osalevatel institutsioonidel ühtlustada eurodes (edaspidi avatakse süsteem ühtlasi muudele vääringutele) tehtavaid väärtpaberitehinguid. Süsteem peaks olema keskdepositooriumidele pakutav teenus ning süsteemi peaksid haldama Euroopa Keskpank ja euroalasse kuuluvate liikmesriikide keskpangad. Komisjon on projekti rakendamist koordineeriva rühma ametlik liige.

Lisaks muudele finantskriisiga toimetulekuks võetud meetmetele pani komisjon ette vaadata läbi omavahendite direktiiv ⁽³⁾ ja ühenduse eeskirjad hoiuste tagamise skeemide kohta ⁽⁴⁾ ning esitas ka reitinguagentuuride määruse ettepaneku ⁽⁵⁾. Kõnealusel algatused on esitatud üksikasjalikult I peatüki 4. jaos „Rahvusvaheline finantskriis“ ⁽⁶⁾.

Peale selle võttis nõukogu 3. juunil ja 3. detsembril vastu järeldused kliiringu ja arvelduse kohta.

Postiteenused

20. veebruaril võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi, ⁽⁷⁾ millega muudetakse postidirektiivi ⁽⁸⁾ seoses ühenduse postiteenuste siseturu rajamise lõpuleviimisega. Turu avamise lõplikuks kuupäevaks on kehtestatud 31. detsember 2010, jättes teatavatele liikmesriikidele võimaluse kõnealust avamist kuni kahe täiendava aasta võrra edasi lükata. Vastuvõtmise kuupäev on ühtlasi direktiivi jõustumise kuupäev ning sellega algab postiteenuste seaduslike monopolide kaotamine. Direktiiv on Euroopa postiteenuste õigusraamistiku alal saavutatud laia poliitilise konsensuse tulemus.

Lisaks sellele võttis komisjon 22. detsembril vastu aruande postidirektiivi kohaldamise kohta ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ KOM(2008) 458.

⁽²⁾ IP/08/1193.

⁽³⁾ KOM(2008) 602.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 661.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 704.

⁽⁶⁾ Vt käesoleva aruande I peatüki 4. jao punkti „Rahvusvaheline finantskriis“ alapunkt „Euroopa vastus finantskriisile“.

⁽⁷⁾ Direktiiv 2008/6/EÜ (ELT L 52, 27.2.2008).

⁽⁸⁾ Direktiiv 97/67/EÜ (EÜT L 15, 21.1.1998).

⁽⁹⁾ KOM(2008) 884 ja SEK(2008) 3076.

Äriühinguõigus ja ettevõtete juhtimine

Halduskulude vähendamise 2008. aasta programmi raames võttis komisjon 17. aprillil ja 24. septembril vastu ettepanekud äriühinguõiguse alaseid kohustusi käsitlevate direktiivide ⁽¹⁾ muutmiseks. Väljapakutud ettepanekutega püütakse lihtsustada ühest küljest teatavat liiki äriühingute avalikustamise ⁽²⁾ ja tõlkimise ⁽³⁾ kohustust ning teisest küljest Euroopa Liidu aktsiaseltside riigisisese ühinemise ⁽⁴⁾ või jagunemise ⁽⁵⁾ kavade teatamis- ja avaldamisalaseid nõudeid.

Ühtse turu kaasajastamise kava ⁽⁶⁾ jätkamiseks võttis komisjon 25. juunil vastu algatuse, millega luuakse Euroopa uus õigusraamistik, mille eesmärk on suurendada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete konkurentsivõimet, lihtsustades nende asutamist ja tegevust ühtsel turul. Ühtlasi pakkus komisjon välja ettepaneku Euroopa osaühingu põhikirja kohta (*Societas Privata Europaea* – SPE) ⁽⁷⁾. Uus põhikiri võimaldaks VKEdel asutada ettevõtteid ühtlustatud äriühinguvormi alusel, mis toimiks sõltumata asjaolust, kas ettevõtte tegutses piiriüleselt või üksnes oma päritoluriigis.

Muu hulgas võttis komisjon 30. septembril vastu teatise, ⁽⁸⁾ milles käsitletakse direktiivi ⁽⁹⁾ (millega täiendatakse Euroopa äriühingu põhikirja ⁽¹⁰⁾ töötajate kaasamise suhtes) kohaldamise läbivaatamist.

Raamatupidamine ja audit

Raamatupidamise valdkonnas võttis komisjon 17. aprillil vastu direktiivi ettepaneku, ⁽¹¹⁾ et muuta teatavaid avalikustamisnõudeid, mida kohaldatakse keskmise suurusega äriühingute suhtes, ⁽¹²⁾ ja kohustust koostada konsolideeritud aastaaruanded ⁽¹³⁾.

24. aprillil esitas komisjon aruande ⁽¹⁴⁾ rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite (IAS) ⁽¹⁵⁾ toimimise kohta. Euroopa Parlamendi nõudest lähtudes valmistas komisjon ette ka tea-

⁽¹⁾ KOM(2008) 194 ja KOM(2008) 576.

⁽²⁾ Direktiiv 68/151/EMÜ (EÜT L 65, 14.3.1968).

⁽³⁾ Direktiiv 89/666/EMÜ (EÜT L 395, 30.12.1989).

⁽⁴⁾ Direktiiv 78/855/EMÜ (EÜT L 295, 20.10.1978).

⁽⁵⁾ Direktiiv 82/891/EMÜ (EÜT L 378, 31.12.1982).

⁽⁶⁾ KOM(2007) 724 (ELT C 55, 28.2.2008).

⁽⁷⁾ KOM(2008) 396.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 591.

⁽⁹⁾ Direktiiv 2001/86/EÜ (EÜT L 294, 10.11.2001).

⁽¹⁰⁾ Määrus (EÜ) nr 2157/2001 (EÜT L 294, 10.11.2001).

⁽¹¹⁾ KOM(2008) 195.

⁽¹²⁾ Direktiiv 78/660/EMÜ (EÜT L 222, 14.8.1978).

⁽¹³⁾ Direktiiv 83/349/EMÜ (EÜT L 193, 18.7.1983).

⁽¹⁴⁾ KOM(2008) 215 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽¹⁵⁾ Määrus (EÜ) nr 1606/2002 (EÜT L 243, 11.9.2002).

tava hulga International Accounting Standards Board'i (IASB) normide ja tõlgenduste mõju hinnangu.

Rahvusvahelise finantskriisi tagajärjel tegi komisjon 15. oktoobril ettepaneku praeguste raamatupidamisstandardite kohandamiseks. 3. novembril võttis ta vastu kõigi Euroopa Liidus kehtivate rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite konsolideeritud teksti ⁽¹⁾.

Auditi osas võttis komisjon kohustusliku auditi direktiivi alusel 6. mail vastu soovitus ⁽²⁾ avaliku huvi üksusi auditeerivate vannutatud audiitorite ja audiitorühingute töö välise kvaliteeditagamise kohta, milles antakse Euroopa Liidu riikidele juhised sõltumatute ja tõhusate kontrollisüsteemide rakendamiseks.

Lisaks võttis komisjon 5. juunil vastu soovitus ⁽³⁾ audiitorite tsiviilvastutuse piiramise kohta. Soovitus põhineb hüvitustaotluste mitmekordistumisel ja riskide ebapiisaval kaetusel kõnealuses sektoris ning selle eesmärk on eelkõige edendada muude audiitorühingute arengut sooviga muuta turgu konkurentsivõimelisemaks.

Kolmandate riikide auditeerivate üksuste osas võttis komisjon 4. augustil vastu otsuse, ⁽⁴⁾ mille kohaselt antakse kolmekümnele riigile, mis ei ole Euroopa Liidu liikmed, üleminekuag registreerimisformaalsuste täitmiseks.

12. detsembril võttis komisjon vastu meetmed, mille eesmärk on käsitada alates 1. jaanuarist 2009 teatavate kolmandate riikide üldtunnustatud raamatupidamis põhimõtteid Euroopa Liidu raamatupidamisstandarditega võrdsetena ⁽⁵⁾.

Intellektuaal- ja tööstusomand

Autoriõiguste alal võttis komisjon 16. juulil vastu ettepaneku, ⁽⁶⁾ mille eesmärk on muuta direktiivi kõnealuse õiguse ja sellega kaasnevate õiguste kohta, ⁽⁷⁾ ning roheline raamatu „Autoriõigus teadmispõhises majanduses“.

Direktiivi ettepanekuga püütakse parandada teose esitajate, eelkõige stuudiomuusikute sotsiaalset olukorda. Rohelises raamatus võetakse vaatluse alla teoste levitamine õppetöö ja teadusuuringute eesmärgil ning teadmiste vaba liikumise tegelikkus siseturul. Raamatus antakse lähtepunkt struktureeritud aruteluks autoriõiguste poliitika üle pikas perspektiivis.

⁽¹⁾ Vt käesoleva aruande I peatüki 4. jao punkti „Rahvusvaheline finantskriis“ alapunkt „Euroopa vastus finantskriisile“.

⁽²⁾ Soovitus 2008/362/EÜ (ELT L 120, 7.5.2008).

⁽³⁾ Soovitus 2008/473/EÜ (ELT L 162, 21.6.2008).

⁽⁴⁾ Otsus 2008/627/EÜ (ELT L 202, 31.7.2008).

⁽⁵⁾ Määrus (EÜ) nr 1289/2008 ja otsus 2008/961/EÜ (ELT L 340, 19.12.2008).

⁽⁶⁾ KOM(2008) 464 ja KOM(2008) 466.

⁽⁷⁾ Direktiiv 2006/116/EÜ (ELT L 372, 27.12.2006).

16. juulil võttis komisjon ühtlasi vastu teatise „Tööstusomandi õiguste strateegia Euroopas“⁽¹⁾. Teatises rõhutatakse vajadust võtta kasutusele ühenduse patent ja õigussüsteem patendivaidlusteks, ühtlasi antakse teada meetmed VKEde juurdepääsu parandamiseks tööstusomandile. Oluline osa hõlmab tõhusa võitluse meetmeid intellektuaalomandi õiguste rikkumiste vastu. Nõukogu kiitis teatise heaks ja võttis 25. septembril vastu resolutsiooni⁽²⁾ Euroopa võltsimise ja piraatluse vastase võitluse üldise kava kohta.

Riigihanked

5. veebruaril võttis komisjon vastu tõlgendava teatise, mis käsitleb riigihankeid ja kontsessioone reguleeriva ühenduse õiguse kohaldamist avaliku ja erasektori institutsionaliseeritud partnerluste suhtes;⁽³⁾ avaliku ja erasektori partnerlus hõlmab segaosalusega äriühinguid avalike teenuste osutamiseks eelkõige kohalikul tasandil.

Teatises selgitatakse ühenduse eeskirju, mida tuleb kohaldada erasektori partnerite valikul avaliku ja erasektori partnerluses. Partnerluse eesmärgist lähtuvalt (avalik riigihange või kontsessioon) kohaldatakse avaliku ja erasektori partnerluse puhul riigihangete direktiive või asutamislepingu üldpõhimõtteid. Teatises rõhutatakse, et avaliku ja erasektori partnerluse puhul tuleb jääda põhimõtteliselt esialgse tegevusvaldkonna piiresse. Kuna avaliku ja erasektori institutsionaliseeritud partnerlus on enamasti loodud teatava teenuse osutamiseks küllaltki pika aja jooksul, peab see ometigi suutma kohaneda teatavate majandus-, õigus- või tehnilises keskkonnas toimuvate muutustega. Teatises selgitatakse, millistel tingimustel on võimalik neid muudatusi arvesse võtta.

Seoses Euroopa väikeettevõtluse algatuse („Small Business Act“) vastuvõtmisega 25. juunil (vt allpool) avaldas komisjon hea tava koodeksi, mis lihtsustab VKEde juurdepääsu riigihangetele⁽⁴⁾. Koodeksis esitatakse ühenduse õigusraamistiku kohaldamise suunised, mille abil suurendada VKEde osalust riigihanke pakkumismenetlustes, ning tuuakse välja riiklikud õigusnormid ja tavad, mis lihtsustavad VKEde juurdepääsu riigihangetele.

Lisaks jõustus 15. septembril riigihankemenetluste puhul kohaldatav ühtne riigihangete klassifikaator (CPV)⁽⁵⁾. Riigihangete klassifikaatorit ajakohastati vastavalt tehnoloogiate ja teenuste viimasele arengule. Rõhk asetati ostjate jaoks ratsionaalsemale struktuurile, arendades riigihangete klassifikaatori suunitlust materjalidelt toodetele.

(1) KOM(2008) 465.

(2) ELT C 253, 4.10.2008.

(3) K(2007) 6661.

(4) SEK(2008) 2193.

(5) Määrus (EÜ) nr 213/2008 (ELT L 74, 15.3.2008).

9. detsembril võttis komisjon vastu otsuse, ⁽¹⁾ millega ajakohastati riigihangete direktiiviga hõlmatud ostjate ja tellijate hinnangulisi nimekirju ⁽²⁾. Otsus võimaldab ettevõtjatel ja riigiasutustel saada selgema ülevaate sellest, mida riigihangete direktiiv hõlmab.

2008. aastal võttis komisjon vastu viis otsust, ⁽³⁾ milles käsitleti erandi tegemist direktiivi ⁽⁴⁾ (millega kooskõlastatakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate ostjate hankemenetlused) artiklist 30. Kõnealuse sättega on ette nähtud, et direktiivi ei kohaldata riigihangeteks (ega konkursside korraldamiseks), kui asjaomasel liikmesriigis on kõnealune tegevus otseselt avatud konkurentsile turgudel, millele juurdepääs ei ole piiratud.

2. juulil võttis komisjon ühtlasi vastu teatise keskkonnavalaste riigihangete kohta ⁽⁵⁾.

Lisaks sellele jätkus eri institutsioonide tasemel töö kaitse- ja julgeolekuvaldkonna riigihankelepingute sõlmimist käsitleva direktiivi ⁽⁶⁾ ettepanekuga. 16. detsembril saavutasid mõlemad seadusandjad kompromissi, mis loob võimaluse ettepaneku vastuvõtmiseks esimesel lugemisel 2009. aasta alguses.

Teave siseturu kohta

8. mail võttis komisjon vastu tegevuskava SMAS ⁽⁷⁾ (*single market assistance services*), et teha paremini mõistetavamaks ja tõhusamaks mitu kodanikele ning ettevõtetele pakutavat siseturu abi- ja teabeteenust (Solvit, Citizens Signpost Service (CSS), Your Europe, Enterprise Europe Network, Europe Direct, European Consumer Centres ja Eures).

Tarbijapoliitika

Tarbijapoliitika strateegia vallas esitas komisjon 2008. aastal mitu ettepanekut.

29. jaanuaril võttis komisjon vastu teatise pealkirjaga „Ühtse turu seire tarbija seisukohast: tarbijaturgude tulemustabel“ ⁽⁸⁾. Tarbijaturgude iga-aastane tulemustabel, mis peaks kajastama siseturu arenguid majandus- ja sotsiaalvaldkonna tulemustest lähtudes, sisal-

⁽¹⁾ Otsus 2008/963/EÜ (ELT L 349, 24.12.2008).

⁽²⁾ Direktiivid 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 134, 30.4.2004).

⁽³⁾ Otsused 2008/383/EÜ (ELT L 132, 22.5.2008), 2008/585/EÜ (ELT L 188, 16.7.2008) ja 2008/741/EÜ (ELT L 251, 19.9.2008). Otsused hõlmavad vastavalt kiir- ja kullerpostiteenuseid Itaalias, elektritootmist Austrias ning elektri tootmist ja hulgimüüki Poolas. Detsembris võeti vastu kaks otsust, mis käsitlevad teatavaid postisektori teenuseid Rootsis ja elektrienergia tootmist Tšehhis.

⁽⁴⁾ Direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 134, 30.4.2004).

⁽⁵⁾ Vt käesoleva aruande III peatüki 2. jao punkti „Keskkond“ alapunkt „Keskkonda käsitlevad õigusaktid“.

⁽⁶⁾ KOM(2007) 766 (ELT C 106, 26.4.2008).

⁽⁷⁾ SEK(2008) 1882.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 31 (ELT C 207, 14.8.2008).

dab terviklikke andmeid, mis võimaldavad teha kindlaks, millised siseturu osad toimivad tarbijate jaoks halvasti ning millises valdkonnas oleks vaja üksikasjalikumat analüüsi.

8. oktoobril võttis komisjon vastu direktiivi ⁽¹⁾ ettepaneku tarbija õiguste kohta. Ettepanekus on lihtsustatud ja koondatud kujul neli tarbija õigusi käsitlevat olemasolevat direktiivi ⁽²⁾ ning ettepaneku eesmärk on lihtsustada tarbijate jaoks ostude tegemist Interneti teel. Ettepaneku abil soovitakse suurendada nii tarbijate usaldust kui ka muuta lihtsamaks ühe riigi piirides asuvatele ettevõtetele kehtestatud piiravad haldusnõuded, mille tõttu jäävad tarbijad sageli ilma laiemast valikust ja konkurentsivõimelistest pakkumistest.

27. novembril võttis komisjon vastu tarbijate kollektiivsete kahjuhüvitusnõuete roheline raamatu selle kohta, kuidas hõlbustada kahjuhüvitusnõuete esitamist olukorras, kus üheainsa kaupleja tegevuse tõttu, millega ta on rikkunud tarbijakaitseeadusi, on kahju saanud suur hulk tarbijaid ⁽³⁾. Rohelises raamatus on välja toodud tõrked, mis on tekkinud hüvitist saada soovinud tarbijatel, ning on esitatud erinevad lahendused tähelestatud puuduste kõrvaldamiseks. Selleks et esitada hiljem püsivaid algatusi, võttis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 14. veebruaril vastu omaalgatusliku arvamuse, ⁽⁴⁾ millega püütakse edendada süvendatud arutelu ühishagi rolli ja õigussüsteemi üle Euroopa Liidu tarbijakaitseõiguses.

Bussireisijate õiguste kohta esitas komisjon 4. detsembril määruse ⁽⁵⁾ ettepaneku, milles käsitletakse eelkõige reisijatele antavat miinimumteavet, abi ja hüvitisi reisi katkemise korral, reisi hilinemisega seotud meetmeid ning eriabi liikumispuudega isikutele.

Tarbimislaenu valdkonnas võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 23. aprillil vastu direktiivi, ⁽⁶⁾ millega edendada siseturu väljakujundamist ja toimimist ning tagada tarbijate kõrgel tasemel kaitse kogu ühenduses. Direktiivi kohaselt kaetakse eraisikute laenuid vahemikus 200 kuni 75 000 eurot. Seda ei kohaldata hüpoteekide puhul.

⁽¹⁾ KOM(2008) 614.

⁽²⁾ Direktiivid 85/577/EMÜ (EÜT L 372, 31.12.1985), 93/13/EMÜ (EÜT L 95, 21.4.1993), 97/7/EÜ (EÜT L 144, 4.6.1997) ja 1999/44/EÜ (EÜT L 171, 7.7.1999).

⁽³⁾ KOM(2008) 794.

⁽⁴⁾ ELT C 162, 25.6.2008.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 817.

⁽⁶⁾ Direktiiv 2008/48/EÜ (ELT L 133, 22.5.2008).

Innovatsioon ja ettevõtluspoliitika

Innovatsioon

Euroopa innovatsiooni tulemustabeli 2007. aasta väljaande (avaldatud 15. oktoobril) kohaselt jõuab Euroopa Liit innovaatikaalases tegevuses Ameerika Ühendriikidele ja Jaapanile üha paremini järele.

2008. aastal saavutati edu Euroopa Liidu laiapõhjalise innovatsioonistrateegia ⁽¹⁾ rakendamisel. Klasterite (konkurentsikeskuste) valdkonnas võttis komisjon 17. oktoobril vastu teatise pealkirjaga „Teel Euroopa Liidus asuvate maailmatasemel klasterite poole: laiapõhjalise innovatsioonistrateegia rakendamine” ⁽²⁾. Teatises on määratletud hulk konkreetseid meetmeid klasterite kujunemise lihtsustamiseks.

29. ja 30. mail rõhutas nõukogu vajadust jääda innovatsioonistrateegia rakendamisel paindlikuks, et vastata keskkonnaalastele väljakutsetele ning minna järk-järgult üle nõudlusest ja kasutajatest lähtuvale innovaativisusele. Nõukogu toonitas ühtlasi, et innovatsioon omab üliolulist rolli Euroopa võimes ja oskuses reageerida tõhusalt maailmamajanduse väljakutsetele ning sellega seoses tekkivatele võimalustele. Nõukogu toetas ka Euroopa juhtivate turgude algatust ning kohustas komisjoni ja liikmesriike kiiresti võtma kooskõlastatud meetmeid.

Riskikapitalifondide piiriüleste investeeringute puhul kutsus nõukogu komisjoni ja liikmesriike üles liikuma riskikapitalifonde käsitlevate riiklike raamistike vastastikuse tunnustamise poole. Üleskutse järgimiseks korraldas komisjon koosolekuid riiklike ekspertidega ja avaldas 2009. aastal aruande kõnealuses valdkonnas saavutatust.

Euroopa väikeettevõtluse algatuse („Small Business Act”) kohta 1. detsembril tehtud järeldustes (vt allpool) rõhutas nõukogu vajadust suurendada riskikapitalifondide piiriüleseid investeeringuid. Ühtlasi soovitas ta lihtsustada Euroopa turu integratsiooni jätkumist, uurides Euroopa erainvesteeringute korra võimalusi, mis põhinevad komisjoni koostatud varasemal analüüsil.

Muu hulgas võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu otsuse kuulutada 2009. aasta Euroopa loovuse ja innovatsiooni aastaks ⁽³⁾.

⁽¹⁾ KOM(2006) 502.

⁽²⁾ KOM(2008) 652.

⁽³⁾ Otsus nr 1350/2008/EÜ (ELT L 348, 24.12.2008). Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Haridus ja väljaõpe” alapunkt „Euroopa loovuse ja innovatsiooni aasta (2009)”.

Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjatega seotud poliitika

Kevadisel istungil tundis Euroopa Ülemkogu rahulolu 2007. aastal saavutatud edusammude üle õigusaktide parendamisel ning leidis, et Euroopa Liidu ettevõtete, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime otsustavaks parandamiseks tuleks jõupingutusi jätkata.

Selles valdkonnas tegi komisjon ettepaneku töötada välja poliitiline partnerlus Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahel, osutades ühtlasi soovile tunnustada VKEde kesket rolli Euroopa Liidu majanduses. 25. juunil avaldatud teatises „Euroopa väikeettevõtluse algatus“ („Small Business Act“) ⁽¹⁾ esitas komisjon algatuse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate edendamiseks Euroopas, mis põhineb kümnel juhtpõhimõttel ja real strateegilistel meetmetel. Teatise eesmärk on parandada ettevõtluse ülemaailmset poliitilist lähtekohta, kinnistada poliitika väljatöötamisel (kas seadusandluses või valitsemissektori osutatud teenuste puhul) pöördumatut põhimõtet „kõigepealt mõtle väikestele“, samuti edendada VKEde kasvu, aidates neil lahendada nende arengut pidurdavaid probleeme. 1. detsembri järel dustes võttis nõukogu vastu Euroopa väikeettevõtluse algatuse („Small Business Act“) tegevuskava.

Peale selle tehti komisjoni integratsioonipoliitika raames ettevõtluse edendamiseks jaanuaris algust Euroopa ettevõtluse tugivõrgustikuga *Enterprise Europe Network*. Võrgustiku eesmärk on olla toeks Euroopa Liidu VKEdele ühenduse poliitika, innovaatika ja tehnosiirde alal. Tänu enam kui 550 partnerile pakutakse võrgustikus ettevõtetele ettevõtlust ja innovatsiooni toetavaid teenuseid 44 riigis. Suur hulk kolmandaid riike osaleb võrgustikus kas täisliikmete või assotsieerunud liikmetena. Selleks et tugivõrgustik *Enterprise Europe Network* oleks võimalikult tõhus, on selle käitamine usaldatud alates 1. jaanuarist 2008 tegutsevale Konkurentsivõime ja Uuendustegevuse Täitevasutusele.

Teadus- ja arendustegevuses osalevate VKEde toetamiseks ⁽²⁾ võttis nõukogu 9. juulil vastu otsuse ⁽³⁾ Eurostarsi ühisprogrammi loomise kohta. Programm on suunatud VKEdele, kes arendavad oma valdkonnas tehnoloogiasid, tootmisprotsesse ja tipptasemel teenu-seid, ning VKEdele, kes tegelevad turu-uuringutega riikidevaheliste projektide raames.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 9. juulil omalt poolt vastu arvamuse „Erinevad poliitilised meetmed lisaks asjakohasele rahastamisele väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete majanduskasvu ja arengu edendamiseks“.

Finantskriisist lähtuvalt otsustas Euroopa Investeeringuspank anda esimese sammuna 30 miljardit eurot Euroopa VKEde toetamiseks.

⁽¹⁾ KOM(2008) 394.

⁽²⁾ Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Teadusuuringud“ alapunkt „Euroopa teadusruumi ettevalmistamine“.

⁽³⁾ Otsus 743/2008/EÜ (ELT L 201, 30.7.2008).

Ühtlasi võttis komisjon 7. novembril vastu aruande ⁽¹⁾ ettevõtteid ja ettevõtlust, eelkõige väikseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEsid) käsitleva mitmeaastase programmi (2001–2006) rahastamisvahendite kohta.

Statistika valdkonnas võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 16. detsembril vastu otsuse Euroopa ettevõtlus- ja kaubandusstatistika kaasajastamise programmi (MEETS) kohta, ⁽²⁾ et Euroopa Liit saaks kasutada statistikat, mis suudab toimuvaid protsesse asjakohaselt kirjeldada ning Euroopa majanduse ja ettevõtlussektori struktuursete muudatuste kohta õigeaegset ja kvaliteetset statistilist teavet anda.

Tööstuspoliitika

16. juulil esitas komisjon tegevuskava säästva tarbimise ja tootmise ning säästva tööstuspoliitika kohta ⁽³⁾. Kava eesmärk on kiirendada üleminekut säästvale majandusele, suurendades samas ettevõtete konkurentsivõimet. Tegevuskava on täienduseks kehtivale energiatarbimise ja keskkonnapoliitikale, eelkõige jaanuaris komisjoni vastu võetud energia- ja kliimapaketile ⁽⁴⁾.

Tegevuskava peamine eesmärk on luua dünaamiline raamistik toodete energiatõhususe ja keskkonnavalaste toimeomaduste parandamiseks ning soodustada nende kasutuselevõtmist tarbijate seas. Seda sammu toetatakse ja võimendatakse täiendavalt meetmetega, mis võimaldavad saavutada säästvat tootmist ja käsitleda rahvusvahelisi aspekte. Tööstuspoliitika seisukohast on tegevuskava eesmärk arendada erialgatusi keskkonnatööstuse osas ning edendada rahvusvahelistel kliimakõnelustel sektoriviisilist lähenemist kui üht osa ulatuslikust rahvusvahelisest kliimamuutuste lepingust 2012. aastale järgneva perioodi kohta.

Tegevuskavale lisandub ka ökodisaini direktiivi laiendamise ettepanek, ⁽⁵⁾ millega kehtestatakse raamistik energiakasutamisega seotud toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (laiendades direktiivi reguleerimisala energiat tarbivatelt toodetelt ka muudele energiakasutamisega seotud toodetele). 21. oktoobril võttis komisjon vastu teatise, millega kehtestatakse 2009.–2011. aasta tööplaan ökodisaini direktiivi raames, ⁽⁶⁾ mis põhineb keskkonnavalastel prioriteetidel ja alates 2005. aasta keskelt teostatud töödel esmatähtsatena käsitatud tooterühmade osas. Ühtlasi esitas komisjon 13. novembril direktiivi ettepaneku ⁽⁷⁾ energiamärgistamise direktiivi ⁽⁸⁾ reguleerimisala laiendamise kohta, et

⁽¹⁾ KOM(2008) 708.

⁽²⁾ Otsus nr 1297/2008/EÜ (ELT L 340, 19.12.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 397.

⁽⁴⁾ Vt käesoleva aruande III peatüki 2. jao punkti „Keskkond“ alapunkt „Kliimamuutused“.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 399.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 660.

⁽⁷⁾ KOM(2008) 778. Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Energeetika“ alapunkt „Energia ja säästev areng“.

⁽⁸⁾ Direktiiv 92/75/EMÜ (EÜT L 297, 13.10.1992).

see ühtlustatult ökodisaini direktiivi uue reguleerimisalaga hõlmaks nii energiat tarbivaid tooteid kui ka teisi energia tarbimist mõjutavaid tooteid.

Juulis vastu võetud tegevuskava sisaldab ka ökomärgise määruse ja ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemi (EMAS) määruse läbivaatamist ning teatist nn roheliste riigihangete kohta ⁽¹⁾.

Standardimine

11. märtsil võttis komisjon vastu teatise pealkirjaga „Standardimise osakaalu suurendamine Euroopa uuendustegevuses“ ⁽²⁾. Selles on määratletud peamised väljakutsed, tõstatatud standardimise ja standardite kasutamise peamised eesmärgid ning tehtud kokkuvõtte praegustest jõupingutustest ja väljapakutud meetmetest, mida peavad rakendama nii osapooled kui ka komisjon.

Samal päeval võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu standardimise vallas vastu mitu eri valdkondadega seotud direktiivi ⁽³⁾ ja määrust, ⁽⁴⁾ et kohandada neid kontrollliga regulatiivmenetlusele.

25. ja 26. septembril kogunenud nõukogu rõhutas muu hulgas standardimise olulisust innovatsiooni edendamisel sellistes valdkondades nagu teenused, tööstuspoliitika, juhtivate turgude, riigihangete, info- ja teabetehnoloogiad ja õigusaktide parendamine. Ta palus Euroopa standardimisasutustel jätkata reformiprotsessi, et muuta standardimist tõhusamaks ja nähtavamaks.

Tööstus ja teenused

Toorainetööstus

12. augustil võttis komisjon vastu esimese järelevalvearuande Bulgaaria ja Rumeenia terasesektori ümberkorraldamise kohta ⁽⁵⁾. Aruandes leiti, et vaatamata kahe asjaomase riigi olemasolevate rajatiste kaasajastamisele esineb siiski veel mahajäämust.

Ühtlasi võttis komisjon 4. novembril vastu teatise pealkirjaga „Tooraineid käsitlev algatus: majanduskasvu ja tööhõive seisukohast kriitiliste vajaduste rahuldamine“, ⁽⁶⁾ milles antakse hinnang riskidele, mis ohustavad Euroopa ettevõtete tarnekindlust muude kui

⁽¹⁾ Vt käesoleva aruande III peatüki 2. jao punkti „Keskkond“ alapunkt „Keskkonda käsitlevad õigusaktid“.

⁽²⁾ KOM(2008) 133 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽³⁾ ELT L 76, 19.3.2008 ja ELT L 81, 20.3.2008.

⁽⁴⁾ ELT L 97, 9.4.2008.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 511.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 699.

energia tootmiseks kasutatavate toorainete puhul, ning pakutakse välja integreeritud strateegia komplekssete ülesannete viivitamatuks püstitamiseks.

Autotööstus

23. mail võttis komisjon vastu määruse ettepaneku, mis käsitleb mootorsõidukite üldise ohutusega seotud tüübikinnituse nõudeid ⁽¹⁾. Ettepaneku eesmärk on kehtestada mootorsõidukite ehituse ühtlustatud eeskirjad, et tagada siseturu toimimine, kindlustades ohutuse ja keskkonnakaitse kõrge taseme.

Mootorsõidukite tunnustamise üldraamistiku puhul jätkus 2008. aastal õigusaktide kaasajastamine raamdirektiivi mitme lisa ajakohastamise teel ⁽²⁾.

Kapitalikaupade tööstus

Selleks et parandada ehitustoodete siseturu toimimist, tegi komisjon 23. mail ettepaneku asendada ehitustoodete direktiiv ⁽³⁾ uue määrusega, ⁽⁴⁾ kõrvaldades nii viimased õiguslikud ja tehnilised takistused ehitustoodete vabal liikumisel Euroopa Majanduspiirkonnas.

Pestitsiidide säästva kasutamise temaatilise strateegia ⁽⁵⁾ kohaldamise osas tegi komisjon 5. septembril ettepaneku muuta masinaid käsitlevat direktiivi, ⁽⁶⁾ selleks et kaasata vastavad nõudmised pestitsiidide kasutamiseks ettenähtud seadmete projekteerimisse ja tootmisse ⁽⁷⁾.

Kosmeetikatooted

5. veebruaril võttis komisjon vastu määruse ettepaneku ⁽⁸⁾ kosmeetikatoodete direktiivi ⁽⁹⁾ lihtsustamiseks. Ettepanekuga soovitakse suurendada toodete turvalisust, vähendada samas ettevõtjate kulusid.

⁽¹⁾ KOM(2008) 316.

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 1060/2008 (ELT L 292, 31.10.2008).

⁽³⁾ Direktiiv 89/106/EMÜ (EÜT L 40, 11.2.1989).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 311 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽⁵⁾ KOM(2006) 372.

⁽⁶⁾ Direktiiv 2006/42/EÜ (ELT L 157, 9.6.2006).

⁽⁷⁾ KOM(2008) 535.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 49.

⁽⁹⁾ Direktiiv 76/768/EMÜ (EÜT L 262, 27.9.1976).

Farmaatsiatooted

Farmaatsiatoodete foorum, mis loodi 2005. aastal, et tagada rahva tervise kõrget taset ja innovatsiooni farmaatsiatoodete sektoris, lõpetas oma tegevuse järelduste ja soovitude vastuvõtmisega ⁽¹⁾. Foorum keskendus teemadele seoses patsientide teavitamisega haiguste ja ravi kohta ning ravimite hinna kindlaksmääramisele ja nende vastavale tõhususele.

10. detsembril võttis komisjon vastu farmaatsiapaketi, mis hõlmab teatist sektori tuleviku kohta Euroopas ja kolme õiguslikku ettepanekut. Teatises ⁽²⁾ võetakse vaatluse alla peamised väljakutsed, esitatakse selge strateegia sektori arenguks ja pakutakse välja rida konkreetseid meetmeid lähiaastateks.

Esimese õiguslase ettepaneku eesmärk on parandada veelgi patsientide turvalisust, tõhustades inimtervishoiu kasutatavate ravimite ohutuse järelevalvet ⁽³⁾. Teise ettepaneku abil püütakse ühtlustada ravimite kohta üldsusele antava teabe andmisega seotud tavadid, ⁽⁴⁾ andes elanikele võimaluse võtta oma tervise osas otsuseid põhjalikumale teabele tuginedes. Kolmanda ettepaneku eesmärk on kaitsta Euroopa kodanikke võltsitud ravimitega seotud ohtude eest ⁽⁵⁾ ning selles pakutakse välja ravimite tootmise, impordi ja turustamisega seotud nõudeid tõhustavad meetmed sooviga parandada tarneahela läbipaistvust ja terviklikkust.

Kosmosepoliitika

11. septembril võttis komisjon vastu Euroopa kosmosepoliitika eduaruande ⁽⁶⁾. Euroopa Kosmoseagentuuriga ühiselt koostatud aruandes esitatakse olulised edusammud Euroopa 2007. aasta kosmosepoliitika alla kuuluvates valdkondades. Määratakse kindlaks järgmised etapid või vaatluse alla võetavad küsimused. See sisaldab ka Euroopa ühise strateegia üksikasju seoses rahvusvaheliste kosmosealaste suhetega.

26. septembril võttis nõukogu vastu resolutsiooni, milles toonitatakse, kui oluline on Euroopa strateegilise sõltumatuse huvides tugevdada kosmosetehnoloogia arenguprogrammide Euroopa Ühenduse ja Euroopa Kosmoseagentuuri poolset koordineerimist eelkõige esmatähtsate kosmosetehnoloogiate alal. Samal puhul kinnitas nõukogu taas programmide Galileo ja GMES (ülemaailmne keskkonna- ja turvaseire) kiire rakendamise jätkuvat prioriteetsust ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ IP/08/1451.

⁽²⁾ KOM(2008) 666.

⁽³⁾ KOM(2008) 664 ja KOM(2008) 665.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 662 ja KOM(2008) 663.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 668.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 561.

⁽⁷⁾ Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Transport“ alapunkt „EGNOS ja Galileo“.

Komisjon omalt poolt võttis 12. novembril vastu teatise ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire (GMES) kohta, ⁽¹⁾ milles käsitletakse juhtimis- ja rahastamisküsimusi, mis peavad olema selged, et tagada GMESi elluviimine mõistliku tähtaja jooksul. 2. detsembri istungil võttis nõukogu omakorda vastu järeldused, milles toetatakse komisjoni ettepanekuid ja pakutakse välja rida meetmeid 2009. aastaks.

Võtmesektorite konkurentsivõime

Tööstuspoliitikale tervikliku lähenemise raames esitas komisjon 2008. aastal soovitusel teatavate sektorite konkurentsivõime suurendamiseks.

- 22. veebruaril võttis komisjon vaatluse alla metallitööstuse konkurentsivõimet mõjutavad võtmetegurid ⁽²⁾. Teatises näidatakse, kuidas komisjon, liikmesriigid ja tööstus ise võivad aidata kaasa sektori konkurentsivõime säilitamisele ja tugevdamisele tulevikus, täites samas 2020. aastani püstitatud kasvuhooonegaaside vähendamise eesmärgi;
- 27. veebruaril võttis komisjon vastu teatise uuendusliku ja jätkusuutliku metsatööstuse kohta Euroopa Liidus, ⁽³⁾ milles pakub välja meetmed, kuidas täiendada metsandusalast tegevusplaani, ning eelkõige oma eesmärgi parandada puidusektori konkurentsivõimet pikas perspektiivis.

Lisaks sellele võttis komisjon 28. novembril vastu teatise, ⁽⁴⁾ milles esitatakse Euroopa konkurentsivõime aruande 2008 järeldused ja peamised sõnumid ⁽⁵⁾. Aruandes rõhutatakse Euroopa vajadust tõhustada majanduskasvu ja tööhõive strateegia elluviimise kaudu välismõjudega kohanemise võimet ning tõsta konkurentsivõimet.

Teadusuuringud

Euroopa teadusruumi ettevalmistamine

Avaliku arutelu tulemused Euroopa teadusruumi uute perspektiivide kohta (mis algatati 2007. aastal rohelise raamatuga ⁽⁶⁾) esitati 2. aprillil komisjoni töödokumendis ⁽⁷⁾. Karjäär ja liikuvus, rahvusvaheline koostöö, teadusuuringute infrastruktuurid, ühine kavandamine ja teadmiste jagamine on Euroopa teadusvaldkonna kõige atraktiivsemad küsimused.

⁽¹⁾ KOM(2008) 748.

⁽²⁾ KOM(2008) 108 (ELT C 207, 14.8.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 113 (ELT C 207, 14.8.2008).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 774.

⁽⁵⁾ SEK(2008) 2853.

⁽⁶⁾ KOM(2007) 161 (ELT C 181, 3.8.2007).

⁽⁷⁾ SEK(2008) 430.

Kõnealuse arutelu tulemuste järelmina võttis komisjon aasta jooksul vastu viis uut algatust:

- soovitus, milles käsitletakse intellektuaalomandi haldamist riiklike teadusorganisatsioonide poolt (10. aprill) ⁽¹⁾;
- teatis, millega püütakse edendada Euroopa teadlaste liikuvust ja karjääri ning mille pealkiri on „Paremad tööalased võimalused ja rohkem liikuvust: Euroopa partnerlus teadlaste jaoks” ⁽²⁾. Teatises on esitatud raamistik ühtlustatud ja sihipäraseks tegevuseks piirkondlikul, riiklikul ja ühenduse tasandil, et luua vajalik alus dünaamilise ja teadmistepõhise Euroopa majanduse loomiseks (23. mai);
- määruse ⁽³⁾ ettepanek Euroopa teadusuuringute infrastruktuuri (ERI) käsitleva ühenduse õigusliku raamistiku kohta. Kavandatud õigusakti eesmärk on seega hõlbustada Euroopale huvipakkuvate teadusrajatiste ühist loomist ja toimimist liikmesriikide ja ühenduse teadus- ja arendustegevuse raamprogrammiga ühinenud riikide vahel ning aidata kaasa teadusuuringute infrastruktuure käsitleva Euroopa poliitika täiendavale arendamisele (25. juuli). Selles kontekstis kiitis komisjon heaks kümne uue üleeuroopalise teadusuuringute infrastruktuuri loomise sellistes esmatähtsates valdkondades nagu nakkushaigused, süsinikdioksiidi haldamine, looduskatastroofide ennetamine ja kosmoseseire (9. detsember) ⁽⁴⁾;
- teatis pealkirjaga „Teadusuuringute ühine kavandamine: koostöö ühiste probleemide tõhusamaks lahendamiseks” ⁽⁵⁾. Ühine kavandamine tähendab seda, et liikmesriigid töötavad konkreetsete ühiskondlike probleemide lahendamiseks välja ühised tulevikuperspektiivid ja strateegilised uurimiskavad (15. juuli);
- algatus rahvusvahelist teadus- ja tehnoloogiakoostööd käsitleva Euroopa strateegilise raamistiku kohta ⁽⁶⁾. Algatuse eesmärk on aidata kaasa säästvale arengule kogu maailmas ning tõsta Euroopa teaduse ja tehnoloogia taset. Komisjon kutsus algatuses liikmesriike üles määrama üheskoos kindlaks esmatähtsad teadus- ja tehnoloogiavaldkonnad ning viima oma eesmärged ühtlustatult ellu (24. september).

Muu hulgas võttis komisjon 7. veebruaril vastu soovitude vastutustundliku uurimistööalase käitumiskoodeksi kohta seoses nanoteaduse ja -tehnoloogia uuringutega ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Soovitus 2008/416/EÜ (ELT L 146, 5.6.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 317. Vt käesoleva aruande III peatüki 1. jao punkti „Sotsiaalne mõõde” alapunkt „Töötajate liikuvus ja teadmiste vaba liikumine”.

⁽³⁾ KOM(2008) 467.

⁽⁴⁾ IP/08/1913.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 468.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 588.

⁽⁷⁾ Soovitus 2008/345/EÜ (ELT L 116, 30.4.2008).

Teadusuuringute seitsmes raamprogramm

Juulis ja augustis võeti vastu viie eriprogrammi „Ideed”, „Koostöö”, „Isikud”, „Suutlikkus” ja „Euratom” 2009. aasta töökavad (1).

18. juulil võttis komisjon vastu aruande Euroopa Teadusnõukogu tegevuse ja eriprogrammis „Ideed” sätestatud eesmärkide saavutamise kohta 2007. aastal (2). 18. augustil võttis komisjon vastu Euroopa Liidu teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse 2007. aasta aruande (3).

Lisaks pöörati erilist tähelepanu reale võtmeteemadele nagu energia ja kliimamuutused ning merenduspoliitika.

Energia ja kliimamuutused:

- nõukogu kiitis heaks kütuseelementide ja vesiniku valdkonna ühissettevõtte (4) loomise, mille eesmärk on kooskõlastada teadusuuringutealaseid jõupingutusi, luues raamistiku, mille abil suunata Euroopa ettevõtjaid tegema koostööd omavahel ning kütuseelemendi- ja vesinikutehnoloogiate valdkonna asutustega (30. mai);
- selle tulemusel teatasid komisjon, tööstuse esindajad ja Euroopa teadusringkonnad, et nad investeerivad ühiselt kuueaastaseks ajavahemikuks ligikaudu miljard eurot teadusuuringutesse ja tehnoloogiaarendusse ning kütuseelemendi- ja vesinikutehnoloogiate tutvustamisse (14. oktoober);
- Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid vastu kaks otsust (5) ühenduse osalemise kohta mitme liikmesriigi algatatud teadus- ja arendustegevuse programmis (EÜ asutamislepingu artikkel 169): esimese otsuse eesmärk on teadus- ja arendustegevuses osalevate väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamine (6) ning teisel vanemate inimeste elukvaliteedi tõstmine uute info- ja sidetehnoloogia (IST) vahendite abil (7) (9. juuli).

Euroopa Liidu integreeritud merenduspoliitika kohta käiva 2007. aasta teatise (8) tulemusel võttis komisjon merenduspoliitikas 3. septembril vastu Euroopa mere- ja merendusuringute strateegia (9) – Euroopa teadusruumi ühtne raamistik ookeanide ja merede säästva kasutamise toetuseks.

(1) „Ideed” K(2008) 3673, „Koostöö” K(2008) 4598, „Isikud” K(2008) 4483, „Suutlikkus” K(2008) 4566 ja „Euratom” K(2008) 4522.

(2) KOM(2008) 473.

(3) KOM(2008) 519.

(4) Määrus (EÜ) nr 521/2008 (ELT L 153, 12.6.2008).

(5) Otsused nr 742/2008/EÜ ja nr 743/2008/EÜ (ELT L 201, 30.7.2008).

(6) Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Innovatsioon ja ettevõtluspoliitika” alapunkt „Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjatega seotud poliitika”.

(7) Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Infoühiskond ja meedia” alapunkt „Info- ja sidetehnoloogia kasutamine”.

(8) KOM(2007) 575 (ELT C 55, 28.2.2008).

(9) KOM(2008) 534.

Muudes valdkondades võttis nõukogu 29. aprillil vastu otsuse ⁽¹⁾ sõe ja terase teadusfondi teadusprogrammi mitmeaastaste tehniliste suuniste kohta.

Koos liikmesriikide ja Euroopa Kaitseagentuuriga algatas komisjon Euroopa julgeolekualase teadustöö ja innovaatika foorumi (*European Security Research and Innovation Forum*) (EJTIF), mille eesmärk on määrata järgmisteks aastakümneteks kindlaks julgeolekuvaldkonna teadus- ja innovaatikaalased prioriteedid Euroopa tasandil, sealhulgas parema koostöö raamistik eri riiklike teadusprogrammide vahel.

Rahvusvaheline koostöö

Vastastikuse mõistmise memorandumi allkirjastamise tulemusena 25. jaanuaril on Montenegro nüüd seitsmenda teadusuuringute raamprogrammi aastatel 2007–2013 ⁽²⁾ assotsieerunud liige. See tähendab, et alates 2008. aastast võivad Montenegro kodanikud osaleda Euroopa teadustegevuses samal alusel ja samadel tingimustel kui Euroopa Liidu liikmesriigid.

Teisest küljest allkirjastati 16. juulil teadus- ja tehnoloogiakoostöö leping Uus-Meremaaga ⁽³⁾.

29. septembril tegi komisjon ettepaneku uuendada teadus- ja tehnoloogiakoostöö lepingut Ameerika Ühendriikidega ⁽⁴⁾ ja 12. novembril Venemaaga ⁽⁵⁾.

Tuumaenergia teadus- ja tehnoloogiaalase uurimise valdkonnas allkirjastati Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) ja Hiina vaheline tuumaenergia rahuotstarbelise kasutamise alase teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse leping (24. aprill). Samas valdkonnas andis nõukogu komisjonile loa pidada läbirääkimisi Ameerika Ühendriikidega (4. november) ⁽⁶⁾.

Teadusuuringute Ühiskeskus

Teadusuuringute Ühiskeskus jätkas oma tehnilise ja teadusalase kogemuse pakkumise teel aasta jooksul panuse andmist ühenduse poliitikasse.

Euroopa metsatulekahjude teabesüsteemi (EFFIS) kaudu võimaldas Teadusuuringute Ühiskeskus liikmesriikidel jälgida eelkõige Euroopa metsatulekahjude olukorda ja organiseerida kooskõlastatult tulekahjudevastast võitlust.

⁽¹⁾ Otsus 2008/376/EÜ (ELT L 130, 20.5.2008).

⁽²⁾ IP/08/89.

⁽³⁾ IP/08/1159.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 581.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 728.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 507.

Pärast Hiinas toimunud maavärinat pakkus Teadusuuringute Ühiskeskus kohalikele ametivõimudele katastroofijärgset ekspertiisi kahjude hindamiseks, taastamise ettevalmistamiseks ja ohtude ennetamiseks.

Teadusuuringute Ühiskeskus osales töödes AKV riikide säästva arengu järelevalve sisseadmiseks, pakkudes eelkõige Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide (AKV riigid) loodusvarade jälgimise ja haldamise tehnikat.

Ühtlasi osales keskus Euroopa kliimamuutuste mõju aruande koostamisel, milles tehakse kindlaks kõige haavatavamad piirkonnad ning toonitatakse vajadust pehendada kliimamuutuste mõju ja parandada nende seiret.

Teadusuuringute Ühiskeskus osales Euroopa mereseiresüsteemide olukorra uuringus, milles antakse hinnang praegustele ja võimalikele merealastele ohtudele ja rikkumistele nagu ebaseaduslik sisseränne.

Vee raamdirektiivi ⁽¹⁾ ja eelkõige Euroopa pinnavee ökoloogilise kvaliteedi hinnangu raames korraldas Teadusuuringute Ühiskeskus Euroopa vetes esinevate tööstuslikku päritolu saasteainete loenduse. Selle tulemusel saadud mahukas andmebaas sisaldab 35 loendusel kindlaks määratud ja mõõdetud ainet.

Transpordi ökoloogilisemaks muutmise vallas osales Teadusuuringute Ühiskeskus „Eurovignette“ direktiivi ⁽²⁾ läbivaatamisel, milles ta analüüsis eri viise transpordi väliskulude (saastatus, müra, kliimamuutused) sisestamiseks.

Teadusuuringute Ühiskeskus asutas biokütuste interdistsiplinaarse töörühma, selle küsimuse tehniliste ja sotsiaal-majanduslike aspektide analüüsimiseks. Vastavalt eri stsenaariumidele uurib rühm biokütuste kasutamise edendamise poliitika tõenäolist mõju keskkonnagaaside emissioonile. Tegevus toimub biokütuste direktiivi ⁽³⁾ raames, millega nähakse biokütustele 2010. aastaks ette 5,75% suurust turuosa.

2008. aastal muutus Euroopa Liidus kohustuslikuks Teadusuuringute Ühiskeskuse pakutud märgistus loomsete kõrvalsaaduste usaldusväärseks kindlakstegemiseks ⁽⁴⁾. Kõrvalsaadused, mis ei ole ette nähtud inimtoiduks ja mis võivad olla erinevaks ohuallikaks, peavad olema kogumise, töötlemise ja transpordi ajal eraldi kindlakstehtavad.

Teadusuuringute Ühiskeskus korraldas esimese geneetiliselt muundatud organismide (GMO) analüüsi ülemaailmse konverentsi. Aruteludes toodi esile vajadus kehtestada range kontroll GMOde avastamiseks keskkonnas ja toiduahelas. Koostöös Euroopa

⁽¹⁾ Direktiiv 2000/60/EÜ (EÜT L 327, 22.12.2000).

⁽²⁾ Direktiiv 1999/62/EÜ (EÜT L 187, 20.7.1999). Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Transport“ alapunkt „Transport ja säästev areng“.

⁽³⁾ Direktiiv 2003/30/EÜ (ELT L 123, 17.5.2003).

⁽⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 1432/2007 (ELT L 320, 6.12.2007).

Toiduohutusametiga (EFSA) avaldas Teadusuuringute Ühiskeskus aruande GMOde mõju kohta inimestele. Aruandes hinnatakse GMOde ja nendest tuletatud toodete võimaliku mõju lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis.

Tuumaohutuse valdkonnas asutas Teadusuuringute Ühiskeskus 2008. aastal arvelduskoja (*European Clearing House*), mille ülesanne on analüüsida Euroopa Liidu tuumarajatistes toimunud õnnetusi ja esitada nende põhjal oma soovitusel. Algatuse peaeesmärk on asutada asjaomaste reguleerimisasutuste, liikmesriikide ja Teadusuuringute Ühiskeskuse vaheline teabevahetusplatvorm.

Teadusuuringute Ühiskeskus on ühtlasi teinud tundmatute tuumamaterjalide ekspertiise riigiasutustele, eelkõige Saksamaale, Madalmaadele ja Slovakkiale.

Infoühiskond ja meedia

Elektrooniline side ja arvutivõrkude turvalisus

Üldises plaanis esitas komisjon 19. märtsil oma kolmeteistkümnenda eduaruande Euroopa ühtse elektroonilise side turu kohta aastal 2007 ⁽¹⁾. Aruandes keskenduti turu peamistele arengutele ja olemasolevatele õiguslikele probleemidele. 25. septembril võttis komisjon ühtlasi vastu teatise elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste valdkonna universaalteenuse ulatuse teise regulaarse läbivaatamise kohta ⁽²⁾. Selles pakub ta välja mõningad üldist laadi ideed, kuidas universaalteenus võib aidata kaasa laiemal ulatusega eesmärkide saavutamisele Euroopa tasandil, tagades eelkõige kiire andmesideühenduse.

Muu hulgas pikendasid Euroopa Parlament ja nõukogu 24. septembril Euroopa Võrgu- ja Infoturbeameti mandaati kolme aasta võrra ⁽³⁾. Nad palusid jätkata arutelu, milles käsitletakse Euroopa jõupingutusi võrgu- ja infoturbe suurendamiseks. Sel eesmärgil käivitati novembris avalik Interneti-arutelu.

Interneti arendamise ja stabiilsuse valdkonnas pakkus komisjon järgmist:

- 27. veebruaril otsus, ⁽⁴⁾ millega kehtestatakse mitmeaastane ühenduse rahastamisprogramm (55 miljoni euro suurune eelarve viieaastaseks ajavahemikuks) Interneti ja teisi kommunikatsioonitehnoloogiaid kasutavate laste kaitseks. Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid otsuse vastu 16. detsembril ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ KOM(2008) 153 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 572.

⁽³⁾ Määrus (EÜ) nr 1007/2008 (ELT L 293, 31.10.2008).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 106 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁵⁾ Otsus nr 1351/2008/EÜ (ELT L 348, 24.12.2008).

- 27. mail teatis pealkirjaga „Interneti edendamine. Tegevuskava Interneti protokollki kuuenda versiooni (IPv6) kasutuselevõtuks Euroopas“⁽¹⁾. Selles julgustatakse Interneti-kasutajaid ja Interneti-ühenduse pakkujaid võtma kasutusele kõige hiljutisem Interneti-protokoll, mis võimaldaks IP aadresside arvu märkimisväärselt suurendada;
- 29. septembril teatis tuleviku võrkude ja Interneti kohta,⁽²⁾ milles pööratakse põhitähelepanu Interneti dünaamilisuse ja avatuse tagamise raamtingimuste loomisele. Teatises kajastatakse maailmas toimuvaid arutelusid ja käsitletakse neid Euroopa kontekstis, andes ülevaate meie ees seisvatest põhilistest probleemidest ning nendega seotud poliitilistest väljakutsetest. Teatise juurde kuuluvad kaks dokumenti, üks „asjade Interneti“ kohta ja teine, milles kehtestatakse lairibaühenduse statistiline indeks⁽³⁾. Samal teemal tuletas nõukogu oma 27. novembri järeldustes meelde, et pidades silmas väga kiire ühendusega mobiilsidevõrkusid, on Euroopa praegune seisukoht seadmete ja lõppseadmete tootjate ning esimese tasandi operaatorite osas kindel ning sellega seoses on väga kiire mobiilse lairibaühenduse arendamine Euroopa majanduskasvu teguriks.

Selleks et parandada Euroopa Liidu konkurentsivõimet kiire ühenduse ja Interneti valdkonnas ning tulenevalt komisjoni teatisest digitaalse dividendi kohta,⁽⁴⁾ võttis Euroopa Parlament 24. septembril vastu resolutsiooni pealkirjaga „Kuidas digitaalset dividendi Euroopas täielikult ära kasutada: ühine lähenemisviis digitaalringhäälingule üleminekuga vabaneva spektriosa kasutamisel“. 28. novembril avaldatud komisjoni aruandes toonitatakse, et Euroopas jätkub üleminek kiirele Interneti-ühendusele ja vahe liikmesriikide vahel väheneb⁽⁵⁾.

Liikva kosmoseside teenuste puhul (uenduslik alternatiivne platvorm eri liiki üleeeuroopalistele telekommunikatsiooni- ja ringhäälingu/multiedastusteenustele) võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 30. juunil vastu otsuse,⁽⁶⁾ mille eesmärk on soodustada asjaomaste teenuste jaoks konkurentsivõimelise ühenduse siseturu arengut ja tagada teenuse pakkumine kõikides liikmesriikides.

Telekommunikatsiooni valdkonnas tegi komisjon ühtlasi 23. septembril ettepaneku muuta määrust,⁽⁷⁾ milles käsitletakse rändlust üldkasutatavates mobiilsidevõrkudes ühenduse piires⁽⁸⁾. Ettepanekule on lisaks teatis, milles on esitatud aruanne tulemustest, mis komisjon sai määruse toimimise läbivaatamisel, ning peamised komisjoni pakutud strateegilised muudatused, samuti kokkuvõtte avaliku arutelu tulemustest⁽⁹⁾. Teatise

⁽¹⁾ KOM(2008) 313 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽²⁾ KOM(2008) 594.

⁽³⁾ KOM(2008) 2507 ja SEK(2008) 2516.

⁽⁴⁾ KOM(2007) 700 (ELT C 55, 28.2.2008).

⁽⁵⁾ IP/08/1831.

⁽⁶⁾ Otsus nr 626/2008/EÜ (ELT L 172, 2.7.2008).

⁽⁷⁾ Määrus (EÜ) nr 717/2007 (ELT L 171, 29.6.2007).

⁽⁸⁾ KOM(2008) 580.

⁽⁹⁾ KOM(2008) 579.

eesmärk on tagada, et hinnad, mida üldkasutatavate mobiiltelefonivõrkude kasutajad maksavad kogu ELi hõlmavate rändlusteenuste eest ühenduses reisimisel, ei oleks põhjendamatult kõrgemad kui need, mida kasutajad maksavad helistamise, lühisõnumi või andmete saatmise eest oma koduriigis.

Ühtlasi võttis komisjon 15. oktoobril vastu soovitusel, ⁽¹⁾ millega tõhustatakse riigi reguleerivate asutuste jaoks teavitamismehhanismi, et vähendada riigi telekommunikatsioonireguleerivate asutuste halduskoormust, seoses komisjonile esitatavate regulatiivsete meetmete eelnõudega.

Muu hulgas võttis komisjon vastu 6. novembril elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku reformimise raames vastu muudetud ettepanekud, arvestades Euroopa Parlamendi 24. septembri hääletamist ja nõukogus toimunud arutelusid ⁽²⁾.

Lisaks tegi komisjon 19. novembril konkreetsete rakenduste ühtlustamise raames ettepaneku muuta GSM direktiivi (kehtetuks tunnistamise asemel), laiendades selle reguleerimisala muudele tehnoloogilistele standarditele ⁽³⁾.

Audiovisuaalpoliitika ja programm MEDIA

MEDIA programmide puhul esitas komisjon 8. mail lõpliku hindamisaruande programmide MEDIA Plus ja MEDIA-koolitus rakendamise ja tulemuste kohta (2001–2006) ⁽⁴⁾. Aruandes leitakse, et kõnealused programmid on aidanud tõhustada kutseoskuste parandamist, teoste Euroopa mõõtme arengut alates eeltootmise etapist, kogu sektori konkurentsivõime tõstmist ning teoste piiriülest levitamist.

22. juulil võeti vastu komisjoni kaheksas teatis Euroopa päritoluga teoste edendamist aastatel 2005–2006 käsitleva õigusakti tõhususest ⁽⁵⁾. Aruande kohaselt pühendavad Euroopa telekanalid üle 63% programmi ajast Euroopa päritoluga teostele ning Euroopa sõltumatute tootjate teosed hõlmavad programmiajast üle 36%.

Peale selle võttis Euroopa Parlament 9. aprillil vastu deklaratsiooni ELi kõigi avalik-õiguslike televisiooniprogrammide subtiitrimise kohta. Ta kutsus komisjoni üles esitama õiguslaseid ettepanekuid, mis kohustaksid neid televisioonikanaleid subtiitrima oma programme tervikuna.

25. septembril võttis Euroopa Parlament ühtlasi vastu resolutsiooni massiteabevahendite koondumise ja mitmekesisuse kohta Euroopa Liidus. Olles veendunud, et mitmekesine

⁽¹⁾ Soovitus 2008/850/EÜ (ELT L 301, 12.11.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 720, KOM(2008) 723 ja KOM(2008) 724.

⁽³⁾ KOM(2008) 762.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 245.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 481.

meediasüsteem on sotsiaalse ja demokraatliku mudeli säilitamise peamine tingimus, leiab Euroopa Parlament, et konkurentsivõimetus peab olema meediaõigusega seotud, et vältida huvide konflikte meediaomandi koondumise ja poliitilise võimu vahel. Samal päeval võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni riiklike meediakanalite kohta Euroopas, milles palus liikmesriikidel neile rohkem toetust, võttes arvesse nende olulisust mitmekesise meedia kontekstis.

10. detsembril võttis komisjon vastu teatise ⁽¹⁾ mobiiltelevisiooniteenuste leviku toetamiseks Euroopa Liidus, andes suuniseid seoses nende teenuste riiklikul tasandil lubamisega seotud õiguslaste tavadega.

Info- ja sidetehnoloogia kasutamine

Üldises plaanis esitas komisjon 17. aprillil algatuse i2010 vahekokkuvõtte ⁽²⁾. Selles kinnitab ta info- ja meediaühiskonna alase poliitika olulisust Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamiseks. Komisjon esitab konkreetseid ettepanekuid algatuse suunitluse muutmiseks, et paremini edendada konkurentsivõimet ning info- ja sidetehnoloogiatega kohandamist Euroopa Liidus.

Selles valguses võttis komisjon 13. mail vastu teatise pealkirjaga „Energiaühenduse parandamine info- ja sidetehnoloogia abil“ ⁽³⁾. Teatises on esitatud vajalikud meetmed, et asetada info- ja sidetehnoloogia energiaühenduse suurendamisel kesksesse rolli ning võimaldada sellel oma täielikku potentsiaali saavutada.

Muudes valdkondades esitas komisjon avaliku arutelu tulemusena 3. jaanuaril teatise ⁽⁴⁾ Interneti-põhise loomingu kohta ühtsel turul. 11. augustil võttis komisjon vastu teatise Euroopa Liidus kultuurimaterjali digiteerimisel, sellele sidusjuurdepääsu tagamisel ja selle digitaalsel säilitamisel tehtud edusammude kohta ⁽⁵⁾. Lisaks tehti 20. novembril algatust Euroopa digitaalse raamatukoguga Europeana ⁽⁶⁾. Europeana pakub praegu juurdepääsu rohkem kui kahele miljonile raamatule ning teistele Euroopa riikide rahvusraamatukogudes ja kultuuriasutustes olevatele digitaalsetele kultuuriobjektidele.

Tervishoiu valdkonnas võttis komisjon 2. juulil vastu soovituset ⁽⁷⁾, milles kirjeldatakse peamisi vajalikke meetmeid, mis võimaldaksid tervishoiuspetsialistidel saada infotehnoloogia vahendite abil igal ajal meditsiinilist põhiteavet, selleks et ravida patsienti, kelle tavapärane meditsiiniline järelevalve toimus mõnes muus liikmesriigis. 4. novembril

⁽¹⁾ KOM(2008) 845.

⁽²⁾ KOM(2008) 199 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 241.

⁽⁴⁾ KOM(2007) 836 (ELT C 106, 26.4.2008).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 513.

⁽⁶⁾ IP/08/1747.

⁽⁷⁾ Soovitus 2008/594/EÜ (ELT L 190, 18.7.2008).

võttis komisjon vastu teatise telemeditsiini kohta nii patsientide, tervishoiusüsteemi kui ka kogu ühiskonna hüvanguks ⁽¹⁾. Selles on esitatud meetmed, mida tuleb võtta telemeditsiini kasutamise arendamiseks patsientide ja Euroopa elanike, tervishoiusüsteemide ning Euroopa majanduse huvides.

Eakate inimeste elukvaliteedi parandamiseks uute info- ja sidetehnoloogia vahendite abil võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 9. juulil vastu otsuse, ⁽²⁾ millega hakatakse rakendama ühisprogrammi „Intelligentne elukeskkond“. Programmiga on ette nähtud sellise ulatusliku Euroopa programmi õiguslik ja organisatsiooniline raamistik, milles käsitletakse info- ja sidetehnoloogia rakendusuringuid ja innovatsiooni, mis võimaldaksid infoühiskonnas väärikalt vananeda ⁽³⁾.

Lisaks võttis komisjon 1. detsembril vastu teatise pealkirjaga „Juurdepäätava infoühiskonna suunas“ ⁽⁴⁾. Selle eesmärk on tagada e-juurdepäätavus, st võimalus ületada tõkked ja tehnilised takistused, millele põrkuvad puuetega isikud, eelkõige eakad, kui nad püüavad võrdsetena sulanduda infoühiskonda.

Komisjon esitas ühtlasi 4. septembril teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse kuuenda raamprogrammi prioriteetse teema „Infoühiskonna tehnoloogiad“ (IST) meetmete järelehindamise tulemused ⁽⁵⁾. Hinnangus järeldati, et investeeringud info- ja sidetehnoloogia alastes teadusuuringutesse on täitnud tõhusalt oma eesmärgi. Hinnangus rõhutati teatavat hulka võimalusi, kuidas parandada info- ja sidetehnoloogia alastest teadusuuringutest tulenevate algatuste rakendamise keskkonda.

29. septembril võttis komisjon muu hulgas vastu otsuse ettepaneku Euroopa haldus-asutuste koostalitlusvõime alaste lahenduste (ISA) kohta ⁽⁶⁾. ISA programm aitab luua organisatsioonilist, finants- ja tegevusraamistikku ning hõlbustada tõhusat ja tulemuslikku piiriülest ja valdkondadevahelist elektroonilist suhtlemist Euroopa haldusasutuste vahel.

Ühtlasi võttis komisjon 28. novembril vastu tegevuskava, millega leitakse Euroopa ulatusega lahendused piiriüleste avalike võrguteenuste kasutamiseks, pakkudes ülemaailmselt lähenemist ja lühemaid tähtaegu ⁽⁷⁾.

Haldusküsimuste eest vastutajana jätkas komisjon kogu 2008. aasta jooksul strateegia „e-komisjon 2006–2010“ rakendamist, et parandada info- ja sidetehnoloogia optimaalse

⁽¹⁾ KOM(2008) 689.

⁽²⁾ Otsus nr 742/2008/EÜ (ELT L 201, 30.7.2008).

⁽³⁾ Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Teadusuuringud“ alapunkt „Euroopa teadusruumi ettevalmistamine“.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 804.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 533.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 583.

⁽⁷⁾ KOM(2008) 798.

kasutuse kaudu oma tõhusust, tulemuslikkust, läbipaistvust ja teenuste kvaliteeti elanike, ettevõtjate ning koostöös osalevate ametiasutuste huvides.

Statistika vallas võttis komisjon 30. oktoobril vastu määruse ettepaneku ⁽¹⁾ infoühiskonda käsitleva ühenduse statistika kohta, mille eesmärk on iga-aastane statistiliste andmete edastamine info- ja sidetehnoloogia kasutamise kohta ettevõtetes ja leibkondades.

Haridus ja väljaõpe

Elukestev õpe ja koolitus

Et hinnata hariduse panust Lissaboni protsessis, võttis nõukogu 14. veebruaril vastu kolmanda ühise eduaruande töökava „Haridus ja koolitus 2010 rakendamise kohta – Elukestva õppimise panus teadmiste, loovuse ja innovatsiooni heaks” ⁽²⁾. Aruandes antakse üldine pilt saavutatust, pöörates tähelepanu erilist jõupingutust vajavatele valdkondadele (üldiste põhioskuste taseme tõstmine, hariduse ja elukestva õppe strateegiate rakendamine ning haridust, teadustegevust ja innovatsiooni hõlmava teadmiste kolmnurga tugevdamine). Aruandes rõhutatakse ühtlasi, et suurimaks probleemiks on endiselt eakate ja vähe kvalifitseeritud töötajate vähene osalemine täiskasvanute hariduses ja koolituses.

Aruande tulemusel võttis nõukogu 22. mail vastu järeldused, ⁽³⁾ milles ta kinnitab täiskasvanute hariduse ja koolituse otsustavat rolli Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisel. Lisas pakkus nõukogu välja erimeetmed ajavahemikuks 2008–2010, millest ühtesid peab võtma komisjon koostöös liikmesriikidega ja teisi liikmesriigid komisjoni toel.

Lissaboni strateegia meetmete paketi raames võttis komisjon muu hulgas 16. detsembril vastu teatise pealkirjaga „Ajakohastatud strateegiline raamistik üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal” ⁽⁴⁾. Komisjon toob selles välja nii vahetud prioriteedid aastateks 2009–2010 kui ka pikaajalised strateegilised teljed Lissaboni strateegia peamiste eesmärkide (majanduskasvu kõrge tase ja teadmistel põhinev säästev tööhõive) saavutamiseks.

22. mail võttis ka nõukogu vastu järeldused loovuse ja innovaatsilisuse edendamiseks hariduse ja koolituse raames. Järeldustes leitakse, et loovus ja uuendusvõime on Euroopa

⁽¹⁾ KOM(2008) 677.

⁽²⁾ ELT C 86, 5.4.2008.

⁽³⁾ ELT C 140, 6.6.2008.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 865. Vt käesoleva aruande II peatüki 1. jao punkti „Lissaboni strateegia: partnerlus majanduskasvu ja tööhõive edendamiseks”.

säästva majandus- ja sotsiaalarengu jaoks esmatähtsad, ning tehakse ettepanek pöörata neile suuremat tähelepanu Euroopa tulevase haridusalase koostöö raames ⁽¹⁾.

Euroopa Parlament omalt poolt julgustas 16. jaanuari resolutsioonis liikmesriike edendama teadmiste omandamist ning arendama haridust ja elukestvaid õpet.

Avatud kooskõlastusmeetodi rakendamise soodustamiseks hariduse ja koolituse valdkonnas võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 23. aprillil vastu määruse, ⁽²⁾ milles käsitletakse statistika koostamist ja arendamist hariduse ja elukestva õppe valdkonnas. Määrusega luuakse laiem õigusraamistik, mis on vajalik valdkonna praegusi ja tulevaseid meetmeid tervikuna hõlmavate statistiliste andmete saamiseks.

Euroopa kvalifikatsiooniraamistik elukestva õppe valdkonnas kiideti Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt heaks 23. aprillil ⁽³⁾. Euroopa kvalifikatsiooniraamistik on ette nähtud liikuvuse parandamiseks, lihtsustades kõikides hariduse valdkondades saadud kutsetunnistuste läbipaistvust Euroopa Liidus tervikuna. 3. ja 4. juunil toimus Brüsselis esimene konverents, millel käsitleti selle uue õigusakti rakendamist.

Euroopa uuendatud sotsiaalmeetmete kava ⁽⁴⁾ raames esitas komisjon 3. juulil teatise koolihariduse kohta, ⁽⁵⁾ millega toetatakse liikmesriikide pingutusi nende haridussüsteemide kvaliteedi parandamisel ja püütakse saavutada kindlaksmääratud eesmärged, mis on seotud koolist enneaegselt lahkuvate noorte arvuga, lugemis- ja kirjutamisoskusega, keskkooliõpingute jätkamisega ja noorte ettevalmistamisega elukestvaks õppeks ja koolituseks. Teatises pakutakse välja koostöökava, mis põhineb kolmel teljel: kõikidele õpilastele tuleb anda eluks vajalikud pädevused, seista hea selle eest, et iga õpilane saaks kõrge kvaliteediga õpet, parandada õpetajate ja kooli personali kvaliteeti.

Samal päeval avas komisjon oma roheline raamatuga „Ränne ja liikuvus: Euroopa Liidu haridussüsteemi ülesanded ja võimalused“ ⁽⁶⁾ arutelu sisserände panusest haridussüsteemi. Selle dokumendi abil soovib komisjon soodustada teabe ja kogemuste vahetust sellise probleemvaldkonna üle, mille kohta on liikmesriikide haridussüsteemides suur vastukaja. Arutelus sai osaleda kuni 31. detsembrini.

23. septembril võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni Bologna protsessi ja üliõpilaste liikuvuse kohta. Resolutsioonis rõhutati, et üliõpilaste liikuvuse soodustamiseks tuleb võtta rida horisontaalmeetmeid, kuna liikuvuse problemaatika ületab selgelt kõrghariduse raamistiku, hõlmates ka sotsiaal- ja rahandusküsimusi, immigratsiooni ja viisapoliitikat.

⁽¹⁾ ELT C 141, 7.6.2008.

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 452/2008 (ELT L 145, 4.6.2008).

⁽³⁾ ELT C 111, 6.5.2008.

⁽⁴⁾ Vt käesoleva aruande III peatüki 1. jao punkti „Sotsiaalne mõõde“ alapunkt „Uus sotsiaalmeetmete kava“.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 425.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 423.

Samal päeval tegi Euroopa Parlament avalduse õpingute kvaliteedi ja õpetajate koolituse parandamise kohta, mis tema arvates toob kaasa õpilaste tulemuste selge paranemise.

3. novembril alustas komisjon partnerlusega Comenius Regio, mis on hariduse ja elukestva õppe programmi kuuluv uus algatus ⁽¹⁾.

Kutseharidus ja -koolitus

Kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas võttis komisjon 9. aprillil vastu kaks soovitus, et luua:

- kutsehariduse ja koolituse valdkonnas Euroopa kvaliteeditagamise võrdlusraamistik, ⁽²⁾ mis aitaks liikmesriikidel ühtsete Euroopa võrdlusaluste abil edendada ja jälgida oma kutsehariduse ja -koolituse süsteemide pidevat täiustamist;
- Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ainepunktide kogumise ja ülekande süsteem, ⁽³⁾ mis aitaks hõlbustada omandatud teadmiste ülekandmist ja tunnustamist isikutel, kes liiguvad ühest kvalifikatsioonisüsteemist teise või kutsekvalifikatsiooni saamiseks ühest õppevormist teise.

Lisaks sellele võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 22. oktoobril vastu otsuse ⁽⁴⁾ Euroopa Liidu liikmesriikide kutsekvalifikatsioonide võrreldavuse kohta.

Aasta jooksul esitas komisjon mitu hindamisaruannet kutseharidus- ja koolitusvaldkonna arengukohta. Samuti võttis komisjon vastu aruande Euroopa tasandil tegutsevate asutuste edendamist ning haridus- ja koolitusvaldkonna eritegevuste edendamist käsitleva ühenduse tegevuskava kohta ⁽⁵⁾ (5. juuni) ning aruande Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse välishindamise kohta ⁽⁶⁾ (13. juuni). 4. juulil esitas komisjon Europassi algatuse esimese hindamise tulemused, ⁽⁷⁾ milles on jõutud järeldusele, et Europassi algatus on saavutama oma eesmärgi kodanike liikuvust hõlbustava vahendina ning vastab kodanike vajadustele, aidates neil muuta oma pädevused ja kvalifikatsioonid kergemini mõistetavaks ning vastuvõetavamaks nii õpingute kontekstis kui ka tööturul.

30. oktoobril võttis komisjon vastu aruande ülikoolide moderniseerimise kohta Euroopa konkurentsivõime soodustamiseks ülemaailmses teadmistepõhises majanduses ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ IP/08/1621.

⁽²⁾ KOM(2008) 179 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 180 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁴⁾ Otsus nr 1065/2008/EÜ (ELT L 288, 30.10.2008).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 337 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽⁶⁾ KOM(2008) 356 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽⁷⁾ KOM(2008) 427.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 680.

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut

11. märtsil võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu määruse, millega asutatakse Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut ⁽¹⁾. Instituudi eesmärk on suurendada ühenduse ja liikmesriikide innovatsioonisuutlikkust, ühendades nn teadmiste kolmnurga tegutsevad parimad osapooled (kõrgkoolid, teadusasutused, ettevõtted, ettevõtjad). 18. juunil valiti instituudi asukohaks Budapest. Avaliku arutelu kahe etapi (märtsis ja aprillis) järel 30. juulil Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi ametlikult määratud juhatus pidas 2008. aastal kolm üldkoosolekut.

Mitmekeelsus

22. mail võttis nõukogu vastu mitmekeelsust käsitlevad järeldused ⁽²⁾. Ta kutsus komisjoni üles töötama enne 2008. aasta lõppu välja mitmekeelsuse üldise tegevusraamistiku ettepanekud.

18. septembril võttis komisjon vastu teatise pealkirjaga „Mitmekeelsus: Euroopa rikkus ja ühine kohustus”, ⁽³⁾ milles määratakse kindlaks mitmekeelsust käsitlev valdkondadeüleline poliitiline raamistik – uue sotsiaalmeetmete kava ankur. Teatisega on ette nähtud rida algatusi mitmekeelsuse edendamiseks, sealhulgas kolmandate riikidega, ja selles on kavandatud avatud kooskõlastusmeetodi kaudu tehtav mitmekeelsusealane koostöö liikmesriikidega. Teatisele on lisatud talituste töödokument, mis sisaldab loetelu ühenduse meetmetest mitmekeelsuse vallas.

21. novembril vastu võetud resolutsioonis mitmekeelsust edendava Euroopa strateegia kohta määras nõukogu kindlaks teavitamise strateegilised suunised ja pööras erilist tähelepanu tõlkimise tähtsusele kultuuriväärtuste levikul.

Rahvusvaheline koostöö

Komisjon jätkas oma viiendat ja viimast aastat alustava programmi Erasmus Mundus (2004–2008) esimese etapi rakendamist ning läbirääkimisi programmi teise etapi üle, mis peaks jõustuma 2009. aastal ja jätkuma kuni 2013. aastani. Programmi esimeses etapis toetati 103 magistriõppe ühisprogrammi ning üle 7000 toetuse eraldati kolmandate riikide üliõpilastele ja õppejõududele.

Süvendati kõrghariduse ja kutsekoolituse alast koostööd tööstusriikidega, algatades 35 uut ühisprojekti (neist kuusteist Ameerika Ühendriikide, viis Kanada, neli Austraalia, kolm Lõuna-Korea, kaks Jaapani ja üks Uus-Meremaaga). Neid projekte rahastatakse koos

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 294/2008 (ELT L 97, 9.4.2008).

⁽²⁾ ELT C 140, 6.6.2008.

⁽³⁾ KOM(2008) 566.

partnerriikidega ja need võimaldavad vähemalt 1600 üliõpilasel õppida ühe semestri vältel partnerriigis; programm Ameerika Ühendriikidega näeb ette ka topeltkraadide saamist.

Ühisdeklaratsioonid sektorisisestest poliitilistest dialoogidest algatamise kohta hariduse ja koolituse valdkonnas allkirjastati juulis Iisraeliga ja novembris Indiaga.

Hiina valitsuse toetatud Hiina ja Euroopa Liidu keelealase koostöö programmi ametlik käivitamine toimus juunis Brüsselis.

Euroopa loovuse ja innovatsiooni aasta (2009) ⁽¹⁾

16. detsembril võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu otsuse kuulutada 2009. aasta Euroopa loovuse ja innovatsiooni aastaks ⁽²⁾. Euroopa aasta üldeesmärk on toetada liikmesriikide pingutusi elukestva õppe kaudu loovuse kui innovatsiooni aluse ning isiklike, tööalaste, ettevõtlusalaste ja sotsiaalsete pädevuste peamise teguri arendamisel ning kõigi inimeste ühiskondliku heaolu tagamisel. Euroopa aasta tegevuse elluviimine põhineb olemasolevatel ühenduse programmidel, eelkõige tegevusprogrammil elukestva õppe alal 2007–2013 ning programmil „Kultuur“ 2007–2013, samuti muudel programmidel ja projektidel, mis jäävad iga programmi jaoks 2009. aastat sisaldavaks ajavahemikuks kindlaksmääratud prioriteetide raamesse.

Transport

Transport ja säästev areng

11. märtsil võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni jätkusuutliku Euroopa transpordipoliitika kohta. Parlament tegi ettepanekud maantee-, raudtee-, õhu- ja meretranspordi valdkonnas ning kutsus komisjoni ja liikmesriike üles suurendama investeringuid uurimistegevusse, et aidata kaasa energiatõhusamate ja vähese süsinikdioksiidheitega tehnoloogiate väljatöötamisele.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 13. veebruaril vastu ettevalmistava arvamuse „Energialiikide kombinatsioon transpordis“ ⁽³⁾. Komitee on veendunud, et transpordi tulevik seisneb kütuste süsinikusalduse järkjärgulises vähendamises, kuni jõutakse saastevabade kütusteni.

⁽¹⁾ Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Innovatsioon ja ettevõtluspoliitika“ alapunkt „Innovatsioon“.

⁽²⁾ Otsus nr 1350/2008/EÜ (ELT L 348, 24.12.2008).

⁽³⁾ ELT C 162, 25.6.2008.

Kitsamal tasandil esitas komisjon 11. jaanuaril üld- ja teenistusliku lennunduse säästvat tulevikku hõlmava kava ⁽¹⁾. Selles käsitletakse teemasid nagu põhiandmete kogumine, proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse põhimõtete nõuetekohane kohaldamine, uute tehnoloogiate edendamine, juurdepääsu hõlbustamine välisturgudele ning keskkonnavalase säästlikkuse tagamine.

Transpordisektori keskkonnahoidlikkuse suurendamiseks võttis komisjon 8. juulil vastu meetmepaketi, mille eesmärk on säästlikum transport. Pakett hõlmab:

- raamteatist keskkonnahoidliku transpordi kohta, ⁽²⁾ mille kohaselt peaks transpordikasutajate kanda jääv osa transpordikuludest suurenema enam reaalsust peegeldavate hindade kaudu, selleks et vähendada transpordi negatiivset mõju ning eelkõige õnnetusi, liiklusummikuid, keskkonnakahjusid ja müraasaastet;
- teatist olemasoleva veeremi raudteemüra vähendamise kohta, ⁽³⁾ millega nähakse ette meetmed kaubarongide põhjustatava müra vähendamiseks poole võrra (nt kaubavagunite varustamine vähest müra tekitavate piduriklotsidega);
- teatist transpordi väliskulude sisestamise kohta, ⁽⁴⁾ milles ühtlasi kirjeldatakse väliskulude (ummikud, saaste jne) hindamise mudelit, mis võiks olla aluseks infrastruktuuri kasutustasude arvutamisel; ning
- ettepanekut vaadata läbi „Eurovignette“ direktiiv ⁽⁵⁾ raskete kaubaveokite maksustamise kohta teatavate infrastruktuuride kasutamise eest, et luua raamistik, mis võimaldab liikmesriikidel arvutada ja diferentseerida teemakse liiklusest tulenevate saaste- ja ummikukulude alusel.

Nimetatud paketi raames ning 2006. aastal avaldatud transpordipoliitika valge raamatu vahekokkuvõtte ⁽⁶⁾ jätkumeetmena võttis komisjon 16. detsembril vastu tegevuskava intelligentsete transpordisüsteemide kasutuselevõtuks Euroopas ⁽⁷⁾.

24. septembril võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi ohtlike kaupade siseveo kohta, ⁽⁸⁾ mis sisaldab ka keskkonnakaitsesätteid.

Raudteetransport

Raudtee infrastruktuuri optimeerimiseks ja selle läbipaistvama haldamise tagamiseks võttis komisjon 6. veebruaril vastu teatise raudteeinfrastruktuuri kvaliteeti käsitlevate

⁽¹⁾ KOM(2007) 869 (ELT C 106, 26.4.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 433.

⁽³⁾ KOM(2008) 432.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 435.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 436.

⁽⁶⁾ KOM(2006) 314.

⁽⁷⁾ KOM(2008) 886 ja KOM(2008) 887.

⁽⁸⁾ Direktiiv 2008/68/EÜ (ELT L 260, 30.9.2008). Vt käesoleva aruande IV peatüki 2. jao punkti „Transpordiohutus ja -turvalisus“ alapunkt „Põhiaspektid“.

mitmeaastaste lepingute kohta, ⁽¹⁾ milles soovitatakse riigi ja raudtee infrastruktuuri käitajate vaheliste mitmeaastaste lepingute laialdasemat kasutamist.

30. aprillil esitas komisjon suunised, ⁽²⁾ milles antakse juhised raudtee-ettevõtjatele antava riigiabi kokkusalatavuse kohta EÜ asutamislepinguga ⁽³⁾. Suuniste eesmärk on parandada riigipoolse rahastamise läbipaistvust ja õiguskindlust EÜ asutamislepingu reeglite suhtes turgude avamise kontekstis.

17. juunil võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi ühenduse raudteesüsteemi koostalitlusvõime kohta ⁽⁴⁾. Direktiiviga kehtestatakse õigusraamistik raudteeveeremi kasutuselevõtmisel esinevate takistuste vähendamiseks. Ristkasutust liikmesriikide seas parandatakse vastastikuse tunnustamise põhimõtte süsteemsema kohaldamise ja riiklike loamenetluste ühtlustamise teel.

8. septembril avaldas komisjon teatise raudtee-kaubaveoteenuste kvaliteedi kohta ⁽⁵⁾. Teatises analüüsitakse ka raudtee-kaubaveosektoris rakendatud kokkulepete ja vaba-tahtlike meetmete tõhusust ning esitatakse soovitusi ühenduse meetmete võtmiseks kõnealuses valdkonnas.

11. detsembril võttis komisjon vastu määruse ettepaneku konkurentsivõimeliseks kaubaveoks kasutatava Euroopa raudteevõrgustiku kohta ⁽⁶⁾. Selles nähakse ette rahvusvaheliste raudteekoridoride loomine, mis infrastruktuuri haldajate vahelise parema koostöö puhul muudaksid kaubaveovõrgud konkurentsivõimelisemaks ning olemasolevate infrastruktuuride kasutamise neile vajaliku esmatähtsuse omistamise korral tõhusamaks.

Aasta jooksul algatas komisjon 24 liikmesriigi suhtes rikkumismenetluse seoses esimese raudteepaketi moodustavatest direktiividest ⁽⁷⁾ tulenevate nõuete täitmatajätmisega. Sellega püüti tagada kehtivate õigusnormide (sealhulgas sätted raudteeinfrastruktuuri haldavate ettevõtjate ja raudtee-ettevõtjate eristamise, samuti kontrolliasutuste kohta) järgimine, mis on avatud ja konkurentsivõimelise raudteeteenuste turu kujundamisel mõõdapäasmatu.

⁽¹⁾ KOM(2008) 54 (ELT C 118, 15.5.2008).

⁽²⁾ ELT C 184, 22.7.2008.

⁽³⁾ Direktiiv 91/440/EMÜ (EÜT L 237, 24.8.1991).

⁽⁴⁾ Direktiiv 2008/57/EÜ (ELT L 191, 18.7.2008). Vt käesoleva aruande IV peatüki 2. jao punkti „Transpordiohutus ja -turvalisus“ alapunkt „Raudteeohutus ja -turvalisus“.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 536.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 852.

⁽⁷⁾ Direktiivid 2001/12/EÜ ja 2001/14/EÜ (EÜT L 75, 15.3.2001).

Maantee- ja siseveetransport

Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid 22. oktoobril vastu määruse liikmesriikide piiridel tehtavate maantee- ja siseveetranspordialaste kontrollimiste kaotamise kohta ⁽¹⁾.

Meretransport

Pärast Euroopa Liidu integreeritud merenduspoliitika tegevuskava vastuvõtmist oktoobris 2007 ⁽²⁾ esitas komisjon 26. juunil teatise „Suunised seoses integreeritud lähenemisviisiga merenduspoliitikas: integreeritud merendusala juhtimise ja sidusrühmadega konsulteerimise parimate tavade toetamine“, ⁽³⁾ milles esitatakse nimetatud kaht valdkonda käsitlevad juhised.

Õhutransport

Õhutranspordi tõhususe, säästvuse ja ohutuse suurendamiseks ühtses Euroopa õhuruumis võttis komisjon 25. juunil vastu õigusaktide teise paketi ühtset Euroopa taevast käsitleva algatuse kohta. See koosneb kolmest meetmest:

- määruse ettepanek Euroopa lennundussüsteemi toimivuse (ka keskkonnavalase) ja elujõulisuse parandamiseks, et pakkuda paremat teenust õhusõidukite käitajale, vähendada kulusid ning tagada jätkusuutlik kasv ⁽⁴⁾;
- määruse ettepanek Euroopa Lennundusohutusameti volituste laiendamise lõpuleviimiseks ⁽⁵⁾; ning
- teatis „Ühtne Euroopa taevas II: säästvama ja paremini toimiva lennunduse suunas“, milles selgitatakse määruste ettepanekuid ⁽⁶⁾.

15. veebruaril võttis komisjon vastu ka aruande, ⁽⁷⁾ milles hinnatakse ühenduse lennukäitajatel määratud seotud käitamispäärduste eeskirjade ja korra kehtestamist käsitleva direktiivi ⁽⁸⁾ tõhusust.

30. aprilli teatises esitas komisjon huvitatud poolte arutelu tulemused ⁽⁹⁾ ühenduse lennujaamades teenindusaegade jaotamise ühiseid eeskirju käsitleva määruse ⁽¹⁰⁾ ra-

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 1100/2008 (ELT L 304, 14.11.2008).

⁽²⁾ KOM(2007) 575 (ELT C 55, 28.2.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 395 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 388.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 390 (ELT C 10, 15.1.2009). Vt käesoleva aruande IV peatüki 2. jao punkti „Transpordiohutus ja -turvalisus“ alapunkt „Lennunduse turvalisus ja ohutus“.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 389 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽⁷⁾ KOM(2008) 66 (ELT C 207, 14.8.2008).

⁽⁸⁾ Direktiiv 2002/30/EÜ (EÜT L 85, 28.3.2002).

⁽⁹⁾ KOM(2008) 227.

⁽¹⁰⁾ Määrus (EÜ) nr 95/93 (EÜT L 14, 22.1.1993).

kendamise kohta. Selle tõlgendava teatise eesmärk on hõlbustada nimetatud määruse rakendamist.

Lisaks võttis nõukogu 16. detsembril vastu määruse, mis käsitleb ühissettevõtte loomist Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi (SESAR) väljaarendamiseks⁽¹⁾ ning mis muudab kõnealuse juhtimissüsteemi õigusliku seisundi olulisel määral selgemaks.

Üldisemal tasandil jätkas komisjon oma Euroopa lennujaamade läbilaskevõime, tõhususe ja ohutuse tegevuskava⁽²⁾ elluviimist. Muu hulgas käivitati 4. juulil ka arutelu rongi- ja lennukipiletite müügi ühendamise üle. Moodustati lennujaamade läbilaskevõime ühenduse seirekeskus ning kõik huvitatud pooled kogunesid esmakordselt 4. novembril, et arutada selles valdkonnas saadud kogemuste üle. Arutelu tulemuste põhjal esitab seirekeskus arvamuse, mis aitab komisjonil nimetatud tegevuskava rakendada.

EGNOS ja Galileo

9. juulil võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu määruse Euroopa satelliitraadionavigatsiooni programmide (EGNOS ja Galileo) rakendamise jätkamise kohta⁽³⁾. Määrusega kinnitatakse ajavahemikul 1. jaanuarist 2007 kuni 31. detsembrini 2013 mõlema programmi rahastamiseks vajalike eelarveliste vahendite summaks 3,4 miljonit eurot. Määrusega parandatakse ka programmide avalikku haldamist, nähes ette selge kohustuste jaotuse ühenduse, Euroopa globaalse navigatsioonisatelliitide süsteemi (GNSS) järelevalveameti ja Euroopa Kosmoseagentuuri vahel, volitades komisjoni programmid ellu viima ning sätestades meetmed, et tagada kooskõla Euroopa GNSSi programmide komitee esitatud arvamuste ja GNSSi järelevalveameti halduskogu poolt vastuvõetud otsuste vahel.

Rahvusvaheline koostöö

30. märtsil jõustus lennundusleping Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahel⁽⁴⁾. Sellest tulenevalt võivad kõik ELi lennuettevõtjad kasutada nüüd otselendudeks USAsse mis tahes Euroopa lennujaama, mitte üksnes oma riigi lennujaamu nagu varem. Leping kaotab kõik piirangud, mis kehtisid lennuühendustele, piletihindadele ja lendude arvule nädalas. 30. juunil allkirjastati ka Euroopa Ühenduse ja Ameerika Ühendriikide vaheline tsiviillennunduse ohutuse reguleerimise alane koostööleping⁽⁵⁾.

2008. aastal jätkusid läbirääkimised kolmandate riikidega olemasolevate lennunduslepingute teatavate sätete asendamise üle ühenduse lepinguga. 18. veebruaril võeti vastu

(1) Määrus (EÜ) nr 1361/2008 (ELT L 352, 31.12.2008).

(2) KOM(2006) 819 (ELT C 138, 22.6.2007).

(3) Määrus (EÜ) nr 683/2008 (ELT L 196, 24.7.2008).

(4) IP/08/474.

(5) IP/08/1059.

otsused sõlmida lepingud endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi, Gruusia, Horvaatia, Kõrgõzstani, Liibanoni, Malaisia, Maldiivide, Moldova Vabariigi, Panama, Paraguay, Singapuri ja Uruguayga ⁽¹⁾; 17. märtsil Marokoga ⁽²⁾ ja 8. juulil Aserbaidžaaniga ⁽³⁾.

Võeti vastu ka otsused lepingute allkirjastamise ja ajutise kohaldamise kohta Austraaliaga ⁽⁴⁾ ja Nepaliga ⁽⁵⁾ (7. aprillil), Pakistaniga ⁽⁶⁾ (21. mail), Iisraeliga ⁽⁷⁾ (15. septembril), Indiaga ⁽⁸⁾ (25. septembril) ja Armeeniaga ⁽⁹⁾ (27. novembril).

Komisjon on teinud lisaks ettepaneku sõlmida lepingud Kasahstaniga ⁽¹⁰⁾ (21. veebruaril), Mehhikoga ⁽¹¹⁾ (5. augustil) ning Lääne-Aafrika majandus- ja rahaliiduga ⁽¹²⁾ (17. juulil). Viimane nimetatud lepingutest on ühtlasi esimene ühenduse ja muu piirkondliku organisatsiooni vahel sõlmitav leping.

Selliste lepingute eesmärk on anda kõikidele ELi lennuettevõtjatele diskrimineerimist välistav juurdepääs ühenduse ja kolmandate riikide vahelistele liinidele ning viia liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelised kahepoolsed lennunduslepingud vastavusse ühenduse õigusega.

Lisaks võttis komisjon 1. oktoobril vastu eduaruande ühise lennunduspiirkonna loomise kohta naaberriikidega aastaks 2010 ⁽¹³⁾.

28. jaanuaril sõlmiti Euroopa Ühenduse ja Hiina vahel mereveoleping ⁽¹⁴⁾.

Komisjon võttis 6. novembril vastu ka otsuse ettepaneku 18. augusti 1948. aasta Doonau laevaliikluse režiimi konventsiooni (Belgradi konventsioon) muutmise protokollile allakirjutamise kohta ⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁾ ELT L 60, 5.3.2008 ja ELT L 106, 16.4.2008.

⁽²⁾ ELT L 87, 29.3.2008.

⁽³⁾ KOM(2005) 60.

⁽⁴⁾ KOM(2005) 264.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 41.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 81.

⁽⁷⁾ KOM(2008) 178 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁸⁾ Otsus 2008/797/EÜ (ELT L 273, 15.10.2008).

⁽⁹⁾ KOM(2007) 729.

⁽¹⁰⁾ KOM(2008) 92 (ELT C 207, 14.8.2008).

⁽¹¹⁾ KOM(2008) 506.

⁽¹²⁾ KOM(2008) 463.

⁽¹³⁾ KOM(2008) 596.

⁽¹⁴⁾ Otsus 2008/143/EÜ (ELT L 46, 21.2.2008).

⁽¹⁵⁾ KOM(2008) 700.

Üleeuroopalised transpordivõrgud

5. märtsil võttis komisjon vastu teatise naaberriikidega peetavate transpordialase koostööga seotud selgitavate läbirääkimiste arengu kohta ⁽¹⁾. Arutelude esimeses ringis ilmnis elav huvi piirkondlike koostööstruktuuride tugevdamise ning laienenud poliitilise dialoogi ja transporditelgede kujundamise vahelise parema koordineerituse vastu. Arutelu Lääne-Balkani riikidega on juba lõppenud ning komisjon on teinud ettepaneku võtta vastu läbirääkimisjuhised transpordiühenduse asutamislepingu sõlmimiseks selle piirkonnaga.

5. detsembril otsustas komisjon eraldada üleeuroopalise transpordivõrgu valdkonnas ajavahemikuks 2007–2013 üle 1,7 miljardi euro toetuste andmise mitmeaastase tööprogrammi ⁽²⁾ raudteeprojektidele.

Energeetika

Põhiaspektid

13. juunil võttis komisjon vastu teatise „Silmitsi kõrgemate naftahindadega“ ⁽³⁾. Koos teatisega toiduainete hindade kohta ⁽⁴⁾ moodustab see raamistiku, mis aitab liikmesriikidel toime tulla järsu hinnatõusu otsese tagajärjedega ning leida keskmise ja pika perspektiiviga lahendused uute ressursipiirangutega kohanemiseks. Lahendustena pakutakse eelkõige energianõudluse kohandamist ning energiatõhususe suurendamist kõigis majandusharudes.

Samal eesmärgil võttis Euroopa Parlament 25. septembril vastu resolutsiooni energia hinna kontrolli alla võtmise kohta, milles seatakse olulisele kohale tugev poliitiline tahe konkreetsete meetmete võtmiseks energianõudluse vähendamisel, taastuvate energiaallikate ja energiatõhususe edendamiseks, energiavarustuse mitmekesistamise suunas püüdlmiseks ning sõltuvuse vähendamiseks imporditavatest fossiilkütustest.

Statistika valdkonnas kehtestasid Euroopa Parlament ja nõukogu 22. oktoobril kindla institutsioonilise aluse energiaandmete kogumiseks, ⁽⁵⁾ et võimaldada igakülgse ja võrreldava Euroopa statistika koostamist mitmes energiaga seotud valdkonnas.

⁽¹⁾ KOM(2008) 125 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽²⁾ IP/08/1891.

⁽³⁾ KOM(2008) 384 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 321 (ELT C 10, 15.1.2009). Vt käesoleva aruande III peatüki 2. jao punkti „Põllumajandus ja maaelu areng“ alapunkt „Põllumajandustoodete hinnad ja seonduvad meetmed“.

⁽⁵⁾ Määrus (EÜ) nr 1099/2008 (ELT L 304, 14.11.2008).

Energia ja säästev areng

Komisjon võttis 23. detsembril vastu ettepaneku taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamist käsitleva direktiivi kohta ⁽¹⁾. Ettepanekuga soovitakse kehtestada üldiseks siduvaks eesmärgiks 20%-line taastuenergia osakaal energia kogutarbimises aastal 2020 ning 10%-line osakaal transpordisektoris 2020. aastaks. Nende eesmärkide saavutamise vahendina nähakse õigusraamistikku, samuti kriteeriume ja sätteid biokütuste ning bioloogiliste vedelike keskkonnasäästlikkuse tagamiseks. Ettepanek on osa energia- ja kliimapaketi ⁽²⁾.

Samal päeval võttis komisjon vastu teatise riiklike energiatõhususe tegevuskavade esimese hindamise kohta ⁽³⁾. Teatises antakse ülevaade liikmesriikides vastuvõetud strateegiatest ja meetmetest ning tehakse esmane kokkuvõtte põhjalikumalt tutvumist väärivatest headest tavadest. Komisjon keskendus avaliku sektori eeskuju ja teabe jagamist käsitlevatele strateegiate osadele.

15. ja 16. oktoobril kogunenud Euroopa Ülemkogu kinnitas, et energiaravustuse kindlus on Euroopa Liidu jaoks esmase tähtsusega. Ülemkogu osutas sellest tulenevalt vajadusele viia lõpule töö elektrienergia ja gaasi siseturgu käsitleva õigusaktide paketi, kiirendada Euroopa energiatõhususe tegevuskava ja energiatehnoloogia strateegilise kava rakendamist, jätkata otsusekindlalt energiaallikate mitmekesistamist, millele energia- ja kliimapaketi meetmed aitavad otseselt kaasa, töötada välja kriisimehhanismid, mis võimaldavad reageerida varustatuse ajutisele katkemisele, tugevdada ja täiustada elu-tähtsaid infrastruktuure, arendada tootjariikidega suhteid tarnete stabiliseerimiseks.

13. novembril võttis komisjon vastu ELi teise strateegilise energiaülevaate. Selles esitatud energiaalased meetmed on kooskõlas muude ELi energia- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks ettenähtud meetmetega ning annavad uut hoogu Euroopa energiakindluse tagamiseks tehtavatele jõupingutustele. Pakett sisaldab järgmisi meetmeid:

- uus strateegia energiaalase solidaarsuse suurendamiseks liikmesriikide vahel ning uus energjavõrkude poliitika, et ergutada investeringuid tõhusamatesse ja vähese süsinikdioksiidiheitega võrkudesse ⁽⁴⁾;
- ELi tegevuskava varustuskindluse ja solidaarsuse tagamiseks energiavaldkonnas, milles määratakse kindlaks viis valdkonda, kus on vaja tegutseda aktiivsemalt, et kindlustada jätkusuutlik energiaravustus ⁽⁵⁾;
- energiatõhususe pakett, mille eesmärk on suurendada energiasäästu mitmes olulises valdkonnas, muutes selleks eelkõige rangemaks hoonete ja energiat tarbivate toodete energiatõhusust käsitlevaid õigusakte ning suurendades energiatõhususe ser-

⁽¹⁾ KOM(2008) 19 (ELT C 118, 15.5.2008).

⁽²⁾ Vt käesoleva aruande III peatüki 2. jao punkti „Keskkond“ alapunkt „Kliimamuutused“.

⁽³⁾ KOM(2008) 11 (ELT C 118, 15.5.2008).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 768, KOM(2008) 769, KOM(2008) 770, KOM(2008) 775, KOM(2008) 776 ja KOM(2008) 782.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 781.

tifikaatide ning kütte- ja õhukonditsioneerimissüsteemide inspekteerimisaruannete rolli ⁽¹⁾.

Energia siseturg

15. aprillil esitas komisjon aruande gaasi ja elektri siseturu loomisel saavutatud edu kohta ⁽²⁾. Vaatamata teatavale positiivsele arengule, eelkõige piiriülese kooskõlastamise vallas piirkondlikul tasandil, viitab üldine eduanalüüs siiski siseturu tõhusat toimimist olulisel määral takistavatele asjaoludele. Elektri- ja gaasituru kolmas õigusaktide pakett ⁽³⁾ peaks aitama kõnealust olukorda parandada.

Energiatehnoloogia ja -innovatsioon

Nõukogu määratles 28. veebruari järeldustes Euroopa Liidu energiatehnoloogiaga seotud poliitika põhimõtted, eesmärgid ja meetmed. Nõukogu nägemuse kohaselt suurendaks selline poliitika sünergiat ühenduse tasandil ning võtaks arvesse olemasolevaid koostööststruktuure energiatehnoloogia uurimisel, arendamisel, tutvustamisel ja rakendamisel. Samuti arvab nõukogu, et energiatehnoloogia arendustegevusse peaks igakülgsest kaasama ka erasektori.

9. juulil vastuvõetud resolutsioonis Euroopa energiatehnoloogia strateegilise kava kohta avaldas Euroopa Parlament toetust üleeuroopalise poliitika väljatöötamisele kõnealuses valdkonnas ning tõdes, et selline poliitika on piisava rahastamise korral Euroopa Liidu 2020. aastaks seatud energia- ja kliimaeesmärkide saavutamisel keskse tähtsusega.

Tuumaenergia

Nõukogu otsustas oma 8. detsembri järeldustes toetada Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri (IAEA) kontrolli all oleva tuumkütusepanga loomist. Euroopa Liit osaleb selles projektis 25 miljoni euroga. Tuumkütusepank on osa laiapõhjalisematest jõupingutustest võtta kütusetarneteks kasutusele mitmepoolsed mehhanismid.

Euratomi asutamisleping ja Euratomi Tarneagentuur

12. veebruaril võttis nõukogu vastu otsuse, ⁽⁴⁾ millega tunnistatakse kehtetuks ja asendatakse Euratomi Tarneagentuuri põhikiri, et võtta arvesse liikmesriikide suurenenud arvu ning vajadust ajakohastada agentuuri finantskorraldus, ning millega ühtlasi määrati agentuuri asukohaks Luxembourg.

⁽¹⁾ KOM(2008) 771, KOM(2008) 772, KOM(2008) 778, KOM(2008) 779 ja KOM(2008) 780.

⁽²⁾ KOM(2008) 192 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽³⁾ KOM(2007) 528, KOM(2007) 529, KOM(2007) 530, KOM(2007) 531 ja KOM(2007) 532 (ELT C 4, 9.1.2008).

⁽⁴⁾ Otsus 2008/114/EÜ, Euratom (ELT L 41, 15.2.2008).

3. juulil esitas komisjon kokkuvõtte 2007. aasta tegevusest Euratomi asutamislepingu II jaotise 3.–10. peatüki rakendamiseks ⁽¹⁾. Nimetatud teatis hõlmab ka kokkuvõtet Euratomi Tarneagentuuri tegevusest.

Rahvusvaheline koostöö

Bakuu algatuse raames jätkati piirkondlikku koostööd Ida-Euroopa, Kaukaasia ja Kesk-Aasia riikidega. Koostööd Pärsia lahe riikidega ja Naftat Eksportivate Riikide Organisatsiooniga (OPEC) tugevdati ning seda jätkati Aafrika riikidega ja Aasia-Euroopa kohtumiste (ASEM) raames Aasia riikidega.

Euroopa Liidu, Iraagi, Türgi ja Mašriki riikide esindajad kohtusid Brüsselis 5. mail ning esitasid ühisdeklaratsiooni, milles rõhutatakse vajadust tugevdada nende riikide vahelist energiakoostööd gaasituru loomiseks, mis integreeritaks piirkondlike ühenduste infrastruktuuri arendamise kaudu ELi siseturgu.

Energiaühenduse ministrite nõukogu kogunes 27. juunil Brüsselis ja 11. detsembril Tiranas. Kohtumistel lepidi kokku ühise piirkondliku menetluse kehtestamises elektrivõimsuse jagamiseks ja piirialade võrkude ülekoormuse haldamiseks. Energiaühendus kehtestas lisaks vaidlusküsimuste lahendamiseks mehhanismi, mida reguleerivad eeskirjad võimaldavad liikmesriikide ettevõtjatel esitada rikkumiste tuvastamise korral kaebusi. Jõudsaid edusamme võis täheldada Lääne-Balkani riikides seoses gaasi- ja elektriturgu käsitlevate ELi õigusaktide rakendamisega.

Kahepoolset tasandil jätkus Euroopa Liidu ja Venemaa vahel energiadialoog uute lepingute sõlmimiseks. Arendati partnerlussuhteid Aserbaidžaaniga, Kasahstani ja Ukrainaga. Komisjon alustas ka edasisele koostööle suunatud dialoogi Valgevene ja Moldovaga. Lisaks seati aasta jooksul sisse uued strateegilised partnerlussuhted Alžeeria, Egiptuse, Iraagi ja Türkmenistaniga. Kahepoolne dialoog jätkus ka Jordaania, Liibüa ja Marokoga, samuti Ameerika Ühendriikide, Argentina, Austraalia, Brasiilia, Hiina, India, Kanada ja Tšiiliga. Šveitsiga on käimas läbirääkimised elektrituru üle.

Kasulikud viidad

- Ettevõtlus:
http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm
- Konkurentsi peadirektoraat:
http://ec.europa.eu/dgs/competition/index_et.htm
- Teadusuuringute peadirektoraat:
<http://ec.europa.eu/research/index.cfm?lg=et>
- Teadusuuringute Ühiskeskus:
<http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm>

⁽¹⁾ KOM(2008) 417.

- Infoühiskonna ja meedia peadirektooraat:
http://ec.europa.eu/dgs/information_society/index_en.htm
- Haridus:
http://ec.europa.eu/education/index_en.htm
- Transpordi ja energeetika peadirektooraat:
http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/index_en.htm
- Siseturg:
http://ec.europa.eu/internal_market/index_en.htm

III peatükk

Solidaarsus

1. jagu

Majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamine

Taust

Ühtekuuluvuspoliitika eesmärk on vähendada erinevusi nii liikmesriikide vahel kui ka nende piires. Selle poliitika eesmärk on soodustada investeringuid, mis kiirendavad majanduskasvu ja aitavad luua uusi töökohti, edendada teadmispõhist majandust ning õhutada inimesi tegelema ettevõtlusega.

2007. aastal töötas komisjon põhijoontes välja uue sotsiaalmeetmete kava, et vastata ühiskonna ees seisvatele uutele väljakutsetele. Võimaluste, juurdepääsu ja solidaarsuse parandamiseks keskendub see kava järgmistele põhivaldkondadele: noorsugu, karjäärivõimalused, pikem ja parema tervisega elu, kaasatus ja mittediskrimineerimine, ülemaailmne liikuvus, integratsioon ja solidaarsus.

Piirkondlik mõõde ja ühtekuuluvuspoliitika

Ühtekuuluvuspoliitika

Ühtekuuluvuspoliitika uue põlvkonna valdkondlike ja piirkondlike programmide eesmärk on alates 2007. aastast olnud majanduskasvu kiirendamine ning uute töökohade loomine Euroopa Liidu kõikides liikmesriikides ja piirkondades. Sellest tulenevalt võttis komisjon 14. mail vastu teatise programmiperioodiks 2007–2013 kavandatud

ühtekuuluvuspoliitika strateegiaid ja programme käsitlevate läbirääkimiste tulemuste kohta ⁽¹⁾. Teatistes analüüsitakse 450 programmi ja jõutakse järeldusele, et liikmesriigid ja piirkonnad on radikaalselt muutnud oma prioriteete ning teinud kooskõlas Lissaboni strateegiaga suuri investeeringuid konkurentsivõime, tööhõive ja majanduskasvu parandamiseks.

Komisjon võttis 18. juunil vastu majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse viienda vahearuande ⁽²⁾. Selles esitatakse esiteks avaliku arutelu kokkuvõte ja teiseks lühike analüüs Euroopa kiiremini kasvavatest majandusvaldkondadest, mille tulemused piirkondlikus mastaabis määravad suuresti ära piirkondade majandusliku arengu lähiaastatel.

6. oktoobril võttis komisjon vastu rohelise raamatu ⁽³⁾ pealkirjaga „Roheline raamat territoriaalse ühtekuuluvuse kohta: territoriaalse mitmekesisuse muutmine Euroopa tugevaks küljeks“, käivitades nii laialdase arutelu, et süvendada üldist arusaamist territoriaalsest ühtekuuluvusest ja selle tagajärgedest liidu regionaalpoliitika tuleviku jaoks. 14. novembril tutvustas komisjon aruannet „Piirkonnad 2020“; ⁽⁴⁾ selles prognoositakse, kuidas neli peamist väljakutset, millega Euroopa praegu silmitsi seisab (üleilmastumine, demograafilised muutused, kliimamuutused ja energiavarustus), võivad mõjutada piirkondi. Selle aruande järeldused aitavad edasi viia debatti Euroopa ühtekuuluvuspoliitika tuleviku üle.

Pärast Euroopa majanduse taastamise kava vastuvõtmist ⁽⁵⁾ esitas komisjon 16. detsembril teatise, milles näidatakse, kuidas ühtekuuluvuspoliitika saab hoogustada Euroopa reaalmajandust ⁽⁶⁾. Teatistes soovitatakse liikmesriikidele tervet rida meetmeid, et nad saaksid ühtekuuluvuspoliitika pakutavaid võimalusi tõhusalt ja kiiresti kasutada. Selles tutvustatakse ka uusi meetmeid, mis aitavad rakenduskavade elluviimist kiirendada. Ühtekuuluvuspoliitika ergutab majandust lühiajaliselt tänu Euroopas 2013. aastaks 347 miljardi euro väärtuses tehtavatele investeeringutele, luues nii ühtlasi aluse pikemaajaliseks majanduskasvuks.

Lisaks võttis komisjon 3. detsembril vastu ettepaneku, ⁽⁷⁾ mis võimaldab kõikidel liikmesriikidel investeerida algatusesse, mis on seotud energiatõhususe ja taastuvate energiate kasutamisega eluasemesektoris. See ettepanek, mis käsitleb praeguse Euroopa Regionaalarengu Fondi määruse ⁽⁸⁾ muutmist, paigutub Euroopa majanduse taastamise kava konteksti.

⁽¹⁾ KOM(2008) 301 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽²⁾ KOM(2008) 371 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽³⁾ KOM(2008) 616.

⁽⁴⁾ SEK(2008) 2868.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 800. Vt käesoleva aruande I peatüki 4. jao punkti „Rahvusvaheline finantskriis“ alapunkt „Euroopa majanduse taastamise kava“.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 876. Vt käesoleva aruande II peatüki 1. jao punkti „Lissaboni strateegia: partnerlus majanduskasvu ja tööhõive edendamiseks“.

⁽⁷⁾ KOM(2008) 838.

⁽⁸⁾ Määrus (EÜ) nr 1080/2006 (ELT L 210, 31.7.2006).

Regioonide Komitee esitas aasta jooksul mitu omaalgatuslikku arvamust, mis on seotud ühtekuuluvuspoliitikaga. Nii võttis see komitee 7. veebruaril vastu omaalgatusliku arvamuse „Vabatahtliku töö panus majanduslikku ja sotsiaalsesse ühtekuuluvusse“⁽¹⁾ ning avaldas 18. juunil arvamuse teemal „Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus: uus tugev territoriaalsele koostööle Euroopas“⁽²⁾. 8. oktoobril avaldas Regioonide Komitee perspektiivarvamuse regionaalpoliitika projektide juhtimise ja planeerimise kohta⁽³⁾. Lisaks sellele võttis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 17. septembril vastu ettevalmistava arvamuse linnakeskkonna kohta, milles ta soovib moodustada kõrgetasemelise ühenduse tasandi töörühma „Linnade areng ja säästvus“.

Finantsjuhtimise valdkonnas võttis komisjon 19. veebruaril vastu struktuurifonde käsitleva tegevuskava. Nii järgis ta kontrollikoja soovitusi, milles rõhutatakse vajadust tugevdada komisjoni järelevalvet struktuurimeetmete ühisel juhtimisel⁽⁴⁾.

Lisaks võttis Euroopa Parlament 21. oktoobril vastu resolutsiooni valitsemistavade ja partnerlussuhete kohta riiklikul ja piirkondlikul tasandil, milles ta teeb ettepaneku 2013. aastale järgnevatel ühtekuuluvuspoliitika programmiperioodidel liita ühenduse erinevad fondid, et nende tööd lihtsustada ja tõhustada.

Kahepoolsete suhete vallas võttis komisjon 23. juulil vastu aruande ELi vahendite haldamise kohta Bulgaarias⁽⁵⁾. Kuna komisjoni oli teavitatud väidetavatest puudujääkidest, pettusekahtlustest ja huvide konfliktidest lepingute sõlmimisel, uuris ta, kuidas Bulgaaria ametivõimud ELi vahendeid haldavad. Uurimise tagajärjel peatati ajutiselt liitumiseelse abi eraldamine ning külmutati väljamaksed mitmest teisest finantsvahendist 2007. aasta teisel poolel ja 2008. aasta esimesel poolel.

Äärepoolseimad piirkonnad

Komisjon võttis 17. oktoobril vastu teatise „Äärepoolseimad piirkonnad – Euroopa eelis“⁽⁶⁾. Selles pakutakse neile piirkondadele välja uus strateegia, mis käsitleb äärepoolseimaid piirkondi kui võimaluste ja arengupotentsiaaliga piirkondi, võttes samas arvesse nende iseärasusi. Komisjon esitas ka soovitused, et tagada praeguses finantsraamistikus (2007–2013) ettenähtud vahendite ja võimaluste optimaalne kasutamine. Muu hulgas pakkus komisjon välja konkreetseid meetmeid sellistes valdkondades nagu kliimamuutused, rahvastikuränne ja demograafiline areng.

(1) ELT C 105, 25.4.2008.

(2) ELT C 257, 9.10.2008.

(3) ELT C 325, 19.12.2008.

(4) KOM(2008) 97 (ELT C 207, 14.8.2008).

(5) KOM(2008) 496.

(6) KOM(2008) 642.

Muu tegevus

Komisjon avalikustas 7. aprillil Põhja-Iirimaa töökonna töötulemused. Komisjoni president moodustas selle töökonna pärast Belfasti külastust mais 2007 ⁽¹⁾. Töökonna ülesanne on toetada rahu- ja lepitusprotsessi pärast seda, kui mais 2007 taastati Põhja-Iirimaa volitatud institutsioonid, mis tuginevad võimude lahususe põhimõttele. Lisaks on töökonna missioon toetada Põhja-Iirimaa majanduse kaasajastamist, sealse majanduskasvu taastamist ja uute töökohtade loomist, nagu näeb ette Lissaboni strateegia.

3. novembril algatas komisjon avaliku Interneti-arutelu Läänemere piirkonda käsitleva strateegia kohta. Strateegia põhieesmärgid on parandada Läänemere looduslikku seisundit, edendada tasakaalustatud majandusarengut selles piirkonnas ning muuta see ala juurdepääsetavamaks ja turvalisemaks ⁽²⁾.

Sotsiaalne mõõde

Uus sotsiaalmeetmete kava

Pärast seda, kui oli lõppenud 2007. aastal algatatud avalik arutelu, mis andis ülevaate Euroopa muutuvast „sotsiaalsest tegelikkusest“, esitas komisjon 2. juulil uue sotsiaalmeetmete kava ⁽³⁾. Kavas on selgitatud, kuidas 2007. aasta novembri teatise täpsustatud võimaluste, juurdepääsu ja solidaarsuse eesmärgid saab muuta konkreetseteks meetmeteks ⁽⁴⁾. Tegemist on ühtse poliitilise reageeringuga, mis täiendab Lissaboni strateegiat ja väljendab püüdu saavutada kodanike jaoks olulisi tulemusi. Kõnealune kava ning selles pakutud meetmed ja vahendid vaadatakse läbi koos 2010. aasta järgseks perioodiks kavandatava Lissaboni strateegiaga.

Tööhõive

Nõukogu võttis 29. veebruaril vastu tööhõive ühisaruande 2007–2008, milles antakse ülevaade edusammudest ja sellest, mida veel tuleks teha, et saavutada Lissaboni strateegia eesmärgid. Aruandes analüüsitakse riiklike reformikavade tööhõivepoliitilisi aspekte, keskendudes järgmistele küsimustele: Euroopa tööhõivestrateegia eesmärkide saavutamise edenemine, prioriteetsete meetmete kohaldamine ja vajadus muuta tööhõive kvantiteedi ja kvaliteedi parandamine prioriteediks.

⁽¹⁾ KOM(2008) 186.

⁽²⁾ IP/08/1619.

⁽³⁾ KOM(2008) 412.

⁽⁴⁾ KOM(2007) 726 (ELT C 55, 28.2.2008).

14. mail võttis nõukogu vastu soovitusel liikmesriikide tööhõivepoliitika rakendamise kohta ⁽¹⁾. 15. juulil võttis nõukogu vastu otsuse ⁽²⁾ liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta. Need tööhõivesuunistes moodustavad osa koondsuunistest perioodiks 2008–2010, mis tuginevad kolmele sambale: makromajanduslik poliitika, mikromajanduslikud reformid ja tööhõivepoliitika.

15. oktoobril kohtusid Euroopa Liidu juhid tööandjate ja töötajate esindajatega, et arutleda selle üle, kuidas finantskriis on mõjunud reaalmajandusele, eriti aga majanduskasvule ja tööhõivele. Kolme osapoolt hõlmava tippkohtumise päevakavas olid ka kliimamuutuste ning energiapoliitika tagajärjed tööhõivele ning sotsiaalsele ühtekuuluvusele, sealhulgas nn keskkonnasõbralike töökohtade pakutavad perspektiivid.

Komisjon võttis 18. novembril vastu teatise, milles esitati 20. korda ilmutava aastaaruande „Töehõive Euroopas 2008” põhijäreldused ja strateegilised seisukohad ⁽³⁾. See aruanne käsitleb komisjoni praeguste töehõiveprioriteetide seisukohalt olulisi teemasid (kolmandate riikide immigrantide saabumine liidu tööturule, ühendusesisene liikuvus, töökohade kvaliteet liidus ning hariduse/koolituse seos töehõivega). Aruande kokkuvõttes on kirjeldatud peamised töehõivealased meetmed, mis Euroopa Liit on võtnud uuendatud Lissaboni strateegia raames.

Mis puudutab tööturu vajadusi, siis kutsus märtsikuu Euroopa Ülemkogu komisjoni üles esitama üksikasjaliku hinnangu tuleviku-Euroopas vajaminevate kutseoskuste kohta kuni aastani 2020, võttes arvesse tehnoloogiaalaste muutuste ja elanikkonna vananemise mõju, ning kavandama samme tulevaste vajaduste ennetamiseks. Vastuseks esitas komisjon 16. detsembril teatise, ⁽⁴⁾ mis käsitleb tööturu vajaduste ja vajaminevate oskuste ühitamist, et oleks võimalik tõhusamalt analüüsida ja prognoosida tulevast nõudlust kutseoskuste alal. Nõukogu võttis lisaks 9. juunil vastu järeldused, mis käsitlevad tööturu vajaduste ennetamist ja nendega kohandumist.

Komisjon esitas uue sotsiaalmeetmete kava raames 2. juulil aruande Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi kohta, ⁽⁵⁾ milles ta analüüsib fondi esimest tööaastat ning teeb ettepanekuid fondi tõhususe parandamiseks kohe ja pikemas perspektiivis. 16. detsembril võttis komisjon vastu määruse ettepaneku, ⁽⁶⁾ mille eesmärk on parandada selle fondi toimimist, et aidata majanduskriisi tõttu töökoha kaotanuid.

⁽¹⁾ ELT L 139, 29.5.2008.

⁽²⁾ Otsus 2008/618/EÜ (ELT L 198, 26.7.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 758.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 868. Vt käesoleva aruande II peatüki 1. jao punkti „Lissaboni strateegia: partnerlus majanduskasvu ja töehõive edendamiseks”.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 421.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 867. Vt käesoleva aruande II peatüki 1. jao punkti „Lissaboni strateegia: partnerlus majanduskasvu ja töehõive edendamiseks”.

Euroopa Parlament ja nõukogu kasutasid seda fondi 2008. aastal, eraldades

- 3,1 miljonit eurot seoses teatud tootmisüksuste seiskumisest põhjustatud vallandamistega Malta tekstiilitööstuses ja Portugali autotööstuses (10. aprill) ⁽¹⁾;
- 10,7 miljonit eurot seoses vallandamistega, mis leidsid aset Leedu tekstiilitööstuses ning Hispaania autotööstuses ja selle tarnete sektoris (22. oktoober) ⁽²⁾;
- 35,2 miljonit eurot seoses vallandamistega Itaalia tekstiilitööstuses (19. november) ⁽³⁾.

Sotsiaalne kaitse ja sotsiaalne kaasatus

29. veebruaril võttis nõukogu vastu 2008. aasta ühisaruande sotsiaalse kaitse ja sotsiaalse kaasatuse kohta, ⁽⁴⁾ mis käsitleb poliitilisi meetmeid sotsiaalse kaasatuse, pensionide, tervishoiu ja pikaajalise hoolduse valdkonnas. Aruandes uuritakse avatud koordinatsiooni meetodi ning majanduskasvu ja tööhõivet käsitleva Lissaboni strateegia koosmõju nimetatud valdkondades ning antakse ülevaade avatud koordinatsiooni meetodi tulevastest arenguperspektiividest. Aruandele on lisatud dokument, milles kirjeldatakse üksikasjalikult senist arengut ning tulevasi väljakutseid avatud koordinatsiooni meetodi 2007. aasta töövaldkondades, milleks olid eeskätt laste vaesuse kaotamine, kauem töötamine, tervishoiuvaldkonnas püsiv ebavõrdsus ja pikaajaline hooldus. Lisaks analüüsitakse seda, kuidas liikmesriigid rahastavad sotsiaalset kaitset ning mil viisil on sotsiaalne mõõde integreeritud struktuurifondide riiklikesse rakenduskavadesse perioodil 2007–2013.

Uue sotsiaalmeetmete kava raames võttis komisjon 2. juulil vastu veel teatise, ⁽⁵⁾ milles ta teeb ettepaneku tugevdada avatud koordinatsiooni meetodit sotsiaalse kaitse ja sotsiaalse kaasamise valdkondades.

Konkreetsemalt andis nõukogu 17. märtsil välja resolutsiooni puuetega inimeste olukorra kohta ⁽⁶⁾. Nõukogu arvates rõhutab puuetega isikutele suunatud Euroopa Liidu strateegia vajadust tagada võrdne juurdepääs kõikehõlmavale ja kvaliteetsele elukestvatele õppele ning koolitusele, mis on äärmiselt olulised puuetega inimeste täisväärtuslikuks osalemiseks ühiskonnas ja nende elukvaliteedi parandamiseks.

22. aprillil võttis Euroopa Parlament vastu deklaratsiooni tänavakodutuse kaotamise kohta ning kutsus nõukogu üles võtma Euroopa Liidu tasandil vastava kohustuse aastani 2015.

⁽¹⁾ Otsus 2008/370/EÜ (ELT L 128, 16.5.2008).

⁽²⁾ Otsus 2008/818/EÜ (ELT L 285, 29.10.2008).

⁽³⁾ Otsus 2008/916/EÜ (ELT L 330, 9.12.2008).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 42 (ELT C 118, 15.5.2008).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 418.

⁽⁶⁾ ELT C 75, 26.3.2008.

3. oktoobril võttis komisjon vastu teatise, ⁽¹⁾ mis käsitles soovitud tööturult väljalangenud isikute aktiivse kaasamise kohta, et toetada liikmesriikide pingutusi võitluses vaesuse ja tõrjutusega. Tööturult eemaldunud isikuid toetatakse piisavate vahendite ning individualiseeritud tööhõive- ja sotsiaalteenustega, et tagada nende osalemine ühiskonnaelus ja suutlikkus teha tööd. Lisaks võeti 22. oktoobril vastu Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ettevalmistav arvamus „Kuidas sotsiaalsed eksperimendid võivad soodustada aktiivse kaasamise avalike strateegiate väljatöötamist Euroopas”.

Euroopa Parlament võttis muu hulgas 9. oktoobril vastu resolutsiooni, mis käsitleb sotsiaalset integratsiooni ja võitlust vaesusega (sh laste vaesusega) Euroopa Liidus. Samuti võttis ta 20. novembril vastu resolutsiooni, mis käsitleb sotsiaalkindlustus- ja pensionisüsteeme, nende rahastamist ja individualiseerimistrendi.

Nõukogu võttis 17. detsembril vastu järeldused aktiivse kaasamise kohta, et tõhustada vaesusevastast võitlust. Need järeldused puudutavad eeskätt inimesi, kes on tööturult kõrvale tõrjutud mitmesugustel põhjustel, nagu teadmiste ja oskuste vähesus ning suutmatus töökohta leida ja hoida.

Töötajate liikuvus ja teadmiste vaba liikumine

Kevadisel Euroopa Ülemkogul jõuti järeldusele, et tõeliselt tänapäevase ja konkurentsivõimelise majanduse ülesehitamiseks peavad Euroopa Liit ja selle liikmesriigid kõrvaldama takistused teadmiste vabalt liikumiselt, luues „viienda vabaduse”.

Seda perspektiivi silmas pidades kinnitas komisjon uues sotsiaalmeetmete kavas, et ta jätkab nn viienda vabaduse loomist, kõrvaldades takistused teadmiste vaba liikumise teelt ning edendades erikategooriate nagu teadustöötajate, ⁽²⁾ noorte ettevõtjate, noorte ja vabatahtlike ⁽³⁾ liikuvust (eeskätt Ljubljana protsessi kaudu, mis käivitati 15. aprillil eesmärgiga luua Euroopa teadusruum).

Töötajate liikuvuse valdkonnas võttis komisjon 18. novembril vastu teatise, milles järeldati, et liikuvuse mõju pärast liidu laienemist aastatel 2004 ja 2007 oli üldiselt positiivne ⁽⁴⁾. Selle teatise eesmärk on anda liikmesriikidele vajalikku teavet, et nad saaksid üle vaadata oma seisukohad seoses isikute vaba liikumise sätete teise etapiga.

⁽¹⁾ KOM(2008) 639.

⁽²⁾ KOM(2008) 317 (ELT C 10, 15.1.2009). Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Teadusuuringud” alapunkt „Euroopa teadusruumi ettevalmistamine”.

⁽³⁾ KOM(2008) 424. Vt käesoleva aruande III peatüki 3. jao punkti „Noored, kodanikuaktiivsus ja sport” alapunkt „Noorsoopoliitika”.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 765.

Töötingimused, sealhulgas töötervishoid ja -ohutus

Euroopa Parlament võttis 15. jaanuaril vastu resolutsiooni, mis käsitleb strateegiat töötervishoiu ja tööohutuse parandamiseks Euroopa Liidus aastatel 2007–2012; ⁽¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 29. mail vastu samateemalise arvamuse ⁽²⁾. Parlament ja komitee tunnustavad eesmärki vähendada tööõnnetuste arvu 25% võrra, rõhutades, et sarnane eesmärk tuleks seada ka kutsehaiguste vähendamiseks.

Komisjon võttis selle strateegia raames 6. novembril vastu teatise ⁽³⁾ töötervishoidu ja -ohutust käsitlevate direktiivide praktilise rakendamise kohta (seoses ajutiste või liikuvate ehitustööplatside ⁽⁴⁾ ja töökohas kasutatavate ohutusmärkidega ⁽⁵⁾).

Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid lisaks 23. aprillil vastu direktiivi ⁽⁶⁾ töötervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete kohta seoses töötajate kokkupuutega füüsilikest mõjuritest (elektromagnetväljad) tulenevate riskidega. Selle direktiiviga lükatakse direktiivi 2004/40/EÜ ⁽⁷⁾ ülevõtmise tähtaeg 30. aprillile 2012, et võtta arvesse uusi uuringuid ohutegurite piirnormide mõju kohta.

Töötajate lähetamise valdkonnas võttis komisjon 3. aprillil vastu soovituset, mis käsitleb liikmesriikide halduskoostöö parandamist, et tagada lähetatud töötajate õiguste kaitset ⁽⁸⁾. Nõukogu kiitis selle soovituset heaks 9. juunil. Seejärel korraldas komisjon 9. oktoobril töötajate õiguste ja majandusvabaduse foorumi, et vahetada mõtteid töötajate lähetamist käsitlevate Euroopa Ühenduste Kohtu otsuste (otsused Laval, Viking, Ruffert ja komisjon vs. Luxembourg) tagajärgede üle. 22. oktoobril võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni, milles analüüsitakse nende kohtuotsuste tagajärgi.

Teistes valdkondades võttis komisjon 2. juulil vastu direktiivi ettepaneku, ⁽⁹⁾ mille eesmärk on parandada Euroopa tööõukogude rolli töötajate teavitamisel ja nõustamisel. Ettepanek taotleb ka asjakohaste õigusaktide õiguskindluse ja sidususe tugevdamist.

22. oktoobril võttis komisjon vastu otsuse, ⁽¹⁰⁾ mis võimaldab kõrgemate tööinspektorite komitee tegevust paremini korraldada.

⁽¹⁾ KOM(2007) 62 (ELT C 138, 22.6.2007).

⁽²⁾ ELT C 224, 30.8.2008.

⁽³⁾ KOM(2008) 698.

⁽⁴⁾ Direktiiv 92/57/EMÜ (EÜT L 245, 26.8.1992).

⁽⁵⁾ Direktiiv 92/58/EMÜ (EÜT L 245, 26.8.1992).

⁽⁶⁾ Direktiiv 2008/46/EÜ (ELT L 114, 26.4.2008).

⁽⁷⁾ ELT L 159, 30.4.2004.

⁽⁸⁾ ELT C 85, 4.4.2008 ja ELT C 89, 10.4.2008.

⁽⁹⁾ KOM(2008) 419.

⁽¹⁰⁾ Otsus 2008/823/EÜ (ELT L 288, 30.10.2008).

Samal päeval võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi, ⁽¹⁾ mille eesmärk on tagada palgatöötajate minimaalne kaitse töandja maksejõuetuse korral, et kindlustada eeskätt rahuldamata nõuete väljamaksmine.

Juuniku Euroopa Ülemkogu kutsus nõukogu ja Euroopa Parlamenti üles saavutama enne parlamendi praeguse koosseisu ametiaja lõppu lõplik tasakaalustatud kokkulepe tööaja korraldust puudutava direktiivi ⁽²⁾ ning ajutiste töötajate töötingimusi käsitleva direktiivi osas. 19. novembril võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu ajutisi töötajaid käsitleva direktiivi ⁽³⁾. Selle direktiiviga kohaldatakse ajutistele töötajatele võrdse kohtlemise põhimõtet ja tunnustatakse ajutist tööjõudu vahendavaid agentuure töandjatena. Direktiiv tagab sotsiaalpartnerite autonoomia, nähes ette võimaluse lubada erandeid selle teatavatest sätetest, kui tööturu osapooled sõlmivad omavahel kollektiivlepingud või riikliku tasandi lepingud, tingimusel, et ajutiste töötajate kaitse üldine tase on tagatud.

Euroopa Parlament võttis muu hulgas 9. oktoobril vastu resolutsiooni, mis käsitleb võitlust deklareerimata tööga.

17. detsembril saavutas nõukogu poliitilise kokkuleppe direktiivi eelnõu üle, mille eesmärk on parandada meretöö tingimusi ⁽⁴⁾. Direktiivi peamine eesmärk on integreerida Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 2006. aasta meretöönormide konventsiooni sätteid ühenduse õigusesse ⁽⁵⁾.

Võrdne kohtlemine tööhõive valdkonnas

Komisjon võttis 19. juunil vastu teatise ⁽⁶⁾ selle kohta, kuidas tuleb kohaldada direktiivi, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel ⁽⁷⁾. Komisjon mõnab, et diskrimineerimise tõkestamiseks ja võrdõiguslikkuse edendamiseks ei piisa ainult õigusaktidest. Seetõttu etendavad diskrimineerimise vähendamisel põhirolli õigusaktide korrektne rakendamine ja järgimine, mida täiendavad riikliku ja ühenduse tasandi lisameetmed.

Mis puudutab mittediskrimineerimist väljaspool tööhõive valdkonda, siis käsitletakse selle üldaspekte käesoleva peatüki 3. jao punktis „Põhiõiguste kaitse ja diskrimineerimisvastane võitlus“ (vt allpool).

⁽¹⁾ Direktiiv 2008/94/EÜ (ELT L 283, 28.10.2008).

⁽²⁾ KOM(2004) 607.

⁽³⁾ Direktiiv 2008/104/EÜ (ELT L 327, 5.12.2008).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 422.

⁽⁵⁾ Direktiiv 1999/63/EÜ (EÜT L 167, 2.7.1999).

⁽⁶⁾ KOM(2008) 225.

⁽⁷⁾ Direktiiv 2000/78/EÜ (EÜT L 303, 2.12.2000).

Naiste ja meeste võrdõiguslikkus

23. jaanuaril võttis komisjon vastu aastaaruande soolise võrdõiguslikkuse edendamise kohta ⁽¹⁾. Mis puudutab naiste tööhõive kvantiteedi- ja kvaliteedinäitajate parandamise eesmärki (*more and better jobs*), siis tõendab aruanne, et olulisi edusamme on tehtud kvantiteediaspektis, kuid kvaliteedi osas tuleb veel pingutada. Aruandes näidatakse, et sugude vahel esinevad ikka veel suured erinevused, eriti naiste ja meeste töötingimuste osas; tööturu segregatsioon jätkub, olles teatavates riikides isegi suurenenud, ning palgavahed püsivad. Komisjon osutas ka soolist võrdõiguslikkust käsitleva ühenduse strateegiaga (2001–2006) ⁽²⁾ seotud raamstrateegia ja tegevusprogrammi lõplikus hindamisaruandes (13. august), et positiivsest arengust hoolimata on selles valdkonnas vaja lahendada veel palju probleeme.

Nõukogu võttis omakorda 9. juunil vastu järeldused sooliste stereotüüpide kohta. Selles nenditakse, et need stereotüübid on üks soolise ebavõrdsuse kõige visamalt väljajuuritavamaid põhjusi kõikidel elualadel ja eluetappidel.

Euroopa Parlament võttis 3. septembril vastu resolutsiooni soolise võrdõiguslikkuse kohta. Selles rõhutatakse, kuivõrd oluline on võidelda naiste vastu suunatud vägivallega. Parlament on mures ka meeste ja naiste püsiva palgavahe pärast.

18. novembril võttis parlament vastu resolutsiooni, mis sisaldas soovitusi komisjonile meeste ja naiste võrdse tasustamise põhimõtte rakendamise kohta. Parlament palub komisjoni, et ta esitaks enne 2009. aasta lõppu õigusloome ettepaneku kehtivate õigusaktide läbivaatamiseks selles valdkonnas.

26. novembril võttis komisjon vastu naiste ja meeste võrdõiguslikkuse juhiste (2006–2010) vahepealse arenguaruande ⁽³⁾. Aruandes näidatakse, kuidas alates märtsist 2006 võetud meetmed on aidanud saavutada juhistes seatud eesmärke, ning selles kirjeldatakse kuni 2010. aastani võetavaid meetmeid.

Töö-, pere- ja eraelu ühitamine

Komisjon esitas 3. oktoobril töö-, pere- ja eraelu ühitamisele suunatud meetmete paketi, mille eesmärk on kehtivaid õigusakte uuendada ja täiustada ⁽⁴⁾. Selles soovitab ta muuta rasedus- ja sünnituspuhkus pikemaks ja atraktiivsemaks ning parandada füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate naiste olukorda, võimaldades neile samasugust juurdepääsu vabatahtlikule rasedus- ja sünnituspuhkusele.

⁽¹⁾ KOM(2008) 10 (ELT C 118, 15.5.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 503.

⁽³⁾ KOM(2008) 760.

⁽⁴⁾ Direktiivid 86/613/EMÜ ja 92/85/EMÜ.

Meetmepakett sisaldab ettepanekut rasedus- ja sünnituspuhkuse⁽¹⁾ ja füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate naiste kohta⁽²⁾. Sellega kaasnes teatis „Parem töö- ja eraelu tasakaal: töö-, era- ja pereelu ühitamise võimaluste edendamine“⁽³⁾.

Komisjon võttis vastu ka aruande Barcelona eesmärkide rakendamise kohta, mis käsitleb eelkooliealiste laste lastehoiuteenust; komisjon toonitab aruandes oma tahet jätkata töö- ja pereelu ühitamise poliitikat⁽⁴⁾.

Demograafilised aspektid

21. veebruaril võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni Euroopa demograafilise tuleviku kohta. Ta tuletas selles meelde, et demograafiliste muutuste kaks peapõhjust – sündimuse langus ja keskmise eluea pikenemine – on progressi tagajärjed. Parlament rõhutas ka seda, et keskmine sündivuse määr, mis on liidus ebanormaalselt madal, võib olla seotud just töö- ja pereelu ühitamise raskusega.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitas 17. septembril ettevalmistava arvamuse, mis käsitleb eakate vajadustega arvestamist. Sellega seoses soovib parlament luua „vananemise“ ekspertrühma, Euroopa alliansi „Aktiivne elu vanemas eas“, Euroopa Vananemisuuringute Keskuse ning demograafia toetusfondi struktuurifondide raames, et võidelda demograafiliste muutuste vastu.

Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid muu hulgas 9. juulil vastu määruse rahva ja elu-ruumide loenduse kohta⁽⁵⁾. Määruse eesmärk on anda piisavalt üksikasjalik ülevaade rahvastiku struktuurist ja -näitajatest, et võimaldada analüüse, mis on vajalikud kavandamiseks, haldamiseks ja järelevalveks Euroopa Liidu regionaal-, sotsiaal-, majandus- ja keskkonnapoliitika valdkonnas. Enamikus nendest valdkondadest on statistilised rahvastikuandmed hädavajalikud, et oleks võimalik kehtestada selged tegevuseesmärgid ning hinnata tehtud edusamme.

Kasulikud viidad

- Struktuurimeetmed:
http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/prord/sf_en.htm
- Sotsiaalküsimused:
<http://ec.europa.eu/social/>

(1) KOM(2008) 637.

(2) KOM(2008) 636.

(3) KOM(2008) 635.

(4) KOM(2008) 638.

(5) Määrus (EÜ) nr 763/2008 (ELT L 218, 13.8.2008).

2. jagu

Solidaarsus tulevaste põlvkondadega ja loodusvarade majandamine

Taust

Kliimamuutused, bioloogiline mitmekesisus, tervis ja ressursside kasutamine on jätkuvalt kõige pakilisemad keskkonnaprobleemid. Nendega toime tulemiseks on Euroopa Liit võtnud meetmeid, et kliimamuutuste tagajärjed ei kujuneks pöördumatuteks ning et olemasolevate ressursside ja nende kasutamise vahel saavutataks püsiv tasakaal. Komisjon algatas ka ühise põllumajanduspoliitika praeguse olukorra hindamise, mille tulemusena loodetakse õigusaktide ettepanekuid algselt kuuest liikmesriigist koosnenud ühenduse tarbeks välja töötatud õigusaktide lihtsustamiseks ja kohandamiseks.

Keskkond

Kliimamuutused

Lähtudes Euroopa Ülemkogu poolt 2007. aasta märtsis võetud kohustusest, võttis komisjon 23. jaanuaril vastu energia- ja kliimapaketi, mille eesmärk on vähem heiteid tekitava majandusega ning samas suurema energiavarustuse kindlusega Euroopa Liit. Uue meetmepaketiga püütakse anda Euroopa Liidule võimalus vähendada 2020. aastaks kasvuhoo- negaaside heiteid vähemalt 20%, suurendada taastuenergia osakaalu energiatarbimises 20%-ni ning parandada energiatõhusust. 2020. aastaks, kui on jõutud uue ülemaailmse kliimamuutuste kokkuleppe sõlmimiseni, peaks heidete vähendamine jõudma 30%-ni.

2007. aastal seatud eesmärkideni on võimalik jõuda järgmiste õiguslike vahendite abil:

- ELi heitkogustega kauplemise süsteemi ajakohastamist käsitleva direktiivi ettepanek⁽¹⁾; otsuse ettepanek kehtestada ühenduse raamistik, selleks et Euroopa Liidu heitkogustega kauplemise süsteemiga hõlmamata valdkonnad, mille alla kuuluvad sellised tegevusalad nagu ehitus, transport, põllumajandus ning tööstus- ja jäätme- käitlusrajatised,⁽²⁾ oleksid kaetud riiklike kohustustega;

(1) KOM(2008) 16 (ELT C 118, 15.5.2008).

(2) KOM(2008) 17 (ELT C 118, 15.5.2008).

- Euroopa Liidus taastuvenergia kasutamise edendamist käsitleva direktiivi ettepanek ⁽¹⁾;
- madala süsinikusaldusega energiatehnoloogiate väljatöötamist, sealhulgas süsinikdioksiidi kogumist ja säilitamist käsitleva direktiivi ettepanek ⁽²⁾.

Pakett sisaldab ka selgitavat teatist „Kaks korda 20 aastaks 2020 – Kliimamuutus – Euroopa võimalus” ⁽³⁾ ning teatist fossiilkütustest säästva elektritootmise varase tutvustamise toetamise kohta ⁽⁴⁾.

Kevadisel istungil tuletas Euroopa Ülemkogu meelde, et ühendus peaks säilitama kliimamuutuste ja energiaga seotud küsimustes rahvusvahelise liidri rolli. Ülemkogu avaldas soovi, et hiljemalt 2009. aasta alguseks võetaks vastu 2007. aasta kevadise istungi järel dustel põhinev ühtne õigusaktide pakett. Nimetatud eesmärkide täitmist ning eelkõige energiatõhusust silmas pidades kinnitas komisjon 13. novembril teise strateegilise energiaülevaate ⁽⁵⁾.

Teisalt tuleks Euroopa Ülemkogu arvamuse kohaselt ühe olulisema ülesandena tagada, et üleminek ohutule ja säästvale, vähese süsinikdioksiidi heitega majandusele toimub kooskõlas Euroopa Liidu säästva arengu, konkurentsivõime, varustuskindluse, toiduai netega kindlustatuse, usaldusväärse ja jätkusuutliku riigi rahanduse ning majandusliku ja sotsiaalse sidususe põhimõtetega.

15. ja 16. oktoobril toimunud istungil kinnitas Euroopa Ülemkogu veel kord oma pühendumust kaugeleulatuvate eesmärkide saavutamisele selles valdkonnas.

11. ja 12. detsembril kogunenud Euroopa Ülemkogu jõudis põhimõttelisele kokkuleppele energia- ja kliimapaketi osas ning kutsus nõukogu üles saavutama Euroopa Parlamendi nõusolek jõuda kogu paketi suhtes kokkuleppele esimesel lugemisel enne aasta lõppu. 17. detsembril andis Euroopa Parlament roheline tee nimetatud paketi, mille eesmärk on tagada ühenduse kliimapolitiika eesmärkide täitmine aastaks 2020.

Lisaks võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 19. novembril vastu direktiivi, ⁽⁶⁾ mille kohaselt ühenduse kasvuhoonegaaside aastekvootidega kauplemise süsteemiga hõlmatakse ka lennutegevus. Uue direktiiviga püütakse vähendada lennutegevuse osa kliimamuutustes, pidades silmas kõnealuse sektori kiiret kasvu. Sellega seatakse õhusõidukite käitajatele aastaheidete ülemmääraks 97% senisest määrast (põhineb

(1) KOM(2008) 19 (ELT C 118, 15.5.2008). Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Energeetika” alapunkt „Energia ja säästev areng”.

(2) KOM(2008) 18 (ELT C 118, 15.5.2008).

(3) KOM(2008) 30 (ELT C 118, 15.5.2008).

(4) KOM(2008) 13 (ELT C 118, 15.5.2008).

(5) Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Energeetika” alapunkt „Energia ja säästev areng”.

(6) Direktiiv 2008/101/EÜ (ELT L 8, 13.1.2009).

ajavahemiku 2004–2006 aastaheidete keskmisel näitajal) aastatel 2012 ja 2013 ning 95% alates aastast 2013.

10. juulil avaldas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ettevalmistava arvamuse seose kohta kliimamuutuste ja põllumajandustegevuse vahel Euroopa tasandil, milles rõhutatase põllumajanduse võimalikku osa kliimamuutuste ohjamisel.

Osoonikihi kaitse

Komisjon võttis 1. augustil vastu teatise „Osoonikihti kahandavate ainete järkjärgulise käibelt kõrvaldamise lõpuleviimine – 20-aastaselt edul rajanev parem õigusloome“. Teatisega kaasnes ettepanek vaadata läbi selles valdkonnas kehtivad eeskirjad ⁽¹⁾.

Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse

Veebruaris kinnitas komisjon Natura 2000 objektide raames kaitstavate alade kuus nimikirja, lisades võrgustikuga kaetud kaitseterritooriumile 90 000 km² ja üle 4000 objekti. 12. detsembril võttis komisjon vastu kaheksa otsust, ⁽²⁾ mille kohaselt Natura 2000 võrgustik laieneb 95 000 km² ja 769 uue objekti võrra, hõlmates nüüdsest ligikaudu 700 000 km² ja 25 000 objekti ning moodustades seega maailma suurima kaitstud alade ühendatud võrgustiku.

Valmistudes bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste üheksandaks konventsiks, kinnitas nõukogu oma 3. märtsi järeldustes Euroopa Liidu otsustavust peatada bioloogilise mitmekesisuse vähenemine kogu maailmas aastaks 2010. Rõhutati ka konventsiooni ja Natura 2000 võrgustiku kaitsealade tööprogrammide kiirema rakendamise olulisust.

19.–30. maini Saksamaal Bonnisis toimunud bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste üheksandal konverentsil ⁽³⁾ nõustus 191 riiki võtma laiaulatuslikke meetmeid, et ohjata bioloogilise mitmekesisuse kadu, mis on maailmas tõsisem kui kunagi varem. Konverentsil osalejatele esitati ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslikke aspekte käsitlev vahearuanne.

Rannikuvete ja -alade kaitseks võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 17. juunil vastu merestrateegia raamdirektiivi, ⁽⁴⁾ millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik. Kõigil liikmesriikidel tuleb ühenduse mereakvatooriumi

⁽¹⁾ KOM(2008) 505.

⁽²⁾ K(2008) 7918, K(2008) 7973, K(2008) 7974, K(2008) 8039, K(2008) 8046, K(2008) 8049, K(2008) 8066 ja K(2008) 8119.

⁽³⁾ IP/08/830.

⁽⁴⁾ Direktiiv 2008/56/EÜ (ELT L 164, 25.6.2008).

hea keskkonnaseisundi saavutamiseks või säilitamiseks hiljemalt 2020. aastaks koostada ja rakendada oma merestrateegia.

Et võidelda pinnavee saastumise vastu ohtlike ainetega, võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 16. detsembril vee raamdirektiivi alusel vastu direktiivi, mis käsitleb keskkonnavõitluste standardite veepoliitika valdkonnas ⁽¹⁾. Direktiiviga kehtestatakse piirväärtused enam kui 30 saasteainele, sealhulgas pestitsiidid, raskmetallid ja biotsiidid.

Seoses võitlusega ebaseadusliku metsaraie vastu allkirjastas komisjon 3. septembril esimese vabatahtliku partnerluslepingu Ghanaga, milles käsitletakse metsaõigusnormide täitmise järelevalvet, metsahaldust ja puidukaubandust (FLEGT – *Forest Law Enforcement Governance and Trade*). Partnerluslepingute sõlmimiseks on läbirääkimised käimas Indoneesia, Kameruni, Kongo ja Malaiiaga. Need lepingud tagaksid Euroopa Liitu siseneva metsasaaduste impordi seaduslikkuse kontrollimise. Lisaks sellele on komisjoni ja Hiina vahel kehtestatud kahepoolne koordineerimismehhanism, et suurendada jõupingutusi ebaseadusliku metsaraie ja sellega seotud kaubanduse vastu võitlemisel.

17. oktoobril võttis komisjon vastu teatise „Toimetulek metsade raadamisest ja metsade seisundi halvenemisest tulenevate probleemidega, et võidelda kliimamuutuste ja bioloogilise mitmekesisuse hävimise vastu“, ⁽²⁾ milles tehakse ettepanekud, kuidas võidelda troopiliste metsade hävimise vastu. Seoses rahvusvaheliste läbirääkimistega kliimakoostööle üle 2012. aastale järgnevas ajavahemikus teeb komisjon ettepaneku seada eesmärgiks peatada maailma metsade hävitamine hiljemalt aastaks 2030 ja vähendada troopiliste metsade raadamist vähemalt 50% aastaks 2020. Samal päeval võttis komisjon vastu ka õigusakti ettepaneku, milles sätestatakse puitu ja sellest saadud tooteid turule viivate ettevõtjate kohustused ⁽³⁾. Kavandatud määrusega kohustatakse metsaettevõtjaid esitama piisavad tagatised, et turule viidavad metsatooted oleksid seaduslikud.

Samuti võttis komisjon 3. detsembril vastu teatise Euroopa Liidu strateegia väljatöötamise kohta sisetungivate liikide suhtes ⁽⁴⁾ ning 16. detsembril teatise EÜ bioloogilise mitmekesisuse tegevuskava rakendamise vahehindamise kohta ⁽⁵⁾.

Ressursside säästev kasutamine

19. novembril kiitsid Euroopa Parlament ja nõukogu heaks jäätmete raamdirektiivi, ⁽⁶⁾ millega sätestatakse uus lähtekoht jäätmekäitluse käsitlemisele ning keskendutakse esmajärjekorras jäätmetekke vältimisele, korduskasutusele ja ringlussevõtule. Direktiivis

⁽¹⁾ Direktiiv 2008/105/EÜ (ELT L 348, 24.12.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 645.

⁽³⁾ KOM(2008) 644.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 789.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 864.

⁽⁶⁾ Direktiiv 2008/98/EÜ (ELT L 312, 22.11.2008).

määratletakse ka mitu olulist mõistet (näiteks eristatakse jäätmed ja kõrvalsaadused) ning seatakse liikmesriikidele kaugeleulatuvad eesmärgid ringlussevõtu valdkonnas. Samuti nähakse ette riiklikud programmid jäätmetekke vältimiseks ning komisjoni järelvalve seoses jäätmete ja kõrvalsaaduste eristamisega.

Samal päeval võttis komisjon vastu teatise Euroopa Liidu strateegia kohta laevade lammutamistavade parandamiseks ⁽¹⁾. Teatis sisaldab meetmeid rahvusvahelise laevade ringlussevõtu konventsiooni, mille vastuvõtmine on kavandatud 2009. aasta maisse, jõustamise edendamiseks. Samuti nähakse sellega ette meetmed meretranspordisektori vabatahtliku tegevuse soodustamiseks ning jäätmevedu reguleerivate kehtivate ühenduse õigusaktide tõhusamaks rakendamiseks.

3. detsembril võttis komisjon vastu rohelise raamatu, milles kirjeldatakse biolagunevate jäätmete käitlemise praegust olukorda Euroopa Liidus ning pakutakse välja selle valdkonna edasisi arengustsenaariume ⁽²⁾. Rohelise raamatu eesmärk on käivitada arutelu õigusakti ettepaneku võimalikuks ettevalmistamiseks, samuti aidata komisjonil hinnata Euroopa Liidu täiendavate meetmete võtmise vajadust.

Komisjon esitas samal päeval ka ettepaneku ⁽³⁾ muuta direktiivi elektri- ja elektroonika-seadmete jäätmete kohta ⁽⁴⁾ ning ettepaneku ⁽⁵⁾ muuta direktiivi teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes ⁽⁶⁾.

Keskkond ja tervis

21. mail võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu õhukvaliteedi direktiivi ⁽⁷⁾. Selles kehtestatakse standardid ja seatakse ajalised sihtmärgid, mille abil vähendada tahkete peenosakeste kontsentratsiooni, mis koos jämedamate tahkete osakestega (PM₁₀), mida on juba õigusaktidega reguleeritud, kuuluvad inimtervisele kõige ohtlikumate saasteainete hulka. Õhukvaliteedi valdkonnas võttis komisjon 4. detsembril vastu ka direktiivi ettepaneku sõiduautode tankimisel teenindusjaamades eralduvate bensiiniaurude regenereerimise II etapi kohta ⁽⁸⁾.

Kemikaalide valdkonnas võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 17. juunil vastu määruse ohtlike kemikaalide ekspordi ja impordi kohta, ⁽⁹⁾ et paremini kaitsta inimeste tervist ja keskkonda rahvusvahelisel tasandil.

⁽¹⁾ KOM(2008) 767.

⁽²⁾ KOM(2008) 811.

⁽³⁾ KOM(2008) 810.

⁽⁴⁾ Direktiiv 2002/96/EÜ (ELT L 37, 13.2.2003).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 809.

⁽⁶⁾ Direktiiv 2002/95/EÜ (ELT L 37, 13.2.2003).

⁽⁷⁾ Direktiiv 2008/50/EÜ (ELT L 152, 11.6.2008).

⁽⁸⁾ KOM(2008) 812.

⁽⁹⁾ Määrus (EÜ) nr 689/2008 (ELT L 204, 31.7.2008).

Lisaks võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 22. oktoobril vastu määruse metallilise elavhõbeda ning teatavate elavhõbedaühendite ja -segude ekspordi keelustamise ja metallilise elavhõbeda ohutu ladustamise kohta ⁽¹⁾.

Keskonda käsitlevad õigusaktid

Keskonnapoliitika jõustamiseks vajaliku teabe kvaliteedi ja kättesaadavuse säilitamiseks ja parandamiseks võttis komisjon 1. veebruaril vastu teatise ühise keskkonnateabesüsteemi (SEIS) väljakujundamise kohta ⁽²⁾. Selles esitatakse keskkonnapoliitika väljatöötamiseks ja rakendamiseks vajalike andmete ja teabe kogumise, vahetamise ja kasutamise kaasajastamise ja lihtsustamise põhimõtted, mille kohaselt asendatakse praegused peamiselt tsentraliseeritud aruandlussüsteemid järk-järgult juurdepääsul, jagamisel ja riskasutatavusel põhinevate süsteemidega.

2. juulil võttis komisjon vastu viienda keskkonnapoliitika ülevaate, milles räägitakse 2007. aastal toimunud ühenduse keskkonnapoliitika peamistest arengutest 2002.–2012. aasta kuuenda keskkonnaalase tegevusprogrammi ⁽³⁾ neljas esmatähtsas valdkonnas.

Säästvat tarbimist ja tootmist ning säästvat tööstuspoliitikat käsitleva tegevuskava ⁽⁴⁾ raames esitas komisjon 16. juulil valiku meetmeid toodete ja äriühingute energiatõhususe ja keskkonnategevuse tulemuslikkuse parandamiseks ning säästva tarbimise ja tootmise edendamiseks. Lisaks ökodisaini direktiivi ⁽⁵⁾ laiendamise ettepanekule sisaldab tegevuskava

- ettepanekut vaadata läbi määrus ühenduse ökomärgise kava kohta, ⁽⁶⁾ millega osutatakse parimate keskkonnanäitajatega toodetele (hõlmates suuremal arvul tooteid ja teenuseid ning lihtsustades menetlusi, et süsteem tootjatele atraktiivsemaks muuta);
- ettepanekut vaadata läbi määrus organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS), ⁽⁷⁾ et ergutada äriühinguid ning eriti väikesi ja keskmise suurusega ettevõtteid seda rakendama (vähendades halduskoormust, luues stiimuleid ning avades juurdepääsu Euroopa Liidu välistele organisatsioonidele); ning
- teatist keskkonnasäästlike riigihangete kohta, mis on Euroopa Liidu ametiasutustele poliitiliselt ja rakenduslikult toeks keskkonnasäästlike riigihangete

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 1102/2008 (ELT L 304, 14.11.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 46 (ELT C 118, 15.5.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 409.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 397. Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Innovatsioon ja ettevõtluspoliitika“ alapunkt „Tööstuspoliitika“.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 399. Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Innovatsioon ja ettevõtluspoliitika“ alapunkt „Tööstuspoliitika“.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 401.

⁽⁷⁾ KOM(2008) 402.

läbiviimisel, et soodustada innovatsiooni keskkonnatehnoloogiate, -toodete ja -teenuste valdkonnas (¹).

19. novembril võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi keskkonna kaitsmise kohta kriminaalõiguse kaudu. Direktiiviga kohustatakse liikmesriike lisama oma siseriiklikku õigusesse tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused ühenduse keskkonnakaitse sätete tõsise rikkumise eest (²).

27. oktoobril kiitis komisjon heaks aastatel 2007–2013 keskkonnaprojektide rahastamisvahendi (LIFE+) raames 143 uue projekti rahastamise 186 miljoni euro ulatuses. Projektid hõlmavad meetmeid looduskaitse, keskkonnapoliitika ning info ja side valdkonnas.

Rahvusvahelised konventsioonid ja kokkulepped

31. jaanuaril esitas Euroopa Parlament oma seisukoha 3.–14. detsembrini 2007 toimunud Bali kliimakonverentsi tulemuste kohta. Parlament tervitab otsust käivitada ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni raames ametlikud läbirääkimised rahvusvahelise kliimakokkuleppe saavutamiseks 2012. aastale järgnevak ajavahemikuks ning toetab ühenduse aktiivse rolli jätkamist eelolevatel läbirääkimistel.

16. oktoobril võttis komisjon vastu aruande edusammude kohta, mida on tehtud Kyoto protokollis eesmärkide saavutamisel (³). Aruandes tõdetakse, et kavandatud poliitika ja täiendavate meetmete rakendamine võimaldab ühendusel saavutada oma eesmärged seoses Kyoto protokolliga.

1.–12. detsembrini toimus Poznańis ÜRO rahvusvaheline kliimamuutuste konverents, millel osales üle 190 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Kyoto protokolliga ühinenud riiki. Konverentsiga loodi vajalik alus (tööprogramm läbirääkimiste edenemiseks kokkuleppe saavutamise suunas, Kyoto protokollis põhjalik läbivaatamine ja kokkuleppe kohanemise fondi toimimise osas ning uued metsade hävitamise vastast võitlust käsitlevad otsused) 2009. aasta detsembris uue rahvusvahelise kliimakokkuleppe ni jõudmiseks peetavate läbirääkimiste viimasele aastale.

(¹) KOM(2008) 400.

(²) Direktiiv 2008/99/EÜ (ELT L 328, 6.12.2008).

(³) KOM(2008) 651.

Põllumajandus ja maaelu areng

Ühise põllumajanduspoliitika suundumused

Seoses põllumajandustootjatele suunatud toetuskavadega võttis nõukogu 14. veebruaril vastu määruse, ⁽¹⁾ millega lihtsustatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirju käsitleva määrusega ⁽²⁾ kehtestatud sätteid nõuetele vastavuse kohta.

Kooskõlas 2007. aasta novembris avaldatud teatises „Ühise põllumajanduspoliitika reformi „tervisekontrolli“ ettevalmistamine“ ⁽³⁾ esitatud eesmärgiga suurendada pärast 2003. aastat saadud kogemuste põhjal ühise põllumajanduspoliitika toimetõhusust võttis komisjon 20. mail ⁽⁴⁾ vastu järgmised ettepanekud:

- määruse ettepanek, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks;
- määruse ettepanek ühise põllumajanduspoliitika kohandamise kohta, millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 320/2006, (EÜ) nr 1234/2007, (EÜ) nr 3/2008 ja (EÜ) nr 479/2008;
- määruse ettepanek, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta; ning
- otsuse ettepanek, millega muudetakse otsust 2006/144/EÜ ühenduse maaelu arengu strateegiasuuniste kohta (programmiperiood 2007–2013).

Mitu nendest meetmetest, eelkõige maa tootmisest kõrvalejätmise nõude tühistamine ja piimakvootide järkjärguline kasv kuni nende kaotamiseni 2015. aastal, peaksid kaasa aitama olukorra leevendumisele surve all olevatel põllumajandusturgudel. Samal ajal annab maa tootmisest kõrvalejätmise keskkonnatahtsusele kaalu nõuetele vastavuse põhimõtte ja maaelu arengu fondi olemasolu, pidades silmas põllumajanduspoliitika läbivaatamisel ehk „tervisekontrollis“ oluliseks peetavat tõhusamat keskkonnakaitset.

18. novembril jõudis nõukogu poliitilisele kokkuleppele põllumajanduspoliitika „tervisekontrolli“ osas. Läbivaatamisega muudetakse ühine põllumajanduspoliitika ajakohasemaks, lihtsamaks ja selgemaks ning kaotatakse põllumajandustootjate suhtes kehtivad piirangud, võimaldades neil paremini reageerida turusignaalidele ja tulla toime uute väljakutsetega.

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 146/2008 (ELT L 46, 21.2.2008).

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 1782/2003 (ELT L 270, 21.10.2003).

⁽³⁾ KOM(2007) 722 (ELT C 106, 26.4.2008).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 306 (ELT C 10, 15.1.2009).

Ühise põllumajanduspoliitika läbivaatamine on keskne teema ka Euroopa Parlamendi 12. märtsi resolutsioonis ja Euroopa Ülemkogu 17. märtsi istungi järeldustes. Mõlemad institutsioonid rõhutasid vajadust hoogustada ühise põllumajanduspoliitika haldus- aspektide lihtsustamist. Samuti võttis Euroopa Parlament 5. juunil vastu resolutsiooni, mis käsitleb noorte põllumajandusettevõtjate tulevikku ühise põllumajanduspoliitika käimasoleva reformi raames.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee omalt poolt kiitis 22. oktoobril heaks ettevalmistava arvamuse „EL ja ülemaailmne toidunappus”, milles rõhutatakse vajadust anda hinnang põllumajanduspoliitika pikaajalistele eesmärkidele.

Konkreetsemas valdkonnas võttis nõukogu 23. juunil vastu määruse, ⁽¹⁾ millega kehtestatakse puuvillasektori riiklik ümberkorraldamiskava. Puuvillatootjatele ühenduse toetuse andmise muudetud korra kohaselt on 65% toetustest toodanguga sidumata ning 35% toodanguga seotud pindalatoetused. Töötatakse välja riiklikud ümberkorraldamiskavad, et hõlbustada ümberkorraldusi toorpuuvillatööstuses ning parandada toodetava puuvilla kvaliteeti ja turustamist.

Samal päeval võttis nõukogu vastu ka määruse, ⁽²⁾ millega sätestatakse erimeetmed Egeuse mere väikesaarte põllumajanduse toetamiseks (kaheosaline abikava, mis hõlmab tarnimise erikorra toetust ja kohalike põllumajandustoodete toetusmeetmeid).

Põllumajandustootjate toetuskavadega seoses võttis nõukogu 9. oktoobril vastu määruse, ⁽³⁾ millega täpsustatakse toetuskõlblikkuse tingimusi veise- ja vasikalihha toetuste maksmiseks.

Lisaks esitas komisjon finantsaruanded Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi ⁽⁴⁾ ja Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ⁽⁵⁾ tegevuse kohta 2007. aastal (vastavalt 26. septembril ja 30. septembril).

Liikmesriigid on avanud veebisaidi, mis annab ülevaate väljamaksete kohta Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist ja Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist ⁽⁶⁾.

Maaelu areng

15. juulil muutis nõukogu ⁽⁷⁾ otsust 2006/15/EÜ, milles sätestatakse ajavahemikus 1. jaanuarist 2007 kuni 31. detsembrini 2013 maaelu arenguks antava ühenduse toetuse

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 637/2008 (ELT L 178, 5.7.2008).

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 615/2008 (ELT L 168, 28.6.2008).

⁽³⁾ Määrus (EÜ) nr 1009/2008 (ELT L 276, 17.10.2008).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 587.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 589.

⁽⁶⁾ Vt käesoleva aruande I peatüki 1. jao punkti „Läbipaistvus” alapunkt „Läbipaistvus finantsküsimumustes”.

⁽⁷⁾ Otsus 2008/584/EÜ (ELT L 188, 16.7.2008).

summa, selle jaotus aastate kaupa ja miinimumsumma, mis koondatakse lähenemiseesmärgi alusel abikõlblikesse piirkondadesse ⁽¹⁾. Muutmise tulemusel jaotatakse 2007. eelarveaastal kasutamata jäänud eraldised ümber ajavahemikuks 1. jaanuarist 2008 kuni 31. detsembrini 2013.

17. oktoobril käivitas komisjon Euroopa maaelu arengu võrgustiku tegevuse ⁽²⁾. Võrgustik, mis ühendab poliitika kujundajaid, juhte, akadeemilisi ringkondi ja muid olulisi tegijaid maaelu arengu valdkonnas üle kogu Euroopa Liidu, aitab kaasa nendevahelisele mõtte-, teabe- ja kogemustevahetusele ning toetab Euroopa Liidu maaelupoliitika jätkuvat vastavust 21. sajandi nõuetele.

Põllumajandustoodete kvaliteet

29. septembril võttis nõukogu vastu määruse, ⁽³⁾ millega muudetakse määrust mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta, ⁽⁴⁾ mida hakati kohaldama alates 1. jaanuarist 2009. Muudatusega lükati ühenduse logo kohustuslik kasutamine kinnispakendis toidu puhul edasi 1. juulini 2009.

15. oktoobril võttis komisjon vastu roheline raamatu põllumajandustoodete kvaliteedi kohta: tootestandardid, tootmisnõuded ja kvaliteedikavad ⁽⁵⁾. Rohelise raamatuga käivitatakse avalik arutelu põllumajandustoodete kvaliteedipoliitika edasise arengu üle. Selles käsitletakse Euroopa Liidus kasutuselolevaid standardeid, kvaliteedi- ja sertifitseerimisprogramme ning märgistamissüsteeme. Samuti kaalutakse võimalusi, kuidas paremini ära kasutada ühenduse põllumajanduse tugevaid külgi ning pakkuda tarbijale täpsemat teavet turustatavate toodete kohta.

Põllumajandustoodete hinnad ja seonduvad meetmed

Komisjon võttis 20. mail vastu teatise „Toimetulek toiduainete kerkivate hindade probleemiga - ELi tegevussuunad“ ⁽⁶⁾. Teatises analüüsitakse toiduainete hindade hiljutise tõusuga seotud erinevaid ajutisi ja struktuuritegureid, samuti eeldatavaid hindade arengusuundumusi, ning antakse ülevaade kõigist mõjuaspektidest riikide ja leibkondade ning Euroopa Liidu ja rahvusvahelisel tasandil. Teatises kirjeldatakse Euroopa Liidu nägemust toiduainete hinnatõusu kontrollimeetmete kohta. Need koonduvad kolme peamisse rühma: meetmed toiduainete hinnašoki lühiajalise ja keskpika mõju leevendamiseks, meetmed põllumajandusvarade suurendamiseks ja toiduga kindlustatuse tagamiseks

⁽¹⁾ Otsus 2006/493/EÜ (ELT L 195, 15.7.2006).

⁽²⁾ IP/08/1525.

⁽³⁾ Määrus (EÜ) nr 967/2008 (ELT L 264, 3.10.2008).

⁽⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 834/2007 (EÜT L 189, 20.7.2007).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 641.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 321 (ELT C 10, 15.1.2009).

pikas perspektiivis ning meetmed, millega osaletakse ülemaailmsetes jõupingutustes ohjata hinnatõusu mõju vaestele elanikkonnakihtidele.

22. mai resolutsioonis toiduainete hinnatõusu kohta rõhutas Euroopa Parlament üht põhiõigust – õigust toidule ning vajadust parandada kõikide inimeste jaoks igal ajal piisava toidu kättesaadavust, et elada aktiivset ja tervislikku elu.

Sellega seoses tegi komisjon 18. juulil ettepaneku luua rahastamise erivahend eelarvega üks miljard eurot arengumaade põllumajandustootjate abistamiseks ⁽¹⁾. Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid selle vastu 16. detsembril ⁽²⁾.

17. septembril võttis komisjon vastu ettepaneku, mis käsitleb muudatusi seoses toiduabi jaotamisega ühenduses enim puudustkannatavatele isikutele ⁽³⁾. Komisjon soovib aldamenentluste lihtsustamist ja juhtimise parandamist.

Lähtudes oma 20. mai teatisest ja Euroopa Ülemkogu juunikuusel istungil esitatud palvest uurida toiduainete hinnatõusu põhjusi, võttis komisjon 9. detsembril vastu teatise ⁽⁴⁾. Selles käsitletakse toiduainete hindu Euroopas ning esitatakse juhised toiduainete tarneahela toimimise parandamiseks.

Ühine turukorraldus

2008. aastal seadustati mitu kehtivaid õigusakte muutvat või lihtsustavat ettepanekut piiritusjookide, piima, lina ja kanepi, veini, tubaka ja puuvilla valdkonnas.

Seoses piiritusjookidega võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 15. jaanuaril vastu määruse piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähistite kaitse kohta, ⁽⁵⁾ tunnistades ühtlasi kehtetuks seni kehtinud määruse ⁽⁶⁾. Uus määrus peaks aitama tootjatel oma toodangut turustada ning tagama tarbijatele suurema selguse.

Piima ja piimatoodete valdkonnas võttis nõukogu 17. märtsil vastu määruse, millega suurendatakse 1. aprillist Euroopa Liidus piimatootmist 2% võrra ⁽⁷⁾. Lisaks sellele käivitas komisjon 17. oktoobril üleeuroopalise kampaania piima jagamiseks koolides, et aidata kaasa heade toitumistavade kujundamisele.

⁽¹⁾ KOM(2008) 450. Vt käesoleva aruande V peatüki 3. jao punkti „Arengupoliitika“ alapunkt „Põhiaspektid“.

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 1337/2008 (ELT L 354, 31.12.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 563.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 821.

⁽⁵⁾ Määrus (EÜ) nr 110/2008 (ELT L 39, 13.2.2008).

⁽⁶⁾ Määrus (EMÜ) nr 1576/89 (EÜT L 160, 12.6.1989).

⁽⁷⁾ Määrus (EÜ) nr 248/2008 (ELT L 76, 19.3.2008).

Lina ja kanepi sektoris võttis nõukogu 17. märtsil vastu määruse, millega pikendatakse praegust toetuskava veel ühe turustusaasta võrra ⁽¹⁾.

Veinisektoris võttis nõukogu 29. aprillil vastu määruse, millega reformitakse Euroopa Liidu ühise veinituru korraldust ⁽²⁾. Veinisektori reform peaks suurendama Euroopa Liidu veinide konkurentsivõimet.

Tubakasektoris võttis nõukogu 26. mail vastu määruse, millega muudetakse kehtivaid õigusakte, et kanda ühenduse tubakaaalase uurimistöo ja teabelevi fondile üle summa, mis moodustab 5% aastateks 2008 ja 2009 ettenähtud tubakatoetusest ⁽³⁾.

Kooskõlas lähenemisviisiga, mille alusel võeti oktoobris 2007 vastu ühise turukorralduse ühtne määrus ⁽⁴⁾ eesmärgiga ühtlustada ja lihtsustada ühise põllumajanduspoliitika õigusraamistikku selle aluspõhimõtteid muutmata (asendades 21 ühist turukorraldust ühtse ühise turukorraldusega), võttis nõukogu 14. aprillil vastu muutismääruse ⁽⁵⁾. Sellega koondatakse ühise turukorralduse ühtsesse määrusesse suhkru-, seemne-, piima- ja piimatoodete, veise- ja vasikaliha- ning puu- ja köögiviljasektorit reguleerivad sätted ning puu- ja köögiviljasektorit käsitlevad muudatused.

Pärast Euroopa Liidu veinisektori reformi lõpuleviimist 29. aprilli määruse avaldamisega (vt eespool) tegi komisjon 29. juulil ettepaneku muuta ühise turukorralduse ühtset määrust ka selle sektori muudatuste hõlmamiseks ⁽⁶⁾. Lisaks võttis komisjon 26. septembril vastu soovitusel, millega nähakse ette komisjonile volituste andmine Rahvusvahelise Viinamarja- ja Veiniorganisatsiooniga läbirääkimiste avamiseks ja pidamiseks Euroopa Ühenduse liitumise tingimuste ja korra üle ⁽⁷⁾.

Samuti võttis komisjon vastu linnulihasektorit, lina- ja kanepisektorit, puu- ja köögiviljasektorit ning kuivsoodasektorit käsitlevad järgmised ettepanekud:

- 28. mail määruse ettepanek, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning milles käsitletakse kodulinnuliha turustusnorme ⁽⁸⁾;
- 20. mail aruanne lina- ja kanepisektori kohta, ⁽⁹⁾ milles hinnatakse töötlemistoetuse mõju tekstiilkiudude tootjatele, töötlevale tööstusele ja turule;
- 8. juulil määruse ettepanek liikmesriikide algatuste poliitika- ja rahastamisraamistiku kohta, mille eesmärk on suurendada kestvalt puu- ja köögivilja osakaalu laste

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 247/2008 (ELT L 76, 19.3.2008).

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 479/2008 (ELT L 148, 6.6.2008).

⁽³⁾ Määrus (EÜ) nr 470/2008 (ELT L 140, 30.5.2008).

⁽⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 299, 16.11.2007).

⁽⁵⁾ Määrus (EÜ) nr 361/2008 (ELT L 121, 7.5.2008).

⁽⁶⁾ KOM(2008) 489.

⁽⁷⁾ KOM(2008) 577.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 336 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽⁹⁾ KOM(2008) 307 (ELT C 10, 15.1.2009).

toiduvalikus ajal, mil nende toitumisharjumused on kujunenisjärgus ⁽¹⁾. Kavandatud programmi raames on ette nähtud puu- ja juurviljade tasuta jagamine koolides ning põllumajandustoodete propageerimine. Nõukogu võttis määruse vastu 18. detsembril ⁽²⁾;

- 19. septembril esitas komisjon aruande kuivisöödasektori kohta, ⁽³⁾ milles käsitletakse eelkõige liblikõieliste taimede ja muu haljassööda all olevate pindade arengut, kuivisööda tootmist ja fossiilkütuse kokkuhoidu;
- 12. novembril tegi komisjon ettepaneku tunnistada kehtetuks kahtekümmend kuut liiki puu- ja juurviljadele kohaldatavad turustusnormid. 10 liiki puu- ja juurviljadele jäävad need normid siiski kehtima. Muudatusi kohaldatakse alates 1. juulist 2009 ⁽⁴⁾.

Kalandus- ja merendusasjad

Ühenduse kalanduspoliitika suundumused

Komisjon esitas 30. mail oma iga-aastase poliitilise avalduse 2009. aasta kalapüügivõimaluste kohta, milles visandab oma kavatsused seoses 2009. aastaks kehtestatava lubatud kogupüügi ja püügikoormuse piirangutega ⁽⁵⁾. Komisjon soovib suuremat paindlikkust seoses aastast aastasse muudetava lubatud kogupüügiga, selleks et tõhustada meetmeid kalavarude taastamiseks ning et kaluritel oleks varude uuenemise järel rohkem püügivõimalusi.

11. aprillil võttis komisjon samuti vastu teatise „Ühise kalanduspoliitika roll ökosüsteemil põhineva lähenemisviisi rakendamisel merenduse juhtimises“ ⁽⁶⁾. Sellise lähenemisviisiga kalavarude majandamise suhtes püütakse hoida kalanduse otsene ja kaudne mõju mere ökosüsteemidele teatavates piirides ning tagada kalandussektoris võetavate meetmete kooskõla meetmetega, mida võetakse sektoritevaheliste merestrategia direktiivi ⁽⁷⁾ ja elupaikade direktiivi ⁽⁸⁾ alusel.

Seoses võitlusega ebaseadusliku, teatamata jäetud ja reguleerimata kalapüügi vastu võttis nõukogu 23. juunil vastu komisjoni soovitusel volitada komisjoni pidama läbirääkimisi rahvusvahelise siduva õigusakti väljatöötamiseks, milles käsitletakse sadamariigi

⁽¹⁾ KOM(2008) 442.

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 13/2009 (ELT L 5, 9.1.2009).

⁽³⁾ KOM(2008) 570.

⁽⁴⁾ IP/08/1694.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 331 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽⁶⁾ KOM(2008) 187 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁷⁾ KOM(2005) 505 (ELT C 49, 28.2.2006).

⁽⁸⁾ Direktiiv 92/43/EMÜ (EÜT L 206, 22.7.1992).

meetmeid ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja lõpetamiseks ⁽¹⁾.

29. septembril võttis nõukogu vastu määruse, millega luuakse ühenduse süsteem ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja lõpetamiseks ⁽²⁾. Nimetatud määruse eesmärk on tagada kalavarude jätkusuutlikkus ja parandada ebaseaduslikest toodetest tuleneva ebaausa konkurentsi tõttu kannatavate kalurite olukorda ning rahuldada samas ka tarbijate nõudlust säästva ja õiglase kalanduse toodete järele.

Samal päeval võttis nõukogu vastu määruse, mis käsitleb ühenduse kalalaevadele loa andmist püügitegevuseks ühenduse vetest väljaspool ning kolmandate riikide laevade juurdepääsu ühenduse vetele ⁽³⁾. Uue süsteemi eesmärk on viia ühenduse loa andmise menetlused paremini vastavusse rahvusvaheliste kohustustega, mis tulenevad kahepoolsetest kalanduskokkulepetest ning mitmepoolsetest lepingutest ja konventsioonidest, mis on vastu võetud piirkondlike kalavarude majandamise organisatsioonide raames.

14. novembril tegi komisjon ettepaneku oluliselt reformida ühise kalanduspoliitika aluseks olevat kontrollisüsteemi. Komisjon võttis vastu teatise ⁽⁴⁾ ettepaneku kohta võtta vastu määrus, ⁽⁵⁾ mille kohaselt luuakse globaalse ja integreeritud lähenemise abil ühenduse inspektiooni-, seire-, kontrolli-, järelevalve- ja rakendussüsteem ühise kalanduspoliitika kõigi eeskirjade järgimise tagamiseks, et kanda hoolt vee-elusressursside säästva kasutamise eest, hõlmates kõnealuse poliitika kõiki aspekte.

25. veebruaril võttis nõukogu vastu määruse kalandussektori andmete kogumist, haldamist ja kasutamist käsitleva ühenduse raamistiku loomise ning ühise kalanduspoliitikaga seotud teadusliku nõustamise toetamise kohta ⁽⁶⁾. Sellega täiustatakse andmekogumissüsteemi ning hõlmatakse protsessi kõik etapid alates andmete kogumisest sadamates või merel kuni nende kasutamiseni lõpptarbijate poolt. Lisaks seatakse selles eesmärgiks töötada välja mitmeaastased proovivõtuprogrammid eelkõige bioloogiliste, sotsiaalmajanduslike ja ökosüsteeme käsitlevate andmete kogumiseks.

19. juunil võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni kallinenud kütusega seotud olukorra kohta kalandussektoris. Sellest tulenevalt esitas komisjon 8. juulil teatise, mis käsitleb Euroopa Liidu kalalaevastike abistamist kõrgetest kütusehindadest tulenevate majanduslike tagajärgedega kohandumisel ⁽⁷⁾. Selles soovitatakse võtta meetmeid järgmistes valdkondades: kalalaevastiku kohandamine majandusliku ja keskkonnavalase

(1) KOM(2008) 333 (ELT C 10, 15.1.2009).

(2) Määrus (EÜ) nr 1005/2008 (ELT L 286, 29.10.2008).

(3) Määrus (EÜ) nr 1006/2008 (ELT L 286, 29.10.2008).

(4) KOM(2008) 718.

(5) KOM(2008) 721.

(6) Määrus (EÜ) nr 199/2008 (ELT L 60, 5.3.2008).

(7) KOM(2008) 453.

jätksuutlikkuse saavutamiseks, kalandussektori energiatõhususega seotud uuringud ning turumeetmed, eelkõige esmamüügi väärtuse suurendamine.

Nõukogu võttis 24. juulil vastu määruse, millega nähakse ette ajutine erimeede, et edendada majanduskriisi tõttu kannatavate Euroopa Ühenduse kalalaevastike ümberkorraldamist ⁽¹⁾. Määrusega tehakse kaheks aastaks vajalikud muudatused Euroopa Kalandusfondi eeskirjadesse.

Kalavarude kaitse ja majandamine

Kalavarude kaitseks esitas komisjon 2008. aasta jooksul selles valdkonnas arvukalt ettepanekuid, mille nõukogu ka vastu võttis. Näiteks esitas komisjon 4. juunil määruse ettepaneku kalavarude kaitse kohta tehniliste meetmete abil ⁽²⁾ ning 7. novembril ettepaneku kehtestada määrus, millega määratakse 2009. aastaks kindlaks teatavate kalavarude ja kalavarurühmade püügivõimalused ning lisatingimused, mida kohaldatakse ühenduse vetes ning ühenduse kalalaevade suhtes püügipiirangutega vetes ⁽³⁾.

Nõukogu võttis komisjoni ettepanekutest tulenevalt 16. jaanuaril vastu määruse, millega määratakse 2008. aastaks kindlaks teatavate kalavarude ja kalavarurühmade püügivõimalused, ⁽⁴⁾ ning 14. aprillil määruse, millega nähakse ette Poolale Läänemeres ajavahemikuks 2008–2011 eraldatavate tursapüügikvootide kohandamine ⁽⁵⁾. Samuti võttis nõukogu 10. novembril vastu määruse, millega määratakse 2009. aastaks kindlaks teatavate Musta mere kalavarude suhtes kohaldatavad püügivõimalused, ⁽⁶⁾ ja 28. novembril määruse, millega määratakse kindlaks teatavate Läänemere kalavarude ja kalavarurühmade püügivõimalused ning nendega seotud tingimused 2009. aastaks, ⁽⁷⁾ 28. novembril määruse, millega kehtestatakse 2009. ja 2010. aastaks ühenduse kalalaevadele püügivõimalused seoses teatavate süvamere kalavarudega, ⁽⁸⁾ 28. novembril määruse, millega muudetakse määrust ühenduse äärepoolseimates piirkondades registreeritud kalalaevastike haldamise kohta, ⁽⁹⁾ ning 4. detsembril määruse, millega muudetakse määrust, millega määratakse kindlaks teatavate Musta mere kalavarude ja kalavarurühmade püügivõimalused ning tingimused 2008. aastaks ⁽¹⁰⁾. Nõukogu võttis 9. detsembril lisaks vastu määruse, millega kehtestatakse soovitushinnad ja ühenduse tootjahinnad teatavatele kalandustoodetele 2009. kalandusaastaks, ⁽¹¹⁾ 18. detsembril

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 744/2008 (ELT L 202, 31.7.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 324 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽³⁾ KOM(2008) 709.

⁽⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 40/2008 (ELT L 19, 23.1.2008).

⁽⁵⁾ Määrus (EÜ) nr 338/2008 (ELT L 107, 17.4.2008).

⁽⁶⁾ Määrus (EÜ) nr 1139/2008 (ELT L 308, 19.11.2008).

⁽⁷⁾ Määrus (EÜ) nr 1322/2008 (ELT L 345, 23.12.2008).

⁽⁸⁾ Määrus (EÜ) nr 1359/2008 (ELT L 352, 31.12.2008).

⁽⁹⁾ Määrus (EÜ) nr 1207/2008 (ELT L 327, 5.12.2008).

⁽¹⁰⁾ Määrus (EÜ) nr 1257/2008 (ELT L 338, 17.12.2008).

⁽¹¹⁾ Määrus (EÜ) nr 1299/2008 (ELT L 344, 20.12.2008).

määruse, millega kehtestatakse tursavarude ja nende varude püügi pikaajaline kava, ⁽¹⁾ määruse, millega kehtestatakse Šotimaa läänerranniku vete heeringavarude ja nende püügi mitmeaastane kava, ⁽²⁾ ning määruse, millega muudetakse määrust seoses tursavarude taastamisega ⁽³⁾.

Samas muutis nõukogu ⁽⁴⁾ 29. mail määrust, milles sätestatakse Loode-Atlandi Kalastusorganisatsiooni reguleeritavas piirkonnas kohaldatavad kaitse- ja rakendusmeetmed ⁽⁵⁾.

Et soodustada tootmist kõige äärepoolsemates piirkondades, võttis nõukogu 8. juulil vastu määruse, millega avatakse teatavate kalandussaaduste importi Kanaari saartele hõlmavad autonoomsed ühenduse tariifikvoodid ja sätestatakse nende haldamine ⁽⁶⁾.

Kalanduskokkulepped kolmandate riikidega ja mitmepoolsed suhted

17. märtsil 2008 sõlmiti kalandusalane partnerlusleping Euroopa Ühenduse ja Côte d'Ivoire'i vahel ⁽⁷⁾ ning Euroopa Ühenduse ja Guinea-Bissau vahel ⁽⁸⁾.

Merenduspoliitika

26. juunil võttis komisjon vastu teatise „Suunised seoses integreeritud lähenemisviisiga merenduspoliitikas: integreeritud merendusala juhtimise ja sidusrühmadega konsulteerimise parimate tavade toetamine“ ⁽⁹⁾. Komisjon esitab integreeritud merenduspoliitika arendamiseks erinevatel juhtimistasanditel tehtud jõupingutuste raames teabe meetmete kohta, mida on võetud ülemaailmsel, Euroopa, liikmesriikide ja piirkondlikul tasandil kõnealuse protsessi soodustamiseks ning parimaid tavaid järgida soovivate sidusrühmade nõustamiseks. 25. novembril esitatud suunistega ⁽¹⁰⁾ soovib komisjon edendada mereala ruumilist planeerimist Euroopas, et lahendada mereala kasutamisega seotud probleeme.

Lisaks sellele võttis nõukogu 15. juulil vastu määruse, milles käsitletakse ohualdiste avamere ökosüsteemide kaitset põhjapüügivahendite kahjuliku mõju eest ⁽¹¹⁾. Määrusega

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 1342/2008 (ELT L 348, 24.12.2008).

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 1300/2008 (ELT L 344, 20.12.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 162 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 538/2008 (ELT L 157, 17.6.2008).

⁽⁵⁾ Määrus (EÜ) nr 1386/2007 (ELT L 318, 5.12.2007).

⁽⁶⁾ Määrus (EÜ) nr 645/2008 (ELT L 180, 9.7.2008).

⁽⁷⁾ Määrus (EÜ) nr 242/2008 (ELT L 75, 18.3.2008).

⁽⁸⁾ Määrus (EÜ) nr 241/2008 (ELT L 75, 18.3.2008).

⁽⁹⁾ KOM(2008) 395 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽¹⁰⁾ KOM(2008) 791.

⁽¹¹⁾ Määrus (EÜ) nr 734/2008 (ELT L 201, 30.7.2008).

kehtestatakse meetmed nagu kalapüügiloa, asjakohaste seiremeetmete ning ettevaa-
tusbabinõuna püügikeelu piirkondade kehtestamine.

Edasised sammud

Euroopa Liidu integreeritud merenduspoliitika ja ühise kalanduspoliitika jõulisemaks rakendamiseks korraldas komisjon ümber merendus- ja kalandusajade peadirektoraadi töö ⁽¹⁾. Kõige olulisem muudatus oli kolme geograafilise direktoraadi loomine, kelle ülesandeks on nii ühise kalanduspoliitika kui ka Euroopa Liidu uue integreeritud merenduspoliitika juhtimine Euroopa kolmes merepiirkonnas. Neile lisandub ühise poliitika koordineerimise ja arendamise eest vastutav uus direktoraat.

Kasulikud viidad

- Keskkonna peadirektoraat:
http://ec.europa.eu/environment/index_et.htm
- Säätsev areng:
<http://ec.europa.eu/environment/eusssd/>
- Kliimamuutused:
http://europa.eu/press_room/press_packs/climate/index_en.htm
http://ec.europa.eu/environment/climat/home_en.htm
- Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat:
http://ec.europa.eu/agriculture/index_en.htm
- Merendus- ja kalandusajade peadirektoraat:
http://ec.europa.eu/dgs/fisheries/index_et.htm

(¹) IP/08/471.

3. jagu

Ühiste väärtuste edendamine Euroopa Liidus

Taust

Euroopa Liit on rajatud vabaduse, demokraatia, inimõiguste ja põhivabaduste austamise ning õigusriigi põhimõtetele. Sellest lähtuvalt loodi 2007. aastal Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet ja võeti vastu selle mitmeaastane raamistik aastateks 2007–2012.

Kuna liidus kaitstavate väärtuste hulka kuulub ka kultuuriline mitmekesisus, võtsid institutsioonid selles valdkonnas vastu uusi meetodeid ja partnerlussuhteid hõlmava tegevuskava. 2008. aasta nimetati kultuuridevahelise dialoogi Euroopa aastaks.

Põhiõiguste kaitse ja diskrimineerimisvastane võitlus

Põhiõiguste ja laste õiguste kaitsmine

Laste õiguste kaitse valdkonnas võttis Euroopa Parlament 2. septembril vastu deklaratsiooni, mis käsitleb kiireloomulist koostööd kadunud laste leidmiseks. Parlament kutsus liikmesriike üles looma kadunud lastest teavitamise süsteemi ning sõlmima koostöölepingud kõigi piiririikidega, et asjaomastel territooriumidel saaks edastada teavet võimalikult kiiresti. Lisaks võttis parlament 21. oktoobril vastu deklaratsiooni lastega kaubitsemise vastase võitluse kohta, mille ta palus liikmesriikidel lisada oma lastekaitsepoliitika peaesmärkide hulka.

Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet

Nõukogu võttis 28. veebruaril vastu otsuse, ⁽¹⁾ millega kehtestati Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti mitmeaastane raamistik aastateks 2007–2012, mis määratleb täpselt ameti tegevusvaldkonnad.

Samal päeval kiitis nõukogu heaks lepingu sõlmimise Euroopa Ühenduse ja Euroopa Nõukogu vahel; ⁽²⁾ see leping käsitleb Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti ja Euroopa Nõukogu koostööd.

⁽¹⁾ Otsus 2008/203/EÜ (ELT L 63, 7.3.2008).

⁽²⁾ Otsus 2008/578/EÜ (ELT L 186, 15.7.2008).

19. septembril võttis komisjon vastu otsuse ettepaneku, ⁽¹⁾ mis käsitleb Horvaatia osalemist vaatejana selle ameti töös.

Diskrimineerimisvastane võitlus

Uue sotsiaalmeetmete kava raames esitas komisjon 2. juulil teatise pealkirjaga „Mittediskrimineerimine ja võrdsed võimalused: uuendatud strateegia“ ⁽²⁾. Teatisele oli lisatud ettepanek direktiiviks, ⁽³⁾ mille eesmärk on võidelda diskrimineerimisega usu, veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel ning rakendada võrdse kohtlemise põhimõtet ka tööhõive valdkonnast väljaspool.

18. septembril võttis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastu omaalgatusliku arvamuse teemal „Diskrimineerimisvastaste meetmete laiendamine väljapoole tööhõive valdkonda ning vajadus ühtse ulatusliku diskrimineerimisvastase direktiivi järele“.

29. ja 30. septembril toimus Pariisis teine Euroopa tippkohtumine võrdsete võimaluste küsimuses. Tippkohtumine andis selles valdkonnas aktiivselt tegutsevatele isikutele võimaluse vahetada mõtteid mittediskrimineerimise põhimõtte tõhusa rakendamise üle Euroopa Liidus. Samuti analüüsiti seal Euroopa aasta 2007 „Võrdsed võimalused kõigile“ tulemusi.

Võrdset kohtlemist tööhõive valdkonnas käsitletakse käesoleva peatüki 1. jao punktis „Sotsiaalne mõõde“ ⁽⁴⁾.

Euroopa Liidus võetud meetmed

Detsembris 2007 toimunud Euroopa tippkohtumisel tõstatati küsimus romide olukorrast. Lisaks nõudis Euroopa Parlament oma 31. jaanuari resolutsioonis tungival, et komisjon töötaks välja raamstrateegia romide integreerimiseks.

Selle peale andis komisjon ülevaate ühenduse vahenditest ja meetmetest, mis on võetud romide Euroopa kogukonna toetuseks ⁽⁵⁾ uue sotsiaalmeetmete kava raames ⁽⁶⁾. Komisjon rõhutas taas oma valmidust aidata kaasa romide kogukonna olukorra parandamisele. Komisjon märkis, et romid peavad pidevalt kannatama diskrimineerimist nii individuaalsel kui ka institutsioonilisel tasandil, samuti ulatuslikku sotsiaalset tõrjutust.

⁽¹⁾ KOM(2008) 571.

⁽²⁾ KOM(2008) 420.

⁽³⁾ KOM(2008) 426.

⁽⁴⁾ Vt käesoleva aruande III peatüki 1. jao punkti „Sotsiaalne mõõde“ alapunkt „Võrdne kohtlemine tööhõive valdkonnas“.

⁽⁵⁾ SEK(2008) 2172.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 420. Vt käesoleva aruande III peatüki 1. jao punkti „Sotsiaalne mõõde“ alapunkt „Uus sotsiaalmeetmete kava“.

Tegemist on keerulise probleemiga, mis vajab küsimuse kõiki tahke arvestavat lahendust. Põhieesmärgid on aga üldjoontes selged ning on seotud hariduse, tööhõive, tervishoiu ja eluasemega.

Muu hulgas esitas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 9. juulil ettevalmistava arvamuse teemal „Rahvusvähemuste integreerimine – romid“ ning Euroopa Parlament võttis 10. juulil vastu resolutsiooni, mis käsitleb romide loendust Itaalias nende etnilise päritolu alusel.

16. septembril toimus Brüsselis ELi esimene tippkohtumine romide küsimuses. Tippkohtumisel analüüsiti puudujääke, mis kerkisid esile romide tõrjutust vähendavate vahendite ja meetmete rakendamisel ning millele osutati juba komisjoni juulikuises aruandes. Arutelude tulemused ja tippkohtumiste järeldused vaatas nõukogu läbi 8. detsembril.

Liidu kodakondsusega seotud õigused

Komisjon esitas 15. veebruaril kolme aasta aruande ⁽¹⁾ Euroopa Liidu kodakondsuse kohta. Aruandes hinnatakse Euroopa Ühenduse asutamislepinguga liidu kodanikele antud õiguste rakendamist ajavahemikus 1. mai 2004 kuni 30. juuni 2007. Selles käsitletakse eeskätt õigust vabalt elada ja liikuda liikmesriikide territooriumil, õigust hääletada ja kandideerida elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel, samuti õigust pöörduda petitsiooniga Euroopa Parlamendi poole ja esitada kaebus ombudsmanile.

Teaduse ja uute tehnoloogiate eetika Euroopa töörühm

Jaanuaris võttis teaduse ja uute tehnoloogiate eetika Euroopa töörühm (EGE) vastu arvamuse loomade toiduks kloonimise eetiliste aspektide kohta. Selles keskendutakse eelkõige küsimustele, mis on seotud toiduohutuse, loomade tervishoiu ja heaolu, bioloogilise mitmekesisuse ja jätkusuutlikkuse, põllumajandustoodetega kauplemise, nende jälgitavuse ning märgistamisega.

Detsembris võeti vastu arvamus põllumajandustehnoloogia kaasaegse arengu eetiliste aspektide kohta. See arvamus käsitleb muu hulgas „rohelist“ biotehnoloogiat, toiduohutust, toiduvarude kindlust ja jätkusuutlikkust, põllumajandustoodetega kauplemist, aga ka ühise põllumajanduspoliitika reformi.

Need kaks arvamust võtavad arvesse järeldusi, milleni jõuti mitmel koosolekul ja eriti kahel juunis toimunud avalikul ümarlauadebatil, mille eesmärk oli lihvida EGE töötulemusi ning kaasata arutellu kodanikuühiskonna esindajaid. Ümarlauadebatid võimaldasid

⁽¹⁾ KOM(2008) 85 (ELT C 207, 14.8.2008).

töörühmal koguda vajalikku teavet uuritavate küsimuste eetiliste, juriidiliste ja sotsiaalsete aspektide kohta.

Aasta jooksul osales see töörühm komisjoni algatuste väljatöötamisel bioetika, teaduse ja uute tehnoloogiate eetika valdkonnas, samuti rahvusvaheliste organisatsioonide töös. Töörühm kohtus ka liikmesriikide eetikakomisjonidega 27 liikmesriigi eetikakomisjonide foorumil (Sloveenia ja Prantsusmaa eesistumisel). Lisaks aitas töörühm ette valmistada veebruaris 2009 toimuvat rahvusvahelist dialoogi, mille käigus saavad neljakümne kahe riigi esindajad avaldada arvamust teaduseetika ja bioetika kohta.

Kultuur

8. jaanuaril avati Ljubljanas (Sloveenia) ametlikult kultuuridevahelise dialoogi Euroopa aasta. Selle aasta jooksul korraldati kogu Euroopas arvukalt üritusi, mille eesmärk oli juhtida tähelepanu kultuuridevahelisele suhtlusele, tugevdada sidemeid eri rahvaste ja religioonide vahel ning edendada dialoogi kaudu mõistmist, sallivust ja solidaarsust.

Edukalt rakendati ka Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava, ⁽¹⁾ mille komisjon avaldas mais 2007 ja mille kolm eesmärki on järgmised: edendada kultuurilist mitmekesisust ja kultuuridevahelist dialoogi; edendada kultuuri kui loovuse allikat Lissaboni majanduskasvu ja töökohtade loomise strateegia raames ning soodustada kultuuri kui Euroopa Liidu rahvusvaheliste suhete olulist mõjurit.

Seetõttu otsustasid liikmesriigid tõhustada oma koostööd Euroopa tasandil ning löid neli ekspertrühma, mis võimaldavad heade tavade vahetust ja vastastikust õppimist.

Need neli ekspertrühma tegelevad selliste Euroopa kultuuri jaoks oluliste küsimustega nagu kultuuri- ja loovtööstuse (eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate) potentsiaal, kultuuri ja hariduse sünergia edendamine, kunstnike ja kultuurispetsialistide liikuvuse suurendamine ning muuseumikollektsioonide ringluse soodustamine.

Samaaegselt elavnes ka kultuurisektor, luues kultuurile ja kultuuritööstusele juurdepääsuks kaks platvormi, mis täiendavad Euroopa aastaks 2008 loodud kultuuridevahelise dialoogi platvormi.

2008. aastal esitas komisjon teatavate kultuuriprogrammide hindamistulemised: 29. aprillil võttis komisjon vastu aruande programmi „Kultuur 2000“ rakendamise kohta ⁽²⁾ ning 5. mail aruande ühenduse tegevusprogrammi kohta, millega toetatakse Euroopa tasandil kultuuri valdkonnas tegutsevaid asutusi ⁽³⁾.

⁽¹⁾ KOM(2007) 242 (ELT C 181, 3.8.2007).

⁽²⁾ KOM(2008) 231.

⁽³⁾ KOM(2008) 234.

Programmi „Kultuur 2007–2013” raames valiti 2008. aasta Euroopa kultuuripealinnadeks Stavanger ja Liverpool.

Lisaks võttis nõukogu 20. novembril vastu järeldused, mis käsitlesid Euroopa kultuuripärandi märgise loomist Euroopa Liidus, et sellisel konkreetset viisil väärtustada Euroopa ühist ajalugu. Samal päeval võttis nõukogu vastu ka järeldused kultuuri panuse kohta säästvasse arengusse, samuti järeldused kultuurilise mitmekesisuse ja kultuuridevahelise dialoogi edendamise kohta liidu ja selle liikmesriikide välissuhetes.

Noored, kodanikuaktiivsus ja sport

Noorsoopoliitika

Uue sotsiaalmeetmete kava raames ⁽¹⁾ esitas komisjon 3. juulil soovitus noorte vabatahtlike liikuvuse kohta Euroopas ⁽²⁾. Algatuse põhieesmärk on parandada noorte vabatahtlike liikuvust välismaal, selle kitsamad eesmärgid aga tutvustada noortele paremini vabatahtliku tegevuse võimalusi välismaal; suurendada noorte vabatahtlike vahetust; tagada mõistlik kvaliteeditase; tunnustada noorte omandatud oskusi ja teadmisi; pakkuda piiriüleste noortega tegelevatele sotsiaal- ja haridustöötajatele ning noorsootöötajatele eesmärgistatud toetust ja julgustada väiksemate võimalustega noori vabatahtlikuna välismaal töötama. Nõukogu võttis selle soovitus vastu 20. novembril.

Väiksemate võimalustega noorte küsimus oli 2008. aastal noorsoopoliitikas samuti väga oluline. Liikmesriigid vahetasid selles küsimuses häid tavasid ning Sloveenia eesistumisel aprillis korraldatud algatuse „Noored” raames toimusid debadid ja konverents. Nõukogule edastati selle protsessi käigus sündinud poliitilised sõnumid 21. ja 22. mai istungil.

Lissaboni strateegia elluviimise kontekstis kinnitasid märtsis kogunenud Euroopa Ülemkogu järeldused nõukogu peamisi seisukohti noorsoopoliitika vallas. Euroopa Ülemkogu rõhutas vajadust pöörata jätkuvalt tähelepanu noorte tööhõivele (eriti üleminekule õpingutelt tööturule) eeskätt Euroopa noortepakti rakendamise kaudu.

2. septembril võttis Euroopa Parlament vastu deklaratsiooni noorte ja noorsoo rolli tugevdamise kohta Euroopa poliitikas. Deklaratsioonis kutsub parlament liikmesriike üles, et nad keskenduksid Lissaboni strateegia raames koostatud riiklike reformikavade rakendamisel noortele ning võtaksid asjaomastes poliitikavaldkondades arvesse noorsugu.

Noorte tervishoid oli 2008. aastal noorsoopoliitika teine põhiteema, sest nõukogu võttis 20. novembril vastu noorte tervist ja heaolu käsitleva resolutsiooni.

⁽¹⁾ KOM(2008) 420. Vt käesoleva aruande III peatüki 1. jao punkti „Sotsiaalne mõõde” alapunkt „Uus sotsiaalmeetmete kava”.

⁽²⁾ KOM(2008) 424.

Struktureeritud dialoogi raames valiti 2008. aasta kaheks põhiteemaks kultuuridevaheline dialoog ja noorte tulevased väljakutsed. Toimusid ka kaks üritust: Slovenia eesistumisel korraldati noortekohtumine väiksemate võimalustega noorte kaasamise küsimuses; teiseks toimus Prantsusmaa eesistumisel Marseille's kultuuridevahelise dialoogi teemaline üritus, kus osalesid ka Vahemere lõunaranniku riikide noored.

Lisaks toimus novembris noortenädal. Selles ürituses osalesid tuhanded noored kogu Euroopast. Noortenädala tulemused andsid komisjonile mõtteainet Euroopa tulevase koostööraamistiku loomiseks noorsoovaldkonnas.

Muu hulgas võttis komisjon 26. juunil vastu aruande „Ühenduse tegevusprogrammi „Noored“ (2000–2006) ja ühenduse tegevusprogrammi noorte valdkonnas Euroopa tasandil tegutsevate organisatsioonide edendamiseks (2004–2006) lõpphindamine“⁽¹⁾.

Kodanikuaktiivsus

Komisjoni külastamine on suurepärase vahendi kodanikega parema kontakti saavutamiseks. 2008. aastal toimus üle 3000 kohtumise, mille käigus tutvustati ligikaudu 1400 rühmale ehk ligi 43 000 külastajale komisjoni tööd ja peamisi poliitikavaldkondi.

Komisjon võttis vastu kaks otsust, millega pakuti Albaaniale (10. september) ja endisele Jugoslaavia Makedoonia Vabariigile (27. november) lepingu eelnõud, milles nähti ette tähtajad ja tingimused nende riikide osalemiseks programmis „Kodanike Euroopa“ alates 2009. aastast.

Sport

Aasta jooksul jätkus sporti käsitleva valge raamatu⁽²⁾ rakendamine. Pierre Coubertini tegevuskavas väljapakutud 53 meetmest olid pooleli 27. Muu hulgas algatati kaks uurin-gut – sportlaste esindajate ja vabatahtliku tegevuse (sh spordi) kohta. Edusamme tehti ka spordi majandusliku mõju mõõtmisel. Lisaks avaldati novembris käsiraamat kehalise aktiivsuse kohta Euroopa Liidus.

28. mail avaldati sõltumatu uuringu tulemused, mis käsitlesid „nn koduklubi kasvandike reegli“ probleemi, mis oli kerkinud esile Euroopa Jalgpalliliidus (UEFA). Komisjon järeldas, et Euroopa Jalgpalliliidu poolt selles valdkonnas kehtestatud reeglid on vastavuses EÜ asutamislepingu isikute vaba liikumise alaste sätetega.

⁽¹⁾ KOM(2008) 398 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽²⁾ KOM(2007) 391 (ELT C 4, 9.1.2008).

Kasulikud viidad

- Inimõigused:
http://europa.eu/pol/rights/index_et.htm
- Kultuur:
http://ec.europa.eu/culture/index_en.htm
- Kultuuridevahelise dialoogi Euroopa aasta:
<http://www.interculturaldialogue2008.eu/>
- Noored:
http://ec.europa.eu/youth/index_en.htm
- Kodanikuaktiivsus:
http://ec.europa.eu/citizenship/index_en.htm
- Sport:
http://ec.europa.eu/sport/index_en.htm
- Teaduse ja uute tehnoloogiate eetika Euroopa tööühm:
http://ec.europa.eu/european_group_ethics/index_en.htm

Julgeoleku ja vabaduse tagamine

1. jagu

Euroopa vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala

Taust

Euroopa Liidu üks põhieesmärke on pakkuda oma kodanikele vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev sisepiirideta ala. Selleks loodi ajavahemikku 2005–2010 hõlmav Haagi programm, mis käsitleb vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala poliitika kõiki aspekte koos nende välismõõtmega.

Haagi programmi rakendamise hindamises toodi esile 2007. aastal tehtud olulised edusammud: näiteks Euroopa vahistamismäärus, mis on kasutusele võetud igas liikmesriigis, Schengeni ala laienemine üheksa uue liikmesriigi võrra ning tulevast Euroopa ühist varjupaigasüsteemi käsitleva ühtlustatuma õigusraamistiku ettevalmistamine.

Haagi programmi rakendamine

2. juulil võttis komisjon vastu 2007. aastal vabaduse, turvalisuse ja õiguse valdkonnas teostatud poliitika kolmanda iga-aastase arenguaruande ⁽¹⁾. Aruandest ilmneb, et märkimisväärseid edusamme tehti nii rände ja piirihalduse kui ka tsiviilõiguse valdkonnas. Aruande tulemused kinnitasid ka vajadust tõhustada otsustusprotsessi eelkõige kolmanda sambaga seotud valdkondades (politseikoostöö ja kriminaalõigus), välja arvatud terrorismivastane võitlus.

⁽¹⁾ KOM(2008) 373.

Euroopa õigusruum

Põhiaspektid

Komisjon esitas oma 30. mai teatises „E-õiguskeskkonna Euroopa strateegia väljatöötamine”⁽¹⁾ ettepaneku kasutada õigusvaldkonnas info- ja sidetehnoloogiat. Nii kriminaal- kui ka tsiviilõigust hõlmava e-õiguskeskkonna eesmärk on parandada kodanike juurdepääsu õiguskaitsele, kohtuasutuste koostööd ning üldisemalt muuta kohtumenetlused tõhusamaks ja tulemuslikumaks. Teatises esitatakse koos realistliku ajakava ja piisavate rahastamismeetmetega praktilised meetmed e-õiguskeskkonna projektide väljatöötamiseks nii Euroopa kui ka riigi tasandil. 27. ja 28. novembri istungil võttis nõukogu vastu e-õiguskeskkonda käsitleva tegevuskava, mille alusel hakatakse kõnealuses valdkonnas tegevust korraldama.

15. aprillil käivitas komisjon ELi õiguspoliitika ja -tava arutamise foorumi, mille eesmärk on edendada komisjoni ja liikmesriikide õigussüsteemis tegutsevate sidusrühmade vahelist dialoogi. Foorumi kohtumistel on esindatud kõik õigussüsteemi kuuluvad elukutsed, valitsusvälised organisatsioonid, Euroopa Nõukogu, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet ning muud sidusrühmad. Foorumi peamine eesmärk, vorm, koosseis ja töömeetodid on esitatud komisjoni 4. veebruari teatises⁽²⁾.

Korruptsioonivastase võitluse valdkonnas võttis nõukogu 25. septembril vastu otsuse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korruptsioonivastase konventsiooni Euroopa Ühenduse nimel sõlmimise kohta⁽³⁾. Komisjon ratifitseeris konventsiooni 11. novembril. 24. oktoobril võttis nõukogu vastu otsuse korruptsioonivastase kontaktpunktide võrgustiku loomise kohta⁽⁴⁾. Kõnealuse otsuse eesmärk on tugevdada korruptsioonivastase võitluse ja korruptsiooni ennetamisega tegelevate ametiasutuste ja agentuuride vahelist koostööd. Võrgustiku kaudu on võimalik vahetada Euroopa Liidu tasandil teavet tõhusate meetmete ja kogemuste kohta, mida on saadud korruptsioonivastases võitluses ja selle ennetamisel.

Nõukogu võttis 27. ja 28. novembri istungil vastu ka resolutsiooni Euroopa Liidu liikmesriikide justiitsministeeriumide õigusloomealase koostöö võrgustiku loomise kohta. Võrgustiku kaudu saavad ministeeriumid vahetada kiirelt, usaldusväärselt ja paindlikult teavet oma õigusaktide, õigussüsteemide ja käimasolevate reformide kohta, aidates nii käegakatsutavalt kaasa üleeuroopalisele integratsioonile õigusvaldkonnas.

⁽¹⁾ KOM(2008) 329 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽²⁾ KOM(2008) 38 (ELT C 118, 15.5.2008).

⁽³⁾ Otsus 2008/801/EÜ (ELT L 287, 29.10.2008).

⁽⁴⁾ Otsus 2008/852/JSK (ELT L 301, 12.11.2008).

Kahepoolsel tasandil võttis komisjon 23. juulil vastu aruanded Bulgaarias ⁽¹⁾ ja Rumeenias ⁽²⁾ saavutatud edusammude kohta koostöö- ja kontrollimehhanismi raames, mis loodi nende ühinemisel Euroopa Liiduga. Nimetatud aruanded võimaldavad kõnealustel riikidel regulaarselt näidata, milliseid edusamme nad on kohtureformi ning korruptsiooni- ja kuritegevusevastase võitluse alal saavutanud. Aruannetest ilmneb, et saavutused on olnud keskpärased. Seetõttu tuleb koostöö- ja kontrollimehhanismi tööd veel mõnda aega jätkata. Nõukogu kinnitas kõnealuse analüüsi oma 15. septembri järeldustes.

Tsiviil- ja kaubandusõigus

Aastal 2008 võeti vastu mitu õigusaktide ettepanekut, mis käsitlesid õiguskoostööd tsiviil- ja kaubandusõiguse valdkonnas.

Tsiviil- ja kaubandusasjades käsitletavate vahendusmenetluste valdkonnas võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 21. mail vastu direktiivi, ⁽³⁾ mille eesmärk on hõlbustada juurdepääsu alternatiivsete vaidluste lahendamise menetlustele ja edendada vaidluste rahumeelset lahendamist, soodustades vahendusmenetluse kasutamist ning tagades tasakaalu vahendus- ja kohtumenetluste vahel.

Õiguskindluse tagamiseks ning kodanike ja ettevõtjate jaoks õiguskaitsse kättesaadavuse parandamiseks võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 17. juunil vastu määruse, ⁽⁴⁾ millega ühtlustatakse lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatavat õigust (Rooma I). Määruse aluseks on põhimõte, et lepinguosalistel on õigus ise valida kohaldatav seadus. Selle tulemusena võivad kodanikud ja ettevõtjad olla lepinguid sõlmides kindlad, et kõigi liikmesriikide kohtud kohaldavad lepinguliste vaidluste piiriüleste asjaolude suhtes samu põhimõtteid.

6. märtsil võttis komisjon omakorda vastu roheline raamatu ⁽⁵⁾ kohtuotsuste tõhusa täitmise kohta Euroopa Liidus, millega käivitati arutelu sidusrühmadega selle üle, kuidas suurendada võlgnike vara läbipaistvust Euroopa Liidus. Kõnealuse algatuse eesmärk on aidata kaasa probleemide lahendamisele, mis on seotud teisest riigist võla kättesaamisega ning võivad takistada maksekorralduste vaba liikumist Euroopa Liidus ja siseturu toimimist.

23. juunil kiitis komisjon heaks ettepaneku, ⁽⁶⁾ millega muudetakse nõukogu 2001. aasta otsust, ⁽⁷⁾ millega luuakse tsiviil- ja kaubandusasju käsitlev Euroopa kohtute

⁽¹⁾ KOM(2008) 495.

⁽²⁾ KOM(2008) 494.

⁽³⁾ Direktiiv 2008/52/EÜ (ELT L 136, 24.5.2008).

⁽⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 593/2008 (ELT L 177, 4.7.2008).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 128 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁶⁾ KOM(2008) 380 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽⁷⁾ Otsus 2001/470/EÜ (EÜT L 174, 27.6.2001).

võrk. Ettepaneku eesmärk on uuendada võrgu õigusraamistikku, tõhustada võrgu struktuuri ning anda sellele lisavahendeid, et oleks võimalik parandada liikmesriikidevahelist õiguskoostööd.

Lisaks sellele võttis komisjon 5. septembril vastu kohtu valiku kokkulepete konventsiooni käsitleva otsuse ⁽¹⁾ eelnõu. Konventsiooni eesmärk on tagada määratud kohtute tehtud kohtuotsuste tunnustamine konventsiooniga liitunud riikides, et pakkuda ettevõtjatevaheliste kokkulepete osalistele ja rahvusvaheliste kohtuvaidluste pooltele rohkem õiguskindlust ning suurendada õiguslike lahenduste prognoositavust.

Rahvusvahelise koostöö valdkonnas võttis nõukogu 27. novembril vastu otsuse ⁽²⁾ tsiviil- ja kaubandusajade kohtualluvuse ja neid käsitlevate kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsiooni ühenduse nimel sõlmimise kohta, millega asendatakse 16. septembri 1988. aasta Lugano konventsioon ⁽³⁾. Uue konventsiooni eesmärk on viia Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riikidega kehtivad sätted kooskõlla määrusega (EÜ) nr 44/2001 ⁽⁴⁾.

Kriminaalõigus

24. juulil võttis nõukogu vastu raamotsuse ⁽⁵⁾ tingimuste kohta, mille kohaselt kriminaalmenetluses võetakse arvesse samale isikule mõnes teises liikmesriigis erinevate kuritegude eest varem määratud süüdimõistvaid otsuseid.

27. ja 28. novembri istungil võttis nõukogu vastu raamotsuse ⁽⁶⁾ vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, raamotsuse ⁽⁷⁾ vastastikuse põhimõtte kohaldamise kohta tingimisi määratud vangistustega seotud küsimustes ning raamotsuse ⁽⁸⁾ teatud rassismi ja ksenofoobia vormide ja ilmingute vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse vahenditega. 18. detsembril võttis nõukogu vastu raamotsuse ⁽⁹⁾, mis käsitleb Euroopa tõendikogumismäärust esemete, dokumentide ja andmete kogumiseks kriminaalmenetluses kasutamise eesmärgil.

Lisaks sellele võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 19. novembril vastu direktiivi keskonna kaitsmise kohta kriminaalõiguse kaudu ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ KOM(2008) 538.

⁽²⁾ KOM(2008) 116 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽³⁾ EÜT L 319, 25.11.1988.

⁽⁴⁾ EÜT L 12, 16.1.2001.

⁽⁵⁾ Raamotsus 2008/675/JSK (ELT L 220, 15.8.2008).

⁽⁶⁾ Raamotsus 2008/909/JSK (ELT L 327, 5.12.2008).

⁽⁷⁾ Raamotsus 2008/947/JSK (ELT L 337, 16.12.2008).

⁽⁸⁾ Raamotsus 2008/913/JSK (ELT L 328, 6.12.2008).

⁽⁹⁾ Raamotsus 2008/978/JSK (ELT L 350, 30.12.2008).

⁽¹⁰⁾ Direktiiv 2008/99/EÜ (ELT L 328, 6.12.2008). Vt käesoleva aruande III peatüki 2. jao punkti „Keskkond“ alapunkt „Keskkonda käsitlevad õigusaktid“.

Politsei- ja tollikoostöö

Põhiaspektid

Nõukogu võttis politseikoostöö valdkonnas 23. juunil vastu otsuse Euroopa Liidu liikmesriikide eriüksuste koostöö parandamise kohta kriisiolukordades ⁽¹⁾. Otsusega võimaldatakse ühe liikmesriigi eriüksustel anda kriisiolukorras abi ja/või tegutseda teise liikmesriigi territooriumil.

Samal päeval võttis nõukogu vastu otsuse piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi- ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega (Prümi otsus) ning samuti otsuse Prümi otsuse rakendamise kohta ⁽²⁾.

Lisaks sellele esitas nõukogu 24. oktoobril soovitus, mis käsitles operatiivüksustevahelise suhtlemise parandamist piirialadel. Samal päeval võttis nõukogu vastu Euroopa politsei ja tolli koostöökeskuste parimaid tavasid käsitlevad suunised.

Europol ja Euroopa Politseikolledž

18. aprillil jõuti nõukogus poliitilisele kokkuleppele otsuse ettepaneku kohta, millega asutatakse Euroopa Politseiamet (Europol) ⁽³⁾. Ettepaneku eesmärk on ühelt poolt asendada praegune konventsioon ühenduse õigusaktiga, mida on kuritegevuses toimivate muutuste suhtes lihtsam kohandada, ning teiselt poolt muuta Europol Euroopa Liidu ametiks, viies rahastamise liikmesriikidelt üle ühendusele.

Nõukogu kiitis 27. ja 28. novembri istungil heaks Euroopa Politseikolledži ja Interpoli vahelise koostöökokkuleppe, mille eesmärk on tugevdada vanempolitseiametnike koolitust.

Andmekaitse ja teabevahetus

Elektroonilise teabevahetusega seoses tegi komisjon 27. mail ettepaneku Euroopa karistusregistrite infosüsteemi loomise kohta ⁽⁴⁾. Ettepanekuga nähakse ette karistusregistrite andmete elektroonilise vahetamise tüüpvormi osad, eelkõige need, mis hõlmavad andmeid süüteo kohta, mille eest langetati süüdimõistetv kohtuotsus, ja andmeid süüdimõistva kohtuotsuse sisu kohta; samuti käsitletakse andmevahetuse muid üldisi ja tehnilisi rakendusküsimusi.

⁽¹⁾ Otsus 2008/617/JSK (ELT L 210, 6.8.2008).

⁽²⁾ Otsused 2008/615/JSK ja 2008/616/JSK (ELT L 210, 6.8.2008).

⁽³⁾ KOM(2006) 817 (ELT C 126, 7.6.2007).

⁽⁴⁾ KOM (2008) 332 (ELT C 10, 15.1.2009).

1. augustil võttis komisjon vastu aruande ⁽¹⁾ nõukogu ühise seisukoha ⁽²⁾ (selliste andmete vahetamise kohta, mis käsitlevad välja antud või täitmata passe, mis on varastatud, kaotatud või seadusvastaselt omastatud) täitmise kohta. Nimetatud aruandes, mis on arvult teine, konstateeritakse, et ühise seisukoha täitmine on võrreldes 2006. aasta aruandega ⁽³⁾ oluliselt paranenud. Liikmesriigid on oma kohustuste täitmiseks võtnud mitu meetet. Ühist seisukohta ei ole siiski täielikult rakendatud ning see nõuab liikmesriikide ennetavamaid ja põhjalikumaid jõupingutusi.

Lisaks sellele võttis nõukogu 27. novembril vastu raamotsuse ⁽⁴⁾ kriminaalasjades tehtava politsei- ja õigusalase koostöö raames töödeldavate isikuandmete kaitse kohta. Otsus võimaldab politsei- ja kohtuasutustele juurdepääsu teabele, mis on vajalik kuritegevusevastases võitluses, ilma et kodanike isikuandmete kaitse selle all kannataks.

Terrorismi-, kuritegevuse- ja narkootikumidevastane võitlus

Terrorismivastane võitlus

Terrorismivastase võitluse tõhustamisele suunatud meetmete raames kiitis komisjon 4. aprillil heaks meetmed, ⁽⁵⁾ mille eesmärk on parandada tsiviilkasutuseks mõeldud lõhkeainete kontrollimist eelkõige kaevandusvaldkonnas. Varguste ennetamiseks ja tagamaks, et kõik vargused või kaod avastatakse kiiresti, tuleb uue direktiivi kohaselt lõhkeained Euroopa Liidus kohustuslikus korras ja samalaadselt sildistada.

Komisjoni 2007. aasta novembris ⁽⁶⁾ esitatud teatise alusel võttis nõukogu 18. aprillil vastu Euroopa Liidu tegevuskava lõhkeainete julgeoleku tõhustamise kohta. See toetub kolmele sambale: ennetamine, avastamine ja reageerimine, sealhulgas konkreetseid meetmeid lõhkeainete lähteainete ja tarneahela kohta (ladustamine, transport, jälgitavus), ning avalikku julgeolekut käsitlevatele horisontaalmeetmetele, mis täiendavad ja kindlustavad nimetatud kolme sammast.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitas 22. aprillil ettevalmistava arvamuse ⁽⁷⁾ terrorismi ja vägivaldse radikaliseerumise ennetamise kohta. Arvamuse eesmärk on teha kindlaks terrorismi ja vägivaldse radikaliseerumise ennetamise poliitika, meetmete ja algatuste head tavad.

⁽¹⁾ KOM(2008) 502.

⁽²⁾ Ühine seisukoht 2005/69/JSK (ELT L 27, 29.1.2005).

⁽³⁾ KOM(2006) 167 (ELT C 184, 8.8.2006).

⁽⁴⁾ Raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 350, 30.12.2008).

⁽⁵⁾ Direktiiv 2008/43/EÜ (ELT L 94, 5.4.2008).

⁽⁶⁾ KOM(2007) 651 (ELT C 55, 28.2.2008).

⁽⁷⁾ ELT C 211, 19.8.2008.

27. oktoobril võttis komisjon Euroopa elutähtsa infrastruktuuri kaitse programmi raames vastu otsuse ettepaneku⁽¹⁾ elutähtsate infrastruktuuridega seotud teabe vahetuse infosüsteemi kohta. Nimetatud algatus käsitleb Euroopa Liidu liikmesriikide vahelist teabevahetusprotsessi ja seda toetavat infotehnoloogiasüsteemi. Algatuse eesmärk on tõhustada elutähtsate infrastruktuuride kaitset ELis ja lihtsustada kõnealust kaitset käsitleva teabe kooskõlastamist ja koostööd ELi tasandil.

Nõukogu võttis 27. ja 28. novembri istungil vastu raamotsuse⁽²⁾ terrorismi määratluse muutmise kohta. Lisaks sellele võttis nõukogu vastu järeldused terrorismivastaste edasiste meetmete kohta, eelkõige projekti „Check the Web” (Võrgukontroll) kaudu ning radikaliseerumise ja terroristide värbamise vastase Euroopa Liidu strateegia ajakohastatud versiooni.

Kuritegevusevastane võitlus

24. oktoobril võttis nõukogu vastu raamotsuse⁽³⁾ organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta. Raamotsuse eesmärk on ühtlustada materiaalsel kriminaalõigust ja seega hõlbustada kohtuotsuste vastastikust tunnustamist piiriüleste juhtumite korral, määrates kindlaks kuriteod, mis on seotud kuritegelikku ühendusse kuulumisega.

Vastusena nõukogu 8. ja 9. novembri 2007. aasta istungil esitatud taotlusele võttis komisjon 17. oktoobril vastu teatise inimkaubanduse tõkestamise ja selle vastase võitluse häid tavasid, standardeid ning korda käsitleva ELi kava rakendamise hindamise kohta⁽⁴⁾.

20. novembril võttis komisjon vastu teatise,⁽⁵⁾ milles keskendutakse Euroopa Liidus kuritegevusest saadud tulu konfiskeerimise ja sissenõudmisega seotud menetluste ja õigusliku raamistiku tugevdamisele.

Küberkuritegevuse vastase võitluse valdkonnas esitas komisjon 14. juulil aruande,⁽⁶⁾ mis käsitleb raamotsust infosüsteemide vastu suunatud rünnete kohta⁽⁷⁾. Aruande kohaselt on raamotsuse rakendamise tase enamikus liikmesriikides suhteliselt hea; samas tõdetakse siiski, et teatavad liikmesriigid ei ole siiani teatanud ühestki rakendusmeetmest.

Lisaks sellele võttis nõukogu oktoobri- ja novembrikuus vastu mitu järeldust küberkuritegevuse vastase võitluse kooskõlastatud tööstrateegia ja konkreetsete meetmete kohta. Kõnealuses strateegias esitletakse liikmesriikide, komisjoni või nende ühiseid tulevasi küberkuritegevuse vastase võitluse meetmeid. Strateegia hõlmab ka Interneti-

(1) KOM(2008) 676.

(2) Raamotsus 2008/919/JSK (ELT L 330, 9.12.2008).

(3) Raamotsus 2008/841/JSK (ELT L 300, 11.11.2008).

(4) KOM(2008) 657.

(5) KOM(2008) 766.

(6) KOM(2008) 448.

(7) Raamotsus 2005/222/JSK (ELT L 69, 16.3.2005).

kuritegude eest hoiatamise riiklike süsteemide ja Euroopa süsteemi loomise kava ning soovitusi, mis käsitlevad avaliku ja erasektori vahelist koostööd küberkuritegevuse vastases valdkonnas. Liikmesriikide eksperdid kiitsid soovitusel heaks septembris komisjoni korraldatud kohtumisel.

Narkootikumidevastane võitlus

Nõukogu võttis Euroopa Liidu narkootikumidealase strateegia raames 8. detsembril vastu narkootikumidealase tegevuskava, milles määratletakse prioriteetid aastateks 2009–2012. Kõnealuse tegevuskava aluseks on kaks peamist suunda: narkootikumide nõudluse ja pakkumise vähendamine. Tegevuskava hõlmab kolme valdkondadeüleste teemat, milleks on kooskõlastamine, rahvusvaheline koostöö ning teavitamine, uurimine ja hindamine. Kõigi viie tegevusvaldkonna jaoks määrati kindlaks prioriteetid. Lisaks sellele võttis komisjon 18. septembril vastu kõnealust tegevuskava (1) käsitleva teatise.

Tehniliselt keerukamas valdkonnas võttis nõukogu 3. märtsil vastu otsuse, (2) millega määratletakse 1-bensüülpiiperasiin (BZP) uue psühhoaktiivse ainenä, mille suhtes tuleb kohaldada kontrollimeetmeid ja kriminaalkaristusi.

Rahvusvahelise koostööga seoses võttis nõukogu 29. aprillil vastu otsuse, (3) mis käsitleb Türgi osalemist Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskuse töös.

Lisaks sellele võttis nõukogu 27. novembril vastu otsuse, (4) millega antakse volitused kirjutada alla ja sõlmida Hiinaga leping koostöö parandamiseks Hiinast imporditavate sünteetiliste narkootikumide lähteainete kontrollimisel.

Välispiiride haldamine ja sisseränne

Rändevood, varjupaik ja sisseränne

Vastamaks ühenduse institutsioonide ning liikmesriikide ametiasutuste ja avalikkuse vajadusele rände- ja varjupaigalase teabe järele, võttis nõukogu 14. mail vastu otsuse, (5) millega luuakse ametlikult Euroopa rändevõrgustik.

(1) KOM(2008) 567.

(2) Otsus 2008/206/JSK (ELT L 63, 7.3.2008).

(3) Otsus 2008/375/EÜ (ELT L 129, 17.5.2008).

(4) KOM(2008) 437.

(5) Otsus 2008/381/EÜ (ELT L 131, 21.5.2008).

Euroopa ühise sisserände- ja turvapaigapoliitikaga seoses esitas komisjon 17. juunil teatise „Euroopa ühine sisserändepoliitika: põhimõtted, meetmed ja vahendid“⁽¹⁾ ning „Varjupaigapoliitika kava - Ühtne lähenemisviisi kaitse andmisele Euroopa Liidus“⁽²⁾.

Teatises esitatakse kümme ühist põhimõtet, millele ühine sisserände poliitika hakkab toetuma. Põhimõtted on jagatud kolmeks – heaolu, turvalisus ja solidaarsus.

Tegevuskavas esitatakse teekaart järgmisteks aastateks ning loetletakse meetmed, mida komisjon kavatses esitada Euroopa ühtse turvapaigasüsteemi teise etapi lõpuleviimiseks. See toetub kolmele sambale, milleks on kaitse andmisel kohaldatavate ühiste nõuete rangemaks muutmine liikmesriikide varjupaika käsitlevate õigusaktide ühtlustamise kaudu, tulemuslik ja vajalike vahenditega kindlustatud praktiline koostöö, mille toimimine tagatakse Euroopa varjupaigataotlejate tugiameti loomise kaudu, ning liikmesriikidevahelise ning ELi ja kolmandate riikide vahelise solidaarsuse ja vastutuse suurendamine.

Euroopa Ülemkogu võttis oma 15. ja 16. oktoobril toimunud kohtumisel vastu Euroopa sisserände- ja varjupaigapakti, mis toetub suures osas eespool nimetatud teatisele ja tegevuskavale. Pakti rakendamist käsitlev iga-aastane arutelu on kavas 2010. aasta juunis toimival Euroopa Ülemkogul.

Varjupaiga valdkonnaga seoses esitas komisjon 3. detsembril ettepanekud muudatuste tegemiseks kehtivatesse varjupaika käsitlevatesse õigusaktidesse, et viia ellu 17. juuni tegevuskavas loetletud põhimõtteid. Nimetatud muudatused, mille eesmärk on parandada seoses Euroopa ühtse turvapaigasüsteemiga kooskõlastamist ja kehtestada rangemad nõuded varjupaigataotlejate kaitsele, käsitlevad:

- eeskirju selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab varjupaigataotluse läbivaatamise eest;⁽³⁾
- Eurodac määrust, millega luuakse varjupaigataotlejate sõrmejälgede võtmise ja registreerimise süsteem;⁽⁴⁾
- direktiivi, mis hõlmab varjupaigataotlejate vastuvõtutingimusi käsitlevaid eeskirju liikmesriikides⁽⁵⁾.

Komisjon esitas 8. oktoobril ka:

- teatise⁽⁶⁾ „Rände suhtes võetud üldise lähenemisviisi tugevdamine: koordineerimise, ühtsuse ja koostoime suurendamine“;

⁽¹⁾ KOM(2008) 359 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽²⁾ KOM(2008) 360 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽³⁾ KOM(2008) 820.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 825.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 815.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 611.

- 2008. aasta integratsiooniteemalise ministrite kohtumise jaoks koostatud aruanne, mis käsitleb meetmete ja vahendite tõhustamist integratsiooniväljakutsetega tegelemiseks;
- teatise, ⁽¹⁾ mis hõlmab perekonna taasühinemise õigust käsitleva direktiivi ⁽²⁾ kohaldamist.

Viisad, välispiiride haldamine ja ühendusesisene liikumine

Tugevdamaks Euroopa Liidu välispiiride haldamisel solidaarsust ja koostööd, esitas komisjon 13. veebruaril uue algatuse, mis hõlmab kolme teatist Euroopa välispiiri haldamise integreeritud süsteemi edasise arendamise kohta:

- Euroopa Liidu Liikmesriikide Välispiiril Tehtava Operatiivkoostöö Juhtimise Euroopa Agentuuri (Frontex) tegevust käsitlev aruanne, ⁽³⁾ milles komisjon annab hinnangu saavutatud tulemustele, soovib lühiajalisi meetmeid ning esitab pikaajalise nägemuse;
- teatis „Euroopa piiride valvamise süsteemi (Eurosur) loomise analüüs“ ⁽⁴⁾, mille eesmärk on parandada piiride valvet, tõkestades ebaseaduslikku piiriületamist, võideldes piiriülese kuritegevuse vastu ning toetades ebaseaduslikult piiri ületanud isikute suhtes võetavaid meetmeid;
- teatis „Järgmiste Euroopa Liidu piirihaldusmeetmete ettevalmistamine“ ⁽⁵⁾, milles komisjon esitab uusi vahendeid, mis võivad tulevikus saada Euroopa välispiiride haldamise strateegia lahutamatuks osaks, sealhulgas meetmed, mis võimaldavad heausketel reisijatel piiriületust lihtsustada, ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise kuupäevade registreerimise ja reisiloe elektroonilise süsteemi kasutuselevõtmine.

Ühise viisapoliitika valdkonnas võeti vastu kaks viisainfosüsteemi (VIS) käsitlevat õigusakti:

- nõukogu 23. juuni otsus, ⁽⁶⁾ mis käsitleb liikmesriikide määratud ametiasutuste ja Europoli juurdepääsu viisainfosüsteemile (VIS) terroriaktide ja muude raskete kuritegude vältimise, avastamise ja uurimise eesmärkidel;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli määrus, ⁽⁷⁾ milles määratletakse viisainfosüsteemi eesmärk, funktsioon ja ülesanded ning kehtestatakse kord ja tingimused, mille alusel liikmesriigid vahetavad teavet lühiajaliste viisataotlejate ja vastu võetud otsuste, sealhulgas viisa kehtetuks tunnistamist, tühistamist või pikendamist käsitlevate

⁽¹⁾ KOM(2008) 610.

⁽²⁾ Direktiiv 2003/86/EÜ (ELT L 251, 3.10.2003).

⁽³⁾ KOM(2008) 67 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 68 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 69 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁶⁾ Otsus 2008/633/JSK (ELT L 218, 13.8.2008).

⁽⁷⁾ Määrus (EÜ) nr 767/2008 (ELT L 218, 13.8.2008).

otsuste kohta, eesmärgiga hõlbustada nende taotluste läbivaatamist ja asjakohaste otsuste vastuvõtmist.

Lisaks sellele kiitis nõukogu 27. novembril heaks Schengeni piirieskirjade muutmise, et tagada viisainfosüsteemi tõhus kasutamine välispiiridel.

Vaba liikumise ja elukoha õigusega seoses muutis ⁽¹⁾ nõukogu 18. aprillil määrust, ⁽²⁾ millega kehtestatakse ühtne elamisloavorm kolmandate riikide kodanike jaoks. Uues määruses kehtestatakse liikmesriikides kolmandate riikide kodanike jaoks mõeldud ühtsel elamisloavormil kasutatavad turvaelemendid ja biomeetrilised tunnused.

Nõukogu muutis 24. juulil ka määrust ⁽³⁾ ühtse viisavormi kohta. Uus määrus ⁽⁴⁾ käsitleb viisade numbreid. Määruses nähakse ette, et kasutatakse järjekindlat kordumatute numbrite süsteemi, mis võimaldab viisaid VISis kontrollida.

Ühise tagasisaatmispoliitika valdkonnas võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 16. detsembril vastu direktiivi ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel ⁽⁵⁾. Kõnealuse direktiivi eesmärk on kindlaks määrata ühised normid, mille kohaselt ebaseaduslikult riigis viibivatele isikutele oleks tagasisaatmisel tagatud humaanne kohtlemine, nende inimõiguste austamine ja väärikus. Direktiiv jõustub 2009. aasta alguses ning liikmesriigid peavad selle üle võtma kahe aasta jooksul.

Lisaks sellele võttis komisjon 10. detsembril vastu aruande, ⁽⁶⁾ mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil.

Rahvusvahelise koostöö valdkonnas jõustusi 1. jaanuaril ⁽⁷⁾ lepingud, mida Euroopa Liit on sõlminud Albaania (ainult viisade väljastamise kohta), Bosnia ja Hertsegoviina, endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi, Moldova, Montenegro, Serbia ja Ukrainaga viisaväljastamise lihtsustamise ja ebaseaduslikult riigis viibivate isikute tagasisvõtmise kohta. Viisanõudest loobumise läbirääkimisi alustati Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi, Montenegro ja Serbiaga. Nõukogu kiitis 27. novembril heaks komisjoni soovitusel, mis käsitlevad Gruusiaga peetavaid läbirääkimisi viisaväljastamise lihtsustamise ja ebaseaduslikult riigis viibivate isikute tagasisvõtmise kohta.

Euroopa Ühenduse ja Ameerika Ühendriikide vahel jätkati läbirääkimisi Ameerika Ühendriikide viisanõudest loobumise programmile juurdepääsu teatavate tingimuste üle.

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 380/2008 (ELT L 115, 29.4.2008).

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 1030/2002 (EÜT L 157, 15.6.2002).

⁽³⁾ Määrus (EÜ) nr 1683/95 (EÜT L 164, 14.7.1995).

⁽⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 856/2008 (ELT L 235, 2.9.2008).

⁽⁵⁾ Direktiiv 2008/115/EÜ (ELT L 348, 24.12.2008).

⁽⁶⁾ KOM(2008) 840.

⁽⁷⁾ ELT L 24, 29.1.2008.

Euroopa Parlament kinnitas 22. mail nõukogu poolt komisjonile antud volitused kõnealust lepingut käsitlevate läbirääkimiste pidamiseks. Lepingu eesmärk on täita USA õiguslikud nõuded Euroopa Ühenduse pädevusse kuuluvates valdkondades võimalikult kiiresti, et tagada kõigile ELi kodanikele täielik vastastikune viisavabadus ja võrdne kohtlemine.

Lisaks sellele kiitis komisjon 23. juulil 2008 heaks neljanda aruande vastastikuse viisavabaduse kohta ⁽¹⁾.

Schengeni infosüsteem (SIS)

18. veebruaril võttis nõukogu vastu otsuse ja määruse ⁽²⁾ teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) testimise kohta ning kiitis 5. ja 6. juunil heaks SIS II rakendamise üldise ajakava, mis võimaldab kõigil osalejatel koostada plaanid SIS II kasutuselevõtmiseks ja täiendavaks arendamiseks. Nõukogu võttis 24. oktoobril vastu otsuse ja määruse migreerumise kohta Schengeni infosüsteemist (SIS 1+) teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) ⁽³⁾.

Schengeni ala laienemine

21. detsembril 2007 ühinesid Schengeni alaga üheksa Euroopa Liidu liikmesriiki (Tšehhi, Eesti, Läti, Leedu, Ungari, Malta, Poola, Sloveenia ja Slovakkia). 30. märtsil 2008 jõudis laienemine lõpule: nimetatud riikide ja 15 Schengeni liikmesriigi vahel kaotati piirikontroll lennujaamades.

12. detsembril ühines Schengeni alaga ⁽⁴⁾ Šveits ning piirikontroll omavahelisel maismaapiiril lõpetati. Kõnealune protsess jõuab lõpule 29. märtsil 2009, kui kaotatakse piirikontroll lennujaamades tingimusel, et 2009. veebruariks ettenähtud lennujaamade hindamiskülastuste tulemused on positiivsed.

Kasulikud viidad

- Euroopa vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala:
http://ec.europa.eu/justice_home/index_en.htm
- Eurojust:
<http://www.eurojust.europa.eu/>
- Europol:
<http://www.europol.europa.eu/>
- Euroopa Politseikolledž:
<http://www.cepol.europa.eu/>

⁽¹⁾ KOM(2008) 486.

⁽²⁾ Otsus 2008/173/EÜ ja määrus (EÜ) nr 189/2008 (ELT L 57, 1.3.2008).

⁽³⁾ Otsus 2008/839/JSK ja määrus (EÜ) nr 1104/2008 (ELT L 299, 8.11.2008).

⁽⁴⁾ Otsus 2008/903/EÜ (ELT L 327, 5.12.2008).

2. jagu

Riskijuhtimine

Taust

Euroopa Liidu tegevus puudutab kodanike igapäevaelu. Kodanike tervise kaitsmine ja parandamine, toiduainete ja tarbekaupade ohutuse tagamine ning siseturu tarbijatele kasulikuks muutmine on Euroopa Liidu tegevuse põhisuunad.

Tervishoiu valdkonnas rakendab EL tegevuskava, mille eesmärk on parandada kodanike tervisekaitset, edendada tervist ja vähendada ebavõrdsust selles valdkonnas ning luua ja levitada tervisealast teavet ja teadmisi.

Samuti on ELi eesmärk Euroopa tarbijatele suuremate õiguste andmine, nende heaolu edendamine ning tõhus kaitse riskide ja ohtude eest, mille vastu nad üksikisikutena on võimetud.

Rahvatervis

Põhiaspektid ⁽¹⁾

Uue sotsiaalmeetmete kava ⁽²⁾ raames võttis komisjon 2. juulil vastu ettepaneku direktiivi kohta, mis käsitleb patsiendiõiguste kohaldamist piiriüleses tervishoius, ⁽³⁾ ning teatise liikmesriikidevahelise koostöö parandamise kohta selles valdkonnas ⁽⁴⁾. Uue direktiiviga luuakse ühenduse piiriüleste tervishoiuteenuste raamistik, järgides täielikult põhimõtteid, millele tuginevad riiklikud süsteemid. See aitab tagada piisava õigusliku selguse patsientide õiguste osas ning kõrge kvaliteediga, ohutud ja tõhusad piiriülesed tervishoiuteenused. Lisaks luuakse sellega Euroopa koostööraamistik.

Lisaks võttis komisjon 10. detsembril vastu rohelise raamatu ⁽⁵⁾ Euroopa tervishoiutöötajate kohta. Selle avaldamine märgib avaliku konsultatsiooni algust, mis võimaldab koguda osapoolte arvamusi suure hulga teemade kohta, mis on seotud tervishoiutöötajatega ja vananeva elanikkonna eest hoolitsemisega.

⁽¹⁾ Vt ka käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Innovatsioon ja ettevõtluspoliitika“ alapunkt „Farmaatsiatooted“ ning 2. jao punkti „Infoühiskond ja meedia“ alapunkt „Info- ja sidetehnoloogia kasutamine“.

⁽²⁾ Vt käesoleva aruande III peatüki 1. jao punkti „Sotsiaalne mõõde“ alapunkt „Töötajate liikuvus ja teadmiste vaba liikumine“.

⁽³⁾ KOM(2008) 414.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 415.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 725.

Peale selle esitas komisjon 23. juulil aruande rahvatervise programmi rakendamise kohta 2007. aastal ⁽¹⁾ ning 24. juulil teatise 2003.–2008. aasta rahvatervise programmi rakendamise vahehindamise kohta ⁽²⁾.

Tubakatoodete tarbimise piiramise alal esitas komisjon 8. mail aruande ⁽³⁾ tubakatoodete reklaami direktiivi ⁽⁴⁾ rakendamise kohta. Aruandes jõutakse järeldusele, et tubakatoodete reklaami keelamine Euroopas on tõhus.

26. septembril võttis nõukogu vastu järeldused Alzheimeri tõve ja neurodegeneratiivsete haiguste vastu võitlemise kohta, et valmistada ette Euroopa reageerimiskava sellele üha kasvavale probleemile.

Komisjon võttis vastu ka teatise haruldaste haiguste kohta ⁽⁵⁾ ja ettepaneku soovitusse kohta samas valdkonnas ⁽⁶⁾ (11. november) ning teatise ⁽⁷⁾ „Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse nakkushaigustele suunatud meetmed: keskuse loomise järel saavutatud positiivsed tulemused, kavandatavad meetmed ja ressursivajadused“ (13. november).

8. detsembril esitas komisjon direktiivi ettepaneku siirdamiseks ettenähtud inimelundite kvaliteedi- ja ohutusstandardite kohta ⁽⁸⁾ ning elundidoonorluse ja elundite siirdamise tegevuskava (2009–2015) ⁽⁹⁾.

Lisaks võttis komisjon 15. detsembril vastu teatise ⁽¹⁰⁾ ja soovitusse ettepaneku ⁽¹¹⁾ patsiendi ohutuse, sealhulgas tervishoiuteenustega seotud nakkuste ennetamise ja tõrje kohta.

Tarbijakaitse

Toodete ja teenuste ohutus

Mänguasjade valdkonnas tegi komisjon 25. jaanuaril ettepaneku muuta mänguasjade ohutust käsitlevat direktiivi ⁽¹²⁾. Läbivaatamisel on kolm eesmärki: kehtestada rangemad

⁽¹⁾ KOM(2008) 482.

⁽²⁾ KOM(2008) 484.

⁽³⁾ KOM(2008) 330 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽⁴⁾ Direktiiv 2003/33/EÜ (ELT L 152, 20.6.2003).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 679.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 726.

⁽⁷⁾ KOM(2008) 741.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 818.

⁽⁹⁾ KOM(2008) 819.

⁽¹⁰⁾ KOM(2008) 836.

⁽¹¹⁾ KOM(2008) 837.

⁽¹²⁾ KOM(2008) 9 (ELT C 207, 14.8.2008).

ohutusnõuded, tugevdada mänguasjade tootjate ja importijate vastutust ning suurendada liikmesriikide kohustusi turujärelevalve valdkonnas.

21. aprillil võttis komisjon vastu otsuse, millega kohustatakse liikmesriike tagama, et magnetmänguasjadel oleks hoiatus neist tulenevate tervise ja turvalisusega seotud ohtude kohta ⁽¹⁾. 22. aprillil võttis komisjon vastu teatise tarbijate ja eelkõige alaealiste kaitse kohta seoses videomängude kasutamisega ⁽²⁾.

25. märtsil võttis komisjon aga vastu otsuse tuleohutusnõuete kohta, millele peavad vastama sigarette käsitlevad Euroopa standardid ⁽³⁾.

Toiduohutus, taimetervis, loomatervis ja loomade heaolu

Toiduohutus

Toiduohutuse valdkonnas esitas komisjon 14. jaanuaril määruse, mis lihtsustab uuendtoidu turuletoomist ⁽⁴⁾. Ettepaneku eesmärk on kohaldada uuendtoidu suhtes kesket hindamise ja lubade väljastamise menetlust, mis oleks lihtsam ja tõhusam. Uuendtoidu loataotlused esitatakse komisjonile ja suunatakse seejärel Euroopa Toiduohutusametile, kes teostab toote teadusliku hindamise.

Komisjon võttis 30. jaanuaril vastu ka määruse ettepaneku, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ⁽⁵⁾. Ettepaneku eesmärk on parandada olemasolevaid õigusakte nii toiduainete märgistuse valdkonnas üldiselt ⁽⁶⁾ kui ka toitumislase teabega märgistuse ⁽⁷⁾ valdkonnas. Uus määrus muudab toidu kohta esitatava teabe kättesaadavamaks, sealhulgas toitumislase teabe ja allergeenide sisalduse.

16. detsembril võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu määruse, ⁽⁸⁾ millega kehtestatakse toidu lisaainete, toiduensüümide ning toidu lõhna- ja maitseainete lubade andmise ühtne menetlus. Samal päeval võtsid nad vastu ka määruse ⁽⁹⁾ toiduensüümide kohta, määruse ⁽¹⁰⁾ toidu lisaainete kohta ning määruse ⁽¹¹⁾ lõhna- ja maitseomadustega toidu koostisosade kohta.

⁽¹⁾ Otsus 2008/329/EÜ (ELT L 114, 26.4.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 207.

⁽³⁾ Otsus 2008/264/EÜ (ELT L 83, 26.3.2008).

⁽⁴⁾ KOM(2007) 872 (ELT C 106, 26.4.2008).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 40 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁶⁾ Direktiiv 2000/13/EÜ (EÜT L 109, 6.5.2000).

⁽⁷⁾ Direktiiv 90/496/EMÜ (EÜT L 276, 6.10.1990).

⁽⁸⁾ Määrus (EÜ) nr 1331/2008 (ELT L 354, 31.12.2008).

⁽⁹⁾ Määrus (EÜ) nr 1332/2008 (ELT L 354, 31.12.2008).

⁽¹⁰⁾ Määrus (EÜ) nr 1333/2008 (ELT L 354, 31.12.2008).

⁽¹¹⁾ Määrus (EÜ) nr 1334/2008 (ELT L 354, 31.12.2008).

26. juunil võttis komisjon vastu aruande süsivesikute ainevahetuse häirete all kannatavatele inimestele ettenähtud toiduainete kohta ⁽¹⁾. Selles aruandes võetakse kokku diabeedi all kannatavatele inimestele antud toitumisalased soovitused ning neile mõeldud toiduaineid käsitlevad kehtivad Euroopa õigusaktid, et hinnata diabeetikutele ettenähtud toiduaineid käsitlevate erisätete otstarbekust.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee omakorda võttis 22. oktoobril vastu ettevalmistava arvamuse imporditud põllumajandussaaduste ja toiduainete ohutuse kohta, rõhutades, et on vajalik teha kohandusi eelkõige järelevalvetavade ühtlustamise ja jälgimissüsteemi kolmandatele riikidele laiendamise osas.

Geneetiliselt muundatud organismide valdkonnas võttis komisjon vastu otsused, millega lubatakse turule viia geneetiliselt muundatud maisi (28. märts) ⁽²⁾ ja geneetiliselt muundatud sojauba sisaldavaid tooteid (8. september ja 4. detsember) ⁽³⁾. Ta esitas samuti otsuse ettepanekud, millega lubatakse turule viia geneetiliselt muundatud puuvilla sisaldavaid tooteid (30. aprill) ⁽⁴⁾ ja rapsi T45 sisaldavaid tooteid (30. oktoober) ⁽⁵⁾.

Taimetervis

Pestitsiidide säästvat kasutamist edendava ühenduse tegevuse raames võttis komisjon 11. märtsil vastu muudetud määruse ettepaneku taimekaitsevahendite turuleviimise kohta ⁽⁶⁾. Ettepaneku eesmärk on kehtivate õigusaktide uuestisõnastamine, et tugevdada inimeste tervise kaitset ja keskkonnakaitset, tõhustada siseturu toimimist ja ajakohastada loa andmise menetlusi.

Metsapaljundusmaterjali valdkonnas võttis nõukogu 16. detsembril vastu otsuse, ⁽⁷⁾ mis võimaldab luua samaväärsuse korra kõnealuse materjali importimiseks selgete eeskirjade alusel ning vahetada välja ajutine kord, mille kohaselt liikmesriigid võivad ise langetada otsuseid selle materjali importimise kohta.

Loomade tervis ja heaolu

Aasta jooksul esitas komisjon mitu algatust loomade tervise ja heaolu valdkonnas. Näiteks esitas ta:

⁽¹⁾ KOM(2008) 392 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽²⁾ ELT L 87, 29.3.2008.

⁽³⁾ ELT L 247, 16.9.2008 ja ELT L 333, 11.12.2008.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 226 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 678.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 93 (ELT C 208, 15.8.2008).

⁽⁷⁾ Otsus 2008/971/EÜ (ELT L 345, 23.12.2008).

- teatise, ⁽¹⁾ mis käsitleb erinevaid munakanade pidamise süsteeme ning milles antakse soovitusi loomade heaolu järgivatest süsteemidest saadud munade turustamise kohta (8. jaanuar);
- määruse sööda turuleviimise ja kasutamise kohta, ⁽²⁾ mis lihtsustab märkimisväärselt sööda märgistamise ja turustamise protsessi, säilitades samal ajal sööda ohutuse kõrge taseme (3. märts);
- määruse, mille eesmärk on selgitada muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste suhtes kohaldatavaid eeskirju inimeste ja loomade tervise kaitse valdkonnas ⁽³⁾ (10. juuni);
- aruande koktsidiostaatikumide ja histomonostaatikumide söödalisisanditena kasutamise kohta, ⁽⁴⁾ et teha otsus nende ainete söödalisisandina kasutamise järkjärgulise lõpetamise kohta enne 31. detsembrist 2012 (5. mai);
- määruse hülgetoodetega kauplemise kohta, ⁽⁵⁾ mille eesmärk on keelata hülgetoodete turuleviimine, ühendusse importimine, transiidina läbi ühenduse vedamine ja ühendusest eksportimine, välja arvatud juhul, kui täidetakse rangeid nõudeid hüljeste tapmisel ja nülgimisel kasutatavate meetodite osas (23. juuli);
- määruse loomade kaitse kohta surmamisel ⁽⁶⁾ (18. september);
- direktiivi ettepaneku ⁽⁷⁾ teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse tugevdamise kohta (5. november).

10. septembril võttis komisjon vastu teatise ⁽⁸⁾ pealkirjaga „Tegevuskava ELi loomatervishoiustrateegia rakendamiseks“ aastateks 2007–2013. Tegevuskaval on järgmised eesmärgid: prioriteetide määramine ELi meetmete jaoks; loomatervishoiu raamistiku ajakohastamine ja kohandamine; kriiside ennetamise, jälgimise ja nendeks valmisoleku parandamine ning teadusalaste teadmiste, innovatsiooni ja teadusuuringute edendamine.

Lisaks võttis Euroopa Parlament 3. septembril vastu resolutsiooni loomade toiduks kloonimise kohta. Parlament kutsus komisjoni üles esitama ettepanekuid, mis keelavad toiduainete tootmisel järgmised tegevusviisid: loomade kloonimine; kloonitud loomade või nende järglaste kasvatamine; kloonitud loomade või nende järglaste liha või piimatoodete turustamine; kloonitud loomade import.

Selleks et kergendada liikmesriikide pädevate ametiasutuste, toiduainetööstuse, ettevõtjate ja komisjoni töökoormat ja halduspiiranguid, võttis nõukogu 15. juulil vastu direk-

⁽¹⁾ KOM(2007) 865 (ELT C 106, 26.4.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 124 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 345 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 233.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 469.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 553.

⁽⁷⁾ KOM(2008) 543.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 545.

tiiv, millega lihtsustatakse andmete ajakohastamise ja avaldamise korda veterinaar- ja zootehnika valdkonnas ⁽¹⁾.

Transpordiohutus ja -turvalisus

Põhiaspektid

24. septembril võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi ⁽²⁾ ohtlike kaupade siseveo kohta, mille eesmärk on:

- parandada ohtlike kaupade veo ohutust kõigi kolme maismaatranspordiliigi puhul;
- aidata kaasa keskkonnakaitsele;
- lihtsustada ohtlike ainete transporti ja siseturu toimimist transpordiettevõtete jaoks, ühtlustades transporditingimusi.

Meresõiduohutus ja -turvalisus

Selleks et ratsionaliseerida merereostusevastase kaitse eeskirju, tegi komisjon 11. märtsil ettepaneku ⁽³⁾ muuta direktiivi, ⁽⁴⁾ mis käsitleb laevade põhjustatud merereostust ning karistuste kehtestamist merereostusega seotud rikkumiste eest. Uue direktiivi eesmärk on kehtestada minimaalne kriminaalõiguslik raamistik laevade põhjustatud tõsise merereostuse vastu.

Lennunduse turvalisus ja ohutus

20. veebruaril võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu määruse, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühiseeskirju ning Euroopa Lennundusohutusameti (EASA) loomist ⁽⁵⁾. Tegemist on EASA pädevuste laiendamise esimese etapiga, kus neid laiendatakse lennuettevõtjate ja nende lennukite operatiivnõuete, pilootide litsentside ning kolmandate riikide lennuettevõtjate ohutuse suhtes.

Euroopa ühtse õhuruumi õigusaktide paketi raames 25. juunil esitatud komisjoni ettepanek ⁽⁶⁾ moodustab selle teise etapi, laiendades ameti pädevusi lennujaamainfrastruktuuride ohutuse, lennutranspordi juhtimise ja aeronavigatsiooniteenuse suhtes.

⁽¹⁾ Direktiiv 2008/73/EÜ (ELT L 219, 14.8.2008).

⁽²⁾ Direktiiv 2008/68/EÜ (ELT L 260, 30.9.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 134 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁴⁾ Direktiiv 2005/35/EÜ (ELT L 255, 30.9.2005).

⁽⁵⁾ Määrus (EÜ) nr 216/2008 (ELT L 79, 19.3.2008).

⁽⁶⁾ Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Transport“ alapunkt „Õhutransport“.

Euroopa Parlament ja nõukogu ajakohastasid 11. märtsil ka tsiviillennundusjulgestuse valdkonna ühiseeskirju ⁽¹⁾.

Liiklusohutus ja turvalisus

19. märtsil võttis komisjon vastu direktiivi ettepaneku, millega hõlbustatakse karistuste piiriülest täitmist liiklusohutuse valdkonnas ⁽²⁾. Ettepanek keskendub andmevahetus-süsteemi loomisele liikmesriikides registreerimisdokumentide eest vastutavate ametiasutuste vahel, et oleks võimalik tuvastada asjaomase sõiduki registreerimistunnistuse omanik.

Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid 19. novembril vastu direktiivi maanteede infrastruktuuri ohutuse korraldamise kohta ⁽³⁾.

28. novembril võttis nõukogu vastu järeldused politsei tegevuse koordineerimise kohta liiklusohutuse valdkonnas. Nõukogu rõhutab, et koordineerimine peab hõlmama kontakte politseiametnike vahel, varustuse ja töömeetodite ühtlustamist ning ühismeetmeid.

Raudteeohutus ja -turvalisus

16. detsembril võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi ühenduse raudteede ohutuse kohta ⁽⁴⁾ ja määruse, ⁽⁵⁾ millega muudetakse Euroopa Raudteeagentuuri asutamismäärust, et kohandada agentuuri õiguslikku raamistikku uuest direktiivist tulenevatele ülesannetele. Direktiivi ja määruse eesmärk on raudteeveeremi riskasutuse ja seega siseturu toimimise parandamine ⁽⁶⁾.

Energia varustuskindlus ja rajatiste ohutus

22. mail võttis komisjon vastu teatise pealkirjaga „Rahvusvahelised väljakutsed seoses tuumaohutuse ja tuumaenergiaalaste kaitsemeetmetega” ⁽⁷⁾. Selles tehakse kokkuvõtte kolmandates riikides tuumaohutuse ja tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete valdkonnas saavutatud tulemustest. Komisjon määrab kindlaks nende riikidega tehtavate koostööprogrammide strateegilised, geograafilised ja tehnilised kriteeriumid ning prioriteedid ühenduse abi eraldamiseks selles valdkonnas.

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 300/2008 (ELT L 97, 9.4.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 151 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽³⁾ Direktiiv 2008/96/EÜ (ELT L 319, 29.11.2008).

⁽⁴⁾ Direktiiv 2008/110/EÜ (ELT L 345, 23.12.2008).

⁽⁵⁾ Määrus (EÜ) nr 1335/2008 (ELT L 354, 31.12.2008).

⁽⁶⁾ Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Transport” alapunkt „Raudteetransport”.

⁽⁷⁾ KOM(2008) 312 (ELT C 10, 15.1.2009).

Lisaks võttis komisjon 8. septembril vastu aruande, mis käsitleb kuuendat aruannet kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise olukorra kohta Euroopa Liidus ⁽¹⁾. Komisjon märgib, et teaduslikes ja tehnoloogilistes valdkondades, mis on olulised jäätmete geoloogilistes kihtides ladustamiseks, on saavutatud vajalik tase. Seetõttu tuleks selle lahenduse kiiret rakendamist julgustada ja lihtsustada, sest radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse käitlemisel võivad olla tagajärjed inimeste tervisele ja ohutusele, kuigi ladustamise rakendamisele suunatud uurimis- ja arendustegevust tuleb veel jätkata.

26. novembril võttis komisjon vastu ettepaneku direktiivi kohta, ⁽²⁾ mille eesmärk on algatada ühenduse tuumaohutuse raamistiku loomise protsess ning millega ajakohastatakse ja asendatakse ettepanek nõukogu direktiivi (Euratom) kohta, millega sätestatakse tuumaseadmete ohutusega seotud põhikohustused ja üldpõhimõtted. Ettepaneku üldine eesmärk on saavutada ühenduses tuumaohutus, seda hoida ja pidevalt täiustada ning suurendada reguleerivate asutuste osatähtsust.

Kodanikukaitse ja Euroopa Liidu Solidaarsusfond

Kodanikukaitse

5. märtsil võttis komisjon vastu teatise Euroopa Liidu katastroofidele reageerimise suutlikkuse suurendamise kohta ⁽³⁾. Selleks et vastata suurenenud väljakutsetele, mida kujutavad endast Euroopa Liidus ja väljaspool toimuvad loodusõnnetused ning inimtegevusest põhjustatud katastroofid, soovib komisjon Euroopa Liidu ühist reageerimist. Eelkõige soovib ta muuta ühenduse kodanikukaitse mehhanism (järelevalve- ja teabekeskus) tõeliseks operatiivkeskuseks, parandada Euroopa katastroofideks valmisoleku meetmeid ning rakendada Euroopa konsensust humanitaarabi kohta, et võimaldada humanitaarabi andmist ⁽⁴⁾.

Oma 11. märtsi deklaratsioonis kutsus Euroopa Parlament liikmesriike ja komisjoni üles võtma meetmeid ja rakendama vajalikke ressursse, et seada sisse tõhus kodanike varajase hoiatamise süsteem otsese või ähvardava suurõnnetuse puhul kogu Euroopa Liidus. Ta palus komisjonil esitada asjakohased õigusakti ettepanekud, võttes arvesse kõiki seotud riske ja poliitikavaldkondi.

Nõukogu võttis 27. ja 28. novembri istungil vastu rea järeldusi kodanikukaitse valdkonnas. Nende järelduste eesmärk on tugevdada Euroopa Liidu ja ÜRO suhteid katastroofidele reageerimise suutlikkuse valdkonnas, luua katastroofidele reageerimise Euroopa

⁽¹⁾ KOM(2008) 542.

⁽²⁾ KOM(2008) 790.

⁽³⁾ KOM(2008) 130 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁴⁾ Vt käesoleva aruande V peatüki 3. jao punkti „Humanitaarabi“ alapunkt „Põhiaspektid“.

koolitus ning tugevdada kodanikukaitsealast suutlikkust Euroopa vastastikuse abi süsteemi kaudu, mis lähtub modulaarsest lähenemisviisist kodanikukaitsele.

Euroopa Liidu Solidaarsusfond

Aastal 2008 võeti vastu mitu otsust Euroopa Liidu Solidaarsusfondi kasutuselevõtu kohta. Euroopa Parlament ja nõukogu kiitsid heaks järgmised fondist abisaamise taotlused:

- Ühendkuningriigi taotlus seoses 2007. aasta juuni ja juuli üleujutustega (11. märts) ⁽¹⁾;
- Kreeka ja Sloveenia taotlused seoses vastavalt 2007. aasta augusti metsatulekahjude ja 2007. aasta septembri üleujutustega (5. juuni) ⁽²⁾;
- Prantsusmaa taotlus seoses orkaaniga Dean, mis tabas 2007. aasta augustis Martinique'i ja Guadeloupe'i (22. oktoober) ⁽³⁾;
- Küprose taotlus seoses põuaga (18. detsember) ⁽⁴⁾.

12. novembril võttis komisjon vastu Euroopa Liidu solidaarsusfondi 2007. aasta aruande ⁽⁵⁾.

Euroopa Liidu finantshuvide kaitse

Komisjon esitas 22. juulil aastaaruande ühenduse finantshuvide kaitse ja pettusevastase võitluse kohta ⁽⁶⁾. Aruandes tehakse kokkuvõtte 2007. aastal ühenduse ja liikmesriikide võetud meetmetest ühenduse finantshuvide kaitseks ning kirjeldatakse nende peamisi tulemusi.

18. detsembril võttis nõukogu vastu kaks määrust euro müntidega sarnanevate medalite ja märkide kohta, et tugevdada ja selgitada euro müntide kaitset selliste medalite ja märkide vastu ⁽⁷⁾. Samal päeval võttis nõukogu vastu ka kaks määrust euro kaitsmise kohta võltsimise eest ⁽⁸⁾.

Lisaks võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 9. juulil vastu määruse ⁽⁹⁾ liikmesriikide haldusasutuste vastastikusest abist ning haldusasutuste ja komisjoni vahelisest koos-

⁽¹⁾ Otsus 2008/267/EÜ (ELT L 85, 27.3.2008).

⁽²⁾ Otsus 2008/469/EÜ (ELT L 162, 21.6.2008).

⁽³⁾ Otsus 2008/879/EÜ (ELT L 314, 25.11.2008).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 732.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 722.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 475.

⁽⁷⁾ Määrused (EÜ) nr 46/2009 ja (EÜ) nr 47/2009 (ELT L 17, 22.1.2009).

⁽⁸⁾ Määrused (EÜ) nr 44/2009 ja (EÜ) nr 45/2009 (ELT L 17, 22.1.2009).

⁽⁹⁾ Määrus (EÜ) nr 766/2008 (ELT L 218, 13.8.2008).

tööst tolli- ja põllumajandusküsimusi käsitlevate õigusaktide nõutava kohaldamise tagamiseks.

Kasulikud viidad

- Tervishoiu ja tarbijakaitse peadirektooraat:
http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/index_en.htm
- Rahvatervis:
http://ec.europa.eu/health/index_en.htm
- Tarbijad:
http://ec.europa.eu/consumers/index_et.htm
- Toiduohutus:
http://ec.europa.eu/food/food/index_en.htm
- Transport:
http://ec.europa.eu/transport/index_en.htm
- Energeetika:
http://ec.europa.eu/energy/index_en.htm
- Euroopa Pettustevastane Amet:
http://ec.europa.eu/anti_fraud/index_et.html

V peatükk

Euroopa roll maailmas

1. jagu

Suhted naaberriikidega

Taust

Oma poole sajandi pikkuse ajaloo vältel on Euroopa Liit liikunud üha tugevama integratsiooni suunas, võttes samal ajal vastu uusi liikmesriike. Pärast Bulgaaria ja Rumeenia ühinemist 2007. aasta alguses töötas komisjon välja meetmed laienemisprotsessi täiustamiseks ja lähenemisviisi, mille eesmärk on tulla toime peamiste väljakutsetega kandidaatriikides, näiteks tugevdada õigusriiki, teostada haldus- ja kohtureform ning võidelda organiseeritud kuritegevuse ja korruptsiooni vastu.

Selleks et vältida uute eraldusjoonte tekkimist ning suurendada kõigi heaolu, stabiilsust ja julgeolekut, rakendab komisjon Euroopa naabuspoliitika raames kaheteistkümne naaberriigiga kokku lepitud tegevuskavasid. Tegevuskavade eesmärk on toetada kõnealustes riikides poliitilise, majanduslike, sotsiaalsete ja valitsemisalaste reformide elluviimist.

Laienemisprotsess, ühinemiselne strateegia ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsess

Põhiaspektid

5. märtsil võttis komisjon vastu teatise pealkirjaga „Lääne-Balkani riikide ELiga ühinemise väljavaadete avardamine“ (1). Komisjon esitab teatises uusi algatusi ja tugevdab juba

(1) KOM(2008) 127 (ELT C 202, 8.8.2008).

olemasolevaid, et toetada Lääne-Balkani riikide poliitilist ja majanduslikku arengut ning aidata neil seeläbi kiiremini liikuda ELiga ühinemise suunas. Teatis annab ka lühiülevaate olukorrast igas partnerriigis, arvestades sündmusi, mis on aset leidnud pärast viimaste eduaruannete esitamist 2007. aasta novembris.

Lisaks jõustusid 1. jaanuaril viisarežiimi lihtsustamise ja tagasivõtulepingud Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi, Montenegro ja Serbiaga ⁽¹⁾. Kõnealuste riikidega alustati dialoogi viisavabaduse kehtestamise üle ja komisjon esitas teekaardid reformide kohta, mis tuleb ellu viia viisanõude kaotamiseks (välja arvatud Horvaatia puhul, kes on juba viisanõudest vabastatud).

5. novembril võttis komisjon vastu iga-aastase laienemiselase strateegiadokumendi ⁽²⁾. Dokumendis esitatakse ajakohastatud kokkuvõtte ELi laienemispoliitikast ning ülevaade viimase aasta jooksul kandidaatriikides ja potentsiaalsetes kandidaatriikides tehtud edusammudest. Üksikasjalikuma hinnangu leiab iga riigi eduaruandest, mis avaldati viitedokumentidena.

Finantsabi

Selge raamistiku loomiseks laienemispoliitikale võttis komisjon 5. novembril vastu raamdokumendi, mis käsitleb kõikide kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide rahastamist mitme aasta jooksul ning millega nähakse ette 2010.–2012. aasta finantsraamistik koos eraldatavate vahendite suunava jaotusega abisaajate vahel ⁽³⁾. Nimetatud ajavahemikul ühinemiseelse abi rahastamisvahendist (IPA) ⁽⁴⁾ antava Euroopa Liidu rahalise toetuse soovituslik kogusumma on 5,334 miljardit eurot.

Lisaks korraldas komisjon 11. juulil abiandjate konverentsi, et ergutada neid võtma endale rahalisi kohustusi Kosovo sotsiaalmajandusliku arengu toetamiseks. Saavutatud abilubadused küündivad 1,2 miljardi euroni, millest 70% annavad Euroopa Liit ja tema liikmesriigid.

27. oktoobril võttis komisjon vastu ühinemiseelse struktuuripoliitika rahastamisvahendi (ISPA) aastaaruande 2007, ⁽⁵⁾ mis käsitleb üksnes ISPA tegevust Horvaatias, kuna Horvaatia on praeguseks ainus ISPAs abi saav riik. 15. detsembril võttis komisjon vastu ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA) 2007. aasta aruande ⁽⁶⁾. See aruanne sisaldab teavet nimetatud aasta jooksul rahastatud meetmete kohta ja järelevalvetegevuse põhjal tehtud järeldusi ning annab hinnangu abi rakendamise alal saavutatud tulemustele.

(1) Vt käesoleva aruande IV peatüki 1. jao punkti „Välispiiride haldamine ja sisseränne“ alapunkt „Viisad, välispiiride haldamine ja ühendusesisene liikumine“.

(2) KOM(2008) 674.

(3) KOM(2008) 705.

(4) Määrus (EÜ) nr 1085/2006 (ELT L 210, 31.7.2006).

(5) KOM(2008) 671.

(6) KOM(2008) 850.

Kandidaatriigid

Türgi

27. mail kohtus Euroopa Liidu ja Türgi assotsieerimise nõukogu ning 27. ja 28. mail ning 27. ja 28. novembril Euroopa Liidu ja Türgi parlamentaarne ühiskomisjon.

Ühinemisläbirääkimised Türgiga jätkusid. 2008. aasta lõpuks oli alates läbirääkimiste algusest 2005. aastal avatud kümme peatükki, millest üks on ajutiselt suletud.

5. novembri eduaruande ⁽¹⁾ põhjal täidab Türgi endiselt piisaval määral Kopenhaageni kriteeriume, kuigi reformide alal tehtud edusammud jäid 2008. aastal piiratuks. Türgi jätkab siiski oma õigussüsteemi kooskõlla viimist ELi õiguskorraga. Majanduskriteeriumide kohaselt on Türgi toimiva turumajandusega riik.

Türgi peab nüüd hoogustama oma jõupingutusi poliitiliste reformide alal, et tugevdada demokraatiat ja inimõigusi, moderniseeruda, areneda ning liikuda sel viisil Euroopa Liiduga integreerumise suunas.

Horvaatia

28. aprillil kohtus Euroopa Liidu ja Horvaatia stabiliseerimis- ja assotsieerimise nõukogu. Stabiliseerimis- ja assotsieerimise nõukogu avaldas heameelt ELi ja Horvaatia vaheliste ühinemisläbirääkimiste käigus tehtud edusammude üle. Ta märkis, et veel tuleb teha tööd sellistes valdkondades nagu õigusreform, korrupsioonivastane võitlus, pagulaste tagasipöördumine ja riigiabi. 29. ja 30. aprillil ning 6. ja 7. oktoobril kohtus parlamentaarne stabiliseerimis- ja assotsieerimiskomitee.

2008. aasta lõpuks oli ühinemisläbirääkimiste raames 35 peatükist avatud 22, millest 7 on ajutiselt suletud.

5. novembri eduaruande ⁽²⁾ põhjal täidab Horvaatia endiselt Kopenhaageni poliitilisi kriteeriume ja kujutab endast toimiva turumajandusega riiki. Tema suutlikkus kanda liikmesusest tulenevaid kohustusi on paranenud. Arvesse võttes tänaseks tehtud üldisi edusamme, peaks olema võimalik jõuda Horvaatiaga peetavate ühinemisläbirääkimiste viimasesse etappi 2009. aasta lõpuks tingimusel, et Horvaatia täidab kõik vajalikud tingimused. Seda arvestades esitab komisjon esialgse teekaardi tehniliste läbirääkimiste lõpuleviimiseks.

Riigil tuleb siiski jätkata reforme, eelkõige sellistes valdkondades nagu kohtusüsteem ja avalik haldus, korrupsiooni- ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus, vähemuste

⁽¹⁾ KOM(2008) 674 ja SEK(2008) 2699.

⁽²⁾ KOM(2008) 674 ja SEK(2008) 2694.

õiguste edendamine, sealhulgas pagulaste tagasipöördumine, sõjakuritegude kohtulik menetlemine ja endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtu (EJRK) juurdepääs Horvaatias asuvatele dokumentidele. Horvaatia peab tegema põhjapanevaid edasisi jõupingutusi ka laevatehaste restruktureerimisel.

Endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik

27. novembril kohtus Euroopa Liidu ja endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi parlamentaarne stabiliseerimis- ja assotsieerimiskomitee ning 8. detsembril stabiliseerimis- ja assotsieerimisnõukogu.

Kuigi endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik tegi viimasel aastal teatavaid edusamme, ei täida ta 5. novembri eduaruande ⁽¹⁾ põhjal ikka veel Kopenhaageni poliitilisi kriteeriume ega ühinemiskriteeriume põhilisi prioriteete. Eelkõige on vaja riigil tagada vabad ja õiglased valimised ning parandada peamiste parteide ja osapoolte vahelist dialoogi, et institutsioonid saaksid normaalselt toimida ning reformide tempo kiireneks.

Majanduslike kriteeriumide täitmisel on endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik teinud edusamme ja riik on liikunud toimivaks turumajanduseks saamise suunas. Ta on teinud edusamme ka oma õigusaktide vastavusse viimisel ühenduse õigustikuga.

Potentsiaalsed kandidaatriigid

Albaania

25. juunil kohtus Euroopa Liidu ja Albaania parlamentaarne stabiliseerimis- ja assotsieerimiskomitee. Komitee ergutas oma ühisavaldusega ELi liikmesriike ratifitseerima stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut. Lisaks täheldati edusamme põhilistes reformivaldkondades, kuid õigussüsteemi alal ning korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses tuleb teha veel tööd. Komitee osutas ka asjaolule, et Albaania aitab kaasa piirkondliku stabiilsuse tagamisele.

5. novembri eduaruande ⁽²⁾ põhjal jätkas Albaania väga oluliste kohtu- ja valimissüsteemiga seotud reformide elluviimist. Poliitilise süsteemi tõhusaks toimimiseks tuleb aga veelgi tugevdada õigusriiki ja riigiasutuste töö ladusust. Lisaks peab Albaania tagama 2009. aasta parlamendivalimiste nõuetekohase ettevalmistamise ja korraldamise.

⁽¹⁾ KOM(2008) 674 ja SEK(2008) 2695.

⁽²⁾ KOM(2008) 674 ja SEK(2008) 2692.

Bosnia ja Hertsegoviina

Edusammude tulemusena, mida on tehtud Euroopa Liidu poolt 2005. aastal määratud neljas põhivaldkonnas, ⁽¹⁾ sõlmiti 16. juunil Bosnia ja Hertsegoviinaga stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping ning kaubandust ja kaubandusküsimusi käsitlev vaheleping ⁽²⁾.

Stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu eesmärk on toetada Bosnia ja Hertsegoviina jõupingutusi demokraatia ja õigusriigi tugevdamisel ning viia lõpule üleminek turumajandusele. Lepingu abil soovitakse samuti tihendada Euroopa Liidu ning Bosnia ja Hertsegoviina poliitilisi suhteid ning luua järk-järgult vabakaubanduspiirkond.

Vahelepingu (jõustus 1. juulil) eesmärk on rakendada vastastikustele ja mõlemapoolsetele huvidele tuginedes võimalikult kiiresti neid stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu sätteid, mis käsitlevad kaupade vaba liikumist.

Nõukogu on ühtlasi võtnud vastu määruse, ⁽³⁾ millega kehtestatakse kord, mille kohaselt võetakse vastu mõlema nimetatud lepingu teatavate sätete rakenduseeskirjad.

31. oktoobril esitasid nõukogu ja komisjon ühisaruande Euroopa Liidu edasise poliitika kohta Bosnias ja Hertsegoviinas ning rõhutasid, et EL peab võtma endale kõnealuse riigi suhtes suuremad kohustused.

Lisaks edusammudele, mis aitasid kaasa stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu allakirjutamisele, tuleb Bosnial ja Hertsegoviinal 5. novembri eduaruande ⁽⁴⁾ põhjal nüüd ruttu saavutada vajalik poliitiline konsensus ning jätkata reforme, eelkõige eesmärgiga suurendada riigi halduses peremehetunnet ja vastutust. Institutsioonide latusaks tööks, funktsionaalsemate ja tõhusamate riigistruktuuride loomiseks ning ELi küsimustes ühel häälel kõnelemiseks on vaja ühist nägemust riigi tulevikusuuna kohta.

Montenegro

1. jaanuaril jõustus Euroopa Ühenduse ja Montenegro vaheline kaubandust ja kaubandusküsimusi käsitlev vaheleping ning selle rakendamisega võib rahule jääda.

5. novembri eduaruande ⁽⁵⁾ põhjal on Montenegro teinud olulisi edusamme poliitiliste kriteeriumide täitmisel, õigusliku raamistiku parandamisel ja institutsioonilise suutlikkuse tugevdamisel. Sellele vaatamata tuleb jätkata kohtureformi elluviimist,

(1) Politseireform, täielik koostöö endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga, avalikku ringhäälingut käsitlevad õigusaktid, õigusraamistiku ja haldussuutlikkuse arendamine, et võimaldada stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu nõuetekohast rakendamist.

(2) Otsus 2008/474/EÜ (ELT L 169, 30.6.2008).

(3) ELT L 169, 30.6.2008.

(4) KOM(2008) 674 ja SEK(2008) 2693.

(5) KOM(2008) 674 ja SEK(2008) 2696.

tugevdada õigusriiki ning võidelda aktiivsemalt korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastu.

15. detsembril esitas Montenegro ametliku taotluse Euroopa Liiduga ühinemiseks.

Serbia

29. aprillil kirjutati alla stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingule ning kaubandusalasele vahelepingule ⁽¹⁾. Nõukogu otsustas siiski, et vahelepingut rakendatakse ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping ratifitseeritakse üksnes juhul, kui nõukogu kinnitab ühehäälselt, et Serbia teeb täielikult koostööd endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga. Serbia parlament ratifitseeris lepingud omalt poolt 9. septembril.

22. juuli järeldustes väljendas nõukogu heameelt genotsiidis, inimsusevastastes kuritegudes ja sõjakuritegudes süüdistatava Radovan Karadžići vahistamise üle ning ergutas Serbia valitsust jätkama tööd selles valdkonnas. Enne seda vahistati juunis Stojan Župljanin. Seega on praegu veel tabamata kaks süüdistatavat: Ratko Mladić ja Goran Hadžić.

5. novembri eduaruande ⁽²⁾ põhjal on Serbia teinud edusamme poliitiliste kriteeriumide täitmiseks. Serbia on samuti näidanud, et tema haldussuutlikkus on piisav olulise edu saavutamiseks teel ELi suunas. Viimasel aastal on reformid aga seoses valimiskampaaniatega aeglustunud. Kohtureformi ja korrupsioonivastase võitluse edendamiseks tuleb teha täiendavaid jõupingutusi.

Komisjon on seisukohal, et vajalike tingimuste täitmise korral saaks anda Serbiale kandidaatriigi staatuse 2009. aastal. Serbial on vaja jätkata positiivset arengut, tehes täielikku koostööd EJRKga ja jätkates oma reformikava täitmist, mis tooks kaasa käegakatsutavad edusammud prioriteetsetes valdkondades: õigusriikluse tugevdamine ning majandus- ja elarvereforni kiirendamine.

Kosovo ⁽³⁾

Kosovo Assamblee 17. veebruaril vastu võetud iseseisvusdeklaratsiooni tulemusena kiitis nõukogu 18. veebruaril heaks järeldused, milles ta võtab teatavaks liikmesriikide kohustuse otsustada siseriiklike tavade ja rahvusvahelise õiguse kohaselt oma suhete üle Kosovoga. Nõukogu tuletas meelde Euroopa Liidu kauaaegset osalust Lääne-Balkani riikide stabiilsuse tagamises ja kinnitas taas ELi valmidust võtta endale kõnealuse piirkonna stabiilsuse tugevdamise alal eestvedaja roll.

⁽¹⁾ KOM(2007) 743 ja KOM(2007) 744.

⁽²⁾ KOM(2008) 674 ja SEK(2008) 2698.

⁽³⁾ ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni nr 1244/(1999) kohaselt.

Kosovoga seotud üldise lähenemisviisi raames otsustas ⁽¹⁾ nõukogu 4. veebruaril teostada Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika ⁽²⁾ missiooni politsei- ja õigusriigi küsimustes (EULEX Kosovo) ja nimetada Euroopa Liidu eriesindaja Kosovos. EULEX Kosovo missiooniga soovitakse abistada Kosovo ametiasutusi, juhendades ja nõustades neid kõikides õigusriigiga seotud valdkondades, eriti politsei-, õigus-, tolli- ja kinnipidamisasutuste valdkonnas. Euroopa Ülemkogu 19. ja 20. juuni kohtumisel kinnitati Kosovo väljavaateid ELiga ühinemiseks.

5. novembri eduaruande ⁽³⁾ põhjal on aprillis vastu võetud Kosovo põhiseadus kooskõlas Euroopa nõuetega ja vastu on võetud märkimisväärne hulk olulisi õigusakte. Sellest hoolimata esineb jätkuvalt suuri probleeme institutsioonide tugevdamise, õigusriikluse süvendamise ning kogukondadevahelise dialoogi parandamise ja nende lepitamisega.

Komisjon hindab 2009. aasta sügiseks kavandatud teostatavusuuringus võimalusi Kosovo poliitilise ja sotsiaalmajandusliku arengu edendamiseks ning uurib, kuidas Kosovo saab koos teiste piirkonna riikidega teha stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi raames edusamme ELiga integreerumisel.

Endise Jugoslaavia asjade rahvusvaheline kriminaalkohus

13. märtsil pikendas nõukogu ühe aasta võrra meetmeid, millega takistatakse selliste isikute reisimist, kes oma tegevusega aitavad vabaduses viibivatel isikutel jätkuvalt kõrvale hoida õigusemõistmisest kuritegude eest, milles EJRK on neile süüdistuse esitanud ⁽⁴⁾. 15. septembril võttis nõukogu vastu otsuse, ⁽⁵⁾ millega nimetatud loetelust kustutatakse teatavad Radovan Karadžićiga seotud isikud.

28. juulil ⁽⁶⁾ ja 29. septembril ⁽⁷⁾ muudeti nende isikute loetelu, kelle suhtes kohaldatakse piiranguid rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamise näol.

Lisateavet EJRK kohta on esitatud käesoleva peatüki 4. jao punkti „Ühine välis- ja julgeolekupoliitika“ alapunktis „Ühise välis- ja julgeolekupoliitika elluviimine“.

⁽¹⁾ Ühismeede 2008/124/ÜVJP (ELT L 42, 16.2.2008).

⁽²⁾ Vt käesoleva aruande V peatüki 4. jao punkti „Euroopa Liidu julgeolekustrateegia ning julgeoleku- ja kaitsepoliitika“ alapunkt „Stabiilsuse tagamine Balkani riikides ja Lõuna-Kaukaasias“.

⁽³⁾ KOM(2008) 674 ja SEK(2008) 2697.

⁽⁴⁾ Ühine seisukoht 2008/223/ÜVJP (ELT L 70, 14.3.2008).

⁽⁵⁾ Otsus 2008/732/ÜVJP (ELT L 247, 16.9.2008).

⁽⁶⁾ Määrus (EÜ) nr 738/2008 (ELT L 201, 30.7.2008).

⁽⁷⁾ Ühine seisukoht 2008/761/ÜVJP (ELT L 260, 30.9.2008).

Küprose türgi kogukond

16. juunil muutis nõukogu „eraldusjoone määrust“⁽¹⁾ et lihtsustada veelgi kaubandust Küprose saarega⁽²⁾. 27. augustil võttis komisjon vastu aastaaruande nimetatud määruse ja selle kohaldamisest tuleneva olukorra kohta⁽³⁾.

Lisaks võttis komisjon 15. septembril vastu 2007. aasta teise aruande⁽⁴⁾ määruse (millega luuakse rahalise toetuse programm Küprose türgi kogukonna majandusarengu soodustamiseks)⁽⁵⁾ rakendamise kohta.

Euroopa naabruspoliitika

Põhiaspektid

Komisjoni 3. aprilli teatisega⁽⁶⁾ antakse ülevaade 2007. aastal toimunud suhete arengust ELi ja tema naabrite vahel, keda naabruspoliitika hõlmab. Teatistes esitatakse kokkuvõtte partnerriikide olulistest edusammudest ning valdkondadest, kus on vaja täiendavaid jõupingutusi. Teatisele on lisatud ka konkreetseid riike käsitlevad arenguaruanded ja valdkondlik arenguaruanne.

Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahend

Lähtudes mitmeaastastest suunavatest programmidest aastateks 2007–2010, võttis komisjon aasta jooksul vastu Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi partnerriikide⁽⁷⁾ aastased tegevuskavad ning Ida-Euroopa ja Vahemere lõunapiirkonna riikide piirkondlikud tegevuskavad. 2008. aastaks otsustati eraldada kõnealustele riikidele projektide ja abikavade raames 1,735 miljardit eurot, millest 447 miljonit eurot eraldati Ida-Euroopa riikidele ja 1,160 miljardit eurot Vahemere lõunapiirkonna riikidele. Piiriülesele koostööle nähti ette 128 miljonit eurot.

Ida-Euroopa ja Lõuna-Kaukaasia toetuseks ette nähtud kahepoolsetes programmides keskenduti muu hulgas õigussüsteemi reformile (Armeenia, Aserbaidžaan ja Gruusia), tervishoiusektorile (Moldova), ülesehitusmeetmetele (Gruusia ja Abhaasia konflikti piirkond) ning piirikontrollile (Ida-Euroopa).

(1) Määrus (EÜ) nr 866/2004 (ELT L 161, 30.4.2004).

(2) Määrus (EÜ) nr 587/2008 (ELT L 163, 24.6.2008).

(3) KOM(2008) 529.

(4) KOM(2008) 551.

(5) Määrus (EÜ) nr 389/2006 (ELT L 65, 7.3.2006).

(6) KOM(2008) 164.

(7) Euroopa naabruspoliitika partnerriigid ja Venemaa.

Aasta jooksul käivitati samuti mitu piirkondlikku programmi, et tegeleda selliste ühist huvi pakkuvate küsimustega nagu energiavarustuse kindlus ja energiatõhusus, keskkonnakaitse, transpordijulgeolek ja võrkude omavaheline sidumine (idapoolsete partnerriikide puhul), õigusasjad ja rändevood, investeeringute soodustamine, kultuuripärand ning meeste ja naiste võrdõiguslikkus (lõunapoolsete partnerriikide puhul). Et toetada Vahemere Liidu algatuse (vt allpool) käivitamist, võeti lisaks vastu neli uut projekti: Vahemere saastest puhastamine, mere- ja maismaakiirteed, kodanikukaitse ning päike-seeenergia kava. Kogu naabuspoliitika piirkonnas kavandatakse teavitus- ja teabevahetusmeetmeid, mis on suunatud eelkõige massiteabevahenditele.

Kõikides Euroopa naabuspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi partnerriikides arenes kiiresti edasi institutsioonidevaheline mestimistegevus ning seda rakendati esmakordselt ka Gruusias ja Iisraelis. Kokku rakendavad üksteist naabuspoliitika partnerriiki praegu 85 mestimismeedet (tervikuna on ette nähtud 170 mestimismeedet, mis on elluviimisel, väljatöötamisel või kindlaksmääramisel). TAIXi (tehnilise info abibüroo) raames korraldati 2008. aastal omakorda 100 üritust. Lisaks saavad Euroopa naabuspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi partnerriigid alates juulist abi toetusprogrammist valitsemise ja juhtimise täiustamiseks (SIGMA).

Võttes arvesse tuumaohutusalase koostöö rahastamisvahendi ⁽¹⁾ ja stabiliseerimisvahendi ⁽²⁾ loomist, võttis komisjon vastu 2008. aasta tegevuskavad, millega nähakse ette nimetatud vahendite üksikasjalikud rakenduseeskirjad. Tuumaohutuse valdkonna programmidele otsustati eraldada 71 miljonit eurot ja tuumarelvade leviku tõkestamise programmidele 27 miljonit eurot.

Samuti võttis komisjon vastu 2007.–2013. aastat hõlmava piiriülese koostöö programmid, mis seovad Euroopa naabuspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi partnerriiki ELi liikmesriikidega. Nende programmide kogusummaks oli 2008. aastal 907 miljonit eurot. Piiriülese koostöö programmide peamine eesmärk on toetada mõlemal pool Euroopa Liidu välispiiri jätkusuutlikku arengut, et vähendada kõnealuste piirkondade vahel esinevat elatusaseme erinevust ja lahendada ELi laienemisega kaasnevaid probleeme.

Euroopa Ühendus toetab Euroopa naabuspoliitika raames ka Palestiina Omavalitsuse reformi. Alates veebruarist rahastatakse Palestiina Omavalitsuse arengu- ja reformikava uue Palestiina-Euroopa sotsiaalmajandusliku abi haldamise mehhanismi (Pegase) kaudu, mis vahetab välja ajutise rahvusvahelise mehhanismi ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Määrus (Euratom) nr 300/2007 (ELT L 81, 22.3.2007).

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 1717/2006 (ELT L 327, 24.11.2006).

⁽³⁾ Vt käesoleva aruande V peatüki 4. jao punkti „Lähis-Ida rahuprotsess” alapunkt „Okupeeritud Palestiina alad”.

Musta mere piirkond

2007. aasta aprillis käivitus „Musta mere sünergia“⁽¹⁾ nime all uus piirkondliku koostöö algatus, mille esimese rakendusaasta kohta võttis komisjon 19. juunil vastu aruande⁽²⁾. Selle kohaselt väljendavad sünergia esialgsed tulemused kõnealuse ühenduse algatuse praktilist kasu ja potentsiaali. Edusammude jätkumiseks on siiski vaja üha suurema arvu osalejate aktiivset kaasamist, sealhulgas nii liikmesriikide kui ka Musta mere piirkonna partnerite hulgas.

10. juulil võttis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastu sellesisulise ettevalmistava arvamuse, milles soovitatakse luua kodanikuühiskonna organisatsioonide võrgustik Musta mere piirkonnas.

Vahemere lõunapiirkonna riigid

2008. aastal said Euroopa Liidu suhted Vahemere partnerriikidega uut hoogu. Euroopa Ülemkogu kevadisel kohtumisel kiideti heaks Euroopa Liidu liikmesriike ja Vahemere-äärseid kolmandaid riike ühendava Vahemere Liidu idee. Ülemkogu kutsus komisjoni üles esitama ettepanekud, mis võimaldaksid määrata juulisse kavandatud Pariisi tippkohtumise ajaks kindlaks kõnealuse süvendatud partnerluse üksikasjad.

20. mail võttis komisjon vastavalt ülemkogu otsusele vastu teatise „Barcelona protsess: Vahemere Liit“⁽³⁾, milles visandatakse üldjoontes protsess, mille eesmärk on anda uut hoogu Euroopa Liidu suhetele Vahemere piirkonna partnerriikidega ja muuta need suhted nähtavamaks. Nimelt on kavas luua kaaseesistuja institutsioon ja sekretariaat ning Euroopa Liidu ja Vahemere riikide esindajatest koosnev alaline ühiskomitee, korraldada kahe aasta tagant riigi- või valitsusjuhtide tippkohtumisi ning viia ellu täiendavaid piirkondlikke ja allpiirkondlikke projekte.

Teatises kirjeldatud ettepanekud esitati Vahemere Liidu esimesel tippkohtumisel, mis toimus 13. juulil Pariisis. Sel puhul toimunud riigi- ja valitsusjuhtide kohtumisel võeti vastu ühisdeklaratsioon.

Seejärel kohtusid 14.–16. oktoobril Rabatis Euroopa ja Vahemere piirkonna riikide majandus- ja sotsiaalnõukogud ning sarnased institutsioonid. Võrgustik rõhutas Euroopa Liidu ja tema partnerriikide suhete sotsiaalset mõõdet. Kuna sotsiaalne mõõde on partnerriikide jätkusuutlikuks arenguks hädavajalik, soovitas ta võtta seda arvesse kõikide Vahemere poliitika raames välja töötatavate algatuste, programmide ja projektide puhul.

⁽¹⁾ KOM(2007) 160 (ELT C 181, 3.8.2007).

⁽²⁾ KOM(2008) 391.

⁽³⁾ KOM(2008) 319 (ELT C 10, 15.1.2009).

3. ja 4. novembril kohtusid Marseille's Euroopa ja Vahemere riikide partnerluses osaleva neljakümne kolme riigi välisministrid. Nad kiitsid heaks Vahemere Liidu volitused, struktuuri ja juhtivad institutsioonid. Nimetatud piirkondliku integratsiooniprotsessi edendamiseks kinnitasid nad samuti 2009. aasta tööprogrammi prioriteetid. Seejärel kohtusid 5. ja 6. novembril tööstusministrid, 9. ja 10. novembril tööhõiveministrid ning 17. novembril tervishoiuministrid.

Konkreetsemas plaanis leidis 8. aprillil Brüsselis aset Agadiri lepingu esimene investeerimisfoorum. Lepinguosaliste riikide (Egiptus, Jordaania, Maroko ja Tuneesia) juhid kohtusid Euroopa Liidu juhtivate poliitikutega ning ettevõtjate esindajatega, et kannustada piirkondlikku integratsiooni ja ELi investeeringuid Vahemere lõunapiirkonnas.

Kahepoolsete suhete vallas toimus aasta jooksul mitu assotsieerimisnõukogu kohtumist: 10. märtsil Alžeeriaga, 28. aprillil Egiptusega, 16. juunil Iisraeliga, 13. oktoobril Marokoga, 10. novembril Jordaaniaga ja 11. novembril Tuneesiaga. Nende kohtumiste käigus arutati eelkõige Euroopa naabuspoliitika tegevuskavade elluviimisel saavutatud edusamme ja suhteid Euroopa Liiduga.

Maroko assotsieerimisnõukogu kohtumisel kiitis Euroopa Liit heaks meetmete paketi partnerluse tihendamiseks kõnealuse riigiga. Meetmed käsitlevad eeskätt poliitika- ja julgeolekualast koostööd, laiaulatusliku ja süvendatud vabakaubanduslepingu ettevalmistamist, Maroko järkjärgulist integreerimist mitmesse ELi poliitikavaldkonda ning inimestevaheliste suhete arendamist. Selle tulemusena on Marokole Euroopa naabuspoliitikas antud eristaatus.

12. veebruaril kirjutas nõukogu alla Iisraeliga sõlmitud assotsieerimislepingu protokollile, milles on sätestatud üldpõhimõtted Iisraeli osalemiseks ühenduse programmis (1). Lisaks võttis komisjon 15. oktoobril vastu otsuse (2) ettepaneku, millega nähakse ette inimõiguste allkomitee loomine, et aidata Euroopa naabuspoliitika raames kaasa Euroopa Liidu ja Iisraeli tegevuskava (3) elluviimisele.

24. juulil sai komisjon nõukogult volitused pidada Liibüaga läbirääkimisi raamlepingu üle, mis jõustumise korral reguleeriks Euroopa Liidu ning kõnealuse riigi poliitilisi, kaubandus- ja koostöösuhteid. Novembris tehti läbirääkimistega ka tegelikult algust.

12. detsembril võttis komisjon vastu otsuse ettepaneku Euroopa-Vahemere piirkonna assotsieerimislepingu allakirjutamise ja selle sätete ajutise kohaldamise kohta Süüriaga (4). Euroopa Liidu ja Süüria vahelise läbivaadatud assotsieerimislepinguga luuakse Euroopa – Vahemere piirkonna partnerluse raames uued ja tihedamad kahepoolsed suhted.

(1) Otsus 2008/372/EÜ (ELT L 129, 17.5.2008).

(2) KOM(2008) 646.

(3) Vt käesoleva aruande V peatüki 4. jao punkti „Lähis-Ilda rahuprotsess“ alapunkt „Iisrael“.

(4) KOM(2008) 853. Vt käesoleva aruande V peatüki 4. jao punkti „Lähis-Ilda rahuprotsess“ alapunkt „Süüria“.

Euroopa naabruspoliitika raames toetatakse ka majandus-, sotsiaal- ja institutsioonilisi reforme Liibanonis ⁽¹⁾.

Ida-Euroopa

3. detsembril võttis komisjon vastu teatise idapartnerluse kohta Ida-Euroopa riikidega ⁽²⁾ (Armeenia, Aserbaidžaan, Gruusia, Moldova, Ukraina ja Valgevene). Kõnealune süvendatud partnerluse ettepanek hõlmab nii kahe- kui ka mitmepoolseid suhteid.

Kahepoolsete suhete puhul on eesmärk luua lähedasemad suhted ELiga ning edendada partnerriikide stabiilsust ja jõukust. See hõlmab eeskätt järgmist: väljavaateid assotsieerimislepingute sõlmimiseks ja läbirääkimisteks põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubandusala loomise üle iga partnerriigiga, viisarežiimi järkjärgulist liberaliseerimist, sügavamast koostööd energiavarustuse kindluse parandamiseks ning ebavõrdsuse vähendamisele suunatud majandus- ja sotsiaalpoliitika toetamist igas partnerriigis.

Mitmepoolsete suhete eesmärk on kehtestada raamistik ühiste probleemide lahendamiseks, luues neli platvormi järgmistes valdkondades: demokraatia, hea valitsemistava ja stabiilsus; majandusintegratsioon ja lähenemine ELi poliitikale; energiavarustuse kindlus; inimestevahelised kontaktid. Nimetatud raamistik täiendab Musta mere sünergia, milles on juba edukalt käsitletud laiemaid piirkondlikke küsimusi. Komisjoni ettepaneku kohaselt peaks idapartnerlus käivituma 2009. aasta kevadel.

Kahepoolsete suhete valdkonnas toimus 11. märtsil koostöönõukogu kohtumine Ukrainaga ja 27. mail Moldovaga. Nendel kohtumistel anti positiivne hinnang lihtsustatud viisarežiimile ja tagasisivõtukorrale, ⁽³⁾ mis kehtivad mõlema riigiga alates 1. jaanuarist 2008.

9. septembril toimus Pariisis Euroopa Liidu ja Ukraina tippkohtumine. Tippkohtumisel võeti vastu otsus sõlmida võimalikult kiiresti assotsieerimisleping, ⁽⁴⁾ mille üheks tugisambaks oleks vabakaubanduspiirkonna loomine Euroopa Liiduga. Samuti oli tippkohtumise keskseks sündmuseks viisalaase dialoogi käivitamine, eesmärgiga kehtestada pikas perspektiivis Euroopa Liidu ja Ukraina vahel viisavabadus.

13. oktoobril võttis nõukogu vastu järeldused, milles tervitatakse Euroopa Liidu ja Moldova suhete arengu kiirenemist. Nõukogu teatas, et EL on valmis süvendama oma suhteid riigiga ja alustama lähiajal läbirääkimisi uue laiaulatuslikuma lepingu sõlmimiseks, mille eesmärkide hulka kuuluks ka vabakaubanduspiirkond.

⁽¹⁾ Vt käesoleva aruande V peatüki 4. jao punkti „Lähis-Ida rahuprotsess“ alapunkt „Liibanon“.

⁽²⁾ KOM(2008) 823.

⁽³⁾ Vt käesoleva aruande IV peatüki 1. jao punkti „Välispiiride haldamine ja sisseränne“ alapunkt „Viisad, välispiiride haldamine ja ühendusesisene liikumine“.

⁽⁴⁾ Vt käesoleva aruande V peatüki 2. jao punkti „Rahvusvaheline kaubandus“ alapunkt „Kahepoolsed läbirääkimised vabakaubanduslepingute üle“.

Lisaks kirjutati 5. juunil Moldovaga alla liikuvuspartnerlusele, (1) mis avab tee tihedamaks koostööks rändehalduse valdkonnas.

Euroopa Liidu suhetes Valgevenega edasiminekut ei toimunud. 7. aprillil pikendas nõukogu ühe aasta võrra teatavate Valgevene kodanike vastu suunatud piiravaid meetmeid (2).

Euroopa Liit jälgis siiski tähelepanelikult sündmuste arengut Valgevenes, käsitledes seda mitmes nõukogu ja komisjoni deklaratsioonis ning Euroopa parlamendi resolutsioonis. Eelkõige väljendas EL kahetsust selle üle, et demokraatia, inimõiguste ja õigusriigi valdkonnas ei ole olukord riigis paranenud.

Pärast 28. septembri parlamendivalimisi ja nendele eelnenud positiivseid sündmusi (viimaste poliitvangide vabastamine ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) vaatlejate kutsumine valimistele), andis nõukogu uue hinnangu olukorrale Valgevenes. Nõukogu märkis, et kuigi valimised ei vastanud OSCE kriteeriumidele, oli valimiskampaania viimastest kordadest siiski mõnevõrra demokraatlikum.

Seoses sellega esitas nõukogu 13. oktoobril üleskutse taastada järk-järgult suhted Valgevenega. Et ergutada dialoogi Valgevene ametiasutustega ning demokraatiat ja inimõigusi toetavate meetmete võtmist, otsustas nõukogu kuueks kuuks peatada teatavate Valgevene juhtide suhtes kohaldatava ELis viibimise keelu, jättes endale õiguse kõnealust otsust muuta.

9. oktoobril võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni, milles käsitletakse olukorda Valgevenes. Resolutsioonis kutsus parlament nõukogu ja komisjoni üles jätkama dialoogi Valgevenega ning töötama nimetatud riigi suhtes välja poliitika, mis põhineks järkjärgulisel lähenemisel ning sisaldaks võrdlusaluseid, ajakavasid, läbivaatamisklauslit ja piisavaid rahalisi vahendeid.

Kaukaasia

17. jaanuaril võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni ELi tulemuslikuma Lõuna-Kaukaasia poliitika kohta. Parlament väljendas heameelt Armeenia, Aserbaidžani ja Gruusia kaasamise üle Euroopa naabruspoliitikasse ning rõhutas nende riikide olulist geopoliitilist asukohta, eelkõige energiaküsimustes. Ühtlasi kinnitas parlament veel kord, et ELi peamine eesmärk on julgustada Lõuna-Kaukaasia riikide arengut avatud, rahumeelseteks, turvalisteks ja stabiilseteks riikideks.

1. septembril toimus Brüsselis Euroopa Ülemkogu erakorraline kohtumine, mille põhjuseks oli konflikti puhkemine Gruusias. Ülemkogu mõistis hukka Venemaa ühepoolse

(1) IP/08/893.

(2) Ühine seisukoht 2008/288/ÜVJP (ELT L 95, 8.4.2008).

otsuse tunnustada Abhaasia ja Lõuna-Osseetia iseseisvust. Ta teatas, et Euroopa Liit on valmis võtma endale kohustuse, sealhulgas oma kohalolekuga kohapeal, toetada kõiki jõupingutusi rahumeelse ja kestva lahenduse saavutamiseks konfliktidele Gruusias. Samuti otsustati tugevdada ELi suhteid Gruusiaga, sealhulgas viisade väljastamise hõlbustamise kaudu ning täieliku ja põhjaliku vabakaubanduspiirkonna võimaliku kehtestamise ja niipea, kui tingimused selleks on täidetud.

Ülemkogu märkis murega kriisi mõju kogu piirkonnale. Ta leidis, et enam kui kunagi varem on vaja toetada piirkondlikku koostööd ja tugevdada ELi suhteid oma idapoolsete naabritega, eelkõige arendades välja Musta mere sünergia ja luues uue idapartnerluse.

Euroopa Parlament mõistis 3. septembri resolutsioonis resoluutselt hukka kõik lahendused, mis hõlmavad jõu ja vägivalda kasutamist. Ta nõudis Venemaalt Gruusia suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse austamist.

Vastavalt Euroopa Ülemkogu erakorralise kohtumise järeldustele otsustas nõukogu 15. ja 16. septembri istungjärgul saata Gruusiasse Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames sõltumatu tsiviilvaatlusmissiooni (EUMM Georgia). Missiooni ülesandeks on aidata kaasa olukorra stabiliseerimisele ja normaliseerimisele konfliktipiirkonnas, jälgida Gruusia poliitsei jõudude kasutamist ning kontrollida inimõigustest ja õigusriigi põhimõtetest kinnipidamist. Lisaks otsustas nõukogu nimetada ELi eriesindaja Gruusia konflikti jaoks (¹).

Nõukogu väljendas samuti heameelt teadete kohta, et liikmesriigid annavad panuse 340 vaatleja paigutamiseks 1. oktoobriks Gruusia territooriumile ning Lõuna-Osseetia ja Abhaasiaga piirnevatele aladele. Ta võttis ühtlasi teatavaks komisjoni ettepaneku anda Gruusiale 2008.–2010. aastal 500 miljoni euro ulatuses rahalist toetust.

22. oktoobril toimus Brüsselis rahvusvaheline abiandjate konverents Gruusia ülesehitamiseks. Kokku lubati eraldada 3,45 miljardit eurot. 18.–20. novembri istungjärgul kiitis nõukogu heaks komisjoni ettepaneku anda Gruusiale 2008. aasta suvel puhkenud kriisi järgselt 50,7 miljoni euro ulatuses kiiret abi.

2. detsembril kiitis nõukogu heaks Gruusia konflikti käsitleva sõltumatu rahvusvahelise teabekogumismissiooni. Teabekogumismissiooni eesmärk on uurida Gruusia konflikti teket ja kulgu, sealhulgas rahvusvahelise õiguse, humanitaarõiguse ja inimõiguste seisukohast, ning sellega seoses esitatud süüdistusi.

(¹) Ühismeetmed 2008/736/ÜVJP (ELT L 248, 17.9.2008), 2008/759/ÜVJP ja 2008/760/ÜVJP (ELT L 259, 27.9.2008). Vt käesoleva aruande V peatüki 4. jao punkti „Euroopa Liidu julgeolekustrateegia ning julgeoleku- ja kaitsepoliitika“ alapunkt „Stabiilsuse tagamine Balkani riikides ja Lõuna-Kaukaasias“.

Arktika

20. novembril võttis komisjon vastu teatise „Euroopa Liit ja Arktika piirkond“⁽¹⁾. Teatises antakse üksikasjalik ülevaade ELi huvidest Arktika piirkonnas. Need hõlmavad ühenduse pädevusse või jagatud pädevusse kuuluvaid küsimusi. Teatises kavandatakse meetmed on seotud kolme peamise poliitikaeesmärgiga: Arktika kaitsmine ja säilitamine, loodusvarade säästva kasutuse edendamine ning Arktika mitmepoolse valitsemise tõhustamine. Seega võib kõnealust teatist käsitleda esimese sammuna Euroopa Liidu Arktika-poliitika kujundamisel. Teatis kujutab endast samuti olulist edusammu integreeritud merenduspoliitika rakendamise seisukohast.

Suhted Venemaaga

26. ja 27. juunil toimus Venemaal Hantõ-Mansiiskis Euroopa Liidu ja Venemaa tippkohtumine. Kohtumisel alustati läbirääkimisi uue Euroopa Liidu ja Venemaa vahelise lepingu üle, mis asendab 1994. aastal sõlmitud ning 1997. aastal kehtima hakanud partnerlus- ja koostöölepingu. Uus leping rajaneb olemasoleval neljal ühisruumil (ühine majandusruum, ühine vabadus-, turvalisus- ja õigusruum, välisjulgeolekualase koostöö ruum ning ühine teadus- ja haridusruum) ning nendega seotud 2005. aasta teekaartidel.

Tippkohtumisel leppisid Euroopa Liit ja Venemaa samuti kokku, et nad teevad 2007.–2013. aastal koostööd seitsme ühisprogrammi raames, mis käsitlevad piiriülest koostööd. Venemaa ja Euroopa Ühendus lisavad ELi liikmesriikide ja muude partnerriikide panusele vastavalt 122 ja 307 miljonit eurot.

Gruusias puhkenud konflikti ja Venemaa sõjalise reaktsiooni tõttu otsustati Euroopa Ülemkogu erakorralisel kohtumisel, et partnerluslepingu üle peetavate läbirääkimistega seotud kohtumised lükatakse edasi, kuni Venemaa ei ole viinud oma vägesid tagasi 7. augusti eelsetele positsioonidele.

Ülemkogu kutsus samuti üles kaaluma sügavalt ja tähelepanelikult olukorda ning Euroopa Liidu ja Venemaa suhete eri tahke, eelkõige seoses 14. novembri Nice'i tippkohtumisega.

Euroopa Ülemkogu 15. ja 16. oktoobri kohtumisel väljendati heameelt Venemaa vägede lahkumise üle Abhaasia ja Lõuna-Osseetiaga piirnevate aladelt ning rahvusvaheliste kõneluste alustamise üles Genfis. Ülemkogu palus siiski jätkata tööd põhjaliku hinnangu andmiseks suhetele Venemaaga.

(1) KOM(2008) 763.

5. novembril võttis komisjon vastu teatise, ⁽¹⁾ milles vaadatakse läbi Euroopa Liidu ja Venemaa suhted järgmistes valdkondades: kaubavahetus ja investeringud, energeetika, välisjulgeolek, inimõigused, vabadus, turvalisus ja õigus, teadus, haridus ja kultuur ning rahaline abi.

Kõnealuse teatise vastuvõtmise järel alustati 14. novembril Nice'is taas läbirääkimisi uue Euroopa Liidu ja Venemaa vahelise lepingu sõlmimiseks.

Üldises plaanis jätkus 2008. aastal partnerlus- ja koostöölepinguga kindlaks määratud ühisruumide elluviimine.

Selle tegevuse raames kirjutasid komisjon ja Venemaa 26. märtsil alla taimekaitsevahendite alasele memorandumile, mis peaks aitama vähendada kaubandustõkkeid ELi toiduainete eksportimisel Venemaale (ühine majandusruum).

Lisaks võeti 24. ja 25. aprillil vastu Euroopa Liidu välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri ja Venemaa piirivalve koostöökava aastateks 2007–2010 (ühine vabadus-, turvalisus- ja õigusruum).

Alalised koostöönohukogud arutasid energeetikaküsimusi (8. oktoobril); justiits- ja siseasju (24. ja 25. aprillil ning 14. ja 15. oktoobril) ning välisasju (28. oktoobril).

Kasulikud viidad

- Laienemise peadirektoaat:
http://ec.europa.eu/enlargement/index_et.htm
- Välissuhete peadirektoaat:
http://ec.europa.eu/external_relations/index_en.htm
- Endise Jugoslaavia asjade rahvusvaheline kriminaalkohus:
<http://www.icty.org/>
- Euroopa naabruspoliitika:
http://ec.europa.eu/world/enp/index_en.htm

(¹) KOM(2008) 740.

2. jagu

Euroopa Liidu koht maailmamajanduses

Taust

Euroopa Liit peab jätkama liikumist ühtse turu ülesehitamise suunas, jätkama globaalse liberaliseerimise ning vaba ja õiglase kaubanduse edendamist ning seisma vastu proteksionismile. Ühenduse ekspordi suhtes kohaldatavate kõrgete tollimaksude ja mittetariifsete tõkete kaotamine või vähendamine peab olema liidu kaubanduspoliitika üks peamisi prioriteete, mille puhul tuleb vajalikul määral arvesse võtta ka arenguküsimusi.

Komisjoni sellealase strateegia mõte on laiendada väljapoole ühtset turgu ala, kus Euroopa ettevõtetel on võimalik konkureerida, laiendada ühtset turgu reguleerivate õigusaktide mõjuala, edendades Euroopa standarditel ja väärtustel rajanevat koostööd teiste riikidega, ning tagada, et Euroopa kodanikud saaksid avatusest tegelikku kasu.

Rahvusvaheline kaubandus

Põhiaspektid

Komisjon esitas 27. oktoobril aruande, milles hinnatakse Euroopa kaubanduse konkurentsivõimet arenevas maailmamajanduses. Aruandes märgitakse, et alates 1990. aastate keskpaigast on toimunud oluline turuosade ümberjagunemine areneva majandusega riikide ja arenenud riikide vahel, kuid ka arenenud riikide endi seas. Selles konkurentsikeskkonnas on Euroopa Liit üldiselt säilitanud oma ülemaailmse turuosa. Ta on endiselt maailma suurim tööstuskaupade eksportija ja domineerib kvaliteettoodete turgudel. Aruandes märgitakse siiski, et Euroopa Liit peab suunama oma investeeringud kõrgtehnoloogilise tootmise sektorisse ning peab jätkama oma turuosa suurendamist kiiresti kasvavatel Aasia turgudel. Aruandes rõhutatakse majanduslikke argumente, mille alusel käivitas komisjon 2006. aastal globaalse Euroopa kaubanduspoliitika raamistiku.

Säästva tarbimise ja tootmise ning säästva tööstuspoliitika tegevuskava raames soodustab komisjon rahvusvahelist kauplemist keskkonnasõbralike kaupade ja teenustega ⁽¹⁾.

(1) Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Innovatsioon ja ettevõtluspoliitika“ alapunkt „Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjatega seotud poliitika“.

Mitmepoolsed läbirääkimised: Doha voor

Oma 24. aprilli resolutsioonis Maailma Kaubandusorganisatsiooni reformimise kohta kutsus Euroopa Parlament taas kõiki asjaomaseid pooli, eriti tärkava majandusega riike, näitama üles paindlikkust, et päästa Doha voor paigalseisust ja saavutada täielik, tasa-kaalustatud kokkulepe, mis samal ajal soodustaks uue tõuke andmist rahvusvahelisele kaubandusele ja üleilmsele majanduskasvule ning samuti maailma vähemarenenud riikide arengule.

Ministritevahelised läbirääkimised Doha vooru lõpuleviimiseks toimusid 21.–30. juulil Genfis. Need jõudsid aga ummikusse lahkavamate tõttu seoses sellega, milline täpselt peaks olema eriotstarbeline kaitsemehhanism, mille eesmärk on võimaldada arenguriigil suurendada oma tollitariife, juhul kui WTOs kokkulepitud turgude avamisele järgneb põllumajandustoodete impordi kasv. Detsembris esitasid põllumajanduse ja tööstustoodete valdkonna läbirääkimisrühmade eesistujad uued tekstid, mida oleks võinud kasutada alusena otsusele tollimaksude vähendamise tingimuste ja põllumajandusläbirääkimiste muude aspektide (omamaised subsiidiumid ja eksporditoetus) kohta. Siiski ei olnud WTO peadirektori arvates täidetud poliitilised tingimused ministritevaheliseks kohtumiseks, mille kestel saanuks nende tingimuste osas kokkuleppele jõuda.

Nõukogu võttis vastu järeldused Doha vooru kohta oma 15. septembri istungil. Euroopa Parlament avaldas selle teema kohta arvamust 9. oktoobri resolutsioonis.

Kahepoolsed läbirääkimised vabakaubanduslepingute üle

2008. aastal jätkusid kahepoolsed läbirääkimised vabakaubanduslepingute sõlmimiseks India, Lõuna-Korea ja Kagu-Aasia Rahvaste Assotsiatsiooni riikidega nõukogu poolt 2007. aasta aprillis vastuvõetud läbirääkimisjuhiste põhjal.

Jätkusid ka läbirääkimised Pärsia lahe koostöönõukogu, Kesk-Ameerika ja Andide Ühenduse riikidega.

Veebruaris, pärast Ukraina ühinemist Maailma Kaubandusorganisatsiooniga, avati assotsiatsioonilepingu lahutamatu osana läbirääkimised vabakaubanduslepingu sõlmimiseks selle riigiga.

Turulepääsu strateegia

2007. aastal käivitatud uue turulepääsu strateegia ⁽¹⁾ rakendamine jätkus kogu aasta vältel, et parandada Euroopa eksportijate juurdepääsu välisturgudele. Tugevdatud partnerlus komisjoni, liikmesriikide ja Euroopa ettevõtjate vahel kaubandustökete tuvasta-

(1) KOM(2007) 183 (ELT C 181, 3.8.2007).

miseks, käsitlemiseks ja kõrvaldamiseks osutus tõhusaks. 2008. aastal saavutati märkimisväärsed edu tänu uute sektoritega (autotööstus, info- ja sidetehnoloogiad, teenused) tegelevatele ekspertide töörühmadele ja turulepääsu meeskondade moodustamisele ligi kolmekümnes riigis.

16. detsembril võttis komisjon vastu teatise pealkirjaga „Aruanne turule ligipääsu kohta ja raamistiku loomine tõhusama rahvusvahelise regulatiivse koostöö jaoks”⁽¹⁾. Teatis on esimene aruanne turulepääsu kohta. Selles pakutakse välja, milliseid samme liit peaks astuma, et saavutada oma eesmärk, mis seisneb sisemises ja välismaale suunatud avatuses, ning selgitatakse, kuidas liit saaks tagada õiglase ja avatud juurdepääsu – eriti regulatiivse koostöö kaudu – neile kolmandate riikide turgudele, mis on ELi ettevõtete jaoks kõige olulisemad. See aruanne on samm edasi Lissaboni majanduskasvu ja tööhõive strateegia tugevama välismõõtmeloomise suunas pärast 2010. aastat.

Vaidluste lahendamine

2008. aastal osales Euroopa Liit 33 WTO-le esitatud kaubandusvaidluses (15 juhul kaebuse esitajana ja 18 juhul kostjana). Enamiku vaidlusküsimuste puhul olid Euroopa Liidu vastaspooleks Ameerika Ühendriigid (seitsmel juhul esines EL kaebuse esitajana ja viiel juhul kostjana). Enim kajastamist leidsid endiselt Airbusi ja Boeingi vahelised vaidlused, mille aluseks olid kaebused väidetavate toetuste andmise kohta kõnealustele tootjatele.

Sama vaidlust käsitletakse ka Euroopa Parlamendi 9. juuli resolutsioonis. Parlament märkis, et toetab täielikult ELi huvide kaitsmist käimasolevas vaidluse lahendamise menetluses WTOs. Parlament kahtleb siiski, kas WTO otsused iseenesest annavad pikaajalise lahenduse, mida vajab turg rahumeelsel ja ausal konkurentsil toimimiseks selles sektoris, mille aga annaks läbirääkimiste teel saavutatud lahendus.

Muud vaidlused puudutasid näiteks protekteeritud rehvide impordipiirangut Brasiilias; Hiina võetud illegaalseid meetmeid, mis mõjutavad sõidukiosade impordi; meetmeid, mis mõjutavad finantsteabe teenuste osutamist Hiinas; Euroopa Liidu banaanide impordikorda; Ameerika Ühendriikide ja Kanada vastumeetmeid nn hormoonidega loomaliha kohtuasjas; Ameerika Ühendriikide dumpinguvastast tegevust (nn nullimismeetodit) ja tariifset kohtlemist, mida Euroopa Liit rakendab teatavate infotehnoloogia toodete suhtes.

(1) KOM(2008) 874. Vt käesoleva aruande II peatüki 1. jao punkti „Lissaboni strateegia: partnerlus majanduskasvu ja tööhõive edendamiseks”.

Kaubanduspoliitika vahendid

Nõukogu muutis kaubandustakistusi käsitlevat määrust ⁽¹⁾ 12. veebruaril, ⁽²⁾ et kaotada ühenduse ettevõtete keeld toetuda kaubandustakistuste kõrvaldamiseks ainult kahepoolsetele lepingutele.

11. märtsil avaldas komisjon uurimismenetluse algatamisteate seoses eespool nimetatud määruses käsitletavate kaubandustakistustega, mis seisnevad USA-poolses välismaiste Interneti teel pakutavate hasartmängude keelustamises ja keelu jõustamises ⁽³⁾.

4. juulil võttis komisjon vastu 2007. aasta ülevaate kolmandate riikide kaubanduse kaitsemeetmetest ühenduse suhtes ⁽⁴⁾. Selles loetleti 2007. aasta lõpu seisuga 147 ühenduse suhtes kehtestatud meetet; peamised meetmete kehtestajad olid Ameerika Ühendriigid, Brasiilia, Hiina, India, Mehhiko, Türgi ja Ukraina.

2007. aasta aruanne ühenduse dumpingu- ja subsiidiumivastase ning kaitsemeetmetealase tegevuse kohta ⁽⁵⁾ ilmus 19. detsembril. Aruandes täpsustatakse, et aastal 2007 vähenes märgatavalt algatatud uute juhtumite ning ka nende uurimiste arv, mille lõpus meetmeid ei kehtestatud. Nii lõplike kui ka ajutiste kehtestatud meetmete arv oli siiski lähedane 2006. aasta tasemele. Läbivaatamiste osas oli algatamisi 2007. aastal rohkem kui eelnenud aastal.

Soodustuste süsteemid

21. jaanuaril võttis nõukogu vastu määruse, ⁽⁶⁾ millega kehtestatakse ühepoolsed kaubandussoodustused Moldova suhtes. Selle määrusega nähakse kõikide Moldovast pärit toodete jaoks ette tollimaksu- ja kvoodivaba juurdepääs ELi turgudele, välja arvatud teatavate põllumajandustoodete jaoks, mille puhul antakse piiratud soodustused tariifikvootide piires tollimaksust vabastamise või tollimaksu vähendamise kujul. Nõukogu muutis kõnealust määrust 20. novembril ⁽⁷⁾.

22. juulil võttis nõukogu vastu määruse, ⁽⁸⁾ millega ajakohastatakse ELi üldiste tariifsete soodustuste kava (GSP) aastateks 2009 kuni 2011. Üldiste tariifsete soodustuste kava võimaldab teatavate arenguriikidest pärit tööstus- ja põllumajandustoodete pääsu ühenduse turule tollimaksuvabalt või osaliselt vähendatud tariifiga. Üldiste tariifsete soodustuste

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 3286/94 (EÜT L 349, 31.12.1994).

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 125/2008 (ELT L 40, 14.2.2008).

⁽³⁾ ELT C 65, 11.3.2008.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 406.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 877.

⁽⁶⁾ Määrus (EÜ) nr 55/2008 (ELT L 20, 24.1.2008).

⁽⁷⁾ Määrus (EÜ) nr 1210/2008 (ELT L 328, 6.12.2008).

⁽⁸⁾ Määrus (EÜ) nr 732/2008 (ELT L 211, 6.8.2008).

kava koosneb 176-le soodustatud riigile ja territooriumile kohaldatavast üldisest korrast ning kahest erikorrast, mis võtavad arvesse arengumaade mitmesuguseid vajadusi.

9. detsembril võttis komisjon vastu otsuse, millega antakse kuueteistkümnele arengumaale GSP+ kava raames tollimaksuvaba pääs ühenduse turule aastateks 2009–2011. GSP+ on säästva arengu ja hea valitsemistava edendamiseks kohaldatav stimuleeriv erikord ⁽¹⁾.

Valdkondlikud küsimused

Tekstiiltooted

Pärast Ukraina ühinemist Maailma Kaubandusorganisatsiooniga muutis komisjon ⁽²⁾ 5. juunil määrust ⁽³⁾ teatavate tekstiiltoodete kolmandatest riikidest importimise ühiseeskirjade kohta.

8. detsembril võttis nõukogu vastu otsuse, ⁽⁴⁾ millega antakse volitused ELi ja Valgevene vahelise tekstiiltoodetega kauplemise lepingu (millega muudetakse olemasolevat lepingut) allakirjutamiseks ja ajutiseks kohaldamiseks. Selle otsusega pikendatakse olemasolevat kahepoolset tekstiiltoodete lepingut aasta võrra kuni 31. detsembrini 2009.

Kuna topeltkontrollisüsteem Hiinaga lõppes 31. detsembril 2008, vabanes alates 1. jaanuarist 2009 kogu Hiina tekstiiltoodete import. Komisjon võttis 11. detsembril vastu selleteemalise teatise ettevõtjatele ⁽⁵⁾.

Terastooted

28. jaanuaril võttis nõukogu vastu määruse, ⁽⁶⁾ millega tühistatakse topeltkontrollisüsteem endisest Jugoslaavia Makedoonia Vabariigist pärit terastoodete impordil Euroopa Ühendusse.

Pärast Ukraina ühinemist Maailma Kaubandusorganisatsiooniga tühistas nõukogu 26. mail määruse teatavate Ukrainast pärit terastoodete impordi suhtes kehtestatud teatavate piirnormide haldamise kohta ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ IP/08/1918.

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 502/2008 (ELT L 147, 6.6.2008).

⁽³⁾ Määrus (EMÜ) nr 3030/93 (EÜT L 275, 8.11.1993).

⁽⁴⁾ Otsus 2008/939/EÜ (ELT L 335, 13.12.2008).

⁽⁵⁾ ELT C 316, 11.12.2008.

⁽⁶⁾ Määrus (EÜ) nr 79/2008 (ELT L 25, 30.1.2008).

⁽⁷⁾ Määrus (EÜ) nr 455/2008 (ELT L 137, 27.5.2008).

24. oktoobril võttis komisjon vastu määruse, ⁽¹⁾ millega muudetakse teatavate Venemaa Föderatsioonist pärit terastoodete koguselisi piirnorme aastaks 2008 ja kehtestatakse piirnormid aastaks 2009.

8. detsembril võttis nõukogu vastu määruse, ⁽²⁾ millega kehtestatakse koguselised piirangud Kasahstanist pärineva terase impordi suhtes, et katta ajavahemik 1. jaanuarist 2009 kuni uue terasevaldkonda reguleeriva lepingu jõustumiseni või Kasahstani ühinemiseni Maailma Kaubandusorganisatsiooniga, kui see juhtub varem.

Tolliliit

Aastal 2008 valmisid Euroopa Parlamendi ja nõukogu tasandil õigusaktid e-tollile ülemineku ja ühenduse tolliseadustiku koostamise valdkonnas.

Nii võeti 15. jaanuaril vastu otsus Euroopa elektroonilise tollisüsteemi loomise kohta ⁽³⁾. Selles on sätestatud rida meetmeid ja tähtaegu kõigi tollimenetluste asendamiseks koostalitlusvõimeliste elektrooniliste riiklike menetlustega ning ühise elektroonilise portaali loomine.

23. aprillil võeti vastu määrus, millega kehtestatakse ühenduse ajakohastatud tolliseadustik ⁽⁴⁾. Sellega asendatakse praegune 1992. aastast pärinev tolliseadustik, et kohandada seda rahvusvahelises kaubanduses toimunud muutustega. Määruse eesmärk on lihtsustada tollialaseid õigusakte, ratsionaliseerida tollimenetlusi ja muuta need arvutipõhisteks.

Et sellel aastal tähistati tolliliidu neljakümnendat aastapäeva, esitas komisjon 1. aprillil tolliliidu arengustrateegia ⁽⁵⁾. Selles loetleb komisjon tollile seatud uuendatud strateegilised eesmärgid ning pakub välja ühise lähenemisviisi uute töömeetodite ja pädevuse arendamiseks tolli valdkonnas. Nõukogu kutsus oma 14. mai järeldustes komisjoni üles töötama tihedas koostöös liikmesriikidega 2009. aasta lõpuks välja rakenduskava nende strateegiliste eesmärkide saavutamiseks.

Nõukogu võttis 17. märtsil vastu ka määruse ⁽⁶⁾ ühenduse tollimaksumabastuse süsteemi parandamiseks ning määruse, ⁽⁷⁾ millega muudetakse tollimaksumäärasid, mida kohaldatakse selliste kaupade suhtes, mis sisalduvad ühelt üksikisikult teisele üksikisikule saadetas kaubasaadetes või reisija isiklikus pagasis.

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 1051/2008 (ELT L 282, 25.10.2008).

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 1340/2008 (ELT L 348, 24.12.2008).

⁽³⁾ Otsus nr 70/2008/EÜ (ELT L 23, 26.1.2008).

⁽⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 450/2008 (ELT L 145, 4.6.2008).

⁽⁵⁾ KOM(2008) 169 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽⁶⁾ Määrus (EÜ) nr 274/2008 (ELT L 85, 27.3.2008).

⁽⁷⁾ Määrus (EÜ) nr 275/2008 (ELT L 85, 27.3.2008).

16. juunil muutis nõukogu määrust ühenduse tariifikvootide kohta, et avada uued tollimaksuvabad tariifikvoodid teatavate tööstustoodete kindlaksmääratud mahtude kohta, ⁽¹⁾ ning määrust, millega ajutiselt peatatakse teatavatele tööstus-, põllumajandus- ja kalandustoodetele kehtestatud ühise tollitariifistiku ühepoolsed tollimaksud ⁽²⁾.

Lisaks võttis komisjon 7. oktoobril vastu aruande programmi „Toll 2007” lõpphinnangu kohta, ⁽³⁾ milles kinnitatakse, et programm on avaldanud soodsat mõju tolli tegevusele kogu Euroopas. See on tugevdanud liikmesriikide tolliametite tegevuse koordineerimist ja aidanud luua kodanike jaoks turvalisema keskkonna ning kaitsta ühenduse finantshuve.

Seoses komisjoni aruandega võltsimisvastast võitlust käsitleva tollialase tegevuskava rakendamise kohta kutsus nõukogu 25. septembril komisjoni ja liikmesriike üles esitama uue Euroopa tollialase tegevuskava, et võidelda intellektuaalomandi õiguste rikkumise vastu aastatel 2009–2012.

Rahvusvaheliste suhete valdkonnas sõlmiti 28. jaanuaril Euroopa Ühenduse ja Jaapani valitsuse vaheline tolliküsimustes toimuva koostöö ja vastastikuse haldusabi leping ⁽⁴⁾. Lepingu rakendamistingimusi arutati Euroopa Ühenduse ja Jaapani ühise tollikoostöö komitee esimesel koosolekul 11. veebruaril Brüsselis.

Komisjon ja Hiina viisid lõpule läbirääkimised, mille teemaks olid narkootikumide lähteainete impordi kontrollimist käsitleva lepingu sõlmimine (kavas alla kirjutada 2009. aastal) ja intellektuaalomandi õiguste tugevdamisega seotud tollialane tegevuskava.

Jätkus 2007. aastal Euroopa Liidu ja Venemaa vahel kokku lepitud ühisprojekti rakendamise seotud töö, et vähendada ühispiiril ummikuid.

Atlandi-ülesed suhted

Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide tippkohtumine toimus 10. juunil Brdos (Sloveenia). Peamiste käsitletud teemade hulgas olid toetus Kosovo arengule, 2007. aastal Annapolises käivitatud Lähis-Ida rahualgatuse jätkamine, kliimamuutusi käsitleva üldise ja õiguslikult siduva kokkuleppe väljatöötamine 2012. järgseks perioodiks ning uute säästva energia vormide arendamine.

Samuti arutati küsimuste üle, mida on 2007. aasta tippkohtumisel loodud transatlantilise majandusnõukogu raames juba käsitletud, näiteks majanduskoostöö ja halduspiirangute vähendamine ettevõtetele mõlemal pool Atlandi ookeani.

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 556/2008 (ELT L 160, 19.6.2008).

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 595/2008 (ELT L 164, 25.6.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 612.

⁽⁴⁾ Otsus 2008/202/EÜ (ELT L 62, 6.3.2008).

Kahepoolsetest küsimustest käsitleti ka Ameerika viisavabaduse programmi laiendamist mitme Euroopa Liidu liikmesriigi suhtes ⁽¹⁾.

Lisaks jõustus 30. märtsil Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vaheline õhustranspordialane kokkulepe. 30. juunil kirjutati alla ka tsiviillennundusohutuse alane leping ⁽²⁾.

Suhted teiste tööstusriikide ja suure sissetulekuga riikidega

G8 tippkohtumine

G8 riigipead ja valitsusjuhid kohtusid Jaapanis Toyakos 7.–9. juulil. Euroopa Liitu esindas komisjoni president. G8 juhid arutasid eelkõige kliimamuutuste, arengu, maailmamajanduse ning toiduainete ja energia hinnatõusuga seotud teemasid, rõhutades vajadust anda neile väljakutsetele rahvusvahelisel tasandil kooskõlastatud vastus.

Jaapan

Euroopa Liidu ja Jaapani tippkohtumine toimus 23. aprillil Tokyos (Jaapan). Arutelud puudutasid muu hulgas koostöö tugevdamist toimetulekuks peamiste ülemaailmsete väljakutsetega, eelkõige kliimamuutustega, ja aastatuhande arengueesmärkide saavutamist eelkõige Aafrikas. Kohtumisel käsitleti Doha vooru läbirääkimisi, maailmamajanduse väljavaateid ja piirkondlikke küsimusi. Samuti käsitleti kahepoolseid suhteid (näiteks kaubandus- ja majandussidemete parandamine, koostöö tsiviillennunduse valdkonnas ja täielik vastastikune viisavabadus). Tippkohtumise ajal võeti vastu ka ühisdeklaratsioon, mis sisaldab muu hulgas julgeoleku- ja tarbijakaitsealast koostööd käsitlevat lisa.

Euroopa Liidu ja Jaapani vahelise tollikoostöö leping allkirjastati 30. jaanuaril ⁽³⁾.

Lõuna-Korea

14. mail võttis nõukogu vastu otsuse, millega volitatakse komisjoni pidama Lõuna-Koreaga läbirääkimisi 2001. aasta kaubanduse ja koostöö raamlepingu ajakohastamise üle ⁽⁴⁾. Läbirääkimised algasid juunis.

2007. aasta mais käivitatud läbirääkimised Euroopa Liidu ja Lõuna-Korea vahelise vaba-kaubanduslepingu sõlmimiseks arenesid 2008. aasta jooksul märkimisväärselt, toimu-

(1) Vt käesoleva aruande IV peatüki 1. jao punkti „Välispiiride haldamine ja sisseränne“ alapunkt „Viisad, välispiiride haldamine ja ühendusesisene liikumine“.

(2) Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Transport“ alapunkt „Rahvusvaheline koostöö“.

(3) Vt käesoleva aruande V peatüki 2. jao punkti „Tolliliit“.

(4) EÜT L 90, 30.3.2001.

sid kaks läbirääkimistevooru ning korrapärased kohtumised ministrite, läbirääkijate ja ekspertide tasandil.

Lisaks parafeeriti vastavalt septembris ja novembris konkurentsivastast tegevust käsitlev koostööleping ja horisontaalne lennundusleping.

Kanada

Euroopa Liidu ja Kanada tippkohtumine toimus 17. oktoobril Quebecis. Päevakord keskendus finantskriisile ja maailmamajandusele, Euroopa Liidu ja Kanada vaheliste majandussuhete tugevdamisele ning piirkondlikele küsimustele.

Tippkohtumine andis tugeva poliitilise impulsi, et määratleda kiiresti Euroopa Liidu ja Kanada majanduslikku integratsiooni tugevdava uue partnerluse raamistik.

Samuti kasutati võimalust, et käivitada ühiseid algatusi ja süvendada suhteid praeguste väljakutsete valdkonnas (nagu rahvusvaheline rahu ja julgeolek, energeetika ja keskkonnakaitse).

Uus-Meremaa

Euroopa Liidu eesistujakolmiku ja Uus-Meremaa kohtumine toimus 30. aprillil Ljubljanas. Kohtumisel märkisid Euroopa Liit ja Uus-Meremaa rahuloluga, et 2007. aasta septembris vastuvõetud omavahelisi suhteid ja koostööd käsitleva ühisavalduse rakendamine on osutunud edukaks. Arutati ka rahvusvahelisi ja piirkondlikke küsimusi.

Austraalia

Euroopa Liidu ja Austraalia partnerluse uus raamistik, mis kujuneb tulevastel aastatel kahepoolsete suhete aluseks, võeti vastu 29. oktoobril. See sisaldab tegevuskava, mis käsitleb eelkõige julgeolekut ja terrorismivastast koostööd, koostööd Aasia ja Vaikse ookeani piirkonnas, haridust, teadust ja tehnoloogiat ning koostööd keskkonna, kliimamuutuste ja energeetika valdkonnas.

Euroopa Liit ja Austraalia allkirjastasid ka lennundusalase kokkuleppe (29. aprill) ⁽¹⁾ ja broneeringufot käsitleva lepingu (30. juuni) ⁽²⁾.

⁽¹⁾ IP/08/660.

⁽²⁾ Otsus 2008/651/ÜVJP (ELT L 213, 8.8.2008).

Euroopa Majanduspiirkond ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni riigid

28. jaanuaril sõlmis nõukogu Šveitsiga kaks lepingut Schengeni *acquis*'s osalemise ja Dublini/Eurodac'i *acquis*'s osalemise kohta. Esimese lepinguga ühineb Šveits Schengeni alaga, ⁽¹⁾ teine käsitleb kriteeriume ja mehhanisme liikmesriigis esitatud asüülitaotluse läbivaatamise eest vastutava riigi kindlaksmääramiseks. Šveits ühines Schengeni alaga 12. detsembril ⁽²⁾.

18. aprillil võttis nõukogu vastu otsuse, millega volitatakse komisjoni algatama läbirääkimised kokkuleppe sõlmimiseks Euroopa Ühenduse, Liechtensteini ja Šveitsi vahel nende riikide osalemise tingimuste kohta välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri tegevuses.

24. juulil kiitis nõukogu heaks ka Eurojusti ja Šveitsi vahelise lepingu, mille eesmärk on laiendada koostööd rahvusvahelise kuritegevuse vastu võitlemise valdkonnas.

24. oktoobril võttis nõukogu vastu otsuse liikmesriigis või Šveitsis esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava riigi määramise kriteeriume ja mehhanisme käsitleva protokolliga sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahel ⁽³⁾.

Lisaks avati 4. novembril Euroopa Liidu ja Šveitsi läbirääkimised põllumajandustoodetega kauplemise liberaliseerimiseks ⁽⁴⁾.

10. detsembril võttis komisjon vastu otsuse ettepaneku Liechtensteiniga koostöölepingu sõlmimise kohta finantshuve kahjustava pettuse ja mis tahes muu ebaseadusliku tegevuse vastu võitlemiseks ⁽⁵⁾. 18. ja 19. detsembri istungil võttis nõukogu vastu otsuse sama liiki lepingu sõlmimise kohta Šveitsiga.

Suhted areneva majandusega riikidega

Hiina

Euroopa Liit ja Hiina algatasid 25. aprillil kõrgetasemelised majandus- ja kaubandusteemalised arutelud ⁽⁶⁾. See uus arutelude mehhanism (mis võeti vastu 2007. aasta novembri tippkohtumisel, et taastada Euroopa Liidu ja Hiina vaheliste kaubandusvoogude

⁽¹⁾ ELT L 53, 27.2.2008.

⁽²⁾ Vt käesoleva aruande IV peatüki 1. jao punkti „Välispiiride haldamine ja sisseränne“ alapunkt „Schengeni ala laienemine“.

⁽³⁾ KOM(2006) 753 (ELT C 126, 7.6.2007).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 509.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 839.

⁽⁶⁾ IP/08/648.

tasakaal) rõhutab säästvat arengut ja omavahelist seotust. Osapooled andsid dialoogile ambitsioonikad ja kaugeleulatuvad volitused ning alustasid sihipäraseid arutelusid.

17. oktoobril ⁽¹⁾ tutvustas komisjon Euroopa Liidu strateegilist algatust Euroopa Liidu, Aafrika ja Hiina kolmepoolse koostöö valdkonnas ⁽²⁾.

Aasta jooksul on Euroopa Parlament võtnud vastu mitu Hiinat käsitlevat resolutsiooni. Näiteks 23. aprilli resolutsiooni teema oli Hiina poliitika Aafrikas. Selles nõuab parlament, et EL töötaks välja sidusa strateegia, et vastata uutele väljakutsetele, mida esitavad uued doonorriigid Aafrikas nagu Hiina. Parlament rõhutab, et selline vastus ei tohi püüda jäljendada Hiina meetodeid ja eesmäärke, sest need ei pruugi tingimata olla kooskõlas ELi väärtuste, põhimõtete ja pikaajaliste huvidega.

10. juulil avaldas parlament arvamust olukorra kohta Hiinas pärast maavärinat ja enne olümpiamänge. Parlament avaldab rahulolu ELi ja Hiina suhete arengu, sektoripõhise dialoogi ning tiheda koostöö üle erinevates globaalsetes küsimustes. Samuti märgib parlament tunnustavalt, et Hiina ei kõhelnud võtmast Sichuani piirkonna maavärina ohvrite abistamisel vastu rahvusvahelise üldsuse abi, lihtsustades vabatahtlike humanitaarabi organisatsioonide tegevust abi jagamisel.

Lisaks allkirjastati 28. jaanuaril Hiinaga mereveoleping ⁽³⁾ ja nõukogu võttis vastu otsuse narkootikumidevastase võitluse alase lepingu sõlmimise kohta ⁽⁴⁾. 13. novembril allkirjastati Euroopa Liidu ja Hiina (ning Ameerika Ühendriikide ja Kanada) vahel leping finantsteabe teenuste käsitlemise kohta Hiinas ⁽⁵⁾.

Samuti toimus 6. ja 7. novembril seitsmes Euroopa Liidu ja Hiina energiakonverents ning 17. novembril toimus esimene Euroopa Liidu, Hiina ja Ameerika Ühendriikide tippkohtumine tooteohutuse alal ⁽⁶⁾.

26. novembril võttis nõukogu vastu deklaratsiooni, milles märgitakse, et Hiina ametiasutused on teatanud Euroopa Liidule oma otsusest paluda 1. detsembril toimuma pidanud 21. Euroopa Liidu ja Hiina tippkohtumise edasilükkamist, kuna dalai-laama oli samal ajal visiidil mitmes Euroopa Liidu riigis. Euroopa Liit avaldas otsuse üle kahetsust ja kavatseb jätkata strateegilise partnerluse edendamist Hiinaga, eelkõige praegu maailmas valitsevas majanduslikus ja finantsolukorras.

⁽¹⁾ KOM(2008) 654.

⁽²⁾ Vt käesoleva aruande V peatüki 3. jao punkti „Piirkondlikud strateegiad“ alapunkt „Koostöö Aafrika, Kariibi mere piirkonna ja Vaikse ookeani riikidega ning ülemeremaade ja -territooriumidega“.

⁽³⁾ ELT L 46, 21.2.2008.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 437. Vt käesoleva aruande IV peatüki 1. jao punkti „Terrorismi-, kuritegevuse- ja narkootikumidevastane võitlus“ alapunkt „Narkootikumidevastane võitlus“.

⁽⁵⁾ IP/08/1702.

⁽⁶⁾ IP/08/1717.

India

29. septembril toimus Marseille's Euroopa Liidu ja India üheksas tippkohtumine. Euroopa Liit ja India võtsid tippkohtumisel vastu läbivaadatud ühise tegevuskava, et kohandada oma strateegiline partnerlus ülemaailmsetele väljakutsetele, nagu näiteks energiavarustuse kindlus, kliimamuutused (ühise tööprogrammi vastuvõtmisega), toiduainetega varustus, rahvusvaheline finantskriis, terrorism ja rahvusvahelise kaubanduse reguleerimine. Uut hoogu said vabakaubanduslepingu ja merenduskoostöölepingu alased läbirääkimised. Allkirjastati horisontaalne leping tsiviillennunduse valdkonnas. Samuti tõstatati küsimus võimalikust koostööst tsiviilotstarbelise tuumaenergia valdkonnas.

Euroopa Parlament rõhutas 24. septembri resolutsioonis oma kindlat pühendumust ELi ja India vahelise kõikehõlmava vabakaubanduslepingu sõlmimisele. Ta meenutas mitut ülemaailmset väljakutset, millega India ja Euroopa Liit seisavad vastamisi. Parlament avaldas ka heameelt Euroopa äri- ja tehnoloogiakeskuse avamise üle New Delhis, mis aitab edendada sidemeid kaubanduse ja teadusuuringute valdkonnas.

Brasiilia

20. novembril toimus esimene ministritevaheline kohtumine EÜ ja Brasiilia energiapoliitika dialoogi raames, et tugevdada suhteid selles valdkonnas (1).

22. detsembril toimus Rio de Janeiro's teine Euroopa Liidu ja Brasiilia tippkohtumine. Tippkohtumisel võeti vastu ühine tegevuskava, milles on välja toodud Euroopa Liidu ja Brasiilia strateegilise partnerluse poliitilised prioriteedid ja meetmed kolmeks järgmiseks aastaks. Tegevuskava põhiteemad on säästva arengu edendamine, piirkondlik koostöö, organiseeritud kuritegevus, korrupsioon, migratsioon, viisad ja konsulaarküsimused.

Lõuna-Aafrika

Esimene Euroopa Liidu ja Lõuna-Aafrika tippkohtumine toimus 25. juulil Bordeaux's. Kohtumine viis Euroopa Liidu ja Lõuna-Aafrika omavahelised suhted kõrgemale tasandile, tehes sellest riigist ELi tõelise strateegilise partneri. Osalejad käsitlesid päevakajalisi poliitilisi, sotsiaalseid ja julgeolekualaseid küsimusi, nagu sisseränne, kliimamuutused, rahu ja julgeolek.

Lisaks vaadati 7. aprillil läbi kaubandus-, arengu- ja koostööleping Lõuna-Aafrikaga (2). Lepingu poliitilist mõõdet tugevdati (laiendades seda õigus-, vabadus- ja turvalisusküsimustele), samuti ajakohastati mitut sätet majanduskoostöö alal.

(1) IP/08/1755.

(2) KOM(2008) 50 (ELT C 118, 15.5.2008).

Mis puudutab Lõuna-Aafrika Arenguühenduse ja Euroopa Liidu vahelist majanduspartnerluslepingut, siis ei ole Lõuna-Aafrika veel välja kujundanud oma seisukohta lepingus osalemise kohta.

Kasulikud viidad

- Kaubanduse peadirektoraat:
http://ec.europa.eu/trade/index_en.htm
- Maailma Kaubandusorganisatsioon:
<http://www.wto.org/index.htm>
- Doha arengukava:
http://ec.europa.eu/trade/issues/newround/doha_da/index_en.htm
http://www.wto.org/english/tratop_e/dda_e/dda_e.htm
- Välissuhete peadirektoraat:
http://ec.europa.eu/external_relations/index_en.htm

3. jagu

Rahvusvaheline solidaarsus

Taust

Inimõiguste edendamiseks ja kaitsmiseks ning selleks, et toetada kogu maailmas demokraatia arengut ja õigusriigi põhimõtte austamist, tegutseb Euroopa Liit oma käsutuses olevate rahastamisvahendite (¹) raames nii mitmepoolsel kui ka kahepoolsel tasandil. Ta tagab, et inimõigusi ja säästva arengu põhimõtteid (keskkonnakaitse, sotsiaalne õiglus ja ühtekuuluvus ning majanduslik jõukus) võetaks suhetes kolmandate riikidega pidevalt arvesse.

Euroopa Liit pakub oma humanitaarabipoliitika (²) raames hädaabi ka loodusõnnetuste ja inimtegevuse põhjustatud õnnetuste tõttu kannatanutele. Selleks rahastab ta päästeoperatsioone partnerite kaudu, kes annavad abi kohapeal.

Arvestades, et Euroopa Liit on maailma suurim arenguabi andja, on liidu eesmärk suurendada oma abi tõhusust.

Ühiste väärtuste kaitse ja edendamine väljaspool Euroopa Liitu

Mitmepoolsel tasandil on Euroopa Liit jätkanud aktiivse rolli täitmist ÜRO inimõiguste nõukogus. Eelkõige iseloomustas seda aastat esimest korda toimunud inimõiguste olukorra üldine korrapärane läbivaatamine, mille eesmärk on kontrollida regulaarselt inimõiguste austamist kõikides riikides.

Euroopa Liit aitab ka kaasa ÜRO Peaassamblee tööle inimõiguste vallas, eelkõige seoses 2007. aasta detsembris vastuvõetud surmanuhtluse kaotamise resolutsiooni kohaste kohustuste täitmise jälgimisega.

Piirkondlikul tasandil kaasati inimõiguste küsimus pidevalt AKV riikide ja Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riikidega peetavasse strateegilisse dialoogi. Sellega seoses otsustasid Euroopa Liit ja Aafrika Liit algatada inimõiguste küsimuses korrapärase dialoogi.

Kahepoolsel tasandil on liit arendanud inimõigustealast dialoogi ligikaudu kolmekümne liitu mitte kuuluva riigiga, nagu Hiina, Laos, Maroko ja Kesk-Aasia riigid, sealhulgas

(¹) Rahastamisvahend demokraatia ja inimõiguste edendamiseks kogu maailmas – määrus (EÜ) nr 1889/2006 (ELT L 386, 29.12.2006). Stabiiliseerimisvahend – määrus (EÜ) nr 1717/2006 (ELT L 327, 24.11.2006). Arengukoostöö rahastamisvahend – määrus (EÜ) nr 1905/2006 (ELT L 378, 27.12.2006).

(²) Humanitaarabi rahastamisvahend – määrus (EÜ) nr 1257/96 (EÜT L 163, 2.7.1996) ning Euroopa Arengufondist AKV riikidele ja ülemeremaadele ja -territooriumidele (ÜMTdele) antav abi.

Usbekistan. Konsultatsioone on peetud ka Kanada, Ameerika Ühendriikide, Jaapani, Uus-Meremaa, Venemaa ja Euroopa Liiduga ühinemist taotlevate riikidega.

Lisaks koostöö arendamisele võttis liit erimeetmeid iga kord, kui kuskil maailmas, näiteks Boliivias, Hiinas, Iraanis, Sri Lankas ja Sudaanis, toimus mõni raskekujuline inimõiguste rikkumine.

Konkreetsemal tasandil võttis nõukogu 29. aprillil vastu läbivaadatud suunised, mis käsitlevad Euroopa Liidu poliitikat kolmandate riikide suhtes seoses piinamise ja muul julmal, ebainimlikul või alandaval viisil kohtlemise või karistamisega. Suuniste eesmärk on anda Euroopa Liidule vahend, mida saaks kasutada kolmandate riikidega kõikide tasandite kontaktide puhul ja mitmepoolsetel inimõiguste foorumitel.

16. juunil vaatas nõukogu läbi Euroopa Liidu suunised surmanuhtluse kohta. Kirjutati alla surmanuhtluse vastast ülemaailmset ja Euroopa päeva (10. oktoober) käsitlevale ühisavaldusele, mis kinnitas, et Euroopa Liidu institutsioonid jätkavad tööd selle nimel, et kaotada surmanuhtlus kogu maailmas.

Inimõiguste ülddeklaratsiooni 60. aastapäeva ja inimõiguste kaitsjaid käsitleva ÜRO deklaratsiooni 10. aastapäeva tähistamiseks korraldasid Euroopa Parlament, komisjon ja ÜRO 7. ja 8. oktoobril Brüsselis konverentsi, kus osalesid inimõiguste kaitsjad rohkem kui 40 riigist. Konverentsil vaadati läbi ÜRO, Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu väljatöötatud mehhanismid inimõiguste kaitsjate toetamiseks ja arutati, kuidas parandada selles valdkonnas tegutsevate rahvusvaheliste institutsioonide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide koostööd ning nende tegevuse kooskõlastamist.

24. oktoobril võttis nõukogu vastu Euroopa Liidu kümnenda iga-aastase aruande inimõiguste kohta.

Ka demokraatia ja inimõiguste edendamiseks loodud rahastamisvahendit ⁽¹⁾ hakati 2008. aastal täielikult rakendama. Aasta jooksul lähetati kolmandatesse riikidesse 10 valimiste vaatlemise missiooni ja 4 valimisekspertide missiooni. 47 riigis rakendati ühenduse delegatsioonide juhitavaid riigipõhiseid toetuskavu. Kokku eraldati kõnealuse rahastamisvahendi raames 2008. aastal 143 miljonit eurot.

Arengupoliitika

Põhiaspektid

2008. aastal kinnitas Euroopa Liit oma otsusekindlust täita ÜRO aastatuhande arengueesmäärke.

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 1889/2006 (ELT L 386, 29.12.2006).

Komisjon esitas 9. aprillil teatise selle kohta, kuidas kiirendada edasiminekut aastatuhande arengueesmärkide saavutamise suunas, käsitledes ühtlasi Euroopa Liidu osalust nende eesmärkide täitmisel ⁽¹⁾. Teatises on välja toodud neli viisi, kuidas komisjon ja liikmesriigid on kohustunud parandama vaestele maadele abi andmist: rohkem raha, tõhusam abi, sidusam poliitika ja suurem kaubavahetussuutlikkus.

Nõukogu avaldas 27. mai istungil arvamust, et aastatuhande arengueesmärke on võimalik saavutada kõikides piirkondades, eeldusel, et võimalikult kiiresti võetakse kooskõlastatud meetmeid ja rakendatakse neid püsivalt järelejäänud seitsme aasta jooksul.

19. ja 20. juunil kokku tulnud ülemkogu soovitas liidul jääda ühtseks ja kindlameelseks. Kõikide aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks kinnitas Euroopa Liit uuesti oma kohustust saavutada ülemeremaade arenguabi sihtmärkidena 2010. aastaks 0,56% ja 2015. aastaks 0,7% RKTst.

23. juunil esitas komisjon iga-aastase aruande ⁽²⁾ Euroopa Ühenduse arengu- ja välisabi poliitika ning selle rakendamise kohta 2007. aastal. Aruanne kinnitab, et Euroopa Liit on maailma suurim arenguabi andja, kes annab 60% ametlikust arenguabist.

2.–4. septembril toimus Accras (Ghana) kolmas kõrgetasemeline abi tõhususe teemaline foorum, mis tähistas olulist etappi 2005. aastal vastu võetud Pariisi deklaratsiooni rakendamisel. Rahvusvaheline kogukond jõudis foorumil kokkuleppele ambitsioonikas tegevuskavas, mille alusel reformida abi andmist ja kasutamist (Accra tegevusprogramm).

8. oktoobril avaldas komisjon teatise „Kohalikud omavalitsused: arenguprotsessi osalised” ⁽³⁾. Teatise eesmärk oli ühelt poolt tunnustada kohalike omavalitsuste rolli aastatuhande arengueesmärkide saavutamisel ja teiselt poolt pakkuda välja Euroopa tegevusraamistik, et parandada arengukoostöös osalevate kohalike omavalitsuste antava abi tulemuslikkust.

28. novembrist kuni 2. detsembrini Dohas toimunud ÜRO arengu rahastamise konverentsil kutsus komisjon abiandjaid üles täitma oma kohustusi ja suurendama vaestele maadele antavaid abisummasid. Komisjon rõhutas, et finantskriisi ei tohiks kasutada ettekäändena arenguabi vähendamiseks. Euroopa Liit kinnitas oma kohustust suurendada arenguabi summat 2015. aastaks 0,7 protsendini RKTst. Konverentsil vaadati läbi Monterrey konsensuse (2002. aastal vastu võetud esimene arengu rahastamist käsitlev rahvusvaheline konventsioon) rakendamine ja võeti vastu Doha deklaratsioon arengu rahastamise kohta.

⁽¹⁾ KOM(2008) 177 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽²⁾ KOM(2008) 379 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽³⁾ KOM(2008) 626.

Komisjon kirjutas 18. detsembril alla kokkuleppele 4 miljoni euro eraldamiseks tõhustatud integreeritud raamistikule ⁽¹⁾. Tegemist on vähim arenenud riikide säästvat arengut toetava partnerlusega, mille raames kõnealused riigid, rahvusvahelised asutused ja abiandjad teevad koostööd, et tagada äri vajaduste arvessevõtmine riiklikes arenguprogrammides ja prioriteetsete äriprojektide rakendamine.

Selleks et reageerida kiiresti toiduainete järsule hinnatõusule maailmaturul, tegi komisjon 18. juulil ettepaneku määruse ⁽²⁾ kohta, millega luuakse miljardi euro suurune toiduainete rahastamisvahend. Kolmeks aastaks ettenähtud rahastamisvahendi eesmärk on eelkõige päästa 2009. ja 2010. aasta viljasaak maades, mida kriis on kõige enam mõjutanud, andes nende käsutusse vajalikud vahendid (nagu seemned ja väetis). Samuti on ette nähtud täiendavad sotsiaalsed ja muud meetmed, mille abil tagada üleminek hädaabilt tavapärasele koostööprogrammidele. Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid kõnealuse määruse ⁽³⁾ vastu 16. detsembril.

Inim- ja sotsiaalareng

Komisjon jätkas 2008. aastal otsusekindlalt hariduse, tervishoiu, soolise võrdõiguslikkuse ja tööhõive vallas arengueesmärkide poole püüdlemist.

Tal oli aktiivne roll hariduse ja tervishoiu maailmafoorumites, eelkõige ülemaailmses HIVi/ AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fondis ning algatuse „Haridus kõigile“ kiirendatud elluviimise juures.

2008. aastal saavutati edu lapse õiguste, tervishoiu ning meeste ja naiste võrdõiguslikkuse valdkonnas.

5. veebruaril esitas komisjon teatise „Eriline tähelepanu lastele ELi välistegevuses“, ⁽⁴⁾ milles esitatakse Euroopa Liidu laiaulatuslik tegevusraamistik, mille alusel tõhustada seniseid laste vajaduste rahuldamiseks tehtud algatusi ning kaitsta ja edendada laste õigusi kolmandates riikides.

26. ja 27. mai istungil võttis nõukogu vastu järeldused, mis käsitlesid lapse õiguste edendamist arengukoostöö ja humanitaarabi kaudu. 16. juunil võeti vastu lapsi ja relvastatud konflikte käsitlevate suuniste läbivaadatud redaktsioon.

Sotsiaalkaitse ja tervishoiu vallas esitasid komisjon ja Euroopa Liidu eesistujariik 18. septembril ühisdokumendi, milles käsitletakse ravikindlustuskaitset ja tervishoiu rahastamist

⁽¹⁾ IP/08/2029.

⁽²⁾ KOM(2008) 450. Vt käesoleva aruande III peatüki 2. jao punkti „Põllumajandus ja maaelu areng“ alapunkt „Põllumajandustoodete hinnad ja seonduvad meetmed“.

⁽³⁾ Määrus (EÜ) nr 1337/2008 (ELT L 354, 31.12.2008).

⁽⁴⁾ KOM(2008) 55 (ELT C 118, 15.5.2008).

kolmandates riikides ning Euroopa Liidu ühise tegevusraamistiku loomist. 16. septembril oli komisjon vastu võtnud arenguaruande Euroopa tegevusprogrammi rakendamise kohta, millega püütakse leevendada tervishoiutöötajate nappust arengumaades ⁽¹⁾. Neid kaht tervishoiusüsteemide tugevdamist käsitlevat dokumenti arutati ka 29. ja 30. septembril Bordeaux's toimunud ministrite mitteametlikul kohtumisel. 10. novembril kutsus nõukogu üles kiirendama tervishoiutöötajate nappuse probleemi leevendamiseks kavandatud Euroopa tegevusprogrammi rakendamist. Nõukogu rõhutas muu hulgas, et liit peab looma ühise tegevusraamistiku ravikindlustuskaitse tagamiseks ja tervishoiusüsteemide rahastamiseks arenguriikides.

Samuti kinnitas Euroopa Liit oma valmidust anda vajalikku poliitilist ja rahalist tuge naiste rolli ja soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks. 6. märtsil korraldas komisjon Brüsselis rahvusvahelise konverentsi, millel käsitleti naiste rolli ebakindla maailma tasakaalustamisel. Konverentsist inspireerituna tegid 40 poliitikas, äris ja kodanikuühiskonnas juhtpositsioonil olevat naist septembris ÜRO peasekretärile ettepaneku korraldada 2010. aastal ministrite konverents, et hinnata naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni nr 1325 (2000) rakendamist.

Aasta jooksul valmistasid nõukogu ja komisjon ette ühisdokumendi, mis käsitleb kõikehõlmavat lähenemisviisi naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevate ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 1325 (2000) ja 1820 (2008) ELis rakendamisele. 8. detsembril kiitis nõukogu selle ühise lähenemisviisi heaks.

Kliimamuutusega arvestamine arengukoostöös

2008. aastal tõhustas Euroopa Liit oma välistegevust kliimamuutuse vastu võitlemisel.

Keskonda ning loodusvarade, sealhulgas energiaressursside säästvat majandamist käsitleva teemaprogrammi ⁽²⁾ raames eraldati 101 miljonit eurot selleks, et edendada Euroopa Liidu keskkonna- ja energiapoliitikat välismaal. Olulisemad meetmed olid seotud energiatõhususe, taastuvenergia ja metsadega.

27. novembril andis komisjon 24,5 miljonit eurot ülemaailmsele indekseeritud riskide kindlustuse rahastule (*Global Index Insurance Facility – GIIF*), mille eesmärk on leevendada indekseeritud riskide kindlustamise kaudu kliimaga ja loodusõnnetustega seotud riske Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikides ⁽³⁾.

Lisaks võttis komisjon 15. juulil vastu töödokumendi ülemaailmse kliimamuutuste liidu loomise kohta ⁽⁴⁾. Liidu kaudu kavandatakse tulemuslikumat dialoogi Euroopa Liidu

⁽¹⁾ KOM(2006) 870 (ELT L 126, 7.6.2007).

⁽²⁾ KOM(2006) 20 (ELT C 151, 29.6.2006).

⁽³⁾ IP/08/1782.

⁽⁴⁾ SEK(2008) 2319.

ja vaeste arengumaade vahel, keda kliimamuutus kõige enam mõjutab, kuid kes on kõige vähem suutelised selle mõjuga toime tulema. Eelkõige kuuluvad nende hulka vähim arenenud maad ja väikestest saareriikidest arengumaad. Sellega seoses sõlmiti ühisdeklaratsioon Kariibi mere piirkonna (märtsis), Vaikse ookeani piirkonna (oktoobris) ja Aafrika riikidega (novembris). Samuti on otsustatud alustada esimeste meetmete võtmist Vanuatuga ja kõige haavatavamate maadega on ettevalmistamisel kümme uut meetet.

Selleks et võtta kliimamuutust välissuhete kavandamisel ja rakendamisel arvesse, on komisjon kasutanud eri vahendeid, nagu kahepoolne ja piirkondlik poliitiline dialoog kolmandate riikide ning piirkondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, nn roheline diplomaatia võrgustikuga ja oma delegatsioonide võrgustikuga. Kõik nimetatud vahendid aitavad kaasa kliimamuutusealase diplomaatia arengule Euroopa Liidus, tugevdades liidu rolli ja tähendust rahvusvahelisel tasandil.

Rahvusvaheline koostöö narkootikumidevastase võitluse alal

Kogu aasta jooksul jätkas Euroopa Liit narkootikumidevastases võitluses tasakaalustatud käsitusviisi (tasakaal narkootikumide nõudluse ja pakkumise vähendamise vahel) edendamist nii mitmepoolsel kui ka kahepoolsel tasandil. Narkootikumidega seotud arenguabiprojektid olid selgi aastal prioriteediks riikides, mida narkootikumide tootmine, transiit, tarbimine ja narkootikumidega kauplemine mõjutavad.

Mitmepoolsel tasandil oli komisjonil aktiivne roll 9.–14. märtsil Viinis toimunud ÜRO narkootikumide komisjoni aastakoosolekul, eelkõige peaassamblee eristungjärgul 1998. aastal vastu võetud narkootikumidevastase strateegia tulemuste hindamisel.

Kahepoolsel tasandil pööras komisjon tähelepanu narkootikumidevastase võitluse alase koostöö parandamisele Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikidega, 4. ja 5. märtsil Viinis peetud kõrgetasemelisel narkootikumide käsitleval koosolekul (Euroopa Liidu ning Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikide vahelise narkootikumidealase koordineerimis- ja koostöömehhanismi koosolek) võeti vastu nn Hofburgi deklaratsioon, milles rõhutatakse kõnealuse mehhanismi olulisust.

Andide Ühendusega tehtava koostöö piirkondliku strateegia (millele kirjutati alla 2007. aasta aprillis) raames algatati ebaseaduslike narkootikumide vastase võitluse koostööprojekt (PRADI CAN).

Narkootikumide teemal toimusid ka ELi eesistujakolmiku kohtumised Afganistani, Ameerika Ühendriikide, Mauritaania, Ukraina, Lääne-Balkani riikide ja Lääne-Aafrika riikide majandusühenduse riikidega.

Afganistanis ⁽¹⁾ eraldati 610 miljonit eurot mitmeaastasele programmile (2007–2010), mille eesmärk on toetada head valitsemistava, maaelu arengut ja tervishoidu (sealhulgas 144 miljonit eurot aastaks 2008). Ligikaudu 180 miljonit eurot (30%) eraldati narkootikumidevastaseks võitluseks 2007.–2010. aastal. 2008. aastal eraldati ka 5 miljonit eurot Kesk-Aasia narkootikumidevastase tegevuse programmi (2009–2013) viiendaks etapiks.

Lisaks piirkondlikele narkootikumidevastase võitluse rahastamise vahenditele võeti 2008. aastal stabiliseerimisvahendi ⁽²⁾ raames vastu mitut piirkonda ja komponenti hõlmavad programmid, milles keskendutakse heroini ja kokaiini kaubateedele.

Toorained

21. jaanuaril võttis nõukogu vastu otsuse, ⁽³⁾ milles käsitletakse ühenduse seisukohta rahvusvahelises kakaonõukogus 2001. aasta rahvusvahelise kakaolepingu kehtivusaja pikendamise küsimuses.

16. juunil võttis nõukogu vastu otsuse ⁽⁴⁾ uue, 2007. aasta rahvusvahelise kohvilepingu allkirjutamise ja sõlmimise kohta. Uus leping asendab 2001. aasta lepingu ja selle eesmärgiks jääb rahvusvahelise koostöö edendamine kohvikaubanduses.

Humanitaarabi

Põhiaspektid

2008. aastal andis komisjon humanitaarkriiside korral abi ligikaudu 60 riigis, tehes seda 90 rahastamisotsuse kaudu, kogusummas 936,6 miljonit eurot. Algset 741 miljoni euro suurust eelarvet täiendati, et vastata humanitaarvajadustele, mis tulenesid toiduainete hinnatõusust maailmaturul, mis mõjutas suurt osa juba riskirühma kuuluvast elanikkonnast.

Humanitaarabi eelarverealet rahastatud projektide kaudu sai abi 118 miljonit inimest. Nendest vahenditest, mida komisjon eraldas oma partneritele, kes annavad humanitaarabi kohapeal, läks 44% valitsusvälistele organisatsioonidele, 46% ÜRO asutustele ja 10% muudele rahvusvahelistele organisatsioonidele.

Humanitaarabi seisukohast ei esinenud sellel aastal suuri loodusõnnetusi, kuid mitmekordistus keskmise suurusega loodusõnnetuste arv (tsüklonid Bangladeshis, Madagaskaril ja Myanmaris, maavärin Hiinas, tsüklon Kariibi mere piirkonnas, üleujutused Ecuadoris,

⁽¹⁾ Vt käesoleva aruande V peatüki 4. jao punkti „Ülesehitusprotsess“ alapunkt „Afganistan“.

⁽²⁾ Määrus (EÜ) nr 1717/2006 (ELT L 327, 24.11.2006).

⁽³⁾ Otsus 2008/76/EÜ (ELT L 23, 26.1.2008).

⁽⁴⁾ Otsus 2008/579/EÜ (ELT L 186, 15.7.2008).

Indias, Namiibias ja Nepalis, külmalaine Tadžikistanis, taifuun Vietnamis, külm ja pöud Palestiina aladel ning epideemiad Lääne-Aafrikas, Guinea-Bissaus, Kariibi mere piirkonnas ja Ladina-Ameerikas).

Mujal maailmas esines konfliktide põhjustatud kriise, nagu Gruusia kriis, ning jätkusid ja mõnel juhul ka ägenesid juba varasematel aastatel tekkinud keerukad kriisid, muu hulgas probleemid Palestiina põgenikega ning kriis Colombias, Sri Lankas, Sudaanis ja Pakistanis.

Komisjon pööras endiselt suurt tähelepanu nn unustatud kriisidele (s.t kriisiolukord, millega seotud humanitaarabivajadused ei pälvi abiandjate piisavat tähelepanu). Selliste kriiside leevendamiseks eraldati 41,35 miljonit eurot. Mõnel juhul pärineb unustatud kriis juba aastast 2004, nagu Lääne-Sahara põgenike probleem (Alžeerias) ning Myanmari, Nepali ja Tšetšeenia kriis.

Poliitilisel tasandil võttis nõukogu 22. juulil vastu komisjoni mais esitatud tegevuskava (¹) 2007. aastal humanitaarabi küsimuses saavutatud Euroopa konsensuse rakendamiseks. Tegevuskava aitab olulisel määral kaasa Euroopa humanitaarabi andmise tõhustamisele ja koordineerimisele. Tegevuskava rakendamisel osaleb aktiivselt ka nõukogu, kes rõhutas, et humanitaarabi tulemuslikuks andmiseks on väga oluline roll partnerlusel ning tegevuskavas ettenähtud meetmeid tuleks võimaluse korral rakendada tihedas koostöös asjaomaste partnerorganisatsioonide ja muude sidusrühmadega.

Tegevuskava rakendamise raames korraldasid Euroopa Parlament ja komisjon 16. septembril Brüsselis rahvusvahelise humanitaarõiguse konverentsi. Konverentsi eesmärk oli arendada teadlikkust rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisest ja arutada humanitaarabi küsimuses saavutatud Euroopa konsensuse raames selle üle, mida võiks edaspidi Euroopa Liidu tasandil teha rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise edendamiseks.

5. märtsil võttis komisjon vastu teatise (²) Euroopa Liidu katastroofidele reageerimise suutlikkuse suurendamise kohta. Selleks et tulemuslikumalt lahendada loodusõnnetuste ja inimtegevuse põhjustatud õnnetustega seotud probleeme, mille arv üha kasvab, soovitatakse teatises Euroopa Liidul suurendada oma suutlikkust pakkuda nii kodus kui ka võõrsil kodanikukaitset ja humanitaarabi.

Humanitaarabi haldamise vallas vaatas komisjon läbi partnerluslepingu, mis reguleerib suhteid valitsusväliste partnerorganisatsioonidega, andis sellele uue hinnangu ja ajakohastas seda. Komisjon lihtsustab ja seostab menetlusi, seadmata ohtu antava abi järelevalvet ja abi haldamise kontrollimist.

(¹) SEK(2008) 1991.

(²) KOM(2008) 130 (ELT C 202, 8.8.2008). Vt käesoleva aruande IV peatüki 2. jao punkti „Kodanikukaitse ja Euroopa Liidu Solidaarsusfond“ alapunkt „Kodanikukaitse“.

Peamised humanitaarabioperatsioonid

2008. aastal eraldas komisjon humanitaarabioperatsioonidele üle 936,6 miljoni euro. Toetatud operatsioonid on loetletud tabelis 2:

TABEL 2

Humanitaarabi rahastamise otsused (2008. aasta eelarve) geograafiliste piirkondade kaupa (eurodes)

Piirkond	2008. aastaks ettenähtud summa
Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riigid (kokku)	551 847 000
Sudaan ja Tšaad	197 000 000
Somaali poolsaar	167 897 000
Kesk- ja Lõuna-Aafrika ning India ookean	126 200 000
Lääne-Aafrika	39 100 000
Kariibi mere piirkond	21 650 000
Uued iseseisvad riigid, Lähis-Ida ja Vahemere piirkond (kokku)	152 635 000
Vahemere piirkond ja Lähis-Ida	124 860 000
Euroopa, Kaukaasia ja Kesk-Aasia	27 775 000
Aasia ja Ladina-Ameerika (kokku)	192 327 000
Lõuna-Aasia	94 257 000
Kagu- ja Ida-Aasia	64 000 000
Ladina-Ameerika	34 070 000
Muud	39 832 941
Muu kui piirkondade kaupa antav abi (suutlikkuse arendamine, toetused, teenused jne)	7 020 614
Tehniline abi (eksperdid ja bürood)	25 000 000
Muud kulud (auditid, hindamised, teave)	7 812 327
Kokku	936 641 941

Abi anti peamiselt järgmistele riikidele ja piirkondadele:

- Aafrikas:
 - Sudaanile anti 167 miljonit eurot, et vastata humanitaar- ja toiduvajadustele, mille konfliktiolukord on piirkonnas tekitanud. Lisaks eraldati 30 miljonit eurot Tšaadis asuvatele põgenikele.
 - Somaali poolsaare põuaks valmisoleku programmile eraldati üle 30 miljoni euro. Abi anti eelkõige järgmistes valdkondades: vesi, loomatervis, inimtervis, põuaks valmisolek ja asjaomaste meetmete kooskõlastamine.
 - Kongo Demokraatlikule Vabariigile eraldati üle 45 miljoni euro väärtuses humanitaar- ja toiduabi, eelkõige Põhja- ja Lõuna-Kivu provintsis. Abi võimaldas aidata ümberasustatud elanikke, toetada naaberriikides asuvate põgenike taga-

sipöördumist ja saavutada Katanga piirkonna perekondade iseseisva toimetuleku võime.

- Somaaliale anti 34,8 miljonit eurot, et aidata elanikke, kes on sattunud aasta algusest alates üha süvenenud kriisi keskmesse. Abi anti esmajoones järgmistes valdkondades: tervishoid, vesi ja sanitaarvahendid, toiduabi, sealhulgas toidu jagamine kõige kriitilisematel aladel, ning mitut valdkonda hõlmav abi ümberasustatud isikutele.
- Lähis-Idas:
 - 82,7 miljonit eurot eraldati Palestiina elanikkonnale, kellest kõige haavatavaid aidati järgmistes valdkondades: psühholoogiline kaitse ja tugi, vesi, tervishoid, peavari ning tugi- ja julgeolekuteenused. Antud abi võimaldas rahuldada ka põuast ja külmast tingitud vajadusi. Liibanoni Nahr Al Baredi põgenikelaagri asukate vajaduste rahuldamiseks eraldati 8 miljoni euro ulatuses täiendavat abi.
 - 30 miljonit eurot eraldati Iraagi kriisi ohvritele nii Iraagis kui ka mujal (Jordaania ja Süürias ning vähemal määral ka Liibanonis ja Türgis), samuti riigi põhjaosas põua tagajärjel tekkinud olukorra parandamiseks.
- Aasias:
 - Myanmarile eraldati 39 miljonit eurot, et aidata Bangladesh, Hiina, India ja Taiga piirnevatel aladel paiknevat haavatavat elanikkonda ning Tai põgenikelaagrite asukaid. Abi hõlmas järgmisi valdkondi: kaitsevajadused, esmatasandi tervishoid, vesi, sanitaarvahendid ja toiduabi.
 - 36,3 miljonit eurot eraldati Afganistanile, Iraanile ja Pakistanile, kus loodi kõige haavatavamale elanikkonnale humanitaar- ja toiduprogrammid, et lahendada vee ja sanitaarvahendite, peavarju ja kaitse ning pagulaste Iraani ja Pakistani tagasipöördumisega seotud probleeme.
- Ladina-Ameerikas:
 - Colombiale eraldati 12,5 miljonit eurot meetmete võtmiseks järgmistes valdkondades: kaitse, hädaabi (toidu- ja muu abi), hiljuti ümberasustatud isikute aitamine, vesi ja sanitaarvahendid, peavari, tervishoiuteenuste kasutamine, toiduga kindlustatus ning ümberasustatud isikutele antav psühholoogiline abi. Meetmed hõlmasid ka abi maapiirkondade elanikele, kelle võimalused kasutada põhilisi kaupu ja teenuseid on piiratud, ning tagasipöördunud isikutele. Alustati ka lastekaitsega seotud meetmete võtmist.

Toiduabi

2008. aastal eraldati toiduabiks 223,25 miljonit eurot. Ülemaailmse toiduainetekriisi ja hinnatõusu tõttu võttis komisjon hädaabireservist kasutusele lisavahendeid. Aasta lõpuks oli humanitaar- ja toiduabi eelarve 363,25 miljonit eurot, mis võimaldas aidata 25

miljonit inimest. See summa oli osa humanitaarkriiside vastu võitlemiseks ettenähtud 936,6 miljoni eurosest kogusummast (vt eespool).

Katastroofivalmidus

Komisjon algatas 2008. aastal katastroofivalmiduse edendamiseks uusi projekte Lõuna-Aafrikas, Kesk- ja Kagu-Aasias ning Kesk-Ameerikas, kokku 32,3 miljoni euro ulatuses (Dipecho programmide raames).

Katastroofivalmiduse eelarverealt rahastatud projektide kaudu sai abi ligikaudu 20 miljonit inimest.

Piirkondlikud strateegiad

Koostöö Aafrika, Kariibi mere piirkonna ja Vaikse ookeani riikidega ning ülemeremaade ja -territooriumidega

Finantskoostöö

Pärast läbivaadatud Cotonou lepingu jõustumist 1. juulil hakati kasutama 10. Euroopa Arengufondi 2008.–2013. aastaks ettenähtud vahendeid (vt allpool).

Võeti kasutusele uus 7 Aafrika riigi (Burkina Faso, Ghana, Mali, Mosambiik, Rwanda, Sambia ja Uganda) jaoks ettenähtud rahastamisvahend – aastatuhande arengueesmärkide leping, mis on pikemaajaline ja paremini prognoositav üldise eelarvetoetuse vorm, mida Euroopa Liit on kasutanud mitmes AKV riigis 10. Euroopa Arengufondi raames. Selle sihiks on aidata abi saavatel riikidel kiirendada aastatuhande arengueesmärkide täitmist. 2008. aastal moodustasid aastatuhande arengueesmärkide lepingud 61% (ehk 1,521 miljardit eurot) kogu eelarvetoetusest.

Lisaks eraldati Aafrika rahutagamisrahastule 10. Euroopa Arengufondi raames 2008.–2010. aastaks 300 miljonit eurot. Nende vahenditega püütakse arendada Aafrika Liidu suutlikkust osaleda Aafrikas rahu kindlustamises ja rahutagamisoperatsioonides.

2008. aastal eraldati EAFist AKV riikidele ning ÜMTdele kokku 4,889 miljardit eurot. Nimetatud summa jagunemist kajastab tabel 3. Komisjon võttis vastu 60 iga-aastast tegevusprogrammi. Suurim osa EAFi kohustustest 2008. aastal oli seotud tervishoiusektoriga (218 miljonit eurot) ning valitsus- ja kodanikuühiskonna sektoriga (345 miljonit eurot). Valduslikud toetusprogrammid ja eelarvetoetusprogrammid moodustasid aasta jooksul heakskiidetud uutest programmidest 51%.

TABEL 3**EAFist 2008. aastal AKV riikidele ja ÜMTdele eraldatud vahendid***(miljonites eurodes)*

Piirkond	2008. aastaks ettenähtud summa
Aafrika	3 939
Kariibi mere piirkond	126
Vaikse ookeani piirkond	12
ÜMTd	18
Muud kui piirkondlikud programmid	795
Kokku	4 890

Cotonou lepingu läbivaatamine

Nõukogu võttis 28. aprillil vastu otsuse, ⁽¹⁾ millega kiidetakse heaks Euroopa Liidu ja AKV riikide suhteid reguleeriva Cotonou lepingu läbivaatamine (läbivaatamises lepitati kokku 2005. aastal). Otsusega inkorporeeritakse Cotonou lepingusse uued sätted, mis käsitlevad peamiselt terrorismi- ja massihävitusrelvade leviku vastast võitlust, finantsküsimusi ja inimõigusi käsitlevat poliitilist dialoogi ning demokraatia ja õigusriigi põhimõtteid. Läbivaadatud leping jõustus 1. juulil, pärast seda, kui kõik lepinguosaliselised olid selle ratifitseerinud.

Piirkondlikud majanduspartnerluslepingud

15. oktoobril kirjutasid Euroopa Liit ja Kariibi mere piirkonna riigid alla majanduspartnerluslepingule (Cariforum), ⁽²⁾ mis on maailmamajanduses esimene laiaulatuslik põhja ja lõuna vaheline kaubandus- ja arenguküsimusi käsitlev leping. Leping sisaldab meetmeid kaubanduse, investeeeringute ja innovatsiooni ergutamiseks, säästva arengu edendamiseks, piirkondliku turu loomiseks Kariibi mere piirkonna riikide vahel ning vaesuse vastu võitlemiseks.

26. novembril kirjutasid Euroopa Liit ja Côte d'Ivoire alla vahepealsele majanduspartnerluslepingule ⁽³⁾. Aafrika ja Vaikse ookeani riikide vahelepingutega seoses esitas komisjon 10. juulil kaks ettepanekut: sõlmida vahepealne majanduspartnerlusleping Kesk-Aafrikaga ⁽⁴⁾ (seni üksnes Kamerun) ja Ghanaga ⁽⁵⁾. 18. septembril esitas komisjon kaks ettepanekut, mis käsitlesid vahepealse majanduspartnerluslepingu sõlmimist Lõuna-

⁽¹⁾ Otsus 2008/373/EÜ (ELT L 129, 17.5.2008 ja ELT L 132, 22.5.2008).

⁽²⁾ ELT L 289, 30.10.2008.

⁽³⁾ KOM(2008) 438 ja KOM(2008) 439.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 445 ja KOM(2008) 446.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 440 ja KOM(2008) 441.

Aafrika Arenguühendusega ⁽¹⁾. Samasugused ettepanekud esitati ka seoses Ida-Aafrika Ühendusega ⁽²⁾ (30. septembril) ja Vaikse ookeani piirkonna riikidega ⁽³⁾ ning Ida- ja Lõuna-Aafrikaga riikidega ⁽⁴⁾ (17. detsembril).

Nimetatud vahelepingud on samm üldiste majanduspartnerluslepingute suunas, mille üle peeti 2008. aastal läbirääkimisi kogu piirkonnaga.

AKV riigid

Komisjon võttis 1. oktoobril vastu teatise „Arengut edendav piirkondlik integratsioon AKV riikides“, ⁽⁵⁾ milles on kindlaks määratud viis võimalust, kuidas liit saab arenguriike aidata piirkondliku integratsiooni rakendamisel: aidata tugevdada piirkondlikke institutsioone; toetada piirkondlike turgude paremat integreerimist; tugevdada ettevõtluse arendamiseks antava toetuse piirkondlikku mõõdet; toetada infrastruktuurivõrgu laiendamist, pöörates eelkõige tähelepanu riiklike võrgustike ühendamisele; ning toetada piirkondade püüdlusi lahendada olulisemaid ühiseid säästva arengu probleeme. Toetuse uuendamine põhineb liidu ja AKV riikide struktureeritumal ja tihedamal strateegilisel dialoogil, Euroopa tõhusamal ja asjakohasemal rahalisel toetusel ning majanduspartnerluslepingute raames ajakohastatud kaubandussüsteemil.

Aafrika

17. oktoobri teatises ⁽⁶⁾ esitles komisjon Euroopa Liidu strateegilist algatust seoses ELi, Aafrika ja Hiina kolmepoolse koostööga ⁽⁷⁾. Komisjon tegi teatises ettepaneku määrata järk-järgult kindlaks kolmepoolseks koostööks sobivad valdkonnad ja ühendada võimaluse korral koostöö rahvusvahelisel tasandil juba võetud kohustustega. Esimeses etapis tuleks kolmepoolse koostöös keskenduda järgmistele valdkondadele: rahu ja julgeolek Aafrikas, Aafrika infrastruktuuri toetamine, keskkonna ja loodusvarade säästev majandamine ning põllumajandus ja toiduga kindlustatus. 10. novembri järeldustes leidis nõukogu, et erilist tähelepanu tuleb osutada koostööle rahu ja julgeoleku valdkonnas, kus Euroopa Liit ja Hiina saaksid üheskoos kaasa aidata Aafrika riikide stabiilsusele ning Aafrika suutlikkuse suurendamisele kriisiohje alal.

17. oktoobril võttis komisjon vastu ka teatise, ⁽⁸⁾ milles hinnatakse Euroopa Liidu ja Aafrika uue strateegilise partnerluse (mis võeti vastu 2007. aasta detsembris ja millega kaasnes kaheksat partnerlusvaldkonda hõlmav 2008.–2010. aasta tegevuskava) esimesel

⁽¹⁾ KOM(2008) 562 ja KOM(2008) 565.

⁽²⁾ KOM(2008) 521 ja KOM(2008) 522.

⁽³⁾ KOM(2008) 857 ja KOM(2008) 858.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 863.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 604.

⁽⁶⁾ KOM(2008) 654.

⁽⁷⁾ Vt käesoleva aruande V peatüki 2. jao punkti „Suhted areneva majandusega riikidega“ alapunkt „Hiina“.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 617.

aastal tehtud tööd. Teatises on antud ülevaade ühisstrateegia üldiste poliitiliste eesmärkide saavutamisel ja kaheksa partnerlusvaldkonna arendamisel tehtud esimestest edusammudest. Esile on toodud ka peamised probleemid ja soovitusel, kuidas edaspidi paremini ja kiiremini tegutseda.

Kahepoolset tasandil pööras Euroopa Liit 2008. aastal suurt tähelepanu poliitilisele ja humanitaarolukorrale Därfuri piirkonnas, Sudaanis, Ida-Tšaadis, Kesk-Aafrika Vabariigi kirdeosas, Somaalias ja Zimbabwes, inimõiguste austamisele ning demokraatia ja õigusrüügi põhimõtete järgimisele sellistes riikides nagu Guinea, Keenia, Mauritaania ja Zimbabwe ning stabiilsuse tagamisele Burundis, Côte d'Ivoire'is ja Kongo Demokraatlikus Vabariigis. Muu hulgas saatis Euroopa Liit Ghanasse 7. detsembril toimunud valimisi jälgima valimiste vaatlemise missiooni ⁽¹⁾.

Kariibi mere piirkond

Euroopa Liidu ja Kariibi mere piirkonna foorumi (Cariforum) riikide tippkohtumine toimus 17. mail Limas (Peruu), päev pärast Euroopa Liidu ning Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikide tippkohtumist ⁽²⁾. Tippkohtumisel käsitletud peamised teemad olid Cariforumi ja Euroopa Liidu suhted, Cariforumi riikide piirkondlik integratsioon ja koostöö, majanduspartnerluslepingu rakendamine, energia- ja toiduainete hinnad ning loodusvarade säästev majandamine.

Tippkohtumisel vastuvõetud kommünikee sisaldab ühisavaldust Cariforumi – Euroopa Liidu partnerluse kohta, milles määratakse muu hulgas kindlaks 10. EAFi piirkonnaprogrammi valdkonnad, ning kliimamuutust ja energiat käsitlevat avaldust.

Vaikse ookeani piirkond

Vaikse ookeani piirkonna riikide ja Euroopa Liidu foorum toimus 27. ja 28. novembril Kaimanisaartel. Foorumil võeti vastu ühisavaldus kliimamuutuse kohta.

Lisaks võttis Vaikse ookeani riikide ja Euroopa Liidu foorum 15.–17. novembril Strasbourgis toimunud Euroopa arengupäevadel vastu kliimamuutust käsitleva ühisavalduse, milles tuntakse koos muret globaalse soojenemise pärast ja väljendatakse ühist huvi Kyoto protokolliga järgse ambitsioonika rahvusvahelise kokkuleppe sõlmimise vastu.

⁽¹⁾ IP/08/1674.

⁽²⁾ Vt käesoleva aruande V peatüki 3. jao punkti „Piirkondlikud strateegiad“ alapunkt „Koostöö Ladina-Ameerika riikidega“.

ÜMTd

Komisjon esitles 25. juunil rohelist raamatut ELi ning ülemeremaade ja -territooriumide vaheliste suhete tuleviku kohta ⁽¹⁾. Rohelise raamatu eesmärk on algatada arutelu võimaluse kohta asendada praegune ELi ja ÜMTde leping uue innovatiivse partnerlusstrateegiaga. Strateegias tuleks arvesse võtta ÜMTde eristaatust, mitmekesisust, probleeme ja potentsiaali üleilmastuvas maailmas. Kehtiv leping tuleks sellega osaliselt või täielikult asendada alates praeguse ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsuse kehtivusaja lõppemisest 31. detsembril 2013.

Koostöö Aasia riikidega

Euroopa Parlamendi 8. mai resolutsioonis käsitleti kaubandus- ja majandussuhteid Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooniga (ASEAN). Parlament rõhutas resolutsioonis, et ASEANiga sõlmitav kaubandus- ja investeerimisleping peaks tagama päritolureeglite parandamise ja lihtsustamise, standardite ühtlustamise, regulatiivse läbipaistvuse ja lihtsustatud bürokraatlikud menetlused ning diskrimineerivate maksude kaotamise. ASEAN on saanud muu hulgas toetust lennutranspordi, intellektuaalomandi õiguste ja vabakaubandust käsitlevate läbirääkimiste valdkonnas. Samal ajal on kahepoolset tasandil saavutatud olulist edu ASEANi riikidega partnerlus- ja koostöölepingute üle peetavatel läbirääkimistel, mille aluseks on nõukogu 2004. aastal vastuvõetud läbirääkimissuunised.

Sotsiaalküsimustes kohtusid 30. juunil ja 1. juulil Brüsselis 150 töötajate ja tööandjate esindajat 43 Euroopa ja Aasia riigist esimesel Aasia ja Euroopa tööturu osapoolte forumil, mille eesmärk oli kaasa aidata nende kahe piirkonna laiemale koostööle elu- ja töötingimuste parandamisel.

Piirkondliku koostöö tasandil toimus 1.–3. augustil Sri Lankas Lõuna-Aasia Piirkondliku Koostöö Assotsiatsiooni 15. tippkohtumine. Euroopa Liit osales sellel vaatlajana ning kinnitas oma kohustusi piirkonna ees ja toetust piirkondlikule integratsiooniprotsessile.

24. ja 25. oktoobril toimus Pekingis ASEMi (Aasia-Euroopa kohtumine) 7. tippkohtumine, kus võeti ametlikult vastu kuus uut liiget, nii et nüüd kuuluvad ASEMisse peaaegu kõik Aasia ja Euroopa riigid. Tippkohtumisel arutati peamiselt selle üle, kuidas reageerida ülemaailmsele finantskriisile, kuid käsitleti ka selliseid teemasid nagu ülemaailmne reguleerimine, säästev areng, kaubandus- ja majandusküsimused ning kultuuridevaheline dialoog. Tippkohtumisel võeti vastu avaldus säästva arengu kohta, milles keskenduti aastatuhande eesmärkidele, energiavarustuse kindlusele, kliimamuutusele ja sotsiaalsele ühtekuuluvusele.

⁽¹⁾ KOM(2008) 383 (ELT C 10, 15.1.2009).

Kahepoolset tasandil jälgis Euroopa Liit tähelepanelikult olukorda Myanmaris. Võttes arvesse raskekujulist ja pidevat inimõiguste rikkumist, otsustas nõukogu 25. veebruaril ⁽¹⁾ ja 29. aprillil ⁽²⁾ uuendada ja tugevdada piiravaid meetmeid nimetatud riigi sõjaväelise režiimi suhtes. Euroopa Parlament ja nõukogu taunisid asjaolu, et põhiseaduse rahvahääletus toimus igasuguse demokraatliku legitiimsuseta, ning kutsus Myanmar ametivõime võtma üleminekumeetmeid tagamaks, et riik saaks demokraatlikult valitud valitsuse. Tsükloni Nargis tagajärjel tekkinud humanitaarkriisi puhul mõisteti hukka Myanmar ametivõimude koostöövalmiduse puudumine.

Euroopa Liit saatis valimiste vaatlemise missiooni jälgima parlamendivalimisi Pakistanis (18. veebruar), Kambodžas (27. juuli) ja Bangladeshis (18. detsember), et toetada nende riikide üleminekut demokraatiale.

Arengukoostöö rahastamise valdkonnas võttis komisjon 2008. aastal vastu kümme kahepoolset iga-aastast tegevuskava ja ühe Aasiat käsitleva iga-aastase tegevuskava, mida rahastati kokku 651 miljoni euroga (2007.–2013. aastaks ettenähtud arengukoostöö rahastamisvahendi raames ⁽³⁾). Tegevuskavad on osa 2007.–2010. aastaks ettenähtud esimesest mitmeaastasest sihtprogrammist.

Säästva arengu edendamiseks ja vaesuse kaotamiseks Aasias algatati uusi programme tervishoiusektoris (Afganistan, Vietnam) ning sotsiaalabi valdkonnas (Bangladesh, Laos ja Vietnam). Komisjon võttis äärmise vaesuse ja nälja vähendamiseks uusi toiduabi meetmeid (Kambodža, Laos, Myanmar ja Põhja-Korea) toiduainete hinna tõusu mõju leevendamiseks (Afganistan). Samuti algatas komisjon esimese Põhja-Koread käsitleva projekti, mis juhul, kui kuuepoolsed läbirääkimised kannavad vilja, peaks võimaldama rakendada tulevasi arenguprojekte.

Toetati ka haridussektorit, et parandada kooli- ja kutseharidust (India ja Pakistan) ning tugevdada programmi Erasmus Mundus kaudu kõrgharidust (Hiina, India ja piirkondlikud meetmed). Samuti loodi programme valitsemistava parandamiseks (Bangladesh, Kambodža, Hiina ja Laos). Kaubanduse vallas võttis komisjon toetusmeetmeid Bangladeshis, Indoneesias ja Pakistanis. Ta jätkas ka põgenike ja ümberasustatud isikute toetamist, eelkõige uute meetmete võtmisega Filipiinidel ja Sri Lankal.

Kliimamuutuse ja keskkonna olukorra halvenemisega seotud probleemide lahendamiseks ⁽⁴⁾ toetati Hiinat programmidega, mille eesmärk oli võtta keskkonnaküsimusi poliitikas rohkem arvesse (programmid „Puhaste energialiikide keskus”, „Keskkonnajuhtimine” ning „Puhaste energialiikide ja taastuvenergia instituut”). Lisaks loodi kaks uut piirkonna-programmi: programm FLEGT ebaseadusliku puidukaubanduse vastu võitlemise tege-

(1) Määrus (EÜ) nr 194/2008 (ELT L 66, 10.3.2008).

(2) Ühine seisukoht 2008/349/ÜVJP (ELT L 116, 30.4.2008).

(3) Määrus (EÜ) nr 1905/2006 (ELT L 378, 27.12.2006).

(4) Vt käesoleva aruande V peatüki 3. jao punkti „Arengupoliitika” alapunkt „Kliimamuutusega arvestamine arengukoostöös”.

vuskava edendamiseks ning programm Switch Aasias säästvale tootmisele ja tarbimisele ülemineku soodustamiseks.

Komisjon jätkas 2008. aastal teise etapi ettevalmistavate meetmetega majandussuhete edendamiseks (Hiina ja India) ning võttis ettevalmistavaid meetmeid keskmise sissetulekuga Aasia riikides (Euroopa Liidu ja Aasia koostöö ning vastastikuse mõistmise edendamise meetmed ja *EU-Malaysia Services Sector Dialogue and EU Outreach*).

Koostöö Kesk-Aasia riikidega

Euroopa Parlament avaldas 20. veebruari resolutsioonis heameelt Euroopa Liidu Kesk-Aasiat (Kasahstan, Kõrgõzstan, Tadžikistan, Türkmenistan ja Usbekistan) käsitleva strateegia vastuvõtmise üle 2007. aastal. Parlament väljendas soovi, et kõnealune piirkond integreeruks tihedamalt maailma kaubandus- ja majandussüsteemiga ning et demokraatiast, heast valitsemistavast, õigusriigi põhimõttest ja inimõigustest saaks Kesk-Aasiat käsitleva strateegia lahutamatu osa.

Nõukogu kiitis 16. juunil heaks nõukogu ja komisjoni ühise arenguaruande liidu Kesk-Aasiat käsitleva strateegia rakendamise kohta. 19. ja 20. juunil avaldas nõukogu heameelt strateegia rakendamisel tehtud märkimisväärsete edusammude ning perspektiivi üle tugevdada Euroopa Liidu ja Kesk-Aasia partnerlust veelgi.

18. septembril toimus Pariisis esimene Euroopa Liidu ja Kesk-Aasia julgeolekufoorum, millel käsitleti kolme peamist teemat: terrorismi ja massihävitusrelvade levikuga seotud aspektid, võitlus narko- ja inimkaubanduse vastu ning energiavarustuse kindlus ja keskkonnaohutus.

Kahepoolset tasandil toimus 2008. aastal mitu koostöönõukogu kohtumist: Kõrgõzstani (22. juuli), Kasahstani ja Usbekistaniga (16. september). Nendel kohtumistel arutati kahepoolseid suhteid ja Kesk-Aasia strateegia rakendamist.

Usbekistani puhul avaldas nõukogu 13. oktoobril heameelt edusammude üle, mida riik on ühe aasta jooksul teinud õigusriigi põhimõtete järgimisel ja inimõiguste kaitsmisel. Samas valmistab olukord teatavates valdkondades endiselt muret. Nõukogu otsustas mitte pikendada teatavate isikute suhtes kohaldatavat riigis viibimise keeldu, kuid pikendas relvaembargo kehtivusaega kaheateistkümne kuuni.

Ühendus andis 2008. aastal Euroopa Liidu Kesk-Aasiat käsitleva strateegia raames toetust haridussektorile (Kõrgõzstan ja Türkmenistan). Rakendati ka muid programme, mille eesmärk oli toetada tervishoiusektorit (Tadžikistan), tõhustada juhtimist (Kasahstan, Tadžikistan ja Usbekistan), viia läbi sotsiaalkindlustussüsteemi reform (Kõrgõzstan) ja vähendada vaesust (Tadžikistan).

Kesk-Aasia piirkonna toetamise programmidele eraldati 2008. aastal kokku 63,35 miljonit eurot (2007.–2013. aastaks ettenähtud arengukoostöö rahastamisvahendi raames ⁽¹⁾).

Koostöö Ladina-Ameerika riikidega

16. mail toimus Limas (Peruu) viies Euroopa Liidu ning Ladina-Ameerika ja Kariibi mere riikide tippkohtumine, millel võeti vastu deklaratsioon, mis hõlmab Lima tegevuskava ühismeetmete võtmiseks. Tegevuskava sisaldab tippkohtumisel käsitletud kahe põhi-temaga seotud konkreetseid kohustusi ja meetmeid: sotsiaalne ühtekuuluvus (võitlus vaesuse, ebavõrdsuse ja tõrjutuse vastu) ning säästev areng (keskkond, kliimamuutus ja energia). Sellega seoses otsustati valmistada ette projekti Euroclima käivitamine, et toetada keskkonnapoliitika kooskõlastamist Ladina-Ameerikas.

Tippkohtumisele eelnenud päeval toimus teine Euroopa Liidu ning Ladina-Ameerika ja Kariibi mere riikide ettevõtlusfoorum, millel osalesid kahe piirkonna majandusliidrid. Sellele järgnesid Euroopa Liidu eesistujakolmiku ning Tšiili, Mehhiko, Andide Ühenduse, Kesk-Ameerika, Cariforumi ja Mercosuri piirkondlikud tippkohtumised.

Kahepoolsetel tasandil saavutati olulist edu suhetes Mehhikoga. 15. juulil tegi komisjon ettepaneku luua strateegiline partnerlus, ⁽²⁾ mille raames saaks senise poliitilise dialoogi muuta tõhusamaks vahendiks, millega kooskõlastada kahepoolsetes ja muudes ühist huvi pakkuvates küsimustes võetavaid seisukohti. Nõukogu kiitis strateegilise partnerluse loomise heaks 13. oktoobri istungil.

Kuubaga seoses otsustas nõukogu 23. juunil kaotada kõik riigi suhtes rakendatavad piirangud, et Euroopa Liit saaks taas alustada Kuubaga laiaulatuslikku poliitilist dialoogi. Nõukogu toetas Kuuba liberaliseerimise nimel tehtavaid jõupingutusi ja kannustas Kuuba valitsust jätkama samas vaimus. Samuti kutsus ta Kuuba valitsust üles parandama inimõiguste olukorda, eelkõige vabastama kõik poliitvangid, sealhulgas need, kes peeti kinni ja mõisteti süüdi 2003. aastal. Komisjoni ja Kuuba koostööd alustati uuesti 24. oktoobril, kui oli kirjutatud alla ühisdeklaratsioonile, milles määrati kindlaks ühist huvi pakkuvates valdkondades edaspidi tehtava koostöö raamistik ⁽³⁾.

Arengukoostöö rahastamise vallas eraldas komisjon sel aastal 348 miljonit eurot Ladina-Ameerika piirkonna toetamise programmidele (2007.–2013. aastaks ettenähtud arengukoostöö rahastamisvahendi raames ⁽⁴⁾). Kogusumma jagati 14 aastapõhise meetmeprogrammi vahel, mis koosnesid 24 kogu Ladina-Ameerikat hõlmavast meetmest (millest 3 on piirkondliku, 3 allpiirkondliku tasandi ja 18 kahepoolset meetmeprogrammid). Abi anti esmajoonel järgmistes valdkondades: haridus ja kultuur (7 meetet), kaubandus ja piir-

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 1905/2006 (ELT L 378, 27.12.2006).

⁽²⁾ KOM(2008) 447.

⁽³⁾ IP/08/1578.

⁽⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 1905/2006 (ELT L 378, 27.12.2006).

kondlik integratsioon (7 meetet), sotsiaalne ühtekuuluvus ja majandusareng (4 meetet), valitsemistava ja inimõigused (4 meetet) ning kaks meetet keskkonnakaitse toetuseks: üks kliimamuutuse vastu võitlemiseks ja teine vesikonna paremaks majandamiseks.

Koostöö Pärsia lahe riikide, Iraani ja Jeemeniga

26. mail toimusid Brüsselis ühise koostöönõukogu kohtumine ning Euroopa Liidu ja Pärsia lahe koostöönõukogu ministrite kohtumine. Arutati peamiselt koostöölepingu rakendamist, eelkõige seoses komisjoni hiljutiste algatustega avaliku diplomaatia ja energia vallas, vabakaubanduslepingu üle peetavaid läbirääkimisi, piirkondade olukorda ja üldist huvi pakkuvaid poliitilisi küsimusi. Arutelud jätkusid 23. septembril New Yorgis ÜRO Peaassamblee raames peetud kohtumisel.

Kahepoolset tasandil jälgis Euroopa Liit tähelepanelikult Iraani tuumaprogrammi ja võttis asjakohaseid meetmeid. Nimelt tegi liit juunis, augustis ja novembris otsuse (1) Iraani vastu suunatud täiendavate piiravate meetmete kohta. Kõnealused sanktsioonid hõlmavad ühelt poolt nende isikute ja üksuste varade külmutamist, kes osalevad või on otseselt seotud Iraani massihävitusrelvade leviku tõkestamise seisukohast tundliku tuumaenergiaalase tegevusega, ja teiselt poolt selliseid meetmeid nagu ekspordikrediidi või -tagatiste andmine, Euroopa rahastamisasutuste ettevaatusabinõud Iraani pankade suhtes ja teatavate Iraani ettevõtjate tarnete kontrollimine.

Iraani tuumaprogrammiga kaasnevat tuumarelva leviku ohtu ja inimõiguste olukorda Iraanis käsitleti ka mitmes Euroopa Parlamendi resolutsioonis. Samal ajal võttis Euroopa Liit diplomaatilisi meetmeid, näitamaks Iraanile, et Euroopa on valmis looma Iraaniga suhteid kohe, kui see on tõendanud tuumaküsimustes koostöövalmidust.

Komisjon ja Jeemeni valitsus kohtusid 10. juunil Şan'ā's ühise koostöökomitee 15. koosolekul, kus käsitleti Jeemeni poliitilist ja julgeolekuolukorda ning arutati riigi majandus- ja kaubandusprobleeme. Koosolekul vaadati läbi ühenduse arengukoostöö rakendamine, mida 2007.-2008. aastal rahastati kokku 51 miljoni euroga, ja võeti konkreetseid meetmeid abi tõhususe parandamiseks.

27. oktoobril peeti Jeemeniga Şan'ā's viies poliitiline kõnelustevoor, milles käsitleti Jeemeni valitsuse rakendatavaid reforme, inimõigusi, julgeolekut ja piirkonna geopoliitilist olukorda.

Kasulikud viidad

- Välissuhete peadirektoraat:
http://ec.europa.eu/external_relations/index_en.htm

(1) Ühised seisukohad 2008/479/ÜVJP (ELT L 163, 24.6.2008) ja 2008/652/ÜVJP (ELT L 213, 8.8.2008) ning otsus 2008/842/ÜVJP (ELT L 300, 11.11.2008).

- Humanitaarabi peadirekoraat (ECHO):
http://ec.europa.eu/echo/index_en.htm
- Koostöotalitus EuropeAid:
http://ec.europa.eu/europeaid/index_et.htm
- Inimõigused:
http://ec.europa.eu/external_relations/human_rights/intro/index.htm
<http://www.consilium.europa.eu/showPage.asp?lang=et&id=822&mode=g&name=>
http://www.europarl.europa.eu/committees/droi_home_en.htm
- Arengukoostöö, arengu peadirekoraat:
http://ec.europa.eu/development/index_en.cfm
- Aastatuhande arengueesmärgid:
<http://www.un.org/millenniumgoals/>
- Cotonou partnerlusleping:
http://ec.europa.eu/development/geographical/cotonouintro_en.cfm

4. jagu

Ülemaailmse julgeoleku tagamine

Taust

Partnerriikide elutingimuste parandamiseks ja säästva arengu eeltingimuste kehtestamiseks jätkas Euroopa Liit tõhusalt toimiva mitmepoolsuse eesmärgi poole püüdlmist ning toetas rahu- ja ülesehitusprotsessi, võttes selleks kasutusele viimastel aastatel väljatöötatud tegevusvahendeid.

Euroopa Liit tegutseb ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames konfliktide ärahoidmise nimel, korraldab väljaspool ELi politsei- ja sõjalisi operatsioone ning võtab meetmeid rahvusvahelise terrorismi, massihävitusrelvade ja jalaväemiinide leviku vastu.

Ühine välis- ja julgeolekupoliitika

Põhiaspektid

2008. aastal hakati täies ulatuses rakendama stabiliseerimisvahendit, ⁽¹⁾ mis võimaldab Euroopa Liidul ära hoida kriise ja konflikte, ohjata kriise ja tekkivaid konflikte ning taastada rahu. Seeläbi tugevdati märkimisväärselt komisjoni võimet lahendada kriisiolukordi, sest uue vahendi puhul pööratakse põhitähelepanu kriisidele reageerimisele.

2008. aastal eraldati stabiliseerimisvahendi raames kriisidele reageerimise ja kriisideks valmisoleku programmidele kokku 135,6 miljonit eurot. Teemaatilises plaanis kuulusid toetatavate meetmete hulka usaldust suurendavad ja vahendustegevuse meetmed (Filipiinid, Sri Lanka), piirkondliku rahutagamissuutlikkuse toetamine (Kesk-Aafrika Vabariik, Kongo Demokraatlik Vabariik), kohalike omavalitsuste toetamine pärast konflikti (Aceh Indoneesias), ajutise riigihalduse toetamine (Kosovo, Somaalia), valimiste toetamine (Gruusia, Liibanon, Sambia), õigusriik ja ajutine kohtusüsteem (Afganistan, Kosovo, Kõrgõzstan), ümberasustatud isikute toetamine (Süüria) ja meetmed, millega takistada loodusvarade kasutamist konfliktide rahastamiseks (Kimberley protsessis kasutatavad satelliitkujutised, loodusvarade ja konfliktide atlas).

Stabiliseerimisvahendi raames eraldati 12 miljonit eurot (mis võimaldab määrata toetusi ajavahemikuks juuni 2008 kuni detsember 2009), et anda sihipärast abi ajutistele

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 1717/2006 (ELT L 327, 24.11.2006).

kohtutele ja üleminekuaja kohtusüsteemi algatustele kogu maailmas. 2008. aastal toetati Sierra Leone erikohut ning tõe- ja lepituskomisjoni asutamist Saalomoni Saartel.

Komisjon esitles 11. aprillil aastaaruannet stabiliseerimisvahendi rakendamise kohta 2007. aastal ⁽¹⁾.

Nõukogu võttis 16. juunil vastu aruande meetmete kohta, mida Euroopa Liit rakendab konfliktiennetusprogrammi raames.

26. mail võttis nõukogu vastu ka 2007. aasta aruande ühise välis- ja julgeolekupoliitika peamiste aspektide ning põhiliste valikuvõimaluste kohta.

Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi 10. aastapäeva tähistamisega seoses tehtud avalduses rõhutas Euroopa Liit, et statuudil on oluline roll rahu säilitamisel ja rahvusvahelise julgeoleku tugevdamisel. Liit ja selle liikmesriigid kinnitasid oma kindlameelsust edendada Rooma statuudi universaalsust ja kaitsta selle terviklikkust. Selleks kutsuti kõiki riike, kes ei ole veel statuuti ratifitseerinud, seda võimalikult kiiresti tegema.

Ühise välis- ja julgeolekupoliitika elluviimine

Aasta jooksul ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) raames vastuvõetud nõukogu ühismeetmed ja ühised seisukohad on olnud seotud järgmiste teemadega:

- Balkani piirkond:
 - Euroopa Liidu Bosnia ja Hertsegoviina eriesindaja volituste pikendamine ⁽²⁾;
 - ühise seisukoha 2004/133/ÜVJP (endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi ekstremistide vastu suunatud piiravate meetmete kohta) muutmine ja kehtivusaja pikendamine ⁽³⁾;
 - Euroopa Liidu endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigi eriesindaja volituste pikendamine ⁽⁴⁾;
 - Euroopa Liidu eriesindaja nimetamine Kosovosse ⁽⁵⁾;
 - Euroopa Liidu õigusriigimissioon Kosovos, EULEX Kosovo ⁽⁶⁾;
 - Kosovos läbiviidava Euroopa Liidu õigusriigimissiooni EULEX Kosovo juhi ametisse nimetamine ⁽⁷⁾;
 - nõukogu ühismeetme 2006/304/ÜVJP (millega asutatakse ELi planeerimisrühm (EUPT Kosovo) seoses ELi võimaliku kriisiohjamise operatsiooniga Kosovos

⁽¹⁾ KOM(2008) 181 (ELT C 202, 8.8.2008).

⁽²⁾ Ühismeede 2008/130/ÜVJP (ELT L 43, 19.2.2008).

⁽³⁾ Ühine seisukoht 2008/104/ÜVJP (ELT L 36, 9.2.2008).

⁽⁴⁾ Ühismeede 2008/129/ÜVJP (ELT L 43, 19.2.2008).

⁽⁵⁾ Ühismeede 2008/123/ÜVJP (ELT L 42, 16.2.2008).

⁽⁶⁾ Ühismeede 2008/124/ÜVJP (ELT L 42, 16.2.2008).

⁽⁷⁾ Otsus EULEX/1/2008 (ELT L 42, 16.2.2008).

- õigusriigi alal ja teistes võimalikes valdkondades) muutmise ja kehtivusaja pikendamine ⁽¹⁾;
- endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtu volituste tõhusat rakendamist toetavate meetmete kehtivusaja pikendamine ⁽²⁾;
 - ühise seisukoha 2004/293/ÜVJP (millega pikendatakse endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtu volituste tõhusat rakendamist toetavate meetmete kehtivusaega) ⁽³⁾ rakendamine;
 - ühise seisukoha 2004/694/ÜVJP (edasiste meetmete kohta, millega toetatakse endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtu volituste tõhusat rakendamist) ⁽⁴⁾ rakendamine ja selle kehtivusaja pikendamine ⁽⁵⁾;
- Lõuna-Kaukaasia:
 - Euroopa Liidu Lõuna-Kaukaasia eriesindaja volituste muutmise ja pikendamine ⁽⁶⁾;
 - Euroopa Liidu edasine osalemine Gruusia – Lõuna-Osseetia konflikti lahendamise protsessis ⁽⁷⁾;
 - Euroopa Liidu järelevõlvisiooni loomine Gruusias, EUMM Georgia ⁽⁸⁾;
 - ühismeetme 2008/736/ÜVJP (Euroopa Liidu järelevõlvisiooni kohta Gruusias, EUMM Georgia) muutmise ⁽⁹⁾;
 - Euroopa Liidu eriesindaja nimetamine Gruusia kriisi jaoks ⁽¹⁰⁾;
 - Gruusia konflikti käsitlev sõltumatu rahvusvaheline teabekogumissioon ⁽¹¹⁾;
 - Aasia:
 - ühismeetme 2007/369/ÜVJP Euroopa Liidu politseimissiooni kohta Afganistanis (EUPOL Afghanistan) muutmise ⁽¹²⁾;
 - Euroopa Liidu eriesindaja nimetamine Afganistani ⁽¹³⁾;
 - Euroopa Liidu Afganistani eriesindaja volituste pikendamine ⁽¹⁴⁾ ja muutmise ⁽¹⁵⁾;
 - Euroopa Liidu Kesk-Aasia eriesindaja volituste pikendamine ⁽¹⁶⁾;

⁽¹⁾ Ühismeetme 2008/228/ÜVJP (ELT L 75, 18.3.2008).

⁽²⁾ Ühine seisukoht 2008/223/ÜVJP (ELT L 70, 14.3.2008).

⁽³⁾ Ühine seisukoht 2008/761/ÜVJP (ELT L 260, 30.9.2008).

⁽⁴⁾ Otsus 2008/733/ÜVJP (ELT L 247, 16.9.2008).

⁽⁵⁾ Ühine seisukoht 2008/761/ÜVJP (ELT L 260, 30.9.2008).

⁽⁶⁾ Ühismeetme 2008/132/ÜVJP (ELT L 43, 19.2.2008).

⁽⁷⁾ Ühismeetme 2008/450/ÜVJP (ELT L 157, 17.6.2008).

⁽⁸⁾ Ühismeetme 2008/736/ÜVJP (ELT L 248, 17.9.2008).

⁽⁹⁾ Ühismeetme 2008/759/ÜVJP (ELT L 259, 27.9.2008).

⁽¹⁰⁾ Ühismeetme 2008/760/ÜVJP (ELT L 259, 27.9.2008).

⁽¹¹⁾ Otsus 2008/901/ÜVJP (ELT L 323, 3.12.2008).

⁽¹²⁾ Ühismeetmed 2008/229/ÜVJP (ELT L 75, 18.3.2008) ja 2008/643/ÜVJP (ELT L 207, 5.8.2008).

⁽¹³⁾ Ühismeetme 2008/612/ÜVJP (ELT L 197, 25.7.2008).

⁽¹⁴⁾ Ühismeetme 2008/131/ÜVJP (ELT L 43, 19.2.2008).

⁽¹⁵⁾ Ühismeetme 2008/481/ÜVJP (ELT L 163, 24.6.2008).

⁽¹⁶⁾ Ühismeetmed 2008/107/ÜVJP (ELT L 38, 13.2.2008) ja 2008/900/ÜVJP (ELT L 323, 3.12.2008).

- Usbekistani vastu suunatud piiravad meetmed ⁽¹⁾;
- Aafrika:
 - Euroopa Liidu ja Kameruni Vabariigi lepingu sõlmimine Kameruni Vabariigi territooriumi läbivate Euroopa Liidu juhitud vägede staatuse kohta ⁽²⁾;
 - Euroopa Liidu sõjalise operatsiooni käivitamine Tšaadi Vabariigis ja Kesk-Aafrika Vabariigis (EUFOR Tchad/RCA) ⁽³⁾;
 - Ida-Aafrika järvede piirkonda nimetatud Euroopa Liidu eriesindaja volituste muutmine ja pikendamine ⁽⁴⁾;
 - Sudaani nimetatud Euroopa Liidu eriesindaja volituste muutmine ja pikendamine ⁽⁵⁾;
 - kolmandate riikide poolt Euroopa Liidu sõjalisse operatsiooni Tšaadi Vabariigis ja Kesk-Aafrika Vabariigis antud panuse heakskiitmine ⁽⁶⁾;
 - Kongo Demokraatliku Vabariigi julgeolekusektori reformide alase Euroopa Liidu nõustamis- ja abimissiooni (EUSEC RD Congo) juhi ametisse nimetamine ⁽⁷⁾;
 - Guinea-Bissau Vabariigi julgeolekusektori reformi alane Euroopa Liidu toetusmissioon (EU SSR Guinea-Bissau) ⁽⁸⁾;
 - Libeeria vastu suunatud piiravad meetmed ⁽⁹⁾;
 - Sierra Leonega seotud ühise seisukoha 98/409/ÜVJP muutmine ⁽¹⁰⁾;
 - Kongo Demokraatliku Vabariigi vastu suunatud piiravate meetmete vastuvõtmine ja ühise seisukoha 2005/440/ÜVJP kehtetuks tunnistamine ⁽¹¹⁾;
 - nõukogu ühismeele 2007/405/ÜVJP (julgeolekusektori reformi alase Euroopa Liidu politseimissiooni ja selle õiguslase kontaktüksuse kohta Kongo Demokraatlikus Vabariigis (EUPOL RD Congo)) muutmine ja pikendamine ⁽¹²⁾;
 - ühismeele 2007/406/ÜVJP (Kongo Demokraatliku Vabariigi julgeolekusektori reformide alase Euroopa Liidu nõustamis- ja abimissiooni (EUSEC RD Congo) kohta) muutmine ja pikendamine ⁽¹³⁾;
 - ühise seisukoha 2004/161/ÜVJP (millega pikendatakse Zimbabwe vastu suunatud piiravaid meetmeid) rakendamine ⁽¹⁴⁾;

⁽¹⁾ Ühismeele 2008/348/ÜVJP (ELT L 116, 30.4.2008) ja 2008/843/ÜVJP (ELT L 300, 11.11.2008).

⁽²⁾ Otsus 2008/178/ÜVJP (ELT L 57, 1.3.2008).

⁽³⁾ Otsus 2008/101/ÜVJP (ELT L 34, 8.2.2008).

⁽⁴⁾ Ühismeele 2008/108/ÜVJP (ELT L 38, 13.2.2008).

⁽⁵⁾ Ühismeele 2008/110/ÜVJP (ELT L 38, 13.2.2008).

⁽⁶⁾ Otsus CHAD/1/2008 (ELT L 56, 29.2.2008).

⁽⁷⁾ Otsus EUSEC/1/2008 (ELT L 56, 29.2.2008).

⁽⁸⁾ Ühismeele 2008/112/ÜVJP (ELT L 40, 14.2.2008).

⁽⁹⁾ Ühine seisukoht 2008/109/ÜVJP (ELT L 38, 13.2.2008).

⁽¹⁰⁾ Ühine seisukoht 2008/81/ÜVJP (ELT L 24, 29.1.2008).

⁽¹¹⁾ Ühine seisukoht 2008/369/ÜVJP (ELT L 127, 15.5.2008).

⁽¹²⁾ Ühismeele 2008/485/ÜVJP (ELT L 164, 25.6.2008).

⁽¹³⁾ Ühismeele 2008/491/ÜVJP (ELT L 168, 28.6.2008).

⁽¹⁴⁾ Otsus 2008/605/ÜVJP (ELT L 194, 23.7.2008).

- ühise seisukoha 2004/161/ÜVJP (millega pikendatakse Zimbabwe vastu suunatud piiravaid meetmeid) ⁽¹⁾ muutmine ja rakendamine ⁽²⁾;
- Euroopa Liidu sõjaline koordinatsioonimeede ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1816 (2008) toetuseks (EU NAVCO) ⁽³⁾;
- Côte d'Ivoire'i vastu suunatud piiravate meetmete uuendamine ⁽⁴⁾;
- Euroopa Liidu sõjalise operatsiooni käivitamine Somaalia ranniku lähedal aset leidvate piraatlusjuhtumite ja relvastatud röövimiste tõkestamiseks, ennetamiseks ja ohjamiseks (Atalanta) ⁽⁵⁾;
- India ookeani piirkonna riigid:
 - Komoori Liidus Anjouani ebaseadusliku valitsuse vastu suunatud piiravad meetmed ⁽⁶⁾;
 - ühise seisukoha 2008/187/ÜVJP (Komoori Liidus Anjouani ebaseadusliku valitsuse vastu suunatud piiravate meetmete kohta) kehtetuks tunnistamine ⁽⁷⁾;
- Lähis-Ida:
 - Lähis-Ida rahuprotsessi jaoks nimetatud Euroopa Liidu eriesindaja volituste muutmine ja pikendamine ⁽⁸⁾;
 - Iraaki käsitleva ühise seisukoha 2003/495/ÜVJP muutmine ⁽⁹⁾;
 - ühismeetme 2005/889/ÜVJP (millega asutatakse Euroopa Liidu piirihaldamise abimissioon Rafah piiriületuspunktis (EU BAM Rafah)) muutmine ⁽¹⁰⁾;
 - ühismeetme 2005/797/ÜVJP (Euroopa Liidu politseimissiooni kohta Palestiina aladel) rakendamine ⁽¹¹⁾;
 - ühismeetme 2005/190/ÜVJP (Euroopa Liidu integreeritud õigusriigimissiooni Eujust LEX kohta Iraagis) muutmine ja kehtivusaja pikendamine ⁽¹²⁾;
 - otsuse 2008/134/ÜVJP (Euroopa Liidu politseimissiooni kohta Palestiina aladel) muutmine ⁽¹³⁾;
 - teatavate palestiinlaste ajutine vastuvõtmine Euroopa Liidu liikmesriikides ⁽¹⁴⁾;

⁽¹⁾ Ühine seisukoht 2008/632/ÜVJP (ELT L 205, 1.8.2008).

⁽²⁾ Otsus 2008/922/ÜVJP (ELT L 331, 10.12.2008).

⁽³⁾ Ühismeetme 2008/749/ÜVJP (ELT L 252, 20.9.2008).

⁽⁴⁾ Ühine seisukoht 2008/873/ÜVJP (ELT L 308, 19.11.2008).

⁽⁵⁾ Otsus 2008/918/ÜVJP (ELT L 330, 9.12.2008).

⁽⁶⁾ Ühine seisukoht 2008/187/ÜVJP (ELT L 59, 4.3.2008).

⁽⁷⁾ Ühine seisukoht 2008/611/ÜVJP (ELT L 197, 25.7.2008).

⁽⁸⁾ Ühismeetme 2008/133/ÜVJP (ELT L 43, 19.2.2008).

⁽⁹⁾ Ühine seisukoht 2008/186/ÜVJP (ELT L 59, 4.3.2008).

⁽¹⁰⁾ Ühismeetmed 2008/379/ÜVJP (ELT L 130, 20.5.2008) ja 2008/862/ÜVJP (ELT L 306, 15.11.2008).

⁽¹¹⁾ Otsus 2008/134/ÜVJP (ELT L 43, 19.2.2008).

⁽¹²⁾ Ühismeetmed 2008/304/ÜVJP (ELT L 105, 15.4.2008) ja 2008/480/ÜVJP (ELT L 163, 24.6.2008).

⁽¹³⁾ Otsus 2008/482/ÜVJP (ELT L 163, 24.6.2008).

⁽¹⁴⁾ Ühine seisukoht 2008/822/ÜVJP (ELT L 285, 29.10.2008).

- Iraani vastu suunatud piiravad meetmed ⁽¹⁾;
- ühismeetme 2005/797/ÜVJP (Euroopa Liidu politseimisiooni kohta Palestiina aladel) muutmine ⁽²⁾;
- Ida-Euroopa:
 - Moldova Vabariiki nimetatud Euroopa Liidu eriesindaja volituste pikendamine ⁽³⁾;
 - teatavate Valgevene ametnike vastu suunatud piiravate meetmete kehtivusaja pikendamine ⁽⁴⁾;
- muud valdkonnad ⁽⁵⁾ ja piirkonnad:
 - otsuse 2001/80/ÜVJP (Euroopa Liidu sõjalise staabi moodustamise kohta) muutmise ⁽⁶⁾;
 - ühismeetme 2004/551/ÜVJP (Euroopa Kaitseagentuuri loomise kohta) muutmise ⁽⁷⁾;
 - Euroopa Julgeoleku- ja Kaitsekolledži (ESDC) loomine ning ühismeetme 2005/575/ÜVJP kehtetuks tunnistamine ⁽⁸⁾;
 - mehhanismi loomine Euroopa Liidu sõjalise või kaitsepoliitilise tähendusega operatsioonide ühiste kulude rahastamise haldamiseks (Athena) ⁽⁹⁾;
 - sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivate ühiseeskirjade kehtestamine ⁽¹⁰⁾.

Euroopa Liidu julgeolekustrateegia ning julgeoleku- ja kaitsepoliitika

Põhiaspektid

Euroopa Ülemkogu 2007. aasta detsembris tehtud taotluse täitmiseks esitas peasekretär ning ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja pärast konsulteerimist komisjoni detsembris toimunud ülemkogu kohtumisel aruande 2003. aastal heakskiidetud

⁽¹⁾ Ühised seisukohad 2008/479/ÜVJP (ELT L 163, 24.6.2008) ja 2008/652/ÜVJP (ELT L 213, 8.8.2008) ning otsus 2008/842/ÜVJP (ELT L 300, 11.11.2008).

⁽²⁾ Ühismeede 2008/958/ÜVJP (ELT L 338, 17.12.2008).

⁽³⁾ Ühismeede 2008/106/ÜVJP (ELT L 38, 13.2.2008).

⁽⁴⁾ Ühised seisukohad 2008/288/ÜVJP (ELT L 95, 8.4.2008) ja 2008/844/ÜVJP (ELT L 300, 11.11.2008).

⁽⁵⁾ Relvade leviku tõkestamise vastaseid meetmeid on üksikasjalikult kirjeldatud käesoleva aruande 4. jao punkti „Euroopa Liidu julgeolekustrateegia ning julgeoleku- ja kaitsepoliitika“ alapunktis „Relvade leviku tõkestamine“.

⁽⁶⁾ Otsus 2008/298/ÜVJP (ELT L 102, 12.4.2008).

⁽⁷⁾ Ühismeede 2008/299/ÜVJP (ELT L 102, 12.4.2008).

⁽⁸⁾ Ühismeede 2008/550/ÜVJP (ELT L 176, 4.7.2008).

⁽⁹⁾ Otsus 2008/975/ÜVJP (ELT L 345, 23.12.2008).

⁽¹⁰⁾ Ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP (ELT L 335, 13.12.2008).

Euroopa julgeolekustrateegia rakendamise kohta. Aruandes on toodud esile Euroopa julgeolekustrateegia täiustamise ja täiendamise võimalused ning näidatud, et 2003. aastal kindlaks tehtud ohud ei ole kadunud, vaid neile on lisandunud uusi riske, mis võivad otseselt või kaudselt mõjutada Euroopa Liidu julgeolekut ja mille kõrvaldamise nimel tuleb tegutseda kogu maailmas.

11. ja 12. detsembril kokku tulnud Euroopa Ülemkogu võttis vastu Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika tõhustamist käsitleva avalduse, milles ta rõhutas oma kindlat kavatsust anda EJKP-le uut hoogu. Ülemkogu nõustus 2003. aastal heakskiidetud Euroopa julgeolekustrateegia rakendamise aruandes esitatud analüüsiga ja kiitis heaks Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitilist suutlikkust ning rahvusvahelist julgeolekut käsitlevad deklaratsioonid, mille nõukogu oli 8. detsembril vastu võtnud.

16. juunil võttis nõukogu vastu eesistujariigi aruande Euroopa Liidu julgeoleku- ja kaitsepoliitika kohta, milles käsitletakse kõiki 2008. aasta esimesel poolaastal arutatud Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika küsimusi. Eesistujariigi aruanne 2008. aasta teise poolaasta kohta võeti vastu 8. detsembril.

10. novembri istungil võttis nõukogu vastu Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika järeldused, milles anti ulatuslik ülevaade kõnealuse valdkonna viimase aja arengust ja projektidest ning käsitleti eelkõige järgmisi küsimusi: Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioonid, Lääne-Balkani riigid, Afganistan, tsiviilkriiside ohjamise võimed, sõjalised võimed ja Euroopa Kaitseagentuuri tegevus ning hulk eesistujariigi algatusi.

28. jaanuaril kiitis nõukogu heaks ELi koolitusprogrammi Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika vallas 2008.–2010. aastaks. Programm on jaotatud vastavalt peamistele asjaomast koolitust pakkuvatele asutustele (Euroopa Julgeoleku- ja Kaitsekolledž ning Euroopa Politseikolledž) ning peamistele Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika huvivaldkondadele (spetsiifiline tsiviil- ja tsiviilsõjaline koolitus ning sõjaline koolitus).

23. juunil võttis nõukogu vastu ka ühismeetme, ⁽¹⁾ millega loodi Euroopa Julgeoleku- ja Kaitsekolledž, mille ülesanne ja eesmärk on pakkuda Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika vallas strateegilist koolitust. 10. novembril kiitis nõukogu heaks suunised Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames toimunud tsiviilmissioonidel saadud kogemuste ja hea tava rakendamiseks. Samuti kiideti heaks idee algatada Erasmuse programmi eeskujul Euroopa noorte ohvitseride vahetusprogramm.

Relvade leviku tõkestamine

12. veebruaril võttis nõukogu väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseadusliku hankimise ja salakaubaveo vastaseks võitluseks loodud ELi strateegia raames

(¹) Ühismeede 2008/550/ÜVJP (ELT L 176, 4.7.2008).

vastu ühismeetme, ⁽¹⁾ et toetada rahvusvahelise vahendi kasutuselevõttu, mis võimaldab ebaseaduslike väike- ja kergrelvade õigeaegset ja usaldusväärset tuvastamist ning päritolu kindlakstegemist.

17. märtsil võttis nõukogu vastu ühismeetme ⁽²⁾ relvaekspordikontrolli ning relvaekspordi toimumisjuhendi põhimõtete ja kriteeriumide edendamiseks kolmandates riikides läbiviidava ELi tegevuse toetamise kohta.

Euroopa Liidu relvaekspordi toimumisjuhendit käsitletakse ka Euroopa Parlamendi 13. märtsi resolutsioonis. Parlament soovitas õiguslikult siduvalle toimumisjuhendile vastu olevatel liikmesriikidel oma seisukoht uuesti läbi vaadata, väites, et ELi panus rahvusvaheliselt siduvasse relvakaubanduse lepingusse muutub palju usaldusväärsemaks niipea, kui ELi enda relvakontrolli süsteem muutub õiguslikult siduvas.

8. detsembril kehtestas nõukogu ühise seisukohaga ⁽³⁾ sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad, mis asendavad senise toimumisjuhendi.

Massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia rakendamiseks võttis nõukogu vastu ühismeetmed Rahvusvahelise Tuumaenergiaagentuuri (14. aprillil), ⁽⁴⁾ Maaailma Terviseorganisatsiooni (14. aprillil) ⁽⁵⁾ ja Üldise Tuumakatsetuste Keelustamise Lepingu Organisatsiooni ettevalmistuskomisjoni (15. juulil) ⁽⁶⁾ tegevuse toetamise kohta. Samuti võttis ta vastu ühismeetme ⁽⁷⁾ ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni nr 1540 (2004) rakendamise toetuseks (14. mail). 10. novembril võttis nõukogu vastu ühismeetme ⁽⁸⁾ bioloogiliste ja toksinrelvade konventsiooni toetamiseks. 8. detsembril võttis ta vastu dokumendi, mis käsitleb Euroopa Liidu uusi tegevussuundi massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku vastu võitlemisel. 18. ja 19. detsembri istungil võttis nõukogu vastu otsuse ballistiliste rakettide leviku tõkestamist käsitleva Haagi tegevusjuhendi toetuseks.

Komisjon võttis 24. novembril vastu suunised miinivastase tegevuse kohta 2008.–2013. aastal ⁽⁹⁾.

Nõukogu võttis 23. juunil vastu ühismeetme ⁽¹⁰⁾ jalaväemiinide kasutamise, ladustamise, tootmise ja üleandmise keelustamise ning nende hävitamise 1997. aasta konventsiooni

⁽¹⁾ Ühismeede 2008/113/ÜVJP (ELT L 40, 14.2.2008).

⁽²⁾ Ühismeede 2008/230/ÜVJP (ELT L 75, 18.3.2008).

⁽³⁾ Ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP (ELT L 335, 13.12.2008).

⁽⁴⁾ Ühismeede 2008/314/ÜVJP (ELT L 107, 17.4.2008).

⁽⁵⁾ Ühismeede 2008/307/ÜVJP (ELT L 106, 16.4.2008).

⁽⁶⁾ Ühismeede 2008/588/ÜVJP (ELT L 189, 17.7.2008).

⁽⁷⁾ Ühismeede 2008/368/ÜVJP (ELT L 127, 15.5.2008).

⁽⁸⁾ Ühismeede 2008/858/ÜVJP (ELT L 302, 13.11.2008).

⁽⁹⁾ SEK(2008) 2913.

⁽¹⁰⁾ Ühismeede 2008/487/ÜVJP (ELT L 165, 26.6.2008).

ülemaailmse kohaldamise ja rakendamise toetamiseks Euroopa julgeolekustrateegia raames.

2008. aasta mais Dublinis vastuvõetud rahvusvaheline kassettlahingumoon konvent-sioon avati allakirjutamiseks 4. detsembril.

Terrorism

Nõukogu võttis 30. mail vastu Euroopa Liidu avalduse ülemaailmse tuumaterrorismiga võitlemise algatuse toetamise kohta. Samuti võttis ta vastu järeldused koostöö tõhus-tamise kohta radikaliseerumise ja terroristide värbamise vastase võitluse valdkonnas (8. juulil) ning dokumendi terrorismi rahastamise vastase muudetud strateegia kohta (17. juulil).

16. detsembril ajakohastas nõukogu ühiseid seisukohti terrorismivastaste erimeetmete rakendamise kohta ⁽¹⁾.

Stabiilsuse tagamine Balkani riikides ja Lõuna-Kaukaasias

Balkani riikides stabiilsuse tagamiseks otsustas nõukogu 4. veebruaril ⁽²⁾ luua Kosovos õigusriigimissiooni (EULEX Kosovo) ⁽³⁾ ja nimetada Euroopa Liidu eriesindaja Kosovos ⁽⁴⁾. Missiooni eesmärk oli aidata Kosovo ametivõime kõikides õigusriigiga seotud valdkon-dades, eelkõige politsei- ja tollivaldkonnas ning õigusemõistmise ja kinnipidamisasu-tustega seotud valdkondades.

Lõuna-Kaukaasia küsimuses tegi nõukogu 15. septembril otsuse saata Gruusiasse tsiviil-järelevalve missioon (EUMM Georgia) ⁽⁵⁾ ja nimetada Euroopa Liidu eriesindaja Gruusia kriisi jaoks ⁽⁶⁾. Missiooni eesmärk oli aidata kaasa stabiilsuse saavutamisele Gruusias ja selle ümbruses kooskõlas 12. augusti kuuepunktilise kokkuleppega ning pärast seda võetud rakendusmeetmetega.

⁽¹⁾ Ühine seisukoht 2008/959/ÜVJP (ELT L 338, 17.12.2008).

⁽²⁾ Ühismeede 2008/124/ÜVJP (ELT L 42, 16.2.2008).

⁽³⁾ Vt käesoleva aruande V peatüki 1. jao punkti „Laienemisprotsess, ühinemiseelne strateegia ning stabilisee-rimis- ja assotsieerimisprotsess“ alapunkt „Kosovo“.

⁽⁴⁾ Ühismeetmed 2008/123/ÜVJP ja 2008/124/ÜVJP (ELT L 42, 16.2.2008).

⁽⁵⁾ Vt käesoleva aruande V peatüki 1. jao punkti „Euroopa naabruspoliitika“ alapunkt „Kaukaasia“.

⁽⁶⁾ Ühismeetmed 2008/736/ÜVJP (ELT L 248, 17.9.2008), 2008/759/ÜVJP ja 2008/760/ÜVJP (ELT L 259, 27.9.2008).

Rahu ja stabiilsuse tagamine Aafrikas

Sudaan/Dārfūr

16. juuni järel dustes väljendas nõukogu sügavat muret Sudaani julgeolekuolukorra halvenemise üle, mis ohustab tõsiselt üldise rahukokkuleppe rakendamist ning konflikti rahumeelset lahendamist Dārfūris. Nõukogu rõhutas vajadust kiirendada ÜRO ja Aafrika Liidu ühissmissiooni (Unamid) käivitamist Dārfūris Samuti tuletas nõukogu meelde, et EUFOR Tchad/RCA (vt allpool) on koos ÜRO missiooniga Kesk-Aafrika Vabariigis ja Tšaadis üks peamisi julgeoleku tagajaid piirkonnas, ning aitab sellest tulenevalt kaasa rahu ja leppimise tugevdamisele piirkonnas, sealhulgas humanitaarolukorra parandamisele.

Tšaad ja Kesk-Aafrika Vabariik

28. jaanuaril käivitati Euroopa Liidu sõjaline operatsioon Kesk-Aafrika Vabariigis ja Tšaadis (EUFOR Tchad/RCA), mis on sõjaline üleminekuoperatsioon, mida koordineeritakse ÜRO missiooniga Minurcat. EUFOR Tchad/RCA toetab meetmeid, mida liit võtab Dārfūri kriisile reageerimiseks piirkondliku strateegia raames ning selle juhtimisel konsulteeritakse Tšaadi ja Kesk-Aafrika Vabariigi valitsustega.

Kongo Demokraatlik Vabariik

Missioon EUPOL RD Congo võttis 2007. aasta juunis üle ülesanded missioonilt EUPOL Kinshasa ja selle raames jätkati 2008. aastal Kongo ametivõimude toetamist ja abistamist julgeolekusektori reformimisel politseivaldkonnas ning politsei ja õigussektori koostoime alal. Missioon on alaliselt esindatud Kongo Demokraatliku Vabariigi idaosas, et pakkuda abi ja teadmisi kõnealuse piirkonna stabiliseerimisprotsessis.

Guinea-Bissau

Pärast nõukogu 12. veebruari otsust ⁽¹⁾ käivitas Euroopa Liit Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames missiooni, et anda nõu ja abi Guinea-Bissau julgeolekusektori reformi küsimustes (EU SSR Guinea-Bissau). Missiooni eesmärk oli viia ellu reformistrateegia, aidates välja töötada üksikasjalikud rakenduskavad relva- ja julgeolekujõudude ümberkorraldamiseks ning isikkoosseisu kärpimiseks.

⁽¹⁾ Ühismeede 2008/112/ÜVJP (ELT L 40, 14.2.2008).

Somaalia

Nõukogu otsustas 19. septembril algatada Euroopa Liidu sõjalise koordineerimise meetme (EU NAVCO), ⁽¹⁾ millega toetada jälgimis- ja kaitsemeetmeid, mida mõned liikmesriigid on Somaalias ja selle rannikualadel võtnud. Meetme eesmärk on ühtlasi hõlbustada maailma toiduabi programmi raames antava humanitaarabi toimetamist piirkonda kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu 2. juunil vastuvõetud resolutsiooniga 1816 (2008).

8. detsembril võttis nõukogu vastu otsuse, ⁽²⁾ mis käsitleb Euroopa Liidu sõjalise operatsiooni käivitamist Somaalia ranniku lähedal aset leidvate piraatlusjuhtumite ja relvastatud röövimiste tõkestamiseks, ennetamiseks ja ohjamiseks (Atalanta).

Lähis-Ida rahuprotsess

Lähis-Ida rahuprotsessi edenemine on kaasa toonud võimaluse, et Iisraeli-Palestiina konfliktis saavutatakse püsiv lahendus. 2007. aasta novembris alustati Annapolises läbirääkimisi, millele järgnesid Iisraeli ja Palestiina juhtide kahepoolsed kõnelused, mille eesmärk oli sõlmida enne 2008. aasta lõppu rahuleping. Hoolimata sellest, et lepingut ei suudetud sõlmida, käsitleti kõnelustel kõiki olulisemaid küsimusi ja anti lootust intensiivsete läbirääkimiste alustamiseks tulevikus. 9. novembri kohtumisel võtsid Lähis-Ida nelik ja konflikti pooled vastu ühisavalduse, milles nad rõhutasid oma kindlameelsust jätkata tervikliku lahenduse otsimise protsessi.

Euroopa Liit väljendas täit toetust Annapolise protsessile ja valmisolekut pooli läbirääkimistel aidata.

Diplomaatiliste suhete sõlmimine Liibanoni ja Süüria vahel oli oluline samm edasi piirkonna stabiliseerimise suunas (vt allpool).

Okupeeritud Palestiina alad

Kuigi piirkonnas toimus 2008. aastal teatav positiivne areng, esines endiselt probleeme ja pingekoldeid.

Aasta alguses puhkes Gaza sektoris isikute ja kaupade liikumise embargo kehtestamise tagajärjel humanitaar- ja poliitiline kriis, mis nõrgendas riigi majandust veelgi. Euroopa Parlament ja nõukogu väljendasid olukorra pärast muret, mõistes hukka jätkuvad raketirünnakud Iisraeli territooriumi pihta (21. veebruari resolutsioon, 28. jaanuari järeldused). Nõukogu mõistis korduvalt hukka kiireneva asunduste laienemise (nt 26. ja 27. mai ning

(¹) Ühismeede 2008/749/ÜVJP (ELT L 252, 20.9.2008).

(²) Otsus 2008/918/ÜVJP (ELT L 330, 9.12.2008).

8. ja 9. detsembri järeldused). Pärast seda, kui Iisraeli asunike vägivallateod Palestiina tsiviilisikute vastu Jordani Läänekaldal järsult sagesid, mõistis Euroopa Liit nimetatud vägivallajuhtumid 31. oktoobril vastuvõetud Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi avalduses veel kord hukka.

Selle olukorra tagajärjel jätkas Euroopa Liit lisaks oma poliitilistele kohustustele humanitaar- ja hädaabi andmist okupeeritud Palestiina aladele. Pärast 2007. aasta detsembris korraldatud Palestiina riigi toetamist käsitlevat rahvusvahelist rahastajate konverentsi kandis komisjon 2008. aastaks üle abisumma, mis ületas 540 miljonit eurot. Abiraha edastati uue rahastamisvahendi Pegase 2008–2010 (Euroopa rahastamismehhanism palestiinlaste toetuseks) kaudu, millega asendati ajutine rahvusvaheline mehhanism. Abiraha eraldati Palestiina omavalitsusele ja Palestiina pagulasi Lähis-Idas toetavale ÜRO abiorganisatsioonile (UNRWA), et toetada Palestiina riigi loomist ning parandada Lähis-Idas asuvate Palestiina põgenike elutingimusi. 2007. aasta detsembris esitatud Palestiina omavalitsuse reformi- ja arengukava kohaselt kasutatakse neid vahendeid abi andmiseks järgmises neljas valdkonnas: valitsemistava, sotsiaalareng, majanduse ja erasektori areng ning avalik infrastruktuur. Seeläbi on liit täitnud oma kohustust toetada riigiloomet, nagu on ette nähtud 2007. aasta novembris esitatud ELi tegevusstrateegias.

24. juunil toimus Berliinis Palestiina tsiviilelanikkonna julgeolekut ja õigusriiki käsitletud rahvusvaheline konverents, kus komisjon kinnitas, et ta peab Palestiina omavalitsusele ja Palestiina elanikkonnale toetuse andmise jätkamist väga oluliseks.

Euroopa Liidu ja Palestiina omavalitsuse suhete süvendamiseks võttis nõukogu 20. oktoobril vastu otsuse, millega ta kiidab heaks järgmise nelja allkomitee loomise ⁽¹⁾: majandus- ja finantsküsimused, kaubandus ning toll; sotsiaalküsimused; energeetika, keskkond, transport, teadus ja tehnoloogia; ning inimõigused, hea valitsemistava ja õigusriik. Allkomiteede eesmärk on arendada ajutise assotsiatsioonilepingu ⁽²⁾ ja Euroopa naabruspoliitika raames kehtestatud tegevuskava ⁽³⁾ rakendamist.

Iisrael

ELi ja Iisraeli suhete teemal väljendas Euroopa Liit 16. juunil Luxembourgis toimunud assotsieerimisenõukogu kohtumisel heameelt suhete tugevnemise üle mitmes valdkonnas (eelkõige inimõiguste austamise vallas) ⁽⁴⁾. Samuti rõhutas ta oma seisukohta ja ootusi seoses rahuprotsessi ning Palestiina alade olukorraga.

⁽¹⁾ KOM(2008) 524.

⁽²⁾ EÜT L 187, 16.7.1997.

⁽³⁾ Vt käesoleva aruande V peatüki 1. jao punkti „Euroopa naabruspoliitika“ alapunkt „Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahend“.

⁽⁴⁾ Vt käesoleva aruande V peatüki 1. jao punkti „Euroopa naabruspoliitika“ alapunkt „Vahemere lõunapiirkonna riigid“.

Liibanon

Nõukogu (28. jaanuari järeldused), Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariik (13. augusti ja 11. septembri avaldused) ja Euroopa Parlament (22. mail) on korduvalt ja selgesõnaliselt hukka mõistnud Liibanoni julgeolekuolukorda nõrgendavad vägivallajuhtumid.

Sellest hoolimata on Liibanoni poliitiline olukord pärast 21. mail Dohas lepingu sõlmimist paranenud. Leping sillutas teed Liibanoni riigi demokraatlike institutsioonide toimimise taastamisele ja võimaldas valida Liibanoni presidendiks kindral Suleimani. Lepingu suhtes väljendasid heameelt nii Euroopa Parlament (22. mai resolutsioon) kui ka nõukogu (26. ja 27. mai ning 10. novembri järeldused).

15. oktoobril sõlmiti Liibanoni ja Süüria vahel diplomaatilised suhted, mis oli oluline samm edasi piirkonna stabiliseerimise suunas.

2008. aastal jätkus 2006.–2010. aastaks ettenähtud 500 miljoni euro suuruse finantsabi programmi rakendamine (mis kuulutati välja Liibanonile antavat toetust käsitleval rahvusvahelisel konverentsil 2007. aasta jaanuaris). Komisjon toetas majandus-, sotsiaal- ja institutsiooniliste reformide protsessi Liibanonis Euroopa naabruspoliitika vahendite kaudu (¹). 2008. aastal eraldati Liibanonile kokku 50 miljonit eurot kohtu- ja erasektori reformiga seotud projektideks, ettevõtluskliima parandamiseks, lõhkekehade kõrvaldamiseks ja Nahr Al Baredis asuva palestiinlaste põgenikelaagri ülesehitamiseks.

Komisjon aitas stabiliseerimisvahendi raames märkimisväärselt kaasa ka riigi poliitilisele stabiliseerimisele (nt piirihalduse reformi projekt ja toetus Liibanoni erikohtule). 2008. aastal oli peamisi prioriteete valimisreformi toetamine, pidades silmas 2009. aastaks kavandatud parlamendivalimisi.

Liibanonis asuvate Palestiina põgenike peamise toetajana oli komisjon 23. juunil Viinis toimunud rahvusvahelise konverentsi kaaseesistuja. Konverentsil käsitleti Nahr Al Baredi põgenikelaagri ülesehitamist.

Süüria

Süüria tegi 2008. aastal piirkondlikul tasandil mitu algatust, eelkõige seoses oma kahe naabri, Liibanoni (kahepoolsete suhete normaliseerimine) ja Iisraeliga (vahendatud rahuläbirääkimiste taasalustamine). 3. novembril Marseille's esitatud ministrite deklaratsioonis avaldati heameelt nende märkimisväärsede edusammude üle.

Sellega seoses ja pidades silmas liikmesriikide üksmeelset soovi julgustada Süüriat valitud teed jätkama, alustas komisjon Süüria ametivõimudega vajalikke ettevalmistusi, et

(¹) Vt käesoleva aruande V peatüki 1. jao punkti „Euroopa naabruspoliitika“ alapunkt „Vahemere lõunapiirkonna riigid“.

ajakohastada assotsiatsioonilepingu eelnõu, mille vastuvõtmise menetluse oli nõukogu 2004. aastal peatanud. Komisjon ja Süüria ametivõimud leppisid 24. ja 25. novembril kokku assotsiatsioonilepingu läbivaadatud versioonis. Kui komisjon on selle vastu võtnud ja parafeerinud, ⁽¹⁾ esitatakse ettepanek nõukogule läbivaatamiseks.

Lisaks toetas komisjon riikliku sihtprogrammi kaudu teatavaid projekte, mis on seotud Süüria sotsiaal- ja majandusreformidega. Alates 2007. aastast on Süüriale antud 75 miljoni euro ulatuses abi riigis asuvate arvukate Iraagi põgenike abistamiseks.

Ülesehitusprotsess

Afganistan

Euroopa Liidul oli ka 2008. aastal Afganistani ülesehitusprotsessis oluline roll. 12. juunil Pariisis Afganistani toetuseks korraldatud rahvusvahelisel konverentsil kinnitas komisjon oma kohustust eraldada 2008.–2010. aastaks 500 miljonit eurot.

2008. aastal ulatus ühenduse abi 144 miljoni euroni. Abi andmisel keskenduti Afganistani käsitleva strateegia kolmele prioriteetsele valdkonnale: kohtu- ja politseireform, maaelu areng, sealhulgas alternatiivid moonikasvatusele, ning tervishoid.

Politseile antava toetuse raames käivitas Euroopa Liit märtsis Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames Afganistanis politseimissiooni (EUPOL Afghanistan), et aidata luua Afganistanis kohalik politseiteenistus, kes austaks inimõigusi ning tegutseks vastavalt õigusriigi põhimõttele.

Õigussektoris keskendus komisjon institutsioonilise reformi programmile, mida koordineeritakse Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika missiooniga EUPOL. Peamistes Afganistani kohtuasutustes tegutsevad Euroopa eksperdid aitavad luua uue personali värbamise raamistiku ja töötada välja õigussektori riikliku strateegia.

Enamik Euroopa Liidu liikmesriike jätkas osalemist NATO juhitud rahvusvahelistes julgeoleku abijõududes, mis tegutsevad ÜRO mandaadi alusel. Rahvusvahelistes julgeoleku abijõududes osales ligikaudu 25 000 sõjaväelast.

Euroopa Parlament avaldas 2008. aastal mitu korda arvamust Afganistani olukorra kohta. Muu hulgas võttis ta 8. juulil vastu resolutsiooni „Afganistani stabiliseerimine: väljakutsed ELile ja rahvusvahelisele üldsusele“.

(1) KOM(2008) 853. Vt käesoleva aruande V peatüki 1. jao punkti „Euroopa naabruspoliitika“ alapunkt „Vahemere lõunapiirkonna riigid“.

Iraak

Euroopa Liit jätkas 2008. aastal Maailmapanga ja ÜRO hallatava Iraagi ülesehituse rahvusvahelise fondi kaudu osalemist Iraagi ülesehituseks tehtavates rahvusvahelistes jõupingutustes.

Iraagiga sõlmitud rahvusvahelise kokkuleppe iga-aastase läbivaatamise konverentsil 29. mail Stockholmis teatas Euroopa Liit, et on valmis toetama Iraagiga sõlmitud rahvusvahelise kokkuleppe edasist rakendamist, osaledes vastavalt Iraagi prioriteetidele arengupartnerluses. EL kinnitas oma toetust eesmärgile saavutada turvaline, stabiilne, demokraatlik, jõukas ja ühtne Iraak, kus austatakse inimõigusi.

Sel otstarbel 2008. aastal antud finantsabi ulatus 92 miljoni euroni, sisaldades ka humanitaarabi. Abi oli ette nähtud peamiselt tehniliseks abiks ning riiklike institutsioonide ja riigi suutlikkuse arendamiseks (esindajatekogu toetamine ning Iraagi ministrite kaasamine kaubandus- ja koostöölepingu rakendamisse). Samal ajal jätkati ka põhiteenuste (tervis- hoid, haridus) toetamist ning abi andmist ümberasustatud isikutele ja põgenikele.

Olulise etapina riigi ülesehitamisel hakati rakendama ühenduse programmi õigusriigi toimimise tugevdamiseks Iraagis ja riigi rahanduse juhtimise programmi (Iraagi taastamise rahvusvahelise fondi kaudu).

Samuti jätkati läbirääkimisi kaubandus- ja koostöölepingu sõlmimiseks, millega loodaks Euroopa Liidu ja Iraagi vahel esimest korda lepingulised suhted.

Kasulikud viidad

- Välissuhted:
http://ec.europa.eu/external_relations/index_en.htm
- Ühine välis- ja julgeolekupoliitika, tsiviiloperatsioonid:
http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/intro/index.htm
- ÜRO:
<http://www.un.org/english/>
- Rahvusvaheline Aatomienergiaagentuur:
<http://www.iaea.org/>
- Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitikat kajastav Euroopa Liidu Nõukogu veebisait:
http://www.consilium.europa.eu/cms3_fo/showPage.asp?id=261&lang=et&mode=g
- Euroopa Kaitseagentuur:
<http://eda.europa.eu/>
- Ülesehitustööd Iraagis:
http://ec.europa.eu/external_relations/iraq/intro/index.htm
- Iraagi ülesehituse rahvusvaheline fond:
<http://www.irffi.org/>
- Lähis-Ilda rahuprotsess:
http://ec.europa.eu/external_relations/mepp/index.htm

5. jagu

Mitmepoolne koostöö

Taust

Euroopa Liit püüab teha ja tugevdada koostööd erinevate rahvusvaheliste organitega, mille liige või partner ta on. Kui erinevate organite ja Euroopa Liidu huvid on ühised, toimub liidu koostöö nii rahalise toetuse kui ka aktiivse osalusena organite töös.

Ühinenud Rahvaste Organisatsioon

Euroopa Liidu ja ÜRO koostöö tugevnes 2008. aastal. Täiendati eri kontaktide võrgustike ning algatati Euroopa Liidu ja ÜRO vaheline koostöö ja dialoog kõikide välissuhete valdkondades (rahu, julgeolek ja inimõigused, majandus- ja sotsiaalküsimused, areng ja humanitaarabi). Lisaks tihedale suhtlemisele poliitiliste ja operatiivkoostöö kavade teemal toimusid komisjoni esindajate ja ÜRO sekretariaadi vahel arvukad kõrgetasemelised kohtumised.

Komisjon tugevdas poliitilise ja operatiivkoostöö alast partnerlust ÜROga nii terve organisatsiooni kui ka üksikute riikide tasandil. Komisjoni partnerluspoliitikat ÜRO suhtes iseloomustab ÜRO asutuste, fondide ja programmide kasutamise märkimisväärne ja pidev kasv, mis tänu käimasolevate meetmete mitmekesisusele on võimaldanud suurendada komisjoni panust viimase kümne aasta jooksul (150 miljonilt eurolt kuni umbes 1 miljardile eurole 2008. aastal). Väliskoostööd, mida komisjon teeb ÜRO organite kaudu partnerriikidega, hinnati juunis. Selle hindamise tulemused näitasid, et nii komisjon ja ÜRO kui ka partnerriigid on saanud tihenened koostööst kasu.

7. mail kirjutas komisjon alla ühisdeklaratsioonile Rahvusvahelise Aatomienergia-agentuuriga. Selle deklaratsiooni peamine eesmärk on tugevdada koostöö kvaliteeti ja muuta koostöö tihedamaks tuumaenergia valdkonnas, et edendada rahu ja arengut, toetudes konkreetsetele prioriteetidele ja sünergiale.

16. juunil kiitis nõukogu heaks Euroopa Liidu prioriteetid seoses ÜRO Peaassamblee 63. istungjärguga. Need prioriteetid on järgmised: ÜRO reform; meeste ja naiste võrdõiguslikkus; õigusriik; rahvusvaheline keskkonnajuhtimine; konfliktide ärahoidmine, rahu tagamine ja tugevdamine; rahvusvaheline õigus; terrorismi ja tuumarelvade leviku vastane võitlus; kaitsekohustus; võitlus kliimamuutuste vastu; aastatuhande arengueesmärkide elluviimine; arengu rahastamine, toiduga kindlustatus; humanitaarabi ja inimõigused.

22.–26. septembril osales Euroopa Liit peaassamblee 63. istungjärgu arutelul Aafrika arenguvajaduste ja aastatuhande arengueesmärkide küsimuses.

25. septembril kirjutasid komisjon, ÜRO ja Maailmapank alla ühisdeklaratsioonile kriisijärgsete hindamiste ja taastustööde kavandamise kohta. Selle deklaratsiooniga loodi ühine alus kolme institutsiooni ja nende vahendite kasutuselevõtuks, et ühtlustada ja kooskõlastada reageerimisviisid kriisijärgses olukorras, parandada riikide vastupanuvõimet nende haavatava elanikkonna vajaduste rahuldamise kaudu ning suurendada riiklike institutsioonide suutlikkust kriiside ärahoidmise, neile reageerimise ja taastustööde valdkonnas.

Samal päeval võttis nõukogu vastu otsuse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korrupsioonivastase konventsiooni Euroopa Ühenduse nimel sõlmimise kohta.

Euroopa Liit jätkas nii ÜRO reformiprotsessi toetamist kui ka 2005. aasta tippkohtumise järel loodud uute organite töö tõhustamist. Euroopa Ühendus kui rahvusvaheline abi andev organisatsioon oli kutsutud osalema rahukindlustamise komisjonis ja aitas kaasa selle tegevusele. Komisjon jätkas tegevust seoses Burundi ja Sierra Leonega ning võttis uusi meetmeid seoses Guinea-Bissauga (võttes 1. oktoobril vastu strateegilise raamistiku rahu tugevdamiseks selles riigis) ja Kesk-Aafrika Vabariigiga.

2008. aastal andis Euroopa Liit olulise panuse ÜRO toidu- ja põllumajandusorganisatsiooni viivitamata ellu viidavasse reformikavasse, mis võeti vastu organisatsiooni erakorralisel istungjärgul novembris ning on koostatud selleks, et organisatsioon oleks valmis kohanema 21. sajandi vajadustega ja neile reageerima.

Muud näited koostööst ÜROga on esitatud samuti V peatükis: rahvusvaheline kaubandus (2. jao punktis „Rahvusvaheline kaubandus“), ühiste väärtuste kaitsmine ja edendamine (3. jao punktis „Ühiste väärtuste kaitse ja edendamine väljaspool Euroopa Liitu“), arengupoliitika (3. jao punktis „Arengupoliitika“), humanitaarabi (3. jao punktis „Humanitaarabi“), Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika (4. jao punktis „Euroopa Liidu julgeolekustrateegia ning julgeoleku- ja kaitsepoliitika“), Lähis-Ida rahuprotsess (4. jao punktis „Lähis-Ida rahuprotsess“) ja ülesehitusprotsess (4. jao punktis „Ülesehitusprotsess“).

Euroopa Nõukogu

2008. aastal arendati koostööd Euroopa Nõukoguga vastavalt Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu vastastikuse mõistmise memorandumile, mis kirjutati alla mais 2007. Üks näide selle memorandumi rakendamisele on juunis alla kirjutatud kirjavahetuse vormis leping, millega luuakse ametlikult tugevdatud koostöö ühelt poolt komisjoni välisuhete ja laienemise peadirektoraatide ning teiselt poolt Euroopa Nõukogu organi, Euroopa Komisjoni Demokraatia Edendamiseks Õiguse Abil, („Veneetsia komisjon“) vahel ning määratakse kindlaks sellise koostöö alused.

Neljapoolsed kohtumised Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu vahel (kus kohtusid Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja, Euroopa Komisjon, Euroopa Nõukogu eesistuja ja Euroopa Nõukogu sekretariaat) muutusid kõnealusel aastal poliitilisemaks ning olid suunatud kummagi organisatsiooni ees seisvatele piirkondlikele kriisidele.

10. märtsil kohtumisel käsitleti Lääne-Balkani olukorda, eelkõige mõlema organisatsiooni vahel tehtava koostöö olulisust, mille raames abistatakse piirkonna riike ühiste abiprogrammide kaudu.

10. oktoobri kohtumisel käsitleti Lõuna-Kaukaasiat ja Gruusias augustis puhkenud konflikti tõttu tekkinud kriisi tagajärgi. Sellel kohtumisel arutati mõlema organisatsiooni koostöövõimalusi selliste sündmuste kordumise ärahoidmiseks, poolte lepitamiseks, samuti inimõiguste ning demokraatia ja õigusriigi põhimõtete järgimise tagamiseks piirkonnas.

Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon

Aasta jooksul tugevdas komisjon Euroopa Liidu poliitika sidusust ja vastastikust täiendavust Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) tegevusega. Mõlema organisatsiooni koostöö seisukohast olid tähtsad OSCE kaasamine Afganistani piiride haldamisse, augustis Gruusia ja Venemaa vahel puhkenud konflikti järel võetud meetmed ning Kasahstani ettevalmistused OSCE eesistujariigiks saamiseks 2010. aastal.

Komisjon osales kõikides OSCE korralistes, 2008. aastaks kavandatud meetmetes kolmes valdkonnas, milles see rahvusvaheline organisatsioon tegutseb. Majanduse ja keskkonna valdkonnas täitis komisjon Euroopa Liidu esindaja rolli 2008. aasta majanduse ja keskkonnanäofoorumi raames. Sellel foorumil käsitletakse osalisriikide merendus- ja siseveekogude alase koostöö parandamist, et tugevdada julgeolekut ja keskkonnakaitset OSCE riikides.

Maailmapank ja piirkondlikud arengupangad

3. kuni 5. märtsini tegi Maailmapanga Euroopa esindajate rühm viienda iga-aastase visiidi Euroopa Liidu institutsioonidesse Brüsselis. Esindajate rühm kohtus komisjoni peamiste üksuste, valitsusväliste organisatsioonide ja Euroopa Parlamendiga. Nendel kohtumistel arutatud teemad olid seotud Maailmapanga praeguste ja edaspidiste sihtide ja strateegiaga, sealhulgas Euroopa Liidu ülesannetega selles institutsioonis, ning Euroopa Liidu poliitikaga, mis pakub huvi Maailmapangas Euroopa Liidu küsimuste kooskõlastamise eest vastutavale rühmale. Arutati samuti komisjoni panust Maailmapanga sihtfondidesse ja panga kui Euroopa Liidu algatuste rakendamise eest vastutava partneri ülesandeid.

Kevadel Maailmapangaga ja aprillis Rahvusvahelise Valuutafondiga toimunud kohtumistel osales komisjon Aafrika majanduskasvu strateegiat, toiduainete ja elektrienergia hinnatõusu ning Maailmapanga juhtimise reformimist käsitlevates aruteludes.

Juulis arutasid majandus- ja rahaküsimuste volinik ning Maailmapanga uus peaökonomist panga järgmise kahe aasta prioriteete, maailmamajanduse väljavaateid, panga ülesandeid seoses EU-12, Lääne-Balkani ja Euroopa naabruspoliitika riikidega.

Veel üks kõrgetasemeline kohtumine toimus juulis G8 tippkohtumise raames komisjoni presidendi ja Maailmapanga presidendi vahel. Arutati kahe institutsiooni koostööd panga pikaajalise strateegia raames ja toiduainete hinnatõusu küsimuses ning juhtimise reformi.

Sügisel Maailmapanga ja Rahvusvahelise Valuutafondiga toimunud kohtumistel osales komisjon kliimamuutustealastes aruteludes.

Piirkondlike arengupankade küsimuses osales komisjon vaatejana Ameerika Arengupanga 49. aastakoosolekul (4.–8. aprillil Miamis), Aasia Arengupanga 41. aastakoosolekul (3.–6. mail Madridis) ja Aafrika Arengupanga 43. aastakoosolekul (14. ja 15. mail Maputos).

Märtsis korraldas komisjon koos Aasia Arengupangaga ühiskonverentsi Euroopa ja Aasia integratsiooni kohta, et arutada integratsiooni ning rahanduse stabiilsusega seotud saavutusi ja probleeme.

18. ja 19. juunil Tunisises juhatas komisjon koos Maailmapanga ja Aafrika Arengupangaga sisse partnerluse esimese kohtumise (kolme institutsiooni ühise tugevdatud koostöö protsess). Kohtumisel tehti kokkuvõtte kolme institutsiooni koostöös teostatud meetmetest, selgitati välja takistused, hea tava ja probleemid, mis vajavad alles lahendamist. Aafrika Arengupank on üks peamisi osalejaid uues Euroopa Liidu ja Aafrika strateegilises partnerluses, mis võeti vastu 2007. aastal.

Rahvusvaheline Valuutafond

Majandus- ja rahaküsimuste volinik esindas IMFi kevadistel kohtumistel (Washington, 12. ja 13. aprill) komisjoni vaatejana ning osales riiklike investeerimisfondide alastes aruteludes.

Komisjon oli esindatud riiklike investeerimisfondide rahvusvahelises tööühmas, mille on loonud IMF koos kõnealuste asukohariikidega. Komisjon osales rahvusvahelise rahandus- ja finantskomitee ministrite poolt IMFi aastakoosolekul (11.–13. oktoober) vastu võetud üldtunnustatavate põhimõtete ja tavade koostamises.

Komisjon võttis vastu ka IMFi missiooni arutelu pidamiseks euroalaga vastavalt IMFi põhikirja artiklile IV (13.–22. mai).

Komisjon otsustas lähetada ühe ametniku IMFi juurde. Kõnealune ametnik esindab komisjoni ja toetab Euroopa esindajate kohtumist IMFi juures (Eurimf).

Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank

2008. aastal eraldas Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank 5,1 miljardit eurot investimisprojektidele, mis kajastab meetmete arvu kasvu Ida-Euroopas ja Kesk-Aasias.

Mais Kiievis toimunud aastakoosolekul võttis EBRD nõukogu vastu järgmised kolm otsust:

- panga 2007. aasta puhastulu (1,1 miljardit eurot) eraldamine strateegilisse reservi (850 miljonit eurot), Euroopa Liidu ja G8 ühistesse rahastamismeetmesse Tšernobõli heaks (135 miljonit eurot) ning panga projektide toetamiseks eelkõige tehnilise abi kaudu (115 miljonit eurot);
- uue presidendi valimine; ja
- panga nõukogule esitatud taotlus vaadata läbi Türgile abi saava riigi staatuse andmise strateegilised tagajärjed. Juhatus kiitis asjaomase soovitusheaks 23. septembril ja nõukogu võttis selle vastu 24. oktoobril.

Vastavalt 2006. aastal komisjoni, EBRD ja Euroopa Investeerimispanga poolt alla kirjutatud kolmepoolsele koostöökokkuleppele idapoolsete naaberriikide kohta viidi 2008. aastal lõpule ning kirjutati alla üks projekt. Lisaks anti 18 Lääne-Balkani projektile tehnilist abi infrastruktuuriprojektidele antava abi raames. Komisjon võttis vastu otsuse kokkuleppe allakirjutamise heakskiitmise kohta komisjoni, EBRD ja Euroopa Investeerimispanga vahel, kinnitades Türgiga tehtava koostöö tingimused.

12. mail võeti vastu EBRD uus keskkonna- ja sotsiaalpoliitika, milles arvestati komisjoni prioriteete.

Kasulikud viidad

- Euroopa Liidu suhted ÜROga:
http://ec.europa.eu/external_relations/un/index.htm
- ÜRO:
<http://www.un.org/english/>
- Euroopa Liidu suhted Euroopa Nõukoguga:
http://ec.europa.eu/external_relations/coe/index.htm
- Euroopa Nõukogu:
<http://www.coe.int/>
- Euroopa Liit ja Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon:
http://ec.europa.eu/external_relations/osce/index.htm
- Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon:
<http://www.osce.org/>

- Maailmapank:
<http://www.worldbank.org/>
- Rahvusvaheline Valuutafond:
<http://www.imf.org/external/index.htm>
- Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank:
<http://www.ebrd.com/index.htm>

Institutsioonide, asutuste ja ametite tegevus

2008. aastal tähistasid Rooma lepingutega asutatud institutsioonid oma 50. aastapäeva.

Euroopa Parlament

Euroopa Parlamendi koosseis

- Euroopa Rahvapartei (Kristlikud Demokraadid) ja Euroopa Demokraatide fraktsioon, esimees Josep Daul 288
- Euroopa Parlamendi Sotsiaaldemokraatide fraktsioon, esimees Martin Schulz 217
- Euroopa demokraatide ja liberaalide liidu fraktsioon, esimees Graham Watson 100
- fraktsioon „Liit Rahvusriikide Euroopa eest“, kaasesimehed Cristiana Muscardini ja Brian Crowley 43
- Roheliste/Euroopa Vabaliidu fraktsioon, kaasesimehed Monica Frassoni ja Daniel Cohn-Bendit 43
- Euroopa Ühendatud Vasakpoolsete/Põhjamaade Roheliste Vasakpoolsete liitfraktsioon, esimees Francis Wurtz 41
- fraktsioon „Iseseisvus ja Demokraatia“, kaasesimehed Hanne Dahl ja Nigel Paul Farage 22
- fraktsioonilise kuuluvuseta liikmed 31

Parlamendi reform

Arvestades parlamendi reformi töörühma soovitusi, võttis Euroopa Parlament 8. juulil vastu kodukorra muudatused, (1) millega nähakse ette, et nõukogule või komisjonile

(1) ELT L 44, 15.2.2005.

esitavate kirjalike küsimuste vastuvõetavuse üle otsustab president. Fraktsioonide loomise alampiir tõsteti liigse killustatuse vältimiseks kahekümne viie saadikuni (seega 3,1% Euroopa Parlamendi liikmetest), kes esindavad vähemalt seitset riiki. Algatusraportite puhul kehtestas Euroopa Parlament uue lühikeste sõnavõtude süsteemi, mille kohaselt vaid raportöör ja komisjon (kui viimane seda soovib) võivad sõna võtta. Lisaks võib vaid fraktsioon või vähemalt 40 liikmest koosnev rühm esitada õigusloomega mitteseotud resolutsiooni kohta alternatiivse ettepaneku. Peale selle muutis parlament kodukorda, et lisada sellesse suunised nii komisjoni kolleegiumi heakskiitmise kohta (uus, XVIb lisa) kui ka Euroopa Parlamendi selgesõnalise õiguse kohta kasutada Euroopa Liidu sümboleid (uus artikkel 202a).

Parlamendi töö

2008. aastal esitas parlament komisjonile 7322 küsimust, millest 6570 kirjalikku, 659 suulist arutelude raames ja 93 infotunni ajal. Nõukogule esitas parlament 1037 küsimust, millest 547 kirjalikku, 413 suulist arutelude raames ja 50 infotunni ajal.

2008. aastal sai Euroopa Parlament üle tuhande uue petitsiooni, peamiselt keskkonna ja looduskaitse küsimustes.

Sisepoliitika

Aasta märksõnaks oli kuue kliima- ja energiapaketti kuuluva õigusakti vastuvõtmine esimesel lugemisel (detsembri II osaistungjärg) pärast seda, kui oli saavutatud kokkulepe Euroopa Ülemkoguga ja toimunud mitu kolmepoolset kohtumist. Vastuvõtmine vaevalt aasta jooksul pärast ettepanekute esitlemist komisjoni poolt näitab tõelist institutsioonidevahelist koostöötahet.

Muude, aasta jooksul vastu võetud tähtsate õigusaktide seas oli tarbijakrediidi ettepaneku ⁽¹⁾ vastuvõtmine (jaanuari osaistungjärg), postiteenuste siseturu väljakujundamine ⁽²⁾ (jaanuari osaistungjärg), tsiviillennundusjulgestuse valdkonna ühiseeskirjade vastuvõtmine ⁽³⁾ (märtsi osaistungjärg) ja tööaja direktiivi vastuvõtmine teisel lugemisel. Esimesel lugemisel saavutati kokkulepe ka läbivaadatud mänguasjade ohutuse direktiivi kohta (detsembri II osaistungjärg).

Parlament kiitis esimesel lugemisel heaks ka Galileo programmi (aprilli osaistungjärg), väljendades sel viisil toetust selle kasutuselevõtu etapile, mis kestab aastani 2013. Otsustati luua eraldi eelarverida Galileo programmi halduskulude jaoks (märtsi osaistungjärg).

⁽¹⁾ Direktiiv 2008/48/EÜ (ELT L 133, 22.5.2008).

⁽²⁾ Direktiiv 2008/6/EÜ (ELT L 52, 27.2.2008).

⁽³⁾ Määrus (EÜ) nr 300/2008 (ELT L 97, 9.4.2008).

Energia valdkonnas võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni energiatõhususe tegevuskava kohta (jaanuari II osaistungjärgk). Kolmas energiapakett ⁽¹⁾ tekitas juuni II osaistungjärgul laialdase arutelu, eelkõige seoses tootmistegevuse eraldamisega võrguga seotud tegevustest. Saadikud nõudsid komisjonilt energeetikasektorit reguleerivate asutuste koostööameti tugevamaks ja iseseisvamaks muutmist.

Keskkonnavaldkonnas avaldasid saadikud vahekokkuvõttes kahetsust ennetavate meetmete puudumise üle Euroopa keskkonna ja tervise tegevuskavas aastateks 2004–2010. Nad kutsusid komisjoni üles täitma 2010. aastaks kahte peamist eesmärki: parandama avalikkuse teadlikkust ja vaatama läbi Euroopa riskivähendamise põhimõtted. Peale selle võeti vastu uued direktiivid jätmete ⁽²⁾ ning vee kvaliteedi ja pinnavee keemilise saastuse vastu võitlemise kohta ⁽³⁾ (juuni II osaistungjärgk).

Finantskriisi raames toimusid finantsvaldkonna läbipaistvuse küsimuses olulised arutelud. Euroopa Parlamendi veebruari osaistungjärgul vastuvõetud resolutsiooniga nõuti komisjonilt avaliku infosüsteemi loomist liidu toetuste saajate ja sissenõutavate summade kohta. Võeti vastu kolm resolutsiooni (septembri II osaistungjärgul ja oktoobri I osaistungjärgul), et kutsuda komisjoni esitama seadusandlikud algatused riskimaandusfondide ja erakapitali investeerimisfondide, institutsionaalsete investorite läbipaistvuse ja Lamfalussy direktiivide täitmise järelevalve kohta.

Kolmanda samba valdkonnas kiideti heaks õiguspakett, samuti rändega seotud olulised dokumendid, nagu direktiivi ettepanek kolmandate riikide kodanike kõrget kvalifikatsiooni nõudva töö eesmärgil liikmesriiki sisenemise ja seal elamise tingimuste kohta (novembri I osaistungjärgk) ning liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmist käsitlevad õigusnormid ja menetlused (juuni osaistungjärgk). Parlament esitas veel kaks raportit isikuandmete kaitse kohta ja terrorismivastase võitluse kohta (septembri II osaistungjärgk). Järgnenud arutelul selgitati Euroopa Parlamendi seisukohti inimõiguste ja demokraatia kaitse, sealhulgas terrorismivastase võitluse küsimuses.

Välispoliitika

Aasta jooksul saatis Euroopa Parlament välispoliitikas karme sõnumeid.

Parlament asus julgetele seisukohtadele seoses Iraaniga, võttes vastu resolutsiooni, millega nõuti inimõiguste ja rahvusvaheliste kohustuste järgimist (jaanuari II osaistungjärgk), resolutsiooni alaealiste õigusrikkujate hukkamise (juuni II osaistungjärgk) ja resolutsiooni Iraanis toimuvate poomiste kohta (septembri I osaistungjärgk).

⁽¹⁾ KOM(2007) 528, KOM(2007) 529, KOM(2007) 530, KOM(2007) 531 ja KOM(2007) 532 (ELT C 4, 9.1.2008).

⁽²⁾ Direktiiv 2008/98/EÜ (ELT L 312, 22.11.2008).

⁽³⁾ Direktiiv 2008/105/EÜ (ELT L 348, 24.12.2008).

Ka Hiina oli vaidluste keskpunktis. Tiibeti olukorraga seoses kutsusid saadikud Hiinat üles lõpetama inimõiguste rikkumised (aprilli I osaistungjärk). Pärast arutelu kutsus Euroopa Parlament Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariiki tegema jõupingutusi ühise seisukoha leidmiseks riigipeade või valitsusjuhtide osalemise küsimuses Pekingi olümpiamängude avatseremoonial. Sahharovi auhinna kätteandmisega Hu Jiale tunnustas Euroopa Parlament samuti kindlalt ja vankumatult Hiina inimõiguste kaitsjate igapäevast võitlust vabaduse eest.

Parlament võttis seisukoha arvukates küsimustes, millest enamik avaldati resolutsioonidena ja said üsna suure toetuse osaliseks. Parlament võttis seisukoha Myanmaris kin-nipeetute vangistuse, Somaalia tsiviilelanike pideva tapmise (juuni II osaistungjärk), Mauritaania sõjalise riigipöörde ja Tansaania albiinodest elanikkonna tapmise kohta (septembri I osaistungjärk).

Üldküsimustes võttis parlament vastu aastaaruande inimõiguste olukorra kohta maailmas 2007. aastal ja Euroopa Liidu asjakohaste tegevuspõhimõtete kohta ning raporti Euroopa Liidu valimiste vaatlusmissioonide kohta (mai I osaistungjärk). Juunis võeti vastu raportid ühise välis- ja julgeolekupoliitika peamiste aspektide ja põhiliste valikuvõimaluste ning Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitika rakendamise kohta. Eelnenud arutelu käigus jõuti kokkuleppele välissuhete ühise ja integreeritud lähenemisviisi vajalikkuses, et aidata Euroopa Liidul olla rahvusvahelisel tasandil oluline partner. Juulis kiitis parlament heaks raporti 2007. aasta laienemisstrateegia kohta, milles tehakse ettepanek leida kesktee Euroopa naabruspoliitika ja Euroopa Liitu täieliku integreerimise vahel.

Töötajate arv

31. detsembri seisuga oli parlamendi sekretariaadi talituste ametikohtade loetelus märgitud 5004 alalist ja 127 ajutist ametikohta.

Euroopa Parlamendi ja komisjoni koostöö

Parlament kinnitas mai I osaistungjärgul komiteemenetlust käsitleva kahepoolse kokkuleppe komisjoniga (vt allpool).

Eelarveküsimustes nõudis parlament aprilli osaistungjärgul, kui hääletati eelarve täitmise heakskiitmise üle, et komisjoniga toimuksid igal kuul kohtumised, mis võimaldaksid jälgida struktuurifondide parema kontrollimise tegevuskava täitmist ja annaksid parema ülevaate välisabi saajate kohta.

22. oktoobril kirjutasid Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon alla ühisdeklaratsioonile „Partnerlus Euroopa asjadest teavitamisel“. 2009. aasta teavitamistöö eelisteemade alla paigutati Euroopa Parlamendi valimised.

Komisjon reageeris kiiresti parlamendi taotlusele esitada ettepanek Euroopa ühenduste muude teenistujate (st parlamendiliikmete assistendid) teenistustingimuste kohta. Parlament võttis muudatused vastu detsembri II osaistungjärgul (konsultatsioonimenetlus).

Institutsioonidevahelises plaanis tuleks esile tuua parlamendi nõue korraldada oktoobris arutelu komisjoni 2009. aasta õigusloome- ja tööprogrammi ettevalmistamise üle seoses fraktsioonide prioriteetidega. Kuigi komisjon oli ettevalmistava parlamendisisesse aruteluga nõus, jäi see ära, sest parlamendi fraktsioonid ei suutnud leppida kokku ühisdeklaratsioonis. Isegi detsembriks ettenähtud resolutsiooni tagantjärele vastuvõtmine parlamendis lükati edasi.

TABEL 4

Parlamendi menetlused (jaanuar–detsember) – Vastuvõetud resolutsioonid ja otsused

	Législatives						Muud menetlused				Kokku	
	Konsultatsiooni- menetlused ⁽¹⁾		Koostöömenetlused		Kaasotustamismenetlused		Eelarve- ja kinnitamis- menetlused	Algatus- menetlu- sed	Resolut- sioonid (art 103 ja 108)	Inim- õigused		Muud kõr- mused
	Esimene lugemine	Teine lugemine	Esimene lugemine ⁽²⁾	Teine lugemine ⁽²⁾	Kolmas lugemine	Nõusoleku- menetlused						
Jaanuar I	4		5	1				8	2	3		23
Jaanuar II	1		3	1				3	3		1	12
Veebruar	2		12	1		2		10	5	3	2	37
Märts	10		4	1	1		2	9	2	4	2	35
Aprill I	5		2				1	5	6		1	20
Aprill II	3		1	1		1	31	11	7	3	1	59
Mai I	3							6	2		2	13
Mai II	4		9	1			2	14	8	3		41
Juuni I	4		4				2	7	4		1	22
Juuni II	8		24	3				7	7	3		52
Juuli	11		11	8			1	10	6	3	4	54
September I	10		10				1	12	8	3	1	45
September II	7		15	6			1	13	6		1	49
Oktoober I	2					1		6	4		2	15
Oktoober II	9		12	2		1	3	8	10	3	2	50
November	13		7	1		1	1	7	8	3	3	44
Detsember I	5		2					3	2			12
Detsember II	9		19	3		4	3	12	3	3	3	59
2008. aastal kokku	110		140	29	1	10	48	151	93	34	26	642

⁽¹⁾ Sealhulgas komisjoni ettepanekute kohta esitatud Euroopa Parlamendi 65 muudatusteppeanekut.

⁽²⁾ Sealhulgas komisjoni ettepanekute kohta esitatud Euroopa Parlamendi 93 muudatusteppeanekut.

⁽³⁾ Sealhulgas nõukogu ühiste seisukohtade kohta Euroopa Parlamendi tehtud 19 muudatust.

Euroopa Ombudsman

Euroopa ombudsman Nikiforos Diamandouros algatas EÜ asutamislepingu artikli 195 alusel 2008. aastal umbes 200 uut juurdlust seoses personaliküsimuste, dokumentidele juurdepääsu, toetuste ja rikkumistega.

Juunis muudeti Euroopa Ombudsmani põhikirja. Uued eeskirjad annavad ombudsmannile täieliku juurdepääsu Euroopa Liidu dokumentidele uurimiste raames, täpsustavad eeskirju ametnike ütluste kohta, kui tegemist on ütluste andmisega konkreetse toimiku eest vastutava ametnikuna (mitte eraisikuna ega juhiste alusel ütluste andmisel) ning tunnustavad ombudsmani vajadust teha koostööd riiklike institutsioonidega, et edendada ja kaitsta inimõigusi.

Aasta jooksul tegeles ombudsman Euroopa institutsioonide läbipaistvuse parandamisega. Ta edastas ka pressiteateid Euroopa Parlamendi saadikute hüvitiste (15. juuli) ja kodanike õiguse kohta pääseda juurde dokumentidele (2. juuni).

Ombudsman väljendas pressiteates muret komisjoni maksete hilinemise üle (7. juuli) ja laitis maha komisjonipoolse keelelise diskrimineerimise Euroopa projektides (27. mai).

9. juulil kirjutas ombudsman alla kokkuleppele Euroopa Investeerimispingaga, et parandada osaliste kaitset haldusomavoli juhtude vastu investeerimispinga tegevuse raames.

Euroopa Ombudsmani 2007. aasta tegevusaruanne avaldati 10. märtsil.

Nõukogu ja Euroopa Ülemkogu

Nõukogu

2008. aastal juhtis nõukogu tööd esimesel poolaastal eesistujariigina Sloveenia ja teisel poolaastal Prantsusmaa. Kokku toimus eri koosseisudes 117 ametlikku kohtumist.

Sloveenia eesistumisaeg

Esimese poolaasta jooksul korraldati üle 8000 ürituse, millest 33 nõukogu mitteametlikku kohtumist, 16 mitteametlikku ministrite kohtumist, lisaks 66 kohtumist Euroopa Liidu ja kolmandate riikide vahel.

Lissaboni lepingu jõustumist oodates tegi eesistujariik Sloveenia ettevalmistustöid lepingu rakendamiseks.

Muudes valdkondades andsid viienda vabaduse (teadmiste vaba liikumine) kehtestamine ning Ljubljana protsess uue hoo teadmistele ja innovatsioonile. Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteemi (Galileo) rakendamise kokkulepe aitas kaasa Euroopa Liidu tehnoloogia arendamisele.

Energiavaldkonnas saavutati ulatuslik kokkulepe elektrienergia ja gaasi siseturu liberaliseerimist käsitleva kolmanda paketi kohta ⁽¹⁾. Keskkonnakaitse valdkonnas võeti Sloveenia eesistumisaja jooksul lõplikult vastu viis olulist õigusakti: direktiiv jätmete kohta, ⁽²⁾ määrus elavhõbeda kohta, ⁽³⁾ direktiiv, mis käsitleb keskkonnakvaliteedi standardeid veepoliitika valdkonnas, ⁽⁴⁾ direktiiv, millega lisatakse lennutegevus ühenduse kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi, ⁽⁵⁾ ja direktiiv keskkonna kaitsmise kohta kriminaalõiguse kaudu ⁽⁶⁾.

Siseturu kohta võeti vastu mitmesuguseid ettepanekuid, näiteks meetmete pakett kaupade vaba liikumise kohta, ⁽⁷⁾ otsus liikuva kosmoseside teenuste kohta, ⁽⁸⁾ direktiiv ühenduse postiteenuste siseturu kohta, ⁽⁹⁾ uus tolliseadustik, ⁽¹⁰⁾ direktiiv, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ⁽¹¹⁾ (lõplikult vastu võetud), lisaks määrus taimekaitsevahendite turuleviimise kohta (nõukogu nõusolek). Tööhõive valdkonnas kiitis nõukogu heaks direktiivi tööaja korralduse kohta ⁽¹²⁾ ja direktiivi ajutiste töötajate tööttingimuste kohta ⁽¹³⁾.

Välis- ja naabuspoliitika valdkonnas kirjutati alla stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingule Bosnia ja Hertsegoviina ning Serbiaga. Käivitati Musta mere sünergia algatus. Kosovo iseseisvuse väljakuulutamisel säilitas Euroopa Liit ühtsuse põhiküsimustes ja hoidis ära piirkonna destabiliseerumise.

Prantsusmaa eesistumisaeg

Prantsusmaa Euroopa Liidu Nõukogu eesistumisaja suurtöö oli kliima- ja energiapakett ⁽¹⁴⁾. Tänu nõukogu eesistuja ja muude instantside aktiivsele osalusele ning komisjoni abile ja Euroopa Parlamendi koostööle oli võimalik leppida pakettis kokku esimesel lu-

⁽¹⁾ KOM(2007) 528, KOM(2007) 529, KOM(2007) 530, KOM(2007) 531 ja KOM(2007) 532 (ELT C 4, 9.1.2008).

⁽²⁾ Direktiiv 2008/98/EÜ (ELT L 312, 22.11.2008).

⁽³⁾ Määrus (EÜ) nr 1102/2008 (ELT L 304, 14.11.2008).

⁽⁴⁾ Direktiiv 2008/105/EÜ (ELT L 348, 24.12.2008).

⁽⁵⁾ Direktiiv 2008/101/EÜ (ELT L 8, 13.1.2009).

⁽⁶⁾ Direktiiv 2008/99/EÜ (ELT L 328, 6.12.2008).

⁽⁷⁾ ELT L 218, 13.8.2008.

⁽⁸⁾ Otsus nr 626/2008/EÜ (ELT L 172, 2.7.2008).

⁽⁹⁾ Direktiiv 2008/6/EÜ (ELT L 52, 27.2.2008).

⁽¹⁰⁾ Määrus (EÜ) nr 450/2008 (ELT L 145, 4.6.2008).

⁽¹¹⁾ Direktiiv 2008/48/EÜ (ELT L 133, 22.5.2008).

⁽¹²⁾ KOM(2004) 607 (ELT C 322, 29.12.2004).

⁽¹³⁾ KOM(2002) 149 (EÜT C 203 E, 27.8.2002).

⁽¹⁴⁾ KOM(2008) 16, KOM(2008) 17, KOM(2008) 18 ja KOM(2008) 19.

gemisel. Edenes ka töö muude paketiiga seotud dokumentidega ⁽¹⁾ (direktiiv kütusekvaliteedi kohta ja direktiiv väikesõidukite süsinikdioksiidheite vähendamise kohta) ning kokkulepe saavutati esimesel lugemisel.

Energia valdkonnas saavutati kolmanda liberaliseerimispaketi kohta poliitiline kokkulepe.

Telekommunikatsiooni pakett ⁽²⁾ (elektrooniliste sidevõrkude ja teenuste Euroopa Liidu reguleeriva raamistiku läbivaatamine) oli samuti üks Prantsusmaa eesistumisaja poliitiliselt olulistest dokumentidest. Paketi osas saavutati kokkulepe ja nüüd tuleb pidada parlamendiga selle üle läbirääkimisi. Meresõiduohutuse teemat käsitleva kolmanda paketi teemal toimus Euroopa Parlamendiga keeruline lepitusmenetlus.

Lõpuks saavutati kokkulepe ühise põllumajanduspoliitika praeguse olukorra hindamise kohta ⁽³⁾. See peaks Euroopa põllumajandusel võimaldama paremini reageerida uutele väljakutsetele ja võimalustele, sealhulgas kliimamuutustele, vajadusele paremini korraldada veemajandust, bioloogilise mitmekesisuse kaitsele ning keskkonnasäästlikule energiatootmisele.

Prantsusmaa eesistumisaja jooksul suutis Euroopa Liit ühise ja otsusekindlana seista vastu väljakutsetele ning mängis olulist rolli seoses Gruusia kriisi ja finantskriisiga. Liit käitus alates 12. augustist Gruusia küsimuses otsustavalt, et võimaldada vaenutegevuse peatamist ja aidata kaasa tasakaalustatud rahu saavutamisele, mida tuleb veel tugevdada. Majanduskriisis suutis Euroopa Liit koostada kiiresti strateegia kahekümne seitsmele liikmesriigile, kasutades kogu Euroopa Liidu poliitika potentsiaali.

Töötajate arv

31. detsembri seisuga oli nõukogu sekretariaadi talituste ametikohtade loetelus märgitud 3461 alalist ja 36 ajutist ametikohta.

Euroopa Ülemkogu

13. ja 14. märtsi kohtumine

Euroopa riigipead algatasid Lissaboni strateegia uue kolmeaastase tsükli (2008–2010), kinnitades majanduskasvu ja tööhõive suuniste kehtivust. Lisaks taotles Euroopa Ülemkogu Lissaboni strateegiat käsitlevas uues ühenduse programmis püstitatud kümne eesmärgi täitmist. Ülemkogu kiitis heaks kliima- ja energiapaketi rakendamise

⁽¹⁾ KOM(2007) 18 ja KOM(2007) 856.

⁽²⁾ KOM(2008) 720, KOM(2008) 723 ja KOM(2008) 724.

⁽³⁾ KOM(2008) 306 (ELT C 10, 15.1.2009).

tegevuskava ja põhimõtted. Erilist tähelepanu pöörati hiljuti finantsturgusid tabanud vapustustele, nende tagajärgede leevendamisele ja ennetusvahenditele, samuti investeerimisfondide tuleviku küsimustele. Euroopa Ülemkogu kiitis heaks Vahemere Liidu idee ja kutsus komisjoni esitama asjakohaseid ettepanekuid, et anda uut hoogu Barcelona protsessile ning tugevdada Euroopa Liidu suhteid Vahemere maade partneritega.

19. ja 20. juuni kohtumine

Kohtumisel arutati peamiselt lirimaa referendumil Lissaboni lepingu ratifitseerimisele antud eitava otsuse tagajärgi. Euroopa Ülemkogu rõhutas paralleelselt ratifitseerimisprotsessiga konkreetsete tulemuste saavutamise olulisust Euroopa kodanikele huvipakkuvates valdkondades. Toiduainete ja nafta järsust hinnatõusust tekkinud surutis koos majandus-, sotsiaal-, tervishoiu- ja keskkonnaküsimustega olid samuti arutelude keskmes. Euroopa Ülemkogu pidas oluliseks ka komisjoni ettepanekuid sisserände- ja varjupaigaküsimustes. Välissuhete valdkonna olulised teemad olid aastatuhande arengueesmärkide saavutamine, Vahemere Liit ja ettepanekud arendada Euroopa naabruspoliitika idamöödet. Võeti vastu ka asjakohane deklaratsioon Lääne-Balkani riikide väljavaadete kohta saada Euroopa Liidu liikmesriikideks.

Euroopa Ülemkogu erakorraline kohtumine 1. septembril Gruusia olukorra küsimuses

Euroopa Ülemkogu mõistis kindlalt hukka Venemaa ühepoolse otsuse tunnustada Abhaasia ja Lõuna-Osseetia iseseisvust ning palus muudel riikidel nende iseseisvust mitte tunnustada. Ülemkogu väljendas heameelt relvarahu üle, mis sõlmiti 12. augustil saavutatud kuut küsimust käsitleva kokkuleppega, ja Venemaa vägede järkjärgulise väljaviimise üle. Ülemkogu nõustus pikendama hädaabi ning viibis sündmuskohal, et toetada jõupingutusi konfliktide rahumeelseks ja püsivaks lahendamiseks ning et tugevdada suhteid Gruusiaga. Lisaks märgiti, et Gruusia kriis on viinud Euroopa Liidu ja Venemaa suhted teelahkmele. Euroopa Ülemkogu kutsus Venemaad üles tegema põhimõttelist otsust arendada vastastikusel huvil ja mõistmisel ning koostööl põhinevaid suhteid.

15. ja 16. oktoobri kohtumine

Rahvusvahelise majandus- ja finantskriisi taustal väljendas ülemkogu kavatsust teutseda kooskõlastatult ja laiahaardeliselt, et kaitsta nii Euroopa finantsüsteemi kui ka hoiustajaid. Lisaks kinnitas ülemkogu veel kord eesmärgi jõuda enne aasta lõppu üldisele kokkuleppele kliimamuutuste ja energiapaketi. Ülemkogu nõustus energia varustuskindluse alase tegevuse kiirendamisega. Ta võttis vastu ka Euroopa sisserände- ja varjupaigapaketi. Välispoliitilises plaanis tõi Euroopa Ülemkogu esile 8. septembri vägede väljaviimise kokkuleppe täitmist Venemaa poolt, Gruusia üldolukorda ja Euroopa Liidu suhteid idanaabritega. Ülemkogu võttis arvesse ka lirimaal Lissaboni lepingu üle

toimunud referendumi tulemuste analüüsi ja otsustas seda küsimust detsembris uuesti käsitleda. Ülemkogu kinnitas ELI tulevikku käsitleva analüüsirühma koosseisu.

11. ja 12. detsembri kohtumine

Euroopa Ülemkogu kinnitas Euroopa majanduse elavdamise kava, mis vastab umbes 1,5% Euroopa Liidu SKPst (umbes 200 miljardit eurot). See kava sisaldab liikmesriikide ja Euroopa Liidu jõupingutuste üldraamistiku, et tagada nende tegevuse ühtsus ning muuta see võimalikult tõhusaks. Euroopa Ülemkogu saavutas ka kokkuleppe kliimamuutuste- ja energiapaketi õigusaktide kohta. See otsustav samm võimaldab Euroopa Liidul pidada kinni asjaomasel valdkonnas 2007. aastal kinnitatud ambitsioonikatest plaanidest olla esirinnas selle tagamises, et 2009. aastal sõlmitaks Kopenhaagenis ambitsioonikas, ülemaailmne ja laiahaardeline kokkulepe. Euroopa Ülemkogu näitas ka konkreetsete otsustega üles soovi tugevdada Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitikat, et reageerida uutele liidu ees seisvatele julgeolekuprobleemidele. Ülemkogu arutas ka meetmeid, mille abil vastata lirimaa referendumil hääletajatele muret valmistanud küsimustele, ja kehtestas põhimõtted, mis võimaldavad Lissaboni lepingul enne 2009. aasta lõppu jõustuda.

Komisjon

2007. aasta haldustegevuse koondaruanne

4. juunil avaldas komisjon 2007. aasta haldustegevuse koondaruande ⁽¹⁾. Koondaruande vastuvõtmisega võttis komisjon poliitilise vastutuse peadirektorite ja talituste juhatajate haldustegevuse eest, toetudes kõnealuste isikute esitatud aasta tegevusaruannetele ja deklaratsioonidele.

Strateegiline planeerimine ja programmid aastaks 2009

Esimese sammuna aastaprogrammi koostamisel võttis komisjon 13. veebruaril vastu poliitilise strateegia aastaks 2009, ⁽²⁾ mis on eriti tähtis eesoleva institutsioonide koosseisu uuendamise tõttu.

5. novembril esitas komisjon 2009. aasta õigusloome- ja tööprogrammi ⁽³⁾. Pidades silmas, et Euroopa seisab silmitsi finants- ja majanduskriisiga, on 2009. aasta peamised prioriteedid seotud jätkusuutlike majandus- ja sotsiaalreformidega majanduskasvu ja

⁽¹⁾ KOM(2008) 338 (ELT C 10, 15.1.2009).

⁽²⁾ KOM(2008) 72 (ELT C 207, 14.8.2008).

⁽³⁾ KOM(2008) 712.

tööhõivet käsitleva uuendatud Lissaboni strateegia raames, integreeritud lähenemisviisiga rändele ning kliimamuutuste ja energiavaldkonna meetmete rakendamisega. Eelismetmetega nähakse ette kodanike esikohale seadmine. Komisjon kavatses tugevdada teabevahetuspoliitikat ja parema õigusloome eesmärgi saavutamiseks teha jõupingutusi lihtsustamise alal ning vähendada halduskoormust.

Kuna Euroopa tegutseb ülemaailmse partnerina, pöörab komisjon erilist tähelepanu laienemisprotsessile, edendab Lääne-Balkani riikide väljavaateid saada Euroopa Liidu liikmesriikideks, arendab Euroopa naabruspoliitika raames partnerlust ida suunas ja Vahemere Liitu. Komisjon soovib tugevdada Atlandi-ülest partnerlust Ameerika Ühendriikidega ning töötab selle nimel, et sõlmida Maailma Kaubandusorganisatsioonis kaubanduskokkulepe ja edendada aastatuhande arengueesmärkide saavutamist.

Seadusandlik tegevus

Aasta jooksul kogunes komisjon 43 korda. Esitati 420 direktiivi, määruse või otsuse ettepanekut ja 10 soovitus. Esitati 318 teatist või aruannet, 9 rohelist raamatut ja 1 valge raamat. Lisaks 2008. aasta tööprogrammis vastuvõetud uutele algatustele, programmidele, tegevuskavadele, algatatud aruteludele ja jätkunud meetmetele kajastavad need arvud muu hulgas jooksivaid haldusettepanekuid ning olemasolevate õigusaktide kodulehtseerimise ettepanekuid.

Koostöö liikmesriikide parlamentidega

6. mail võttis komisjon vastu kolmanda aastaaruande suhete kohta liikmesriikide parlamentidega ⁽¹⁾. Aruandes analüüsitakse selliste 2007. aasta eesmärkide täitmist nagu liikmesriikide parlamentide külastamine komisjoni liikmete poolt või parlamentide vajaduste parem arvestamine institutsiooniliste pädevuste teostamisel.

2008. aastal jätkas komisjon 2005. aasta veebruaris esitatud eesmärkide täitmist ja osales riikide parlamentide alaliste esindajate koosolekutel, võttis kõrgel tasemel osa Euroopa Liidu parlamentide Euroopa Ühenduse asjadele spetsialiseerunud komiteede ⁽²⁾ konverentsi kohtumistest, osales Euroopa Parlamendi korraldatud kohtumistel riikide parlamentidega ja avaldas uudiskirja.

Komisjoni talitused edastavad alates 2006. septembrist kõik uued ettepanekud ja konsultatsioonidokumendid kõikidele parlamentidele ning vastavad parlamentide arvamustele kehtiva korra alusel ⁽³⁾.

⁽¹⁾ KOM(2008) 237.

⁽²⁾ Asepresident Frattini käis veebruaris Ljubljanas, volinik Potočnik mais Brdos Sloveenias, volinik Ferrero-Waldner juulis Pariisis ja asepresident Barrot novembris Pariisis.

⁽³⁾ KOM(2006) 211 (ELT C 176, 28.7.2006) ja SEK(2006) 1252.

2008. aastal sai komisjon selle protsessi raames 200 arvamust („Barroso algatus“). Algatati 114 menetlust volitamiskorra alusel ja 10 lihtsustatud menetlust; 76 arvamust olid täies ulatuses positiivsed.

Euroopa Ühenduse küsimustega tegelevate komisjonide konverentsi raames kontrolliti kahel korral subsidiaarsuse põhimõtte järgimist ja saadi 27 arvamust. 12 arvamust käsitlesid terrorismivastase võitluse raamotsuse muutmise projekti (¹). Vaid Ühendkuningriigi Alamkoja arvamus subsidiaarsuse põhimõtte järgimise kohta oli negatiivne. 5 riigi parlamendid palusid komisjonil selgitada teatavaid punkte, millega põhjendatakse otsuse kooskõla subsidiaarsuse põhimõttega. 5 parlamenti osutasid problemaatilistele seostele Euroopa Nõukogu konventsiooniga terrorismi tõkestamise kohta. 15 arvamuses käsitleti ettepanekut isikute võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta; 14 arvamust olid subsidiaarsuse põhimõtte osas positiivsed, vaid Tšehhi Senat esitas negatiivse arvamuse.

Ülejäänud 173 arvamust käsitlesid mitmesuguseid komisjoni dokumente. Komisjoni dokumendid, mille kohta esitasid tähelepanekud vähemalt kolm parlamenti, olid järgmised: ettepanekud piiriüleste tervishoiuteenuste osutamise, ühise põllumajanduspoliitika praeguse olukorra hindamise, süsinikdioksiidi saastekvootidega kauplemise süsteemi läbivaatamise ja taastuvenergia kasutamise edendamise kohta, 2009. aasta poliitiline strateegia ja teatis põllumajanduspoliitika reformi praeguse olukorra hindamise ettevalmistamise kohta.

Teatavad ülemkojad olid väga aktiivsed: Prantsuse Senat, Saksa Bundesrat, Briti Lordide Koda ja Tšehhi Senat. Liikmesriikide parlamentide esitatud 200 arvamusest võib nende arvele kanda 54. Teised on aga jälle näidanud üles initsiatiivi, sealhulgas Rootsi Riksdag, Taani Folketing ja Portugali Assembleia da República.

Komisjoniga aktiivset dialoogi pidavate liikmesriikide parlamentide arv tõusis võrreldes 2007. aastaga. Liikmesriikide parlamendid uurisid ka üha sagedamini strateegilisi dokumente, eelkõige nõukogu päevakorda (kirjeldatud eespool).

Personalipoliitika ja -juhtimine

2008. aastal oli komisjoni talituste tegevuseelarves ette nähtud 19 796 alalist ja 366 ajutist ametikohta ning teadusuuringute eelarves 3828 alalist ametikohta: 1957 otseste meetmete ja 1871 kaudsete meetmete jaoks. Sellele lisanduvad komisjoni haldusalas olevate asutuste 1913 alalist ja 177 ajutist ametikohta. Ametite puhul oli reguleerivates ametites ja ühissetevõtetes ette nähtud 4163 alalist ja ajutist ametikohta ning täitevasutustes 326 ajutist ametikohta.

(¹) Raamotsus 2002/475/JSK (EÜT L 164, 22.6.2002).

Personalivahetuse raames oli 2008. aasta 1. detsembri seisuga 22 komisjoni ametnikku lähetuses väljaspool institutsiooni, komisjoni talitustes töötas omakorda 1149 liikmesriigi eksperti. Muu hulgas oli 2008. aastal 340 riigiametnikul ametialase väljaõppe kava raames võimalus tutvuda komisjoni tööga.

Euroopa Kohus ja muud kohtud

Ametissenimetamised Euroopa Kohtus

2008. aastal määrati Euroopa Kohtusse kohtunikuna ametisse Jean-Jacques Kasel.

Ametissenimetamised Esimese Astme Kohtus

2008. aastal määrati Esimese Astme Kohtusse kohtunikuna ametisse Kevin O'Higgins.

Kohtute töötajate arv

Euroopa Kohtu, Esimese Astme Kohtu ja Avaliku Teenistuse Kohtu talitustes oli 31. detsembri seisuga 1455 alalist ja 438 ajutist ametikohta.

Kohtupraktika Euroopa Kohtus ja Esimese Astme Kohtus ⁽¹⁾

Institutsioonide valdkonnas tuleks esile tõsta eelkõige kolme kohtuotsust:

- kohtuasjas *komisjon / nõukogu* ⁽²⁾ (20. mai otsus) täpsustas kohus EÜ asutamislepingu ja ELi lepingu teise samba – st ühine välis- ja julgeolekupoliitika – vaheliste piiride kindlaksmääramist konkreetse õigusakti õigusliku aluse valimisel. Kohus sedastas, et väike- ja kergrelvade leviku vastase võitluse raames võetud meetmed eesmärgiga ennetada arengumaade nõrgenemist võivad kõrvaldada asjaomaste riikide majandus- ja sotsiaalarengut takistavad tegurid või neid vähendada. Kohus tühistas seepärast nõukogu otsuse põhinemise ühise välis- ja julgeolekupoliitika sättel niivõrd, kuivõrd need meetmed kuuluvad ka EÜ asutamislepinguga antud pädevusse;
- liidetud kohtuasjades *Kadi / nõukogu ja komisjon* ⁽³⁾ (3. septembri otsus) rõhutas kohus, et ühenduse kohtute pädevusalasse kuuluvate meetmete õiguslik kontroll põhiõigustele vastavuse küsimuses on EÜ asutamislepingust tuleneva põhilise õigusliku tagatise teostamine. Esimese Astme Kohtu otsust tühistades tegi Euroopa Kohus ise

⁽¹⁾ Põhjalikumad kokkuvõtted kohtupraktika kohta on kättesaadavad Euroopa veebisaidil komisjoni õigus-talituse all.

⁽²⁾ Kohtuasi C-91/05.

⁽³⁾ Liidetud kohtuasjad C-402/05 P ja C-415/05 P.

otsuse ja osutas eelkõige kaitseõigusest kinnipidamisele. Kuigi ühenduse asutused ei olnud kohustatud edastama põhjendusi ega kuulama ära asjaomaseid isikuid enne nende nimede lisamist nende isikute ja ettevõtete loetellu, kelle rahalised vahendid külmutati, oleksid nad siiski pidanud seda tegema mõistliku aja jooksul alates asjakohase meetme võtmisest;

- liidetud kohtuasjades *Rootsi ja Turco / nõukogu* ⁽¹⁾ (1. juuli otsus) analüüsis kohus õigusloome protsessi jooksul avalikkusele õiguslike arvamuste avaldamise tingimusi. Kohus asus seisukohale, et just läbipaistvus, mis võimaldab avalikult arutada erinevate seisukohtade üle, aitab kaasa kodanike kaasamisele otsuste tegemise protsessi ja suurendab demokraatliku ühiskonna kodanike silmis institutsioonide õiguspärasust, tõhusust ja vastutusvõimet. Sellise arvamuse avalikustamisest võiks keelduda vaid siis, kui see kahjustaks asjaomase institutsiooni võimalust saada ausaid, objektiivseid ja põhjalikke arvamusi.

Kodakondsuse ja isikute vaba liikumise valdkonnas võiks esile tuua kolme kohtuotsust:

- kohtuasjas *Feryn* ⁽²⁾ (10. juuli otsus) täpsustas kohus ühenduse õiguses rassilistel või etnilistel alustel diskrimineerimise keelamisega antud kaitse ulatust ja otsustas, et avalikud teadaanded, mille kohaselt tööandja ei värba teatava etnilise või rassilise päritoluga isikuid, on juba iseenesest otsene diskrimineerimine värbamise käigus, kuivõrd sellised teadaanded võivad sügavalt veenda mõningaid kandidaate mitte konkureerima ja seetõttu takistada neil pääseda tööturule;
- kohtuasjas *Coleman* ⁽³⁾ (17. juuli otsus) täpsustas kohus puude tõttu otsese diskrimineerimise keelu ulatust. Kõnealune keeld on sätestatud direktiivis 2000/78/EÜ, kus on esitatud õigusraamistik usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest tingitud diskrimineerimise vastu võitlemiseks seoses töö saamise ja kutsealale pääsemisega. Kohus sedastas, et direktiivis sätestatud keeld kehtib lisaks puudega töötajatele ka töötajate suhtes, keda on koheldud ebasoodsamalt, kuna töötajal on puudega laps, kellele ta on peamine hooldaja;
- kohtuasjas *Mayr* ⁽⁴⁾ (26. veebruari otsus) laiendas kohus oma pretsedendiõigust meeste ja naiste võrdse kohtlemise kohta ja täpsustas direktiiviga 92/85/EMÜ kehtestatud rasedate töötajate vallandamise keeldu. Võttes arvesse varaseimat võimalikku raseduse alguse kuupäeva, ei kehti keeld sellise *in vitro* viljastamise kohta, kus viljastatud munarakud ei ole veel naise emakasse viidud.

Konkurentsi ja riigiabi valdkonna kohtuasjas *Bertelsmann ja Sony Corporation of America / Impala* ⁽⁵⁾ (10. juuli otsus) täpsustas kohus äriühingute ühinemise otsuse piisava põhjendamise ja tõendamise nõudmisi ning tühistas Esimese Astme Kohtu otsuse.

⁽¹⁾ Liidetud kohtuasjad C-39/05 P ja C-52/05 P.

⁽²⁾ Kohtuasi C-54/07.

⁽³⁾ Kohtuasi C-303/06.

⁽⁴⁾ Kohtuasi C-506/06.

⁽⁵⁾ Kohtuasi C-413/06 P.

Õiguse, vabaduse ja turvalisuse valdkonnas eriti kiire menetluse (PPU) raames vastuvõetud otsustes *Rinau* ⁽¹⁾ (11. juuli otsus), *Santesteban Goicoechea* ⁽²⁾ (12. augusti otsus) ja *Kozłowski* ⁽³⁾ (17. juuli otsus), millest esimesed kaks olid tehtud uue eelotsuse kiirmenetluse raames, kehtestas kohus olulised pidepunktid selle kohta, kuidas tõlgendada Euroopa vahistamismäärust (*Kozłowski* ja *Santesteban Goicoechea*) ja Brüsseli IIa määrust teises liikmesriigis õigusvastaselt hoitud lapse tagastamist kohustava kohtuotsuse täitmist reguleerivate tingimuste taustal (*Rinau*).

Keskkonna valdkonnas täpsustas kohus asjas *Commune de Mesquer* ⁽⁴⁾ (24. juuni otsus) naftatankeri Erika hukkamise kohta tehtud otsuses veel kord jäätmete mõistet ühenduse õiguses ja nõustus, et laevahuku korral tuleb nii vee kui ka setetega segunenud süsivesinikud, mis triivivad liikmesriigi rannikule, liigitada jäätmeteks vastavalt direktiivile 75/442/EMÜ jäätmete kohta. Kohus analüüsis ka kõnealuste jäätmete kõrvaldamise kulude eest vastutamise tingimusi.

Kontrollikoda

Euroopa Kontrollikoja iga-aastane tegevusaruanne

18. juulil esitas Euroopa Kontrollikoda esimest korda iga-aastase tegevusaruande, milles käsitletakse 2007. aastat. Aruande eesmärk on lähendada kontrollikoda kodanikele ning toetada läbipaistvust ja aruandekohustuse täitmist. Algatus moodustab osa kontrollikoja laiahaardelisest teabevahetuspoliitikast.

Aastaaruanne Euroopa Liidu eelarve täitmise kohta

10. novembril avaldati Euroopa Kontrollikoja aastaaruanne 2007. eelarveaasta eelarve täitmise kohta ⁽⁵⁾. Esimest korda alates tekkepõhisele raamatupidamisele üleminekust esitas kontrollikoda konsolideeritud raamatupidamisaruande kohta märkusteta järeldusotsuse. Raamatupidamisaruande aluseks olevaid tehinguid käsitlev järeldusotsus on üldiselt analoogne eelmise eelarveaastaga: kontrollikoda leiab, et kuigi enamik maksetest, mida ta kontrollis, tehti nõuetekohaselt, on lõplikele abisaajatele, näiteks põllumajandustootjatele ja ELi rahastatavate projektide elluvijatele, tehtavate maksete puhul veamäär siiski veel liiga kõrge. Kontrollikoda rõhutab, et kontrolli- ja järelevalvesüsteeme tuleb parandada, ning soovib lihtsustada eeskirju.

(1) Kohtuasi C-195/08 PPU.

(2) Kohtuasi C-296/08 PPU.

(3) Kohtuasi C-66/08.

(4) Kohtuasi C-188/07.

(5) ELT C 286, 10.11.2008.

Eriaruanded

2008. aastal avaldatud kontrollikoja eriaruannetes käsitleti järgmist:

- investeerimise suurprojektide kontrolli- ja järeldamismenetlused programmitööperioodidel 1994–1999 ja 2000–2006 (koos komisjoni vastustega) ⁽¹⁾;
- siduv tariifiinformatsioon (STI) ⁽²⁾;
- Euroopa solidaarsusfondi kiirus, tõhusus ja paindlikkus ⁽³⁾;
- piimakvootide rakendamine 1. mail 2004 Euroopa Liiduga ühinenud liikmesriikides ⁽⁴⁾;
- ELi ametid ⁽⁵⁾;
- Euroopa Komisjoni osutatud taastamisabi tsunami ja orkaani Mitch järel;
- programm „Arukas energeetika – Euroopa (2003–2006)“;
- nõuetele vastavuse poliitika mõjus;
- vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga seoses antava ELi abi mõjus; Valgevenes, Moldovas ja Ukrainas;
- Euroopa Liidu teravilja riikliku ladustamise toiminguteks antava toetuse haldamine;
- EÜ arenguabi tervishoiuteenustele Sahara-taguses Aafrikas.

Aasta eriaruanded

Euroopa Kontrollikoja koostatud 2008. aasta eriaruannetes käsitleti Euroopa Liidu asutuste ja ametite 2007. aasta raamatupidamisaruandeid.

Arvamused

2008. aastal avaldas kontrollikoda mitu arvamust õigusaktide ettepanekute kohta. Näiteks:

- ettepanek muuta Euroopa Lennundusohutusameti finantsmäärust;
- ettepanek muuta Euroopa ühenduste omavahendite süsteemi käsitlevat Euratomi otsust ⁽⁶⁾;

⁽¹⁾ ELT C 81, 1.4.2008.

⁽²⁾ ELT C 103, 24.4.2008.

⁽³⁾ ELT C 153, 18.6.2008.

⁽⁴⁾ ELT C 185, 22.7. 2008.

⁽⁵⁾ ELT C 238, 17.9.2008.

⁽⁶⁾ ELT C 192, 29.7.2008.

- ettepanek muuta määrust, millega määratakse kindlaks Euroopa ühenduste ametnike ja muude teenistujate kategooriad, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa ühenduste privileege ja immunitete käsitlevaid sätteid (¹);
- ettepanek ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühissettevõtte finantsmääruse kohta;
- ettepanek muuta nõukogu määrust Euroopa Ühenduste muude teenistujate teetustingimuste kohta.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

Aasta jooksul võttis komitee üheksal täiskogu istungjärgul vastu 189 arvamust dokumentide kohta, mille puhul temaga peeti nõu kohustuslikus korras või vabatahtlikult. 45 arvamust esitati omal algatusel.

2008. aastal tähistas komitee oma 50. juubelit, millel viibis suur hulk Euroopa juhtfigure. Kõik kõnelejad tõstsid esile tööturu osapooli esindava koguna alguse saanud ning tänaseks kodanikuühiskonna ja institutsioonide vaheliseks sillaks kujunenud komitee olulist rolli läbi aegade. Lisaks osales aasta jooksul komitee töös mitu komisjoni liiget.

Oktoobris vahetus komitee juhtivorganite koosseis. Mario Sepi võttis Dimitris Dimitriadiselt üle presidendi ameti. Samuti valiti kaks asepresidenti: teabevahetust juhtiv Irini Pari ja eri valdkondade, sealhulgas eelarverühma tegevuse eest vastutav Seppo Kallio.

2008. aasta prioriteedid olid osalusdemokraatia tugevdamine, Euroopa ühiskonna tootmisstruktuuride uuendamine Lissaboni strateegia kaudu ja Euroopa sotsiaalmudeliga ette nähtud õiguste rakendamine tegelikkuses. Komitee uus president kehtestas lisaks menetluse, mis võimaldab rühmitada kõik arvamused teema järgi ja seeläbi vältida sama küsimuse korduvat arutamist.

17. ja 18. septembri istungjärgul käsitleti komitee tulevikku. Mõned liikmed arvasid, et komitee poliitiline roll peaks suurenema, kuna ainult sel juhul võetakse tema seisukohta rohkem arvesse. Samuti leiti, et komitee arvamused on sageli liiga pikad ja mõnel juhul ebaselged ning et need ei levi piisavalt kiiresti. Tehti ka ettepanek taastada sektsiooni esimeeste rühm, et valida hoolikamalt, milliseid teemasid arvamused peaksid käsitlema. Lisaks arutati suhteid muude institutsioonidega ja juhiti tähelepanu asjaolule, et komitee ei saa nendelt piisavalt tagasisidet ega selget teavet oma nõuanderolli arvessevõtmise kohta. Mõned liikmed avaldasid arvamust, et tegelik töö algab alles pärast arvamuse vastuvõtmist ning et komitee peab tähelepanelikult kontrollima, kuidas tema tööd ka-jastatakse väljaspool.

(¹) ELT C 199, 5.8.2008.

9. ja 10. juuli istungjärgul avardas komitee oma tegevusvõimalusi, luues Lissaboni strateegia rakendamise järelevalvekeskuse, mis teeb tihedat koostööd ECO seksiooniga ja tegutseb kuni 2010. aasta oktoobrini.

Komitee võttis vastu mitu arvamust tööhõive ja sotsiaalküsimuste valdkonnas. Nendes arvamustes käsitleti karistusi ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele ⁽¹⁾ ning meeste ja naiste palgaerinevust ⁽²⁾. Samuti peeti aru turvalise paindlikkuse (*flexicurity*) üle. Seoses sellega võttis komitee vastu arvamuse, mis käsitleb sotsiaalmeetmete programmi sotsiaalse dialoogi tugevdamiseks, ja arvamuse, mis käsitleb ettevõtjatele osutatavate teenuste programmi. Lisaks võttis komitee Sloveenia kui eesistuja palvel vastu arvamuse noorte olukorra parandamise kohta tööturul ⁽³⁾.

Komitee avaldas arvamust ka energia- ja keskkonnaküsimustes. Taastuvenergiat käsitlevas arvamuses rõhutati näiteks, et sellise energia osakaal peaks keskmises ja pikemas perspektiivis olema märgatavalt kõrgem kui 2020. aastaks seatud eesmärk 20%. Fossiilkütustel põhineva energiatootmise jätkusuutlikkust käsitlevas arvamuses väljendas komitee muret ebapiisava finantssuutlikkuse pärast keskmises ja pikemas perspektiivis. Ta ei nõustunud ka ideega korraldada ELi heitkogustega kauplemist riiklikul tasandil koos 20% kogutulu eraldamisega CO₂ heitkoguste vähendamise meetmete toetamiseks. Energiatõhusust käsitlevas arvamuses taunis komitee asjaolu, et liikmesriigid ei esitanud oma riiklike energiatõhususe tegevuskavasid tähtaegselt, ja meenutas vajadust kaasata protsessi kodanikuühiskond.

Regioonide Komitee

2008. aasta jooksul esitas komitee viiel täiskogu istungjärgul 54 arvamust, millest 3 olid perspektiivarvamused. Ta võttis vastu 3 resolutsiooni ja esitas omal algatusel 7 arvamust.

Komitee jaoks olid prioriteetsed teemad Euroopa Liidu eelarve reform, kliimamuutuse ja energiapakett, Lissaboni strateegia eesmärgid, ühtekuuluvuspoliitika edendamine ja Euroopa territoriaalse koostöö rühmitus, kultuuriline mitmekesisus, naabruspoliitika, mitmetasandiline valitsemine ja subsidiaarsuse põhimõte.

6. ja 7. veebruaril toimunud 73. istungjärgul vahetus komitee juhtivorganite koosseis. Teenistuskohdade vaheldumise põhimõtte kohaselt valiti uueks presidendiks Luc Van den Brande ja Michel Delebarre'ist sai esimene asepresident. Komitee valis samuti kakskümmend neli asepresidenti ja muud kabinetiliiget ning fraktsioonide esimehed.

⁽¹⁾ ELT C 204, 9.8.2008.

⁽²⁾ ELT C 211, 19.8.2008.

⁽³⁾ ELT C 204, 9.8.2008.

Eelarveküsimustes otsustas komitee 9. ja 10. aprillil toimunud 74. istungjärgul hääletuse teel, et taotleb 2009. aasta esialgse eelarveprojekti raames oma eelarve suurendamist 9,2%, sest subsidiaarsuse põhimõttega seotud tegevuse maht on kasvanud. Nimetatud istungjärgul väljendas komitee samuti soovi osaleda Euroopa Liidu eelarve reformi käsitlevas arutelus.

Aasta jooksul osales Regioonide Komitee aktiivselt piirkondade rolli edendamisel. Euroopa territoriaalse koostöö rühmitust käsitlevas arvamuses ⁽¹⁾ rõhutas ta, et tuleb anda täpsem sisu valitsemismehhanismile, mida kõnealune uus rühmitus võimaldab territoriaalse ühtekuuluvuse huvides edasi arendada. Linnatranspordi rohelist raamatut käsitlevas arvamuses ⁽²⁾ juhiti tähelepanu vajadusele tervikliku poliitika järele, mis on suunatud keskkonnale, ruumilisele planeerimisele ja transpordile. Arvamuses veepuuduse ja põua probleemi kohta Euroopa Liidus ⁽³⁾ meenutas komitee piirkondadele, et esmajärjekorras tuleb täita vee raamdirektiiviga ette nähtud eesmärgid. Lisaks leidis komitee, et Euroopa sadamapoliitika lisandväärtust ⁽⁴⁾ on võimalik suurendada, kui saavutada tasakaal majandushuvide ja keskkonnakaalutluste vahel.

Komitee võttis vastu arvamuse tööturult enim tõrjutud isikute aktiivse kaasamise edendamise kohta ⁽⁵⁾ ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa aasta kohta, ⁽⁶⁾ milles tuletatakse meelde piirkondlike omavalitsuste rolli tõrjutud isikute kaasamisel. Samuti võttis komitee vastu mitmekeelsust käsitleva perspektiivarvamuse, ⁽⁷⁾ milles võetakse arvesse kakskeelsete piirkondade tegelikkust ja vähemuskeelte tunnustamist.

Komisjoni president ja komisjoni liikmed osalesid aktiivselt komitee töös ning aasta jooksul pühendati mitu istungit struktureeritud dialoogile.

Euroopa Keskpank

Euroopa Keskpank (EKP) jätkas oma rahapoliitikat, mille eesmärk on tagada euroalas hindade stabiilsus. Tagades hindade stabiilsuse, aitab rahapoliitika edendada euroala majandusarengut ja tööhõivet. Et vältida ulatuslikku järelmõju ja ohtu hindade stabiilsusele keskmises perspektiivis, kehtestas juhatajate nõukogu 3. juulil EKP peamisteks intressimäärade suuruseks 4,25%, tõstes määrasid 25 baaspunkti võrra. Kuna hindade stabiilsusega seotud väljavaated seejärel paranesid, alandas juhatajate nõukogu 8. oktoobri ja 31. detsembri vahelisel ajal EKP peamisi intressimäärasid 175 baaspunkti võrra.

(1) ELT C 257, 9.10.2008.

(2) ELT C 172, 5.7.2008.

(3) ELT C 172, 5.7.2008.

(4) ELT C 172, 5.7.2008.

(5) ELT C 257, 9.10.2008.

(6) ELT C 257, 9.10.2008.

(7) ELT C 257, 9.10.2008.

8. oktoobri intressimäärade langetamine kooskõlastati viie keskpangaga. Samal päeval teatas juhatajate nõukogu ka rahapoliitiliste vahendite muutmisest, mis seisneb mõlema püsivõimaluse kõikumisvahemiku vähendamises 200 baaspunktilt 100 baaspunktile ja fikseeritud intressimääraga pakkumiskutse vastuvõtmises, mille raames kõikide pakkumuste suhtes kohaldatakse peamiste refinantseerimistingute puhul kehtivat intressimäära.

Et aidata pangandussektoril tulla toime finantsturgude ebastabiilsusega, muudeti aasta jooksul teataval määral EKP rahapoliitika rakendamise tegevusraamistikku. Esiteks teatas juhatajate nõukogu euro rahaturu täiendava normaliseerimise eesmärgil, et veebruaris, märtsis ja juulis uuendatakse pikemaajalisi refinantseerimistinguid tähtajaga kolm kuud. Lisaks teostas ta aprillis ja juulis pikemaajalisi refinantseerimistinguid tähtajaga kuus kuud ning kuulutas septembris välja ühe erakorralise refinantseerimistingu. 4. septembril otsustas juhatajate nõukogu uuendada kõiki pikemaajalisi refinantseerimistinguid ja 7. oktoobril tõusis pankadele jaotamiseks pakutav summa kuuekuulise tähtajaga pikemaajalise refinantseerimistingu käigus 25 miljardilt eurolt 50 miljardile eurole. 15. oktoobril teatas juhatajate nõukogu, et kõiki nimetatud tehinguid pikendatakse kuni 2009. aasta märtsi lõpuni ning et lisaks sellele teostatakse neli pikemaajalist refinantseerimistingut tähtajaga kuus kuud. Et pakkuda rohkem likviidsid vahendeid, suurendas eurosüsteem oktoobris nende rahandusasutuste ringi, kes võivad võtta osa kiirpakkumismenetlustest (tavaliselt kasutatakse seda menetlust tasandustehinguteks), ning eurosüsteemi laenu tehingute puhul aktsepteeritavate tagatisvarade loetelu.

Teiseks teatas juhatajate nõukogu USA Föderaalreservi süsteemiga sõlmitud USA dollari tähtajalisest oksjonist, mille kaudu teostatakse kokku kaheksa tehingut, et pakkuda likviidsust USA dollarites. Kõik nimetatud tehingud olid esialgu kahekümne kaheksa päevase tähtajaga ja ulatusid kümne miljardi dollarini, kuid kuna nende maht tõusis järkjärgult ligi 110 miljardi dollarini, pikendati ka tähtaegu. EKP suurendas veelgi likviidsust USA dollarites, kahekordistades USA Föderaalreservi Süsteemiga sõlmitud vastastikuse valuutakokkuleppe (*swap*-lepe) raames ajutiselt pakutavat summat, mis ulatus 29. septembril 240 miljardi euroni. Kokkulepe kehtib kuni 30. aprillini 2009. 13. oktoobril teatas EKP, et ta kohaldab kõikide nimetatud tehingute puhul fikseeritud intressimäära ja teostab need täies ulatuses. Föderaalreservi süsteem teatas omalt poolt, et ta suurendab *swap*-lepete mahtu, et rahuldada kõik rahastamisvajadused USA dollarites. Samuti kehtestas EKP koos teiste keskpankadega mehhanismi, mis lihtsustab juurdepääsu likviidsetele vahenditele.

Et tagada oma rahapoliitika läbipaistvus, tutvustas EKP oma põhiülesannete (milleks on rahapoliitika ja finantssüsteemi stabiilsuse säilitamine) elluviimise raames presidendi regulaarsete pressikonverentside, kuubülletääni ja muude väljaannete ning juhatajate nõukogu liikmete kõnede kaudu majandusanalüüse, millel tema otsused põhinevad. EKP president esines vastavalt panga põhikirjast tulenevatele aruandluskohustustele neljal korral Euroopa Parlamendi majandus- ja rahanduskomisjoni ees ning korra parlamendi täiskogu osaistungjärgul. Ta esines ka Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide parlamentide

ühisassamblee ees, et kõnelda ELi finantsstabiilsuse raamistikust. Viiel korral esinesid Euroopa Parlamendi ees ka ülejäänud neli juhatuse liiget.

Võttes arvesse Slovakkia ametiasutuste taotlust, avaldas EKP 7. mail lähenemisaruande, milles ta uuris kõnealuse liikmesriigi vastavust eurole üleminekuks vajalikele tingimustele. 28. mail muutis Euroopa vahetuskursimehhanism ERM2 Slovakkia ametiasutuste taotlusel Slovaki krooni keskkurssi euro suhtes 17,6472%. Võttes arvesse EKP ja Euroopa Komisjoni lähenemisaruannet, otsustas nõukogu komisjoni ettepanekul 8. juulil tühistada Slovakkia suhtes kehtiva erandi ning lubada tal võtta kasutusele euro alates 1. jaanuarist 2009. EKP alustas koostöös Národná banka Slovenska'ga ettevalmistusi Slovakkia ühinemiseks eurosüsteemiga, sealhulgas ühist teavituskampaaniat euromüntide ja pangatähtede tutvustamiseks. EKP kehtestas samuti järelmeetmed, et tagada Kuprosl ja Maltal euro edukas ja sujuv käibelevõtt sularahana.

19. mail viis eurosüsteem kõik riiklikud keskpangad ja mitmesugused süsteemi Target kasutajarühmad maksete ja väärtpaberitega arveldamise valdkonnas üle uuele platvormile Target2. Pärast Euroopa väärtpaberite keskdepositooriumide positiivset tagasisidet kutsese ühineda algatusega Target2-Securities (T2S) ning majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu seisukohtade teatavaks võtmist käivitas juhatajate nõukogu 17. juulil ametlikult projekti T2S, mis võimaldab ühtlustada korda, mille alusel Euroopas arveldatakse väärtpaberitega keskpangarahas, ning teatas keskpankadevahelise korrespondentpanganduse mudeli projekti CCBM2 käivitamisest, mis pakub ühisplatvormi eurosüsteemi laenu tagatiste haldamiseks. Target2, T2S ja CCBM2 täiendavad üksteist ning moodustavad üheskoos likviidsete varade halduse „kolmnurga“. Et kasutada veelgi paremini ära nendevahelist koostööd, asus eurosüsteem uurima võimalusi eurosüsteemi ühtse liidese (ESI) loomiseks, mis lihtsustaks juurdepääsu nimetatud kolmele teenusele. EKP tegi samuti tihedat koostööd komisjoniga, et valmistada ette ühtse euromaksete piirkonna (SEPA) loomist, mis tugineb 2008. aasta jaanuaris edukalt käivitatud SEPA makseinstrumentide ülekannete teostamiseks ja SEPA kaardimaksete raamistikule. Septembris kutsusid EKP ja komisjon Euroopa Maksenõukogu üles astuma edasisi samme SEPA otsekorraldussüsteemi käivitamiseks.

EKP jätkas usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve ja finantsüsteemi stabiilsuse tagamisega seotud tööd, jälgides ja analüüsid pangandus- ja finantssektorites toimuvaid olulisi sündmusi ja euroala finantsintegratsiooni edendamisel tehtud edusamme ning avaldades oma iga-aastase väljaande „Finantsintegratsioon Euroopas“ teise numbriga. Kõnealune aruanne sisaldab finantsintegratsiooni näitajaid, mis avaldatakse kord kvartalis EKP kodulehel. EKP jätkas samuti keskpankade ja muude järelevalveasutuste koostööraamistiku väljatöötamist. Kriisiohje ja kriiside lahendamise valdkonnas osales EKP aktiivselt ühenduse tasandil toimunud mõttevahetustes selle üle, kuidas tõhustada praegu piiriüleste finantskriiside ohjamisel ja lahendamisel kasutatavat korda. Selleks ühines ta finantsjärelevalveasutuste, keskpankade ja Euroopa Liidu rahandusministrite vahel 1. juunil jõustunud vastastikuse mõistmise memorandumiga piiriülese finantsstabiilsuse kohta. Lisaks avaldas EKP 2007. aastal stressitestide ja finantskriisialaste

õppuste korraldamise teemal korraldatud konverentsi materjalid. EKP aitas samuti kaasa finantseeskirjade raamistiku väljatöötamisele, esitades oma tähelepanekud, kui komisjon korraldas seoses krediidireitingu agentuure käsitleva ühenduse õigusakti ettepanekuga avaliku konsulteerimise. EKP võttis igati arvesse ootusi, mida majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu oli väljendanud oma kolmes tegevuskavas, milles käsitletakse finantskriisile reageerimiseks ette nähtud meetmeid, finantssüsteemi järelevalve-eeskirjade täiustamist ning finantsstabiilsuse ja kriisiohje alaste Euroopa Liidu õigusaktide tõhustamist. Et anda oma panus finantskriisi lahendamisse, koostas EKP kaks aruannet, millest esimene käsitleb likviidsuskriisiga seotud stressitestimist ja Euroopa Liidu pankade finantseerimise situatsiooniplaan ning teine edasivahendamise mudeli (*originate and distribute*) kaudu pankadele pakutud ergutusmehhanismi. Esimese aruande põhjal on likviidsuskriisiga seotud stressitestimise ja Euroopa Liidu pankade finantseerimise situatsiooniplaanide valdkonnas veel märkimisväärselt arenguruumi ning teises aruandes osutatakse meetmetele, mida saaks võtta, et leevendada edasivahendamise mudeli puhul tuvastatud huvide konflikti, mida peetakse üheks praeguse finantskriisi vallandumise põhjuseks.

Statistika valdkonnas jätkas EKP koostöös liikmesriikide keskpankadega mitmesuguste statistiliste andmete väljatöötamist, kogumist, süstematiseerimist ja avaldamist. Neid andmeid kasutatakse euroala rahapoliitika elluviimisel, Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) erinevate ülesannete täitmisel ja üha enam ka muus Euroopa Liidu töös. 2008. aastal paranes statistiliste andmete esitamine mitmes valdkonnas, eelkõige euroala riikide ühtlustatud konkurentsinäitajate, Euroopa lühiajaliste väärtpaberite ja rahaagregaadid M3 raames hoitavate vahendite sektoripõhise jaotuse puhul. Aprillis avaldas EKP oma kodulehel raamistiku andmete kvaliteedi hindamiseks ja statistiliste ülesannetega seotud kvaliteedikontrolli menetlused, milles on sätestatud aluspõhimõtted ja kvalitatiivsed näitajad, millele statistika esitamisel tuleb toetuda. Juhatajate nõukogu võttis ühtlasi vastu uue õigusraamistiku, mille eesmärk on parandada statistika kättesaadavust, eelkõige rahaküsimuste, intressimäära, laenude andmise ja pangalaenuväärtpaberistamise valdkonnas, ning kiitis heaks eurosüsteemi uuringu teostamise euroala finantsolukorra ja eratarbimise kohta.

Kuna 2002. aasta euro pangatähtede emissioon osutus edukaks, kavandab Euroopa Keskpank teistkordset emissiooni, mis peaks toimuma järk-järgult mõne aasta pärast. Seoses sellega jälgis ta tähelepanelikult euro võltsimist, mida on täheldatud alates euro rahatähtede käibelevõtust, kuid mis on kuni 2008. aastani püsinud madalal tasemel.

Euroopa Keskpank osaleb aktiivselt mitme Euroopa ja rahvusvahelise institutsiooni ja organisatsiooni töös. Euroopa Keskpanga juhatajate nõukogu koosolekul osalesid eurorühma juht ja üks komisjoni liige. Keskpanga president ja asepresident osalesid omakorda eurorühma koosolekul, millel on oluline roll, sest need kujutavad endast sobivat pinnast avatud ja mitteametliku strateegilise arutelu arendamiseks EKP, euroala riikide rahandusministrite ja komisjoni vahel. EKP kümnenenda aastapäeva tähistamiseks korraldatud pidustuste raames toimus keskpanga peakorteris Frankfurdis eurorühma

koosolek. EKP tegi Euroopa Liidu institutsioonidega tihedat koostööd riiklike rakendusmeetmete alal, mis võeti vastu pangandussektori päästmiseks 12. oktoobril euroala riigijuhtide heaks kiidetud ühise riikliku sekkumiskava raames. Eeskätt aitas EKP kaasa nende tingimuste kindlaksmääramisele, mille alusel liikmesriikidel on lubatud anda pankade võlgadele tagatisi ja pankasid rekapitalizeerida. Samuti andis ta panuse Jacques de Larosière'i juhtimisel piiriülest pangandusjärelevalvet käsitleva kõrgetasemelise töörühma tegevusse. Rahvusvahelisel tasemel osales EKP eelkõige OECD, IMFi, finantsstabiilsuse foorumi, G7 ning G10 ja G20 keskpankade presidentide kohtumise raames aktiivselt mõttevahetuses selle üle, milline peaks olema rahvusvahelise finantsüsteemi ülesehitus tulevikus. EKP tugevdas suuremates arenenud ja areneva turumajandusega riikides ja suuremates ELi naaberriikides veelgi kahe- ja mitmepoolset dialoogi keskpankadega ning töötas välja koostöökavad Egiptuse, Serbia ja Venemaa keskpangaga.

EKP esitas 2008. aastal 92 arvamust ühenduse ja liikmesriikide õigusakte käsitlevate ettepanekute kohta, mis kuuluvad tema pädevusse. Tegu on rekordilise arvuga, mis ületab üle kahe korra varasemat näitajat (alates 1998. aastast on keskmiselt esitatud 42 arvamust aastas). See on osaliselt tingitud asjaolust, et keskpangaga peeti korduvalt aru finantssüsteemi stabiilsuse kaitseks ette nähtud riiklike meetmete võtmise üle.

Sel aastal tähistati kümne aasta möödumist EKP sünnist. Juunis avaldatud EKP kuubüllätäni erinumbris on esitatud ülevaade keskpanga tegevusest nende kümne aasta jooksul ja tema ees seisvatest edasistest väljakutsetest.

Euroopa Investeerimispank

EIP ülesanne on aidata kaasa Euroopa Liidu üldpoliitiliste eesmärkide saavutamisele, rahastades jätkusuutlikke investeringuid.

2005. aasta panga juhatajate nõukogu heakskiidetud strateegilistes suunistes seati eesmärgiks võtta rohkem, kuid üksnes põhjendatud juhtudel riske, et suurendada Euroopa Liidu poliitikavaldkondadele antava toetuse lisaväärtust. Suunised sundisid panka oluliselt muutma nii oma finantstooteid kui ka organisatsioonilist ülesehitust.

Pärast seda koostatud tegevuskavades kehtestas pank eesmärgid, milles võeti arvesse kirjeldatud uut suunda. 2009.–2011. aastaks kinnitatud tegevuskava kohaselt soovitakse hoogustada laenutegevust ja muid konkreetseid meetmeid, et leevendada praeguse majandus- ja finantskriisi mõju. Suurendatud laenueesmärkide täitmiseks esitati juhatajate nõukogule ettepanek tuua esialgu 2010. aastaks kavandatud kapitalisuurendamine varasemale ajale. EIP märgitud kapital suureneks selle tulemusena 67 miljardi euro võrra, saavutades kogumahu 232 miljardit eurot.

Euroopa Liidu liikmesriikides on määratletud kuus strateegilist eesmärki: majanduslik ja sotsiaalne ühtekuuluvus ning lähenemine, teadmispõhise majanduse rakendamine

(asendab uuendustegevuse toetamise eesmärki), üleeuroopaliste võrkude arendamine, keskkonna kaitse ja parandamine ning jätkusuutlike kogukondade edendamine, VKEdede toetamine ning säästva, konkurentsivõimelise ja kindla energeetika edendamine.

2006. aasta detsembris nõukogus heakskiidetud pikendatud laenumandaadi alusel tegeleb pank ka Euroopa Liidu partnerriikides.

2008. aastal andis Euroopa Investeerimispank laene 57,6 miljardi euro ulatuses. Liikmesriikidele antud laenusumma ulatus 51,5 miljardi euroni. Kaheteistkümnele uuele liikmesriigile antud laenud moodustasid 8,2 miljardit ehk 16% kõikidest Euroopa Liidu riikidele antud laenudest.

Euroopa Liidu partnerriikides anti laene 6,1 miljardi ulatuses:

- 3,5 miljardit eurot ühinemiseks valmistuvatele riikidele ⁽¹⁾;
- 170 miljonit eurot idas asuvatele naaberriikidele ⁽²⁾;
- 1,3 miljardit eurot Euroopa – Vahemere piirkonna investeerimis- ja partnerlusvahendi raames (FEMIP);
- 561 miljonit eurot AKV riikidele ja Lõuna-Aafrikale;
- 469 miljonit eurot Ladina-Ameerikale ja Aasiale.

Oma laenugevuse rahastamiseks laenas pank rahvusvahelistelt kapitaliturgudelt 60 miljardit eurot, emiteerides 247 võlakirja 22 vääringus; sealjuures oli nelja vääringu puhul tegu sünteetilise emissiooniga.

EIP 2008. aasta aruanne avaldatakse tema veebisaidil kohe pärast juhatajate nõukogu kogunemist 2009. aasta juunis.

Ametid

Reguleerivad ametid

11. märtsil võttis komisjon vastu teatise „Euroopa ametid – edasised sammud“ ⁽³⁾. Teatistes käsitletakse reguleerivate ametite kohta ELi juhtimises ja tehakse ettepanek luua institutsioonidevaheline töörühm, et kujundada reguleerivate ametite suhtes välja ühine lähenemisviis.

⁽¹⁾ Kandidaatriigid (endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Horvaatia ja Türgi) ning potentsiaalsed kandidaatriigid (Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Montenegro, Serbia ja Kosovo, viimane neist ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni nr 1244 (1999) määratluse kohaselt).

⁽²⁾ Ida-Euroopa (Moldova, Ukraina ja Valgevene), Lõuna-Kaukaasia (Armeenia, Aserbaidžaan ja Gruusia) ning Venemaa.

⁽³⁾ KOM(2008) 135 (ELT C 202, 8.8.2008).

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut⁽¹⁾

11. märtsil asutati Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 294/2008 uus ühenduse asutus – Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut. Instituudi eesmärk on aidata kaasa Euroopa jätkusuutlikule majanduskasvule ja konkurentsivõime parandamisele, tugevdades liikmesriikide ja ühenduse innovatsioonivõimet. Tema asukoht on Budapest.

Rakendusametid

Tervise- ja Tarbijaküsimuste Rakendusameti tegevusaega pikendati 2008. aastal 31. detsembrini 2015 ning selle ülesandeid laiendati, et hõlmata tarbijakaitse meetmeid ja koolitust ohutuma toidu nimel.

Konkurentsivõime ja Uuendustegevuse Täitevasutus haldab alates 2008. aastast ka Euroopa Komisjoni väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete toetusvõrgustikku ning keskkonnahoidlike uuendustega seotud algatusi (mis on osa uuest konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogrammist 2007–2013) ning Marco Polo programmi.

Üleeuroopalise Transpordivõrgu Rakendusameti volitusi laiendati, et hõlmata üleeuroopaliste transpordivõrkude programme aastateks 2007–2013.

Lisaks laiendati Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Rakendusameti volitusi, et hõlmata programme „Media II” ja „Tempus” ning tööstusriikidega tehtava koostöö rahastamisvahendi projekte (haridus- ja noorsoalased koostööprojektid tööstus- ning teiste suure sissetulekuga riikide ja territooriumidega).

Seadusandlik tegevus

Kaasotsustamismenetlused

2008. aastal koostas komisjon kaasotsustamismenetluse raames 117 ettepanekut. Euroopa Parlament ja nõukogu allkirjastasid või saavutasid allkirjastamiseks konsensuse 144 dokumendi puhul. Neist enamik oli menetlemisel juba enne 1. jaanuari 2008.

116 ettepaneku suhtes saavutati kokkulepe esimesel lugemisel, mis on suur arv. Neist 23 moodustasid komiteemenetlusega seotud dokumendid (vt allpool). Kuigi esimesel lugemisel heakskiidu saanud õigusaktide loetelu sisaldab enamjaolt tehnilisi ja kodiifitseerimisdokumente, on selles esindatud ka sellised üldsuse tähelepanu pälvinud

(1) Vt käesoleva aruande II peatüki 2. jao punkti „Haridus ja väljaõpe” alapunkt „Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut”.

teemad nagu teadus- ja arendustegevuse programm, mille eesmärk on eakate inimeste elukvaliteedi parandamine uue info- ja sidetehnoloogia vahendite abil, vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa aasta (2010), maanteede infrastruktuuri ohutuse korraldamine, viisainfosüsteemi kasutamine Schengeni piirieskirjade raames, Euroopa satelliitraadionavigatsiooni programmide (EGNOS ja Galileo) rakendamine, tegevusprogramm kõrghariduse kvaliteedi parandamiseks ja kultuuridevahelise mõistmise edendamiseks kolmandate riikidega tehtava koostöö kaudu (Erasmus Mundus), rahastamisvahendi loomine kiireks reageerimiseks toiduainete hinnatõusule arengumaades ning mänguasjade ohutus.

Lisaks jõuti esimesel lugemisel kokkuleppele 4 dokumendi puhul, mis kuuluvad mahuksse energia- ja kliimamuutuse paketti, ning 2 dokumendi puhul, mis on sellega seotud (väikesõidukite süsinikdioksiidheide ja kütusekvaliteet).

23 põhiõigusakti üle peetud läbirääkimiste lõpuleviimine esimesel lugemisel tugevdas institutsioonidevahelist koostööd sellel aastal veelgi. Õigusakte oli vaja kiiresti kohandada 17. juuli 2006. aasta otsusega (millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused), et lisada nendesse uus kontrolliga regulatiivmenetlus. Neist 23 õigusaktist 4 moodustasid osa „koondmäärustest“, millesse koondatakse mitu üheaegselt muudetavat õigusakti. Sellisel viisil tagatakse kohandamise otstarbekus ja ühtsus ning antakse seadusandjale võimalus õigusakte tõhusamalt ja kiiremini läbi vaadata.

21 ettepanekut võeti vastu teisel lugemisel. See annab tunnistust seadusandjate poliitilise tahte suurenemisest saavutada kokkulepe oluliste ja tundlike dokumentide puhul, vältides lepitusmenetlust. Dokumendid, mille suhtes jõuti kokkuleppele, käsitlesid näiteks järgmisi küsimusi: tarbijakrediidi lepingud, postiteenuste siseturg, jäätmed, keskonnakvaliteedi standardid veepoliitika valdkonnas ning renditöö.

Lepitusmenetlust kasutati 7 dokumendi puhul. Üks lepitusmenetlustest käsitles tsiviilennundusjulgestuse valdkonna ühiseeskirjade kehtestamist ja ülejäänud kuus merenduspaketti. Neist esimene viidi lõpule 11. jaanuaril ja ülejäänud detsembris, pärast üle kolme aasta kestnud läbirääkimisi. Nimetatud kuue dokumendi üle hääletatakse 2009. aasta märtsis, kui need võetakse kolmandale lugemisele koos samasse paketti kuuluva kahe dokumendiga, mille puhul on saavutatud kompromiss ja mis on kavas ilma muudatusteta vastu võtta teisel lugemisel.

Komiteemenetlus

Tänu 2007. aasta lõpus ja 2008. aasta alguses komisjoni poolt esitatud õigusloome ettepanekutele võtta vastu neli „koondmäärust“ õnnestus parlamendil ja nõukogul mõistliku aja jooksul viia lõpule tavamenetluse alla kuuluvate õigusaktide kohandamine 2006. aastal kehtestatud kontrolliga regulatiivmenetlusega. Kaks määrust võeti vastu ja aval-

dati 2008. aastal ⁽¹⁾. Ülejäänud kahe puhul on saavutatud põhimõtteline kokkulepe ja need võetakse ametlikult vastu 2009. aasta alguses. Selle tulemusena kohandatakse uue menetlusega kokku ligi 250 põhiõigusakti.

Lisaks sõlmis komisjon parlamendiga komiteemenetluse rakendamise kohta uue kahepoolse kokkuleppe, ⁽²⁾ millele kirjutati alla 3. juunil ja mis asendab 2000. aastal sõlmitud varasemat kokkulepet. Uue kokkuleppega ajakohastatakse olemasolevaid sätteid ja selles võetakse arvesse kontrolliga regulatiivmenetlusest tingitud muutusi.

1. aprillil võeti kasutusele uus register, mis hõlmab kõiki komiteemenetluste raames Euroopa Parlamendile edastatavaid dokumente. Selline tänapäevane töövahend aitab oluliselt kaasa menetluste tõhustamisele ja läbipaistvamaks muutmisele.

15. detsembril võttis komisjon vastu aruande komiteede tegevuse kohta 2007. aastal ⁽³⁾.

Statistika

2008. aastal vastu võetud, kehtetuks tunnistatud või kehtivuse kaotanud õigusaktid leiab ajakohastatud andmebaasis Eur-Lex otsides.

Euroopa Andmekaitseinspektor

Euroopa Andmekaitseinspektor on sõltumatu järelevalveorgan, kelle ülesanne on kaitsta isikuandmeid ja eraelu puutumatust ning edendada Euroopa Liidu institutsioonides ja asutustes sellealast head tava. Seoses sellega avaldas andmekaitseinspektor 14. mail üldaruande ELi institutsioonide tegevuse vastavusseviimise kohta määrusega, milles käsitletakse üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumist ⁽⁴⁾. Lisaks esitas ta mitu märkust ja arvamust, mis on seotud näiteks eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi muutmisega (10. aprill) või Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide kõrgetasemelise kontaktrühma lõpparuandega andmevahetuse, eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse kohta (11. november).

15. mail avaldas andmekaitseinspektor ka oma 2007. aasta tegevusaruande.

⁽¹⁾ Määrused (EÜ) nr 1103/2008 (ELT L 304, 14.11.2008) ja (EÜ) nr 1137/2008 (ELT L 311, 21.11.2008).

⁽²⁾ ELT C 143, 10.6.2008.

⁽³⁾ KOM(2008) 844.

⁽⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 45/2001 (EÜT L 8, 12.1.2001).

Kasulikud viidad

- Euroopa Parlament:
http://www.europarl.europa.eu/news/public/default_et.htm
- Euroopa Ombudsman:
<http://www.ombudsman.europa.eu/home.faces>
- Euroopa Liidu Nõukogu:
http://www.consilium.europa.eu/cms3_fo/showPage.asp?lang=ET
- Euroopa Ülemkogu kohtumised:
http://www.consilium.europa.eu/cms3_fo/showPage.asp?id=432&lang=et&mode=g
- Euroopa Komisjon:
http://ec.europa.eu/index_et.htm
- Volinike veebisait:
http://ec.europa.eu/commission_barroso/index_et.htm
- Komisjoni poliitiline strateegia:
http://ec.europa.eu/atwork/programmes/index_en.htm
- Euroopa Kohus, Esimese Astme Kohus ja Euroopa Liidu Avaliku Teenistuste Kohus:
<http://curia.europa.eu/et/transitpage.htm>
- Euroopa Kohtu ja Esimese Astme Kohtu kohtupraktika:
http://ec.europa.eu/dgs/legal_service/arrets/index_en.htm
- Kontrollikoda:
http://eca.europa.eu/portal/page/portal/eca_main_pages/home/
- Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee:
http://eesc.europa.eu/index_en.asp
- Regioonide Komitee:
<http://cor.europa.eu/>
- Euroopa Keskpank:
<http://www.ecb.eu/home/html/index.en.html>
- Euroopa Investeerimispank:
<http://www.bei.org/>
- Ametid:
http://europa.eu/agencies/community_agencies/index_et.htm
- Kaasotsustamismenetlust käsitlev veebisait:
http://ec.europa.eu/codecision/index_et.htm
- Komiteemenetluse register:
<http://ec.europa.eu/transparency/regcomitology/registre.cfm>
- Andmebaas EUR-Lex:
<http://www.eur-lex.europa.eu/et/index.htm>
- Euroopa Andmekaitseinspektor:
<http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/site/mySite/lang/et/pid/1/>

Eelarve ja finantstegevus

2008. aasta eelarve täitmine

Euroopa Parlament võttis 2008. aasta eelarve vastu 13. detsembril 2007.

2008. eelarveaasta jooksul esitati kümme paranduseelarvet. Paranduseelarveid kajastav ülevaade assigneeringute lõikes on esitatud käesoleva aruande lisas (värvitrükkis lehekülgedel).

2008. aasta eelarvet täideti kulukohustuste assigneeringute puhul mahus 128,3 miljardit eurot (99,4%) ning maksete assigneeringute puhul mahus 110,4 miljardit eurot (97,2%), mis on vastavalt 1,02% ja 0,88% kahekümne seitsme liikmesriigi kogurahvatulust.

2009. aasta eelarve ettevalmistamine

Euroopa Liidu 2009. aasta eelarve ettevalmistamine kulges 2008. aastal järgmiselt:

- 6. mail kiitis komisjon heaks esialgse eelarveprojekti ⁽¹⁾;
- 17. juulil esitas nõukogu eelarveprojekti;
- 20.–23. oktoobril toimus Euroopa Parlamendis eelarveprojekti esimene lugemine;
- 21. novembril toimus nõukogu eelarveprojekti teine lugemine.

(¹) SEK(2008) 514.

Eelarve läbivaatamine

Aastatel 2008–2009 teostatavat eelarve läbivaatamist käsitleva komisjoni teatise ⁽¹⁾ alusel toimus ulatuslik avalik arutelu, mis lõppes 15. juunil. Arutelu tulemusel saadi ligikaudu 300 arvamust ühiskonna kõikide sektorite esindajatelt (riiklik/valitsussektor, erasektor, valitsusvälised organisatsioonid, kodanikud, ülikoolid/teadusasutused ja muud). See arutelu koos konverentsiga „Muutuv Euroopa vajab eelarvereformi“ olid eelarve läbivaatamise ettevalmistamise olulised etapid.

Finantslâbipaistvuse süsteem

Euroopa lâbipaistvuse algatuse raames ⁽²⁾ võttis komisjon 8. juulil vastu teatise, mis käsitleb tsentraliseeritult hallatavatest ühenduse vahenditest abi saajaid käsitleva teabe avaldamist alates 2007. aastast ⁽³⁾.

Audit ja sisekontroll

24. juulil võttis komisjon vastu aastaaruande eelarve täitmist kinnitavale asutusele 2007. aastal tehtud siseauditite kohta ⁽⁴⁾.

Kasulikud viidad

- Eelarve läbivaatamine:
http://ec.europa.eu/budget/reform/index_en.htm
- Finantslâbipaistvuse süsteem:
http://ec.europa.eu/grants/search/index_en.htm

⁽¹⁾ SEK(2007) 1188.

⁽²⁾ Vt käesoleva aruande I peatüki 1. jao punkti „Lâbipaistvus“ alapunkt „Lâbipaistvus finantsküsimumustes“.

⁽³⁾ SEK(2008) 2242.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 499.

Institutsioonide ja asutuste nimekiri

Euroopa Parlament

Peasekretariaat
Centre européen, plateau du Kirchberg – BP 1601
2929 Luxembourg
LUKSEMBURG
Tel +352 4300-1

Euroopa Liidu Nõukogu

Peasekretariaat
Rue de la Loi 175
1048 Brüssel
BELGIA
Tel +32 22856111

Euroopa Komisjon

Rue de la Loi 200
1049 Brüssel
BELGIA
Tel +32 22991111

Euroopa Kohus, Esimese Astme Kohus ja Euroopa Liidu Avaliku Teenistuse Kohus

Boulevard Konrad Adenauer
2925 Luxembourg
LUKSEMBURG
Tel +352 4303-1

Euroopa Kontrollikoda

12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG
Tel +352 4398-1

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

Rue Belliard 99
1040 Brüssel
BELGIA
Tel +32 25469011

Regioonide Komitee

Rue Belliard 101
1040 Brüssel
BELGIA
Tel +32 22822211

Euroopa Investeerimispank

100, boulevard Konrad Adenauer
2950 Luxembourg
LUKSEMBURG
Tel +352 4379-1

Euroopa Keskpank

Kaiserstraße 29
60311 Frankfurt am Main
SAKSAMAA
Tel +49 691344-0

Euroopa Ombudsman

1 avenue du président-Robert-Schuman
BP 403 FR
67001 Strasbourg Cedex
PRANTSUSMAA
Tel +33 388172313

Euroopa Andmekaitseinspektor

Rue Wiertz 60
1047 Brüssel
BELGIA
Tel +32 22831900

Euroopa Liidu detsentraliseeritud asutused

<http://publications.europa.eu/code/fr/fr-390500.htm>

Ühenduse detsentraliseeritud asutused (esimene samm)

Ühenduse Kalanduskontrolli Agentuur (CFCA)

Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA)

Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet (ENISA)

Euroopa Lennundusohutusamet (EASA)

Euroopa Raviamet (EMA)

Euroopa Kemikaaliamet (ECHA)

Euroopa Liidu Liikmesriikide Välispiiril Tehtava Operatiivkoostöö Juhtimise Euroopa Agentuur (Frontex)

Euroopa Ülesehitusamet (EAR)

Euroopa Tööohutuse ja Töetervishoiu Agentuur (EU-OSHA)

Euroopa Meresõiduohutuse Amet (EMSA)

Euroopa Keskkonnaagentuur (EEA)

Euroopa Raudteeagentuur (ERA)

Euroopa GNSS Järelevalveamet (GSA)

Euroopa Toiduohutusamet (EFSA)

Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus (CdT)

Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC)

Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (Cedefop)

ITERi ja Tuumasünteesienergeetika Arendamise Euroopa Ühissettevõtte (*Fusion for Energy*)

Euroopa Koolitusfond (ETF)

Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond (Eurofound)

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT)

Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut

Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus (Emcdda)

Ühenduse Sordiamet (CPVO)

Siseturu Ühtlustamise Amet (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused) (OHIM)

Kavandatavad ühenduse asutused (esimene samm)

Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet

Euroopa Elektroonilise Side Turu Amet (1)

Euroopa Liidu asutused (teine ja kolmas samm)

Euroopa Kaitseagentuur (EDA)

Euroopa Liidu Satelliidikeskus (EUSC)

Euroopa Politseikolledž (CEPOL)

Eurojust (Euroopa Õiguslase Koostöö Üksus)

Euroopa Liidu Julgeoleku-uuringute Instituut (EUISS)

Euroopa Politseiamet (Europol)

Rakendusametid

Euroopa Teadusnõukogu Rakendusamet

Üleeuroopalise Transpordivõrgu Rakendusamet

Hariduse, Audiovisuaalvaldkonna ja Kultuuri Täitevasutus

Konkurentsivõime ja Uuendustegevuse Täitevasutus

(1) Uus asutus võtab üle ka Euroopa Võrgu- ja Infoturbeameti (ENISA) ülesanded.

Teadusuuringute Rakendusamet

Tervise ja Tarbijaküsimuste Rakendusamet

Ühissettevõtted

Ühissetevõtte Artemis (manussüsteemid)

Ühissetevõtte CLEAN SKY (õhutransport)

Ühissetevõtte ENIAC (nanoelektronika)

FCH Ühissetevõtte (kütuseelemendid ja vesinik)

IMI Ühissetevõtte (innovatiivsed ravimid)

Ühissetevõtte SESAR (lennuliikluse korraldamine)

Euroopa Liit 2008. aastal

 Euroopa Liidu liikmesriigid
 Kandidaatriigid

Allikas: teabevahetuse peadirektooraat.

Kulukohustuste assigneeringute kokkuvõte (poliitikavaldkondade kaupa)

Nimetus	2007. aasta eelarve ⁽¹⁾		2008. aasta eelarve ⁽¹⁾	
	Kulukohustused eurodes	Inimressursid ⁽²⁾	Kulukohustused eurodes	Inimressursid ⁽²⁾ ⁽³⁾
01 Majandus- ja rahandusvaldkond	494 943 213	559	398 480 318	582
02 Ettevõtlus	510 034 683	1 089	596 514 873	1 046
03 Konkurents	71 733 008	751	92 657 544	815
04 Tööhõive ja sotsiaalküsimused	11 439 308 752	824	11 482 642 335	849
05 Põllumajandus ja maaelu arendamine	54 509 708 026	1 111	54 072 745 793	1 122
06 Energeetika ja transport	1 808 895 383	1 097	2 806 851 135	1 154
07 Keskkond	353 459 123	648	402 144 966	699
08 Teadusuuringud	3 564 666 233	2 099	4 050 701 647	2 101
09 Infoühiskond ja meedia	1 434 653 126	1 202	1 492 520 976	1 184
10 Otsene teadustegevus	348 472 000	2 694	361 422 000	2 691
11 Kalandus ja merendus	955 157 781	349	1 014 377 693	371
12 Siseturg	56 356 692	532	61 151 925	564
13 Regionaalpoliitika	34 834 862 423	701	36 647 373 631	743
14 Maksukorraldus ja tolliliit	110 028 293	513	124 402 981	541
15 Haridus ja kultuur	1 222 658 358	598	1 330 591 776	604
16 Teabevahetus	201 020 070	1 001	206 475 322	1 022
17 Tervishoid ja tarbijakaitse	544 689 734	806	683 146 306	871
18 Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala	671 490 292	505	787 190 253	571
19 Välissuhted	3 574 746 889	2 563	3 973 459 213	3 755
20 Kaubandus	71 517 573	560	78 057 563	600
21 Areng ja suhted Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani (AKV) riikidega	1 243 646 218	2 032	1 316 632 470	2 279
22 Laienemine	1 064 558 244	540	1 093 223 712	910
23 Humanitaarabi	749 664 171	219	770 144 179	259
24 Pettusevastane võitlus	72 517 000	416	74 378 000	424
25 Komisjoni poliitika koordineerimine ja õigusnõustamine	168 735 840	1 475	177 133 064	1 517
26 Komisjoni haldus	987 459 461	3 406	965 227 079	3 463
27 Eelarve	519 495 894	578	273 768 624	634
28 Audit	9 186 797	103	10 262 284	109
29 Statistika	121 365 032	808	126 373 375	812
30 Pensionid	997 490 000		1 080 502 000	
31 Keeletalitused	358 927 149	3 764	366 345 211	3 804
40 Reservid	734 527 000		979 218 000	
Komisjon kokku	123 805 974 458	33 543	127 896 116 248	36 096
Muud institutsioonid (v.a pensionid)	2 577 189 876		2 673 523 137	
KOKKU	126 383 164 334		130 569 639 385	

Allikas: eelarve peadirektooraat.

⁽¹⁾ Sealhulgas paranduseelarved.

⁽²⁾ Hõlmab nii koosseisulisi kui ka abitöötajaid.

⁽³⁾ 2008. aasta esialgne eelarveprojekt.

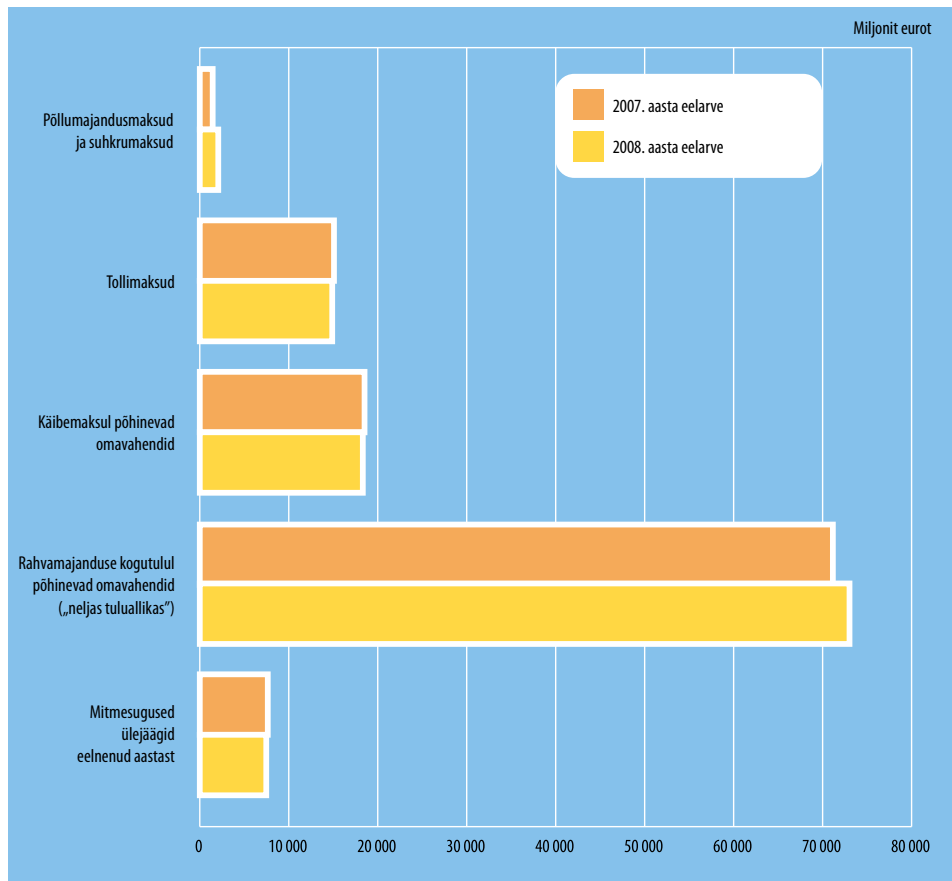
Kulukohustuste assigneeringud finantsperspektiivi rubriikide kaupa (kogusumma)

Kulukohustuste assigneeringud	2007. aasta eelarve ⁽¹⁾	2008. aasta finantsraamistik	2008. aasta eelarve ⁽¹⁾
	eurodes	eurodes	eurodes
1. JÄTKUUSUTLIK KASV	54 854 332 015	57 275 000 000	58 337 948 720
Konkrentsivõime majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks	9 367 547 511	10 386 000 000	11 082 000 000
Ühtekuuluvus majanduskasvu ja tööhõive tagamiseks	45 486 784 504	46 889 000 000	47 255 948 720
2. LOODUSVARADE KAITSE JA MAJANDAMINE	55 850 230 036	58 800 000 000	55 559 715 538
millist: turuga seotud kulud ja otsetoetused	42 311 661 000	46 217 000 000	41 006 490 000
3. KODAKONDSUS, VABADUS, TURVALISUS JA ÕIGUS	1 442 632 099	1 362 000 000	1 634 913 642
– Vabadus, turvalisus ja õigus	623 833 000	747 000 000	731 774 000
– Kodakondsus	818 799 099	615 000 000	903 139 642
4. EL KUI ÜLEMAAILMNE PARTNER	6 812 460 000	7 002 000 000	7 551 218 000
5. HALDUSKULUD	6 978 864 032	7 380 000 000	7 279 207 193
6. KOMPENSATSIOONID	444 646 152	207 000 000	206 636 292
Kulukohustuste assigneeringud kokku	126 383 164 334	132 026 000 000	130 569 639 385
Kohustuslikud kulud	44 234 401 352		42 509 175 666
Mittekohustuslikud kulud	82 148 762 982		88 060 463 719
Maksete assigneeringud kokku	113 845 815 415	129 681 000 000	115 771 282 245
Kohustuslikud kulud	44 124 503 852		42 430 668 666
Mittekohustuslikud kulud	69 721 311 563		73 340 613 579
Maksete assigneeringud protsendina RKTst	0,95%	1,03%	0,92%

Allikas: eelarve peadirektooraat.

⁽¹⁾ Sealhulgas paranduseelarved.

Jaotus tululiigi järgi

Tululiik	2007. aasta eelarve		2008. aasta eelarve	
	Miljonit eurot	%	Miljonit eurot	%
Põllumajandusmaksud ja suhkrumaksud	1 449,10	1,3	1 990,60	1,7
Tollimaksud	15 083,80	13,2	14 945,70	12,9
Käibemaksul põhinevad omavahendid	18 517,23	16,3	18 096,76	15,6
Rahvamajanduse kogutulul põhinevad omavahendid („neljas tuluallikas“)	71 153,08	62,5	73 290,31	63,3
Mitmesugused ülejäägid eelnenud aastast	7 642,61	6,7	7 447,91	6,4
Kogusumma	113 845,82	100,0	115 771,28	100,0

Allikas: eelarve peadirektooraat.

Euroopa Komisjon

Üldine aruanne Euroopa Liidu tegevuse kohta – 2008

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2009 – 260 lk – 16,2 x 22,9 cm

ISBN 978-92-79-10129-8

doi: 10.2792/15148

Hind (ei sisalda käibemaksu) Luksemburgis: 25 EUR

Euroopa Komisjon avaldab üldise aruande Euroopa Liidu tegevuse kohta igal aastal vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 212 ja Euratomi asutamislepingu artiklile 125.

Kõnealusel aruandes, mis esitatakse Euroopa Parlamendile, antakse üldine ülevaade ühenduse möödunud aasta tegevuse kohta.

Euroopa Liidu väljaannete tellimine

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- raamatukauplustes, esitades pealkirja, väljaandja ja/või ISBNi numbri;
- võtke otse ühendust meie müügiesindajatega;
- kontaktandmed leiate veebilehelt <http://bookshop.europa.eu> või saatke faks numbrile +352 2929-42758.

Tasuta väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- Euroopa Komisjoni esindustes ja delegatsioonides;
- kontaktandmed leiate veebilehelt <http://ec.europa.eu> või saatke faks numbrile +352 2929-42758.

Hind (ei sisalda käibemaksu) Luksemburgis: 25 EUR

